

II.DOCTRINE de PARTID

1928-1932

II.DOCTRINE de PARTID.....	1
1928-1932.....	1
-----	7
Guvern Maniu . Legislatura II .Sesiunea ordinară , 15 nov.'32.....	7
-----	7
LD :	7
1) P.N.R. din Ardeal.....	7
1c) Rezoluția Congresului PNR, 24 aprilie 1920.....	7
1d) Programul de muncă al PNR , Congresul din 24 apr.1920.....	8
2.) Programul Partidului Țărănesc,? 1918 sau 1925 ?.....	9
3) Principiile,Programul și Statutul PNȚ 10 oct. 1926.....	10
-----	11
Guvern Iuliu Maniu. Legislatura I .Sesiunea I 1928/ 1929.....	11
-----	11
4) Petre Andrei (PNȚ) , Discurs la mesaj, șed. 16 ian.'29.....	11
▣ Ideologia	11
▣ Sistemul politic.....	11
5) M.Ralea (PNȚ) Discurs la mesaj , șed. 29 dec.'28.....	11
6) dr. N.Lupu (PȚ) ,Discurs la mesaj, 29 dec. '28.....	12
7) I.Fluerăș (PSD) , Discurs la mesaj, 18 ian.'28.....	12
▣ PSD ,Mișcarea social democrată.....	12
▣ Chestiunea țărănească.....	13
▣ PSD / PNR .Revoluția din 1918	13
▣ 1918	13
▣ Doctrina social-democrată.....	13
▣ PSD.....	13
8).N.lorga,(PND) discurs la mesaj, 1 nov. 1928.....	14
▣ Plîngerile minorităților	14
▣ Parlamentul.....	14
▣ Monarhia. ▣ PNȚ.....	14
▣ Soluția momentului: guvern de concentrare	14
8.a)N.lorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928.....	15
▣ Răspunsul la mesajul gov.PNȚ (vezi pe larg la PND).....	15
▣Capitalul străin.....	15
▣ Problema agrară.....	15
▣ Țăranul.....	15
▣ Rotativa guvernamentală	15
▣ PNL.....	15
▣ Popularitatea	16
▣ Mentalități electorale	16
▣ Minorități.....	16
▣ Socialiștii	17
▣ PNȚ.....	17
9.) O.Goga (P.P.) ,Discurs la Mesaj, 15 ian.1929.....	17
▣ PP-Averescu.....	17
▣ PNL. (polemică cu Duca) (vezi la PNL).....	17
▣ Regionalismul PNȚ (polemică cu Gafencu) (vezi la PNȚ și Etică).....	17
▣ Alianța PNȚ cu PSDR. (polemică cu Vaida) (vezi la PNȚ și PSDR).....	17
▣ Izolaționismul PNȚ (polemică cu Vaida) (vezi la PNȚ).....	17
▣ PSDR - polemică cu Vaida -(Vezi pe larg la PSDR).....	18
▣ Alianța PNȚ cu Partidul Evreesc.....	18
▣ Statutul minorităților.....	18
▣ Sufletul. Țărănimea.Intelectualii. Regionalismul. Demagogia.....	18
▣ Idealul național .Demobilizare morală.....	18
▣ Rassa.Naționalismul.....	18
▣ Demisia lui Manoilescu.....	19

10.) V.Toncescu (raportor la mesaj) ,Discurs final la dezbateri mesaj , 28 ian.'29.....	19
▣ Unanimitatea partidelor.....	19
▣ Goga - Ardealul - Vechiul Regat.....	19
▣ Legislația	19
▣ Politica de încurajare excesivă a industriei.....	19
▣ Politica PNL față de capitalul străin.....	19
▣ PNȚ : < Porți deschise!>.....	20
▣ PNL și democrația.....	20
▣ PNȚ, adevăratul partid "liberal ".....	20
11) Legea Organizării și administrării pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor de stat, 19 februarie, 1929.....	20
Madgearu /'29.....	20
▣ Capital național / capital străin.....	21
▣ Delimitări doctrinare	21
▣ Legea PNȚ : organizarea Statului pe alte baze	21
12) Proiectul de Buget general al exercițiului 1929	21
▣ Politică bugetară nouă.....	21
▣ Retrospectivă istorică.....	21
▣ "Porți deschise "	22
-----	22
Guvern Iuliu Maniu . Legislatura I .Sesiunea II . 1929 /1930.....	22
-----	22
13) Virgil Grossu (PNȚ) , discurs la Mesaj, 26 nov.'29.....	22
▣ Parlamentarism- doctrine- partide.....	22
▣ Regimul constituțional democratic, în pericol!.....	22
▣ PNȚ : regimul democratic.....	23
14) Pompiliu Ioanițescu (PNȚ) , discurs la mesaj, 28- 29 nov.'29.....	23
▣ Legea electorală	23
▣ Starea de asediu / PNȚ.....	23
▣ Parlamentul / PNȚ.....	23
▣ Drepturile omului / PNȚ.....	24
15) Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist) , discurs la mesaj, 28 nov.'29.....	24
▣ Ideea Rotativei guvernamentale.....	24
▣ Minoritățile	24
16.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe) , răspuns la Interpelare,12 dec.'29.....	25
▣ Conduite PNL / PNȚ.....	25
▣ Creditul Rural Românesc(PNȚ) (cu capital străin).....	25
17) N.Polizu-Mișunești (PNȚ, deputat Dorohoi) , discurs la mesaj, 13dec.'29.....	25
▣ Democratismul PNȚ.....	25
18) M.D.Ralea, (PNȚ, deputat Fălcium) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	26
▣ Dușmanii democrației.....	26
▣ Partidul Poporului - Averescu : "tirania".....	26
▣ Criticile și ideile corporatiste.....	27
▣ Democrația.....	28
▣ Democratizarea României.....	28
19) P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	28
▣ Liberalism (PNL) -Democratism (PNȚ).....	29
▣ Democratism -Liberalism-continuare -.....	29
▣ Agrarienism = Țărănism ?(Vezi pe larg la Țărănism).....	29
▣ Agrarienism=țărănism ?Ascensiunea lentă .(vezi pe larg laȚărănism).....	30
▣ Țărănism și agricultură .(vezi pe larg la Țărănism).....	30
▣ Stat cultural-democrat. [Țărănesc](vezi pe larg la Cultură).....	30
20) N.Iorga (PND,deputat Brăila; supleant la Dolj); , discurs la mesaj, 9 dec.'29.....	30
▣ Dictatură.....	30
▣ "Dictatura" de partid.(vezi la Sistem de partid).....	31
21) Mihail Ghelmegeanu (PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail).....	31
▣ Iorga	31
▣ Pamfil Șeicaru	32
▣ Parlamentul.....	32
▣ Sistem de partid	32
▣ PNȚ.....	32

▫ PNL și Burghezia românească.....	33
▫ 2 Europe : "occidentală" - "orientală"	34
▫ Dispută Țărănistă.....	34
▫ Legea circulației bunurilor.....	34
▫ Țărănime "Țărănism" PNȚ.....	34
▫ PNȚ: industrie	34
▫ PNȚ : Pedagogie politică.....	35
19) Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29.....	35
▫ Anarhie? Dictatură ? Democrație.....	35
-----	36
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ, sesiunea III, 1930/'31.....	36
-----	36
20) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 29 nov.'30.....	36
21) D.Bogos (PNȚ-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30.....	36
▫ Doctrină economică.....	36
22) Mihail Manoilescu (ministrul Industriei și comerțului) , 3 dec.'30.....	37
▫ Statele agricole.....	38
▫ Contribuția românească.....	38
▫ Tratatul preferențial	39
23) Grigore Gafencu (PNȚ, deputat de Fălticeni), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	39
▫ Necesitatea dezbaterii politicii externe.....	39
▫ Diplomație pasivă.....	40
▫ Diplomație activă.....	40
▫ Colaborări și inițiative	41
24) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30.....	41
▫ Partidele politice.....	41
▫ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.....	42
▫ Doctrină agrarian-țăranistă.....	42
▫ Scoala	42
25) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	42
▫ Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă. (vezi pe larg la Sistem de partide).....	43
▫ Boieri,burghezi, intelectuali.....	43
▫ Pedagogie politică : pesimism / optimism -concluzii -.....	43
▫ Solidaritate >concordie > consens> guvern de concentrare ?.....	44
26) M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj , 8 dec.'30.....	44
▫ Dinamica sistemului de partide.(vezi pe larg la Sistemul de partide).....	44
▫ Necesitatea partidelor.....	45
27) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) , ...	45
II. Problema jidănească.....	45
III. Problema tratatelor .Liga Națiunilor.....	46
IV. Problema economică.....	46
▫ L.A.N.C. în sistemul de partide.....	46
▫ Doctrina LANC.....	46
▫ Doctrina cuzistă : a)adevărul.....	47
▫ Doctrina cuzistă : b) logica imanentă	47
▫ LANC : c) Partidele politice.....	47
I. Problema monarhică.....	47
II. Problema evreească.....	48
▫ 10 decembrie : Ziua "numerus clausus" ,"antisemitism național".....	48
Hitler : antisemitism, revizionism.....	48
▫ Problema evreească- continuare -.....	49
Rasa.....	49
Religia.....	49
Antisemitismele moderne	50
Antisemitism românesc.	50
Evreii și comunismul.....	50
Pericolul economic evreesc.....	50
Antisemitismele moderne - concluzii -.....	51
Soluția finală.....	51
III. Tratatul de pace.....	51
Hitler.....	52

Mussolini.....	52
Societatea Națiunilor.....	52
România.....	53
▫ LANC și antisemitismul mondial. Politica externă.....	53
▫ Tratatul de pace.- continuare -.....	53
▫ Echilibrul european și politica "jidănească".....	54
Revizuirea tratatelor.....	54
Revizuirea tratatelor :Germania- continuare -.....	55
Societatea Națiunilor.....	55
IV. Problema economică.....	55
▫ Orientarea economică spre Germania.....	57
28) A.C.Cuza (LANC), continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30.....	57
▫ Sinteza și teza.....	57
V .Problema politică și partidele.....	58
▫ Memoriul LANC, 20 sept.'30.....	58
[Criza constituțională].....	58
[Criza sistemului partidist].....	59
[Formule de guvernare].....	59
[Guvern constituțional : numit de Rege].....	59
[Concluzie: înlăturarea partidelor].....	60
▫ Retro: ACCuza -previziuni și operă.....	60
[Finalul Memoriului].....	61
-----	61
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I . Sesiunea iun.'31.....	61
-----	61
29.) M.Manoilescu ("migrator" , ex-PNȚ, ex- PP; ministru la Comerț și industrie),.....	61
▫ Contribuții românești la Doctrina economică.....	61
30.) Lege pentru încurajarea întreprinderilor producătoare de țigări , 13 iul.'31.....	62
M.Manoilescu : Expunere de motive.....	62
▫ Legislație.....	62
▫ Politica economică a guvernului.....	63
▫ Doctrină economică.....	63
▫ Capital străin-capital românesc.....	64
-----	64
Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932.....	64
-----	64
31.) C.A.Spulber (Liga Vlad Țepeș , Partidul Conservator) ,.....	64
▫ Nonintervenționismul de stat.....	65
32.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31.....	66
▫ Influența doctrinei socialiste	66
▫ Intervenționismul.....	66
▫ PNL: Stînga democratică burgheză.....	67
▫ PNL : Proprietatea- funcțiune socială; solidarismul social.....	67
▫ <Trecut dezastruos > ?!.....	68
▫ Viabilitatea partidelor.....	68
33.) Corneliu Zelea -Codreanu (Gruparea "C.Z.C") , discurs la Mesaj, 3 dec.'31.....	69
▫ Mișcare tinerească.....	69
▫ Antisemitism ? –Nu, naționalism românesc !.....	69
▫ Chestiunea evreească.....	69
▫ Partidele politice.....	69
▫ Democrația	70
▫ PROGRAMUL.....	70
34.) N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,.....	71
▫ Agrarism.....	71
▫ Agrarism-industrialism.....	71
Notă * N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,.....	72
▫ Conversiunea	72
35.) Rev."Parlamentul românesc" , opinii , //clasă-doctrină-partid // , iun.'32.....	72
1. Porsena : "De la conservatism la bolșevism [maximalism] "(p. 11-12).....	72
▫ Socialism - Bolșevism.....	73
▫ Viitorul.....	73

2. ID Suchianu " Funcțiunea modernă a partidului politic" (p.13-14).....	74
▣ Partidul politic.....	74
▣ Dreptul și Politica.....	74
▣ Funcția partidului politic.....	74
3. M.Ralea , " Poporanism și țărănism"(p. 2).....	74
4.Alexandru Topliceanu , "Partidul Național Liberal" (p. 4).....	74
▣ Partid-Clasă.....	74
5. Șerban Voinea , "Social democrația și Parlamentul " , iun.'32 , p. 9.....	75
▣ Parlamentarismul.....	75
▣ PSD și Parlamentul.....	75
▣ Marxismul.....	76
36.) Banchetul revistei liberale "Democrația" (dir.D.Barzan.)Toastul lui IG Duca , 14 apr.'32.....	76
Duca / apr.'32.....	77
▣ Doctrina național-țărănistă.....	77
▣ Doctrina liberală.....	77
▣ Misiunea specialiștilor.....	77
.....	78
Gvern Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiunea extraordinară.10aug.-11 oct.'32.....	78
.....	78
36 a) M.Manoilescu (Camera de Comerț și Industrie) , discurs la mesaj, 17 aug.'32.....	78
▣ Misiunea României.....	78
▣ Regimul politic.....	78
▣ Funcțiile statului.....	78
▣ Stat țărănesc ?.....	79
▣ " Stat industrial ?.....	79
▣ Statul corporativ.....	79
37.b) prof. N.Corodeanu (PNT) , Senat, discurs la mesaj, 23 aug.'32.....	80
▣ Tradiția dezbaterilor la Mesaj.....	80
▣ Opoziția.....	80
▣ PNL- ducist.....	80
▣ Doctrina Corporatistă.....	81
▣ Guvernul de "tehnicieni " - Iorga.....	82
▣ Democrație - Dictatură.....	82
▣ Partidele.....	83
▣ Parlament- parlamentarism.....	83
37.c) Demostene Botez * (PNT) , discurs la mesaj, 19 aug.'32.....	83
38.) I.Hudiță (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32.....	84
▣ Dificultățile analizei politice.....	84
▣ Seriile istorice.....	84
▣ Constituția 1923.....	85
▣ Proprietatea - " funcțiune socială ".....	85
▣ Doctrina țărănist-lupistă.....	85
39) prof. I.Botez (PNL-1) discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32.....	86
▣ Atmosferă parlamentar - senatorială.....	86
▣ Ideologia PNL.....	87
▣ Burghezia - PNL.....	87
▣ Specificul liberalismului românesc.....	87
▣ PNL și Țărănimea.....	88
▣ "Generoșii ".....	88
▣ Constantin Stere.....	89
▣ Armonia socială.....	89
▣ Ura de clasă.....	89
40) prof.C.Rădulescu -Motru (PNT , Raportor) , discurs -concluzie, Senat, 24 aug.'32.....	89
.....	90
▣ P N L.....	90
▣ " Rotativa ".....	90
▣ Ideologia PNL.....	90
▣ Burghezia, comerțul, industria.....	90
▣ " Dirijism,etatism ".....	91
▣ "Neoliberalism ".....	92

"Corporatism "	92
▫ "Economie dirijată "	92
Al Lapedatu.....	92
▫ " Haretismul "	93
Rădulescu -Motru / 24 aug.' 32.....	94
▫ Rotativa PNL>> <<PNTJ ... ?!.....	94
▫ "Stînga" "Dreapta "	94
▫ Statul Țărănesc.....	95
41.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 30 aug.'32.....	96
▫ Partidele politice.....	96
▫ Doctrine politice.....	96
41 a) C.Z.Codreanu (G de F) , discurs la Mesaj, 30 aug.'32.....	97
▫ Programul G de F.....	97
▫ Stat etnic național.....	97
▫ Economie generală ▫ Împrumutul extern ▫ Agrarism ▫ Legislație.....	98
41.b) Adonis Popov (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 30 aug.'32.....	98
41.c) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 31 aug.'32.....	99
▫ Guvernul Vaida.....	99
▫ Statul "țărănesc".....	99
▫ Țările agrare	99
▫ Pace, dezarmare !.....	99
▫ Stat țăărănesc ?!.....	100
▫ PSD : Stat muncitoresc- țărănesc.....	100
▫ Societatea socialistă.....	100
42.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32.....	101
▫ Stat Țărănesc.....	101
▫ Țărănismul PNL.....	102
▫ Legislația agrară.....	102
▫ 1864.....	102
▫ 1879	102
▫ 1881-1886.....	102
▫ 1908.....	102
▫ 1919 :	103
▫ Politici agrarien- țărănești la PNL.....	103
▫ Politica de național-țărănizare a PNTJ.....	103
▫ PNL-georgist.....	104
43.) V.Rădulescu (PNTJ , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32	105
.....	105
▫ Limbajul parlamentar.....	105
▫ Constituționalism.....	106
▫ Partidele în regim parlamentar.....	106
▫ Partide - Regim parlamentar.....	106
▫ Marile reforme democratice - polemică (p. 588 -592).....	107
▫ Marile reforme.....	111
44.) Ion Hîncu , Într-o chestie de principii, 15 sept.'32.....	112
▫ Vechiul și noul țărănism.....	112
▫ PNTJ -stat țărănesc ? !.....	113
▫ Ardeleni - regăteni.....	113
▫ Moartea țărănismului.....	114
45.a) Lotar Rădăceanu , discurs la Legea controlului averii și apărării onoarei , 23 sept.'32.....	114
▫ Specificul regimului capitalist român :	114
▫ " Forme fără fond " ; acumulare primitivă.....	115
▫ Politicianism.....	115
▫ Fanariotism.....	115
▫ Sistem oligarhic.....	116
▫ Regim autocrat politicianist.....	116
▫ Schimbarea regimului oligarhic !.....	116
▫ Schimbarea radicală de sistem !.....	117
▫ Societate și morală socialistă !.....	117
45.b) I.Zelea Codreanu (G de F) , discurs la legea control avere și apărarea onoarei ,	

24 sept.'32.....	117
▫ Criza sistemului.....	117
▫ Criza partidelor.....	117
▫ Criza sistemului.....	118
▫ Criza partidelor.....	118
46.) D.Moldovan (PNT) , discurs la Conversiune , Cameră , ? oct.'32.....	118
▫ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?.....	118
▫ Stat agrarian (dacă nu țărănesc).....	119
47.) M.Stelescu (G de F) , discurs la Legea dobândirii naționalității române, 8 oct.'32	
.....	119
▫ Ideologia rev.franceze.....	119
▫ Ideologia hitleristă.....	119

Guvern Maniu . Legislatura II .Sesiunea ordinară , 15 nov.'32

LD :

Între mulțimea de juriști, avocați ; între mulțimea de profesori, învățători, preoți ... există o categorie aparte :

Istoricii de profesie care s-au implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre capacitățile politice ale istoricilor !

Ca impresie generală, de sigur da ! (motivează, legitimează , decupează, compară, exemplifică, citează, încearcă un "sistem") Iată :Nicolae Iorga (PND) , George Brătianu (PNL-2) , Victor Papacostea (PNL-2) , Al. Lapedatu (PNL-1) Victor Iamandi (PNL-1) , CCGiurescu (PNL-2) , Hudiță (P-Ț.) , IZCodreanu ? (G de F) sunt istorici - , unii șefi de partide, alții parlamentari .

I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " politic? De la caz la caz

Istoria este aservită susținerii doctrinei în care sunt înregimentați :

țărănism, liberalism,naționalism, neoliberalism,etc etc.

Mai mult " contribuție profesională " decât originalitate.

Dar medicii ? : dr.Al.Vaida -Voevod, dr.Lupu, dr.Virg.Solomon,dr.C.Argetoianu.

1) P.N.R. din Ardeal

- Hotărârile Adunării Naționale 1dec.1918
  - Planul de muncă al PNR oct.1919 ?
  - Hotărârile Congresului din 24 apr. 1920
  - Programul partidului, Congresul din 24 apr.'20
- [vezi pe larg la PNR ,PȚ, PNT]

1c) Rezoluția Congresului PNR, 24 aprilie 1920.

Congresul PNR ținut la Alba Iulia, aderă cu credință la Hotărârile marelui Adunări Naționale de la 1 dec. 1918,

care conțin profesiunea politică a PNR și baza acțiunii sale la nivelul întregii României, declară :

- Că ia în deplină aprobare act de magistralul expozeu făcut de președintele dr. Iuliu Maniu , și decide ca acest expozeu să fie răspândit pe întreg terit.României. Exprimă recunoștința față de președ. partidului , pentru munca neobosită la conducerea partidului.
- "Susține nealterată organizația sa de partid, avînd să o extindă asupra întregului teritoriu al României întregite, fără a fuziona cu nici unul din partidele țării, autorizînd comitetul executiv ca , pentru afirmarea principiilor sale în viața și guvernarea țării , să intre atît în afară cît și în parlament , în colaborare cu astfel de partide democratice , ale căror principii politice sunt în congruență cu programul PNR,

al căror plan de muncă și mod de a lucra corespund vederilor partidului și intereselor țării și a căror conducere oferă garanții suficiente că reprezintă cu devotament și convingere acele principii."

3." Că actualul guvern , părăsind calea constituționalismului, introducînd la timp inoportun lupta între frați, și constatînd aceasta cu părere de rău ,se vede silit a primi lupta care i se impune."Își ridică glasul contra guvernării prin decrete-legi.

4.Că ține cu sfințenie la unirea națională și politică a întregului neam românesc într-un singur stat unitar, gata de a colabora pe toate terenele la desăvîrșirea unificării naționale politice prin legi speciale , pentru toate ramurile vieții publice [...] care de acum înainte , pentru vecie , alcătuiesc România nouă și unitară.

Prin urmare, combate orice tendințe de separatism cît și acele improvizații pripite de guvernămînt cari, în afară de calea indicată prin continuitatea de drept , nesocotind dezvoltarea istorică și împrejurările deosebite din singuraticile părți, sunt proprii a produce sguideri serioase. "[...]"

1d) Programul de muncă al PNR , Congresul din 24 apr.1920

PNR își întinde organizația politică asupra întregului teritoriu al României Mari,avînd de bază Hotărîrile de la Alba Iulia , și ca prim postulat , desăvîrșirea unirii.

(Vezi pe larg la PNR, PNȚ)

Cap. II

Politica internă.

/Pornind de la principiile suveranității naționale, fixat în Constituția statului român, PNR pretinde revizuirea Constituției ,în conformitate cu stările de fapt și cu principiile adevăratului parlamentarism.

/ PNR cere unificarea treptată și sistematică a întregii legislații ;

/PNR dorește primenirea corpului nostru diplomatic ;

/ Respectarea angajamentelor internaționale și hotărîrile Ad. de la Alba Iulia, privind minoritățile .

Cap. III

Reforma agrară

/ " Pornind de la principiul ca pămîntul să ajungă în mîna celor care-l cultivă, cu excluderea oricărei rente fără muncă,

și ținînd seama și de cerințele unei sănătoase nivelări sociale ca și de promovarea producției naționale,

va veghea ca Legea agrară pentru Basarabia și Decretul-lege pentru Ardeal și Bucovina, să fie executate legal și drept.

/ Partidul nu admite schimbări în dezavantajul țărănimii în Bucovina ,

și pretinde o nouă lege [L.D.Atenție !]

de expropriere și împrumut pentru Vechiul Regat.

Capitolul IV

Reforma electorală.

/ Lege unitară , pe baza votului universal, direct, secret și proporțional.

/ Drept de vot și pentru femei. [L.D Atenție !]

/ Legiferarea legii , după reforma administrativă.

Capit. VI

Refacerea economică.

/ PNR pretinde întreg concursul statului la refacerea și consolidarea economiei țării, cere intervenția statului pentru reconstituirea regiunilor distruse de război, despăgubirea păgubiților.

/ Libertatea comerțului ;

/ Naționalizarea industriei ;

/ Protejarea de către stat a inițiativei particulare ;

/ Puternic sistem de cooperative la sate și orașe ;

Capit. VII

Reforma financiară.

/ PNR pretinde unificarea echitabilă a monedei ;

/ " "unificarea sistemelor de impozite ;

/ Sporirea taxelor pe obiectele de de lux;

/ Confiscarea averilor de război , făcute prin fraudă și abuz;

/ Controlul periodic al averii funcționarilor publici ;

/ Reforma BNR

Capit. IX

Ocrotirea socială

/ Concursul statului la organizarea și consolidarea instituțiilor sociale.

/Reglementarea regimului muncii, ca în țările democratice occidentale ;

/ Reglementarea dreptului de grevă ; arbitrajul dintre patron și muncitor ;

/ Reforma muncii -prin echilibrarea justă între capital și muncă

și participarea muncitorului la beneficii ;

/ Largă protecție a copiilor, văduvelor, orfanilor, invalizilor...

PNR / 1918-1926

2.) Programul Partidului Țărănesc, ? 1918 sau 1925 ?

(Broșură, Tip."Reforma Socială ", București, [1925?], p.6-27

(vezi pe larg la PNR,PT, PNT)

P.Ț din Vechiul Regat a luat naștere în 5/18 decembrie 1918, cu un scurt program.

α Programul P.Ț.

/ Dreptul de vot egal, direct, secret și obligator, oricărui cetățean major, bărbat sau **femeie**, cu reprezentare proporțională.

/ Crede **de prisos Senatul** și cere o singură Cameră.

/ **"Sfat"** economic și profesional (în locul Senatului) , ales de **"corporațiile profesionale "** ,care să-și dea părerea la alcătuirea legilor.

Poliția. În locul "poliției secrete" și a "jandarmilor rurali"

-care sunt uneltele claselor conducătoare împotriva libertăților cetățenești ale claselor muncitoare - se va organiza **o nouă poliție**

pusă la dispoziția autorităților locale alese de cetățeni.

/ Se vor urmări : sporirea producției Țării și

ridicarea claselor muncitoare și producătoare;

/ Interesele agriculturii nu vor mai fi supuse unei **industrii forțate și pipernicite**, care nu folosesc decât la o ceată de politicieni.

P.Ț își propune o lege agrară pentru transformarea moșiei speculatoare în **mică proprietate -țărănească.**

Pământul trece în mâna celor ce-l muncesc.

.Legiuiri rînduite a înlesni și desăvîrși transformarea mării proprietăți **bazată pe exploatare de brațe de muncă** , în mică proprietate liberă, integrată, bazată pe muncă și cooperatie.

1.Legiuiri constituționale :

Exproprierea totală a moșiilor cultivabile arendate ;

Lărgirea exproprierii : de la 100 ha în sus, la moșiile cultivate de proprietar, cu excepția fermelor ;peste 250 ha (unde este populație rară) ;peste 500 ha (în regiunile de colonizare) ;

3. Legi cu caracter normal.

Împiedicarea refacerii proprietăților mari;

Măsuri pentru dispariția proprietății pitice, pentru a încuraja proprietatea solidă.Libertatea circulației pământului dat țăranului, în scopul selecționării naturale a plugarilor serioși.

Program industrial al P.Ț. (p. 16- 17)

/ În primul rînd , se va încuraja și organiza industria țăărănească , folosindu-se îndemînarea artistică, timpul liber, puterea de mișcare a apelor, organizarea cooperativă.

/ Se va organiza , în mod înțeleptesc și economic, industria izvoarelor de putere (energie, petrol, cărbune, gaze naturale) ,

în folosul tuturor, **nu a cîtorva capitliști ;**

/Se va încuraja industria mare , care are teme în țară ,

nu industriile politice;

#Politica socială(p. 20-23)

/ Prin programul P.Ț. se va înlătura acel proletariat agricol.

Brațele țăărănești care prisosesc, se vor împinge către meserii și industrie.

"Țăranii,muncitori pe pământul lor propriu ,vor avea **aceiași dușmani** ca și muncitorii din ateliere , anume : **clasa capitalistă bancară.**

/ "P.Ț. , punînd pe țărani în stăpînirea mijloacelor de producție agricolă [...] va ajuta ca și muncitorii din fabrici **să intre în stăpînirea mijloacelor de producție - adică a fabricilor.**

Și dacă în ce privește stăpînirea pământului este pentru proprietatea individuală, [...] -

cînd este vorba de industrii,

partidul țărănesc nu se opune socializării ,
atunci cînd muncitorimea se va dovedi coaptă [...]"

[L.D : nu am nici o îndoială privind paternitatea contribuției lui Madgearu la redactarea acestui program.

Vezi ... conferința de la ISR , Doctrina țărănistă]

3) Principiile, Programul și Statutul PNȚ 10 oct. 1926

Votate la Congresele extraordinare pentru ratificarea fuziunii

Partidelor național și țărănesc , la 10 oct. 1926, în București.

(Tipogr. "Reforma Socială" , București, pasaj. Român, 20. [1926])

[Sublinieri și paranteze -L.D.] (vezi pe la larg la PNȚ)

PRINCIPIILE GENERALE. /1926

Monarhie constituțională.

PNȚ , întemeindu-se pe solidaritatea tuturor claselor muncitoare și producătoare [național] cu țărănimea [țărănism] , care este factorul principal de producție națională, baza structurii noastre sociale și astfel temelia vieții noastre de Stat - înțelege să reprezinte interesele colective ale națiunii române [național] . Partidul consideră principiile cuprinse în hotărârile adunării naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, precum și declarațiile de unire din Chișinău și Cernăuți , ca norme directive ale Partidului și care urmează să fie consfințite prin ordinea constituțională, stabilită de reprezentanții națiunii întregi liber aleși.

[național- provincial]

4) Întronarea unui regim legal și constituțional. [democratic antiliberal]

5) Înscriserea în Constituție a garanțiilor libertăților și a drepturilor cetățenești.

[democratic antiliberal]

Asigurarea libertății și a sincerității alegerilor , în special prin verificarea

mandatelor de către justiție. [democratic antiliberal]

Descentralizarea administrativă și autonomia locală în cadrele unității politice a statului. [național-țărănism]

8) Principiile călăuzitoare ale programului economic sunt :

a) Îndreptarea treptată a economiei noastre naționale , e baza cooperăției și

cea mai largă dezvoltare a proprietății țărănești [țărănism]

pe temeiul utilității sociale și naționale , ca mijloc de ridicare a producției naționale și de asigurare a țărănimei în contra exploatării.

[național-țărănism antiliberal]

b) Înlesnirea dezvoltării industriei naționale [...] cu excluderea protecției interesate a industriei de seră ; [național - țărănism antiliberal] [...]

Organizarea partidului pe provincii [național-provincial] , cu câte un comitet în Vechiul regat , Ardeal, Basarabia , Bucovina și un comitet central.

PROGRAMUL PNȚ /1926

I. Constituția.

Constituția României întregite trebuie să izvorască din consensul voinței cetățenilor , liber manifestat , și să fie astfel întocmită , încît să reprezinte o cheazășie pentru dezvoltarea nestînjnînită a forțelor vii ale națiunii. [revizuirea Constituției '23]

În acest scop, ea va trebui să cuprindă toate garanțiile drepturilor și libertăților cetățenești , precum și mijloacele de apărare legală împotriva oricărui abuz de putere. [etic-democratic]

De asemeni , Constituția trebuie să mai prevadă o reală responsabilitate ministerială și a funcționarilor publici [etic -democratic] , organizarea unei justiții independente , imparțiale și inamovibile [democratic] , precum și normele de organizare ale administrației publice , pe baza autonomiei locale și descentralizării.

[provincialism -țărănism]

VIII. Programul economic.

/ Producția principală a țării fiind agricultura, interesele acesteia nu vor fi subordonate

intereselor unui industrialism forțat și artificial [național-conservator- țărănist antiliberal]

Măsuri pentru agricultură [...] Măsuri în industrie / pentru comerț/ pentru cooperăție /

[se păstrează programul P.Ț]

XI. Colaborarea capitalurilor străine.

Pentru refacerea utilajului economic și punerea în valoare a unor bogății naționale, este nevoie de capital străn.

Pentru atragerea capitalurilor străine în scopul fecundării bogăției naționale , se cer anume condiții ,care au lipsit în perioada de după război : stabilirea unei ordine interne constituționale, și a unui regim de legalitate desăvârșită : egalitatea de tratament a capitalurilor străine ca și a capitalurilor românești în fața legii și administrației ;respectareacontractelor încheiate [național-țărănism,"porți deschise"] (din Programul PNȚ / 1926)

Guvern Iuliu Maniu. Legislatura I .Sesiunea I 1928/ 1929

---

4) Petre Andrei (PNȚ) , Discurs la mesaj, șed. 16 ian.'29

(DAD, MO 11 /'29, pag. 400-406)

▣ Ideologia .

Unii din foștii partizani talentați ai P.P (care l-au părăsit între timp)

-**aluzie evidentă la M.Manoiilescu** - au încercat să-i articuleze o ideologie, dar nu au reușit pentrucă ideologia nu este rezultatul unei speculații raționale,în cabinetul de lucru al unui om inteligent.

"Ideologia se naște sub sub influența sugestiilor pe cari le primește cineva de la realitatea socială , de la tendințele ei de evoluție,

iar capul creator nu face altceva decît să închege într-un sistem aceste tendințe , să le dea forma aceea frumoasă , logică, pe care o are un program politic cu o ideologie bine determinată "

PP nu a avut niciodată o ideologie. (vezi la PP)(p. 401)

Andrei / '29

▣ Sistemul politic.

Iorga spunea că politica se creează cu "ideea".Este adevărat că nu cu ...altă parte a corpului! Dar supravvalorînd ideea, nu trebuie disprețuită mulțimea.Cel mai important este "sistemul politic", în care personalitățile au rolul de a-l construi.Dar "personalitatea" are valoare numai dacă reprezintă sistemul.(cel mai bun ex este dr Lupu, care cînd reprezenta sistemul ,avea succes, iar acum...!)Personalitatea în viața publică are rolul "eroilor din tragediile antice." (p. 403)

Petre Andrei '28

---

5) M.Ralea (PNȚ) Discurs la mesaj , șed. 29 dec.'28.

(D.A.D. ,M.O.nr.5/1929, pag. 153- 156)

[L.D :**"Filipica" lui Ralea, mostră de discurs demagogic -partizan.**

Fără argumente , fără analiză ,o cascadă de epitete și injurii ,

...un "junimism" sui-generis, vulgar,

pe care el îl denumește "democrat" , eu l-aș numi "marxism"mascat , dar nu am competența necesară să o demonstrez.

Sau poate , mai degrabă, este dovada "conservatorismului " congenital al marxismului, dar iarăși nu mă bag...]

/ În Declarația PNL (Duca) ,s-a vorbit numai de perspectiva de "viitor" și nu despre "trecut". Nu poate începe o nouă legislatură , fără a lichida ceea ce a fost "trecutul politic și moral" al celor zece ani.

Invocînd pe Talleyrand -care spunea că un guvern nu este trîntit de la putere , ci cade prin propriile sale păcate - el afirma că...

"grele sunt păcatele partidului liberal "

Ralea : junimism "democrat" :

[...] în toate manifestările de mai bine de 70 de ani ale partidului liberal nu găsim decât o singură metodă , ipocrizia .

De acum 70 de ani s-a văzut că obiectivul principal al partidului liberal nu este altul decât aparența , adică s-au creat o serie de forme , o serie de aparențe, pentru ca să se mascheze un conținut , care nu era în totdeauna perfect concludent cu forma.

Și vechea critică a junimismului , formulată acum 40-50 de ani, care arăta că există o ipocrizie în această depărtare între formă și fond , din nenorocire este și astăzi actuală.[...]

Eu vă împărtășesc această idee că, cred, că d. Iuliu Maniu (aplauze prelungite la PNȚ) nu este altceva decât continuatorul politicii acesteia junimiste , cu mijloace democratice.

Aș caracteriza pe dl Maniu ca pe un neo-junimist democrat fiindcă , și astăzi , ca și atunci, se pune aceeași problemă :trebuie și astăzi să creiem la o serie de forme conținutul,

la o serie de ipocrizii nota de sinceritate,

la o serie de fantome , corpuri vii,

care să poată da fecunditatea de care are nevoie Statul român.

Ralea /'28

Critica lozincii <Prin noi înșine! >

"Aș putea rezuma toată opera financiară a partidului Liberal

în două mari erori : O primă eroare : s-a crezut că se poate trece peste interdependența pe care Statele în organizație capitalistă o prezintă astăzi, interdependența care leagă organismele unele de altele, așa de strâns , încît nu se poate concepe "prin noi înșine " , nu se poate concepe izolare în această țesătură de fire inestricabile , complexe, cari formează organismul economic contemporan."

(exemplifică: lîna din Bretania și Australia , o poartă țăranul român; fierul din vestfalia, în plugul țăranului basarabean;)

"A doua eroare a politicii liberale [...] consistă și se exprimă în subordonarea chestiunilor economice , chestiunilor financiare."

(exemplifică cu analogia tratării sifilisului, nu prin eradicarea bolii,

ci prin încercarea de a trata rana)

M.Ralea

6) dr. N.Lupu (PT) , Discurs la mesaj, 29 dec. '28

(DAD,MO.5/'29 , șed. 29 dec.'28, p. 156- 158)

Lupu /'28

/ "Dle Maniu, popularitatea desigur , este un lucru minunat, popularitatea este un mijloc puternic pentru a-ți mări autoritatea în guvern ;

dar nu uitați un lucru că noi, aici, după război, aș putea să spun că nu avem partide, ci numai curente.

Organismul acesta mare al masei rurale are un reflex minunat.

Să nu-l acuzați, cum îl acuză d.lorga, de oportunism și înscriere în 7 partide.

El își dă seama de acest mare <malheur social > , de ceea ce vorbeam odinioară.Că puterile poporului , pentru a susține Statul, sunt secătuite și el caută , încercînd oameni și partide, o soluție și un leac , pentru a ieși din starea în care se află ."

/Popularitate ?! A avut cineva mai mare decât generalul Averescu ?

"Dar a fost pus la proba focului [...] proba guvernării și generalul Averescu nu a rezistat."

/ Dvs.,PNȚ sunteți acum la "proba focului" . Folosind o expresie a lui

Mihalache, au ... mistria și cumpăna.(p. 158)

Dr.Lupu

7) I.Flueras (PSD) , Discurs la mesaj, 18 ian.'28

(DAD,MO 13 /'29, șed. 18 ian.'29. p. 447-456)

[L.D discurs emblematic pentru social-democrația românească, expresie a marxismului "reformist" ; emblematic și pentru mentalitatea ardelenescă, de respingere a regătenilor ; adăugată și doza de politicianism curent, pentru victoria contra liberalilor .Din această suprapunere - ură de clasă , dispreț provincial, antiliberalism - a rezultat un discurs distructiv, subiectiv.]

Flueraş /'29

▣ PSD ,Mişcarea social democrată.

/ "Recunosc , d-lor,că ,deşi nu am fost inventaţi de d. prim-ministru Maniu , aşa cum a spus dl Goga, totuşi partidul social democrat , mai bine zis mişcarea social democrată, este astăzi atât de slabă , încît nu a fost în stare să impună regimului trecut , nici măcar respectarea legilor existente privitoare la clasa muncitoare " ;

/ A fost atît de slabă, încît nu a putut influenţa mersul social şi guvernarea ţării (p. 447)
Flueraş /'29

▣ Chestiunea ţărănească

/ Deşi unii i-au povăţuit să nu se mai ocupe de ea,ei nu uită că sunt "de la opincă " , mai mult decît cei ce acum pretind că o reprezintă [PNȚ] .

"Eu cred că ţărănimea muncitoare , ţărănimea producătoare, are interesul de a fi în tabăra social-democrată , iar nu în tabăra dvs. "

Flueraş /'28

[...] În vremea aceea, mişcarea social-democrată în Vechiul Regat a dat conducători iluștri : Morțun, Nădejde, Mille, Radovici, ș.a. , creatori ai ziaristicii moderne românești (A fost o nenorocire că acești oameni au trecut la liberali, devenind "paraziții și răufăcătorii acestei țări. ")

Flueraş /'29

▣ PSD / PNR .Revoluția din 1918 .

Prin urmare, Maniu n-a trebuit să "inventeze" PSD.

Iar participarea la Ad. Națională și apoi în Consiliul Dirigent , (Flueraş, Jumanca) s-a făcut de pe principii "diametral opuse".

/Și acest lucru s-a întîmplat chiar cu aprobarea partidului social- democrat ,revoluționar și internaționalist din Ungaria,*

din care noi am făcut parte, și ,prin urmare , nu putem fi naționaliști , în sensul spuselor dlui Vaida.Dar nu suntem nici anti-naționali .

Aceasta e o invenție a dlui Goga " (aplauze PNȚ și PSD) (p. 450)

.(p. 451)

Flueraş '1928

▣ 1918 .

/ " Încă odată ,repet că ,în 1918, partidul social-democrat din Ungaria , în totalitatea sa, a trebuit să caute să-și îndeplinească rolul său istoric , în realizarea ideilor și principiilor , pentru că au figurat în programul PSD intenațional, totdeauna, în primul rînd dezrobirea popoarelor subjugate , a minorităților naționale , pentrucă asigurarea lor era o piedică pentru dezvoltarea socială. " [...]

/ dar ne preocupa gîndul și în special îndemnam pe domnii naționali să îngrijească ca nu cumva

[atenție L.D !!!] dacă ne aruncăm cu toată dragostea

așa zisei < maici dulci > , România,

să nu ne aruncăm și în ale liberalilor ,

pentrucă ne vor strînge prea tare ... (aplauze PSD)

D-lor [PNR] , n-au ascultat de noi, dar mai tîrziu au pățit-o.

Iar azi putem să o spunem că dacă ne-ar fi ascultat și și-ar fi făcut datoria atunci, prin asta nu s-ar fi salvat pe dîșii , ci salvau poporul , nu numai din Ardeal, dar din întreaga țară. (aplauze PSD)

Flueraş /'29

▣ Doctrina social-democrată

/ Sistemul socialist ar da roade excelente și ar fi folositor întregii omeniri.Se face adesea o confuziune voită între socialism și comunism. El nu se simțea cel mai chemat să răspundă la asta.

"Avem noi în România , teoreticienii noștri și veți găsi dvs răspunsul la Șerban Voinea ,dat într-un volum " Marxismul oligarhic".Este un răspuns dat d-lui Zeletin despre crearea burgheziei în România. "

Flueraş /'29

▣ PSD

-Flueraş : "Interesul scopului pe care îl urmărim și rolul istoric pe care trebuie să-l îndeplinim ne impune să ne facem datoria ,
ca dvs să nu ajungeți pe panta aceea pe care au ajuns liberalii
ci să conduceți țara pe bazele democrației burgheze ,
făcând posibilă dezvoltarea capitalismului pînă la maximum -
maxim care va însemna falimentul lui ,
cedînd locul sistemului socialist de producție. Astfel dvs. veți pregăti
-vrînd nevrînd - venirea noastră la guvernarea țării "(aplauze PSD)
Flueraş'28

8).N.Iorga,(PND) discurs la mesaj, 1 nov. 1928

a) ("Dimineața" , 3 nov. 1928)(vezi pe larg la PND)

▣ Plîngerile minorităților .

▣ Parlamentul

/ Parlamentul nu mai înseamnă ce însemna odinioară. Prestigiul său a fost scăzut de amestecul administrației, smulgerea voturilor prin escrocherii. "Cîtă vreme se poate alege cineva cu concursul dlui jandarm, sau cu acela al fratelui țăran bătăuș " ... parlamentul nu poate avea autoritatea morală a boierilor de odinioară.

▣ Monarhia. ▣ PNȚ

"Trebuie să vie vremea selecției oamenilor ! Oricum ar fi însă situația, aici trebuie să vină acei ce se cred reprezentanți ai masselor, nu să se ducă la întruniri publice.[...] știu că mai rău decît orice parlament este adunarea anonimă, în care clocotesc patimile și se rostesc vorbele cele mai primejdioase !"

Iorga /nov.'28 ▣ PNL

/ "Nu odată am avut ocazia în această Cameră ,să arăt ce datorește țara bătrînului Brătianu, care n-a fost om de coterie , om care să refuze bunăvoințele de oriunde ar fi venit ele. Păcatul este ,însă, că n-a avut urmaș la fel."

A venit momentul cînd am ieșit dintr-o țară și am intrat în alta. Noi am înțeles Ardealul. Ardealul nu a înțeles însă Vechiul Regat pentru că n-a lucrat cu dînsul și pentru că n-a suferit din suferințele lui".
Dvs, liberalii, n-ați înțeles însă momentul și n-ați făcut unirea partidelor.
Cauza :veșnica iluzie a mesianismului liberal.

Iorga / nov. 28 ▣ Ardealul. PNR. Maniu

/ "După mine, Ardealul trebuia să-și dea seama că aici, în regat, este o țară cu experiențe. Trebuia să vină Ardealul și să dea mîna cu cei din partidele idealiste, nu să stea de vorbă cu partidele care voiau să se învoiască!
[în sensul "să se tocmească"]

/ " PNȚ crede și el într-un mesianism -adică ardelenii din el cred că sunt chemați să salveze Vechiul Regat ! Dar nu e nici o acțiune de salvat în Vechiul Regat !

Nu cei cîțiva îmbogățiți de pe Calea Victoriei sunt vechiul regat , ci mulțimile cinstite. "

/ " Cînd au fuzionat cu taciștii ,ardelenii i-au transformat în oameni de după ușă ."

/ "Cînd am fuzionat eu cu partidul național, i-am oferit dlui Maniu șefia efectivă.

/ "Apoi, cînd am fost întrebat dacă vreau să iau conducerea viitorului guvern [1927] am răspuns recomandînd Regelui Ferdinand pe d. Iuliu Maniu. Iorga / nov.'28

▣ Soluția momentului: guvern de concentrare .

/ "Am sfătuit pe gral Averescu [1927] , în momentul cunoscut, să nu se adreseze fiecărui șef de partid , ci să-i cheme pe toți, laolaltă.

REPET SFATUL : apel la concentrarea tuturor forțelor politice.

Într-o țară bine organizată , pot governa și oameni mediocri,

dar într-o țară dezorganizată, e nevoie de organizatori. (aplauze vii PNL)
("Dimineața", 3 nov. '28)

8.a)N.Iorga, Discurs la mesaj, 29 dec. 1928

(DAD,MO.5/'29, șed. 29 dec.'28, p. 121- 129)

[Iorga era singurul reprezentant în Cameră al PND]

▣ Răspunsul la mesajul guv.PNT (vezi pe larg la PND)

▣Capitalul străin

/ Îi face plăcere când se spune, în sfârșit,că a venit momentul ca și capitalului străin să i se acorde <egalitate de tratament cu cel românesc.>

(aplauze prelungite la PNT)

"[...] a venit vremea să nu respingem capitalul onest străin în folosul capitalului parazitărilor românești (aplauze prelungite PNT) aceasta este pentru mine o mare mulțumire."

/"Capitalul nu-mi pasă de unde vine, îmi pasă unde profită.

Mai curînd decît să păgubească economia națională dintr-un așa-zis capital românesc, eu prefer să folosească economia națională din capitalul pe care știm să-l tratăm, știm să-l întrebuițăm, fără să știrbim nimic din drepturile pe care în orice caz, le vom ști păstra în țara noastră."

Iorga / dec.'28

▣ Problema agrară.

/"Fiindcă eu am apucat vremuri mai puțin iuți și mai puțin călduroase decît ale dvs, vremuri de acelea când era pe aici și un partid conservator și trăia o tradiție istorică, din care se inspira în mare parte viața țării noastre, eu mă bucur - în partea conservatoare, nu în partea revoluționară a ființei mele - mă bucur când întîlnesc două pasagii[...] nu știu dacă vă va face aceeași plăcere ca partea întîia .

/ PNT făgăduiește o continuare a împroprietăririi prin expropriere.

"Trebuie să ispășim cu iluziunea periculoasă că mai este ceva în țară de împărțit pentru scopuri de partid sau pentru rațiuni electorale.

(Aplauze PNL) (p. 122)

Iorga / dec. '28

▣ Țăranul

/ Îi părea bine că , "pentru liniștea acestei țări", PNT, așezat la putere,

"spune țăranilor , orice consecințe ar putea să aibă pentru popularitatea lui, că nu mai trebuie întinse mîinile spre pomana unei noi exproprieri,

ci trebuie să apuce voinic uneltele de muncă, pentru a sfinți pămîntul țării noastre .

(Aplauze prelungite la PNT)(p. 123)

Iorga / dec. '28

▣ Rotativa guvernamentală .

Rotativa a fost bună la vremea ei. El nu crede în virtuțile ei. Iluzia rotativei "comode" trebuie să o părăsească toată lumea.Nici țara , nici Regența, nu ar mai trebui să admită rotativa, este "o mașină demodată".

/"Intrăm într-o epocă nouă, cu desăvîrșire modernă, viața aceasta nu poate fi cuprinsă într-o formulă veche, uzată, pe care să o dezgropăm din analele parlamentare și mai ales din analele politicianismului român." (p. 125)

Iorga /dec. '28

▣ PNL

/Partid tare, înseamnă partid organizat.

PNL este f. bine organizat ; un partid căruia România îi datorește f. mult ; care numără un mare număr de oameni de experiență și de talent ; care vorbește prin paginile istoriei naționale , prin bronzul celei mai impozante și importante statui din București (în vreme ce Carol I , întemeietorul regimului constituțional,

și Ferdinand I făuritorul României întregite ,nu au) ;
după atîta guvernare a obținut,în ultimele alegeri... 12-13 mandate !
și astea în cartel(**Ilaritate la PNȚ**)

/Organizația PNL, se sprijină pe anumite interese dibaciu cultivate,
dar cuprinde într-însa "o foarte mare primejdie " :
este "stricătoare" , "nu permite elementelor noi să se manifeste cu mentalitatea generației
lor și cu tendințele curentelor din acel moment " ; (p. 124)
Iorga / dec. '28

▣ Popularitatea .

Popularitatea înseamnă încredere și speranță.

Ea este bună dar nu creiază "mărima unui partid."

/ El, Iorga, în 1906, străbătea Țara Românească , atrăgînd după el oameni din partidele
de pe atunci.La Iași, după 13 martie 1906, mii de oameni se țineau după el [...]

Dar după cîteva luni, au venit răscoalele din 1907,și dacă n-ar fi avut simțul răspunderii ,
dacă s-ar fi lăsat condus de pasiuni, s-ar fi pus în fruntea țărănimii , această popularitate
ar fi durat.[-...]

"Și pe urmă ce ar fi fost ?" Cu oameni necunoscuți, cu oameni cu care nu trăise
împreună, cu oameni cu care nu avea comunitate de idei și sentimente, ar fi putut să se
instaleze la conducerea țării ?!Cu cîțiva oameni din jurul său, ar fi putut să răspundă la
speranțele enorme care se treziseră ?!

/ Ca om onest, prevăzător, cu studiile sale, el spune :

" toate popularitățile care s-au ridicat de pe la 1900 înainte, nu sunt decît strigătele
desperate către o viață nouă ale unui popor călcat îndelung în picioare , care-și schimbă
idolii neconținut, fără să-și dea seama că Dumnezeu se găsește nu în noi ,
ci se găsește în el , în însuși acest popor."**(Aplauze la PNȚ)**

Iorga /dec. '28

/ A venit războiul, și după,"imensa popularitate" a generalului Averescu

"Popularitatea s-a dus .De ce ? "Pentru că în "avîntul națiunii"

este o nerăbdare nesfîrșită : < Nu mai tîrziu , acum să te văd ; a doua zi după biruință ,
trebuie să-mi dai viața cea nouă .>

/ Popularitatea lui Averescu s-a desfăcut și a mers la ...PNȚ.

Dar , nici popularitatea nu face "partidul tare "(p. 125)

Iorga / dec.'28

▣ Mentalități electorale .

/Legea electorală a fost creată într-un moment nenorocit, prin surprindere."A fost creată
pentru a falsifica sistematic de la un capăt la celălalt al țării, voința adevărată a poporului
nostru.

/ Legea electorală "de dictatură", noi am împrumutat-o fără să avem dictatură,
o copie după model străin.

/ 3 păcate ale legii:votul pe listă, votul pe țară și prima electorală.

PNȚ , partid popular, nu ar trebui să primească "pomana" celor 20% ,
după legea "liberală".

- V.Madgearu (min.industr. și comerț) : "Legea aceasta este o lege care avantajează
partidele slabe și cînd sunt în opoziție și cînd sunt la guvern." PNȚ nu a primit prin
această lege, decît un cîștig de 3 % din voturi,

și mai puține mandate decît după vechea lege.(p. 125)

Iorga / dec.'28

[După ce argumenteazădeficiențele partidelor, vezi mai sus și mai jos]

/ "Nu cu organizații de masă această țară , încă așa gingașă în alcătuirea ei,
poate să fie condusă.Țara aceasta poate să fie condusă numai prin unirea fără egoism ,
fără formule zădarnice a oricăror forțe adevărate ,
și pe ruina oricărei organizații parazite. "(p. 126)

Iorga / dec.'28

▣ Minorități.

/PNȚ este un partid "național" ,care are însă legături și cu alte "naționalități". "Dvs iubiți
poporul românesc, cum îl iubesc și eu,
dar n-ați pus în programul partidului formula teoretică a acestei iubiri."

El, Iorga , este pus în inferioritate , și privitor la "apăsarea de clasă" , și la atitudinea față

de alte națiuni.
Iorga / dec.'28

▣ **Socialiștii .**

/ "Eu nu sunt socialist deloc;
eu am socialismul milei, nu socialismul teoriei."
/ "Acum între socialismul generozității umane ,care se ridică împotriva oricărei suferințe,
împotriva oricărei lovituri nedrepte și
decalogul perimat al lui Karl Marx, eu aleg pe cel dintîi"
/ El poate merge cu generozitate și bune sentimente în Valea Jiului, la Hunedoara, în
Valea Prahovei dar ... pe el nu-l alege nimeni acolo, pentru că el nu le vorbește de
"posibilitatea unei noi împărțiri a averilor",
de pe urma cărora, ori vor munci, ori nu vor munci, "va avea fiecare
aceeaș parte ,la ospățul pe care nu știu cine îl pregătește" (p. 126)
Iorga / dec.'28

▣ **PNȚ**

/ S-ar părea **[atenție !!!]** că reprezintă guvern și majoritate parlamentară, ceva " cu
desăvîrșire nou " .El crede că guvernul trebuie să afirme de Cameră.**(aplauze PNȚ)** ;
acesta este parlamentarismul adevărat ;
/ Fără îndoială, PNȚ are o mai mare popularitate (ca în 1919) .
Masele pregătite, organizate (nu ca în 1919)
" Dar ceea ce era în sufletul oamenilor de atunci ,
acest lucru nu-l aveți. E ceva veșted în noi : în tot ce s-a petrecut în cei 10 ani a fost
o sfărîmare de credință, o descurajare de entuziasm,
o slăbire a forțelor morale ale acestei țări, la toți aceștia care erau împreună." [în 1919].
/Dacă își închipuie că adeziunea călduroasă din Cameră , va fi în stare
să-i sprijine în greșeli, va fi cea mai mare înșelare politică ;
"Nu vă puneți alături de d-lor , căci liberalii pot face toate greșelile , dar se vor ridica din
morminte cele două mari umbre cari au reprezentat în viața țării românești momentele
supremelor triumfuri , și fie chiar în nevrednicia lor , ei vor fi ținuți sus de vrednicia morților
care l-au precedat "Băgați de seamă ! Sunt încă trei luni de zile [...] la acele "ide" ale lui
marie, cînd guvernele se prăbușesc.[...] minunea ați avut-o în mîină,egoismul v-a
sfărîmat-o "(p. 128-129)
" Atunci[1919] a fost momentul cel mare pentru națiunea românească ,
pe care sufletele uscate nu l-au putut înțelege,
oamenii încremeniți în trecut nu l-au putut ghici,
și sfîntul moment a trecut fără înțelegere ." (p. 128)
N.Iorga /dec.'28

9.) O.Goga (P.P.) ,Discurs la Mesaj, 15 ian.1929

[DAD,MO 10 /'29, șed. 15 ian.'29, p . 371- 388.]

Este primit cu vădită aversiune ,de la început, de majoritarii PNȚ.

Goga /'29

▣ **PP-Averescu**

/Se va conforma uzanțelor parlamentare , ca reprezentant al PP,
"al cărui credincios soldat am fost, sunt și voi fi "
"Clamoarea "cu care este primit , este"certificatul" lui de existență politică "
Goga /'29

▣ **PNL**, (polemică cu Duca) (**vezi la PNL**)

▣ **Regionalismul PNȚ** (polemică cu Gafencu) (**vezi la PNȚ și Etică**)

▣ **Alianța PNȚ cu PSDR**, (polemică cu Vaida) (**vezi la PNȚ și PSDR**)

▣ Izolaționismul PNT (polemică cu Vaida) (vezi la PNȚ)

Goga /'29

▣ PSDR - polemică cu Vaida -(Vezi pe larg la PSDR)

/Mulțumește lui Vaida că "a înjghebat o specifică concepție socialistă" și ar dori ca socialiștii să se prezinte pînă la sfîrșit în această postură , desmințind astfel și doctrina de care s-au împărtășit ,de cînd s-au ivit .și " creînd un socialism românesc ad-hoc între granițele României, fără nici o legătură cu doctrina socialistă de peste frontieră " (p.375-377)

Goga /'29

▣ Alianța PNȚ cu Partidul Evreesc.

PNȚ a făcut alianță cu partidul sionist .

Cu această ocazie vrea să facă cîteva declarații cu caracter personal , pentrucă o presă potrivnică i-a făcut repuația de a fi "antisemit".

"Eu nu sunt antisemit , pentrucă

antisemitismul este o postură de ură religioasă și de rassă , și nu m-am găsit niciodată în această atitudine.

/El se ridică doar împotriva celor care invadează clandestin România, împotriva lor va lupta în continuare.(p.377- 379)

(Vezi la Evrei și Antisemitism)

Goga / '29

▣ Statutul minorităților.

/ Critică PNȚ că invocă mereu Hotărîrea de la Alba Iulia. (argumente)

/ "Eu în această concepție , care a fost lansată atunci, văd o concepție de Stat federativ , nu de Stat național."

(Proteste , vociferări la PNȚ)

Vaida /'29-Intervenție -

[L.D : invective , injurii , dar nu contra argumente !]

-Al.Vaida -Voevod (,PNȚ,ministr. Interne) :"[...] nu se poate ca dta să vie și, dintr-un ansamblu de hotărîri de la Alba Iulia , prin surprindre, sucind și răsucind lucrurile, să le prezinți într-o lumină falsă , și, în fața incintei, să creezi o turburare a concepțiilor și noțiunilor. " (Vezi la PNȚ)

/ "[...] Vorbești de stat federativ.[...] Cine poate să te urmărească ?

[...] să scoți insinuări la adresa[...] reprezentanței poporului român de dincolo de munți,

[...] falsificînd adevărul istoric [...] (p. 381-383) (Vezi la Etică, moravuri)

Goga/'29

▣ Sufletul. Țărănimea.Intelectualii. Regionalismul. Demagogia.

/ " România are destule resurse materiale.[...] Din punctul de vedere sufletesc, însă,

România prezintă cîteva infirmități de naștere ,

cu cari noi trebuie să luptăm,și pe care trebuie să le invocăm cu o crudă sinceritate ,mai ales , aici, în parlament, unde trebuie să privim în față toateobstacolele existenței noastre."(p. 383) (Vezi Etică, Mentalități)

Goga / '29

▣ Idealul național .Demobilizare morală.

/ Înainte de război , societatea românească, pe deasupra granițelor,

avea o credință , credea în idealul național, avea un fluid magnetic care trecea dincolo de interesele trecătoare.

/ După război, unire,și intervenția la Budapesta , sufletul românesc ar fi trebuit să prezinte "o expansiune", să fi trăit " zilele mari ale imperialismului românesc , cu toate elementele sale firești, cînd la adăpostul crucii și cu spada în mîină , ne-am fi lansat optimiști speranțele la ziua de mîine."

"N-am făcut acest lucru." "Deodată cu demobilizarea noastră militară, s-a făcut și demobilizarea morală a societății românești" (Înteruperi, rumoare , la PNȚ)

Un popor obosit, în postură de slăbiciune, exploatată de dușmani.

Goga /'29

▣ **Rassa.Naționalismul.**

"Trebuie să reinstalăm în sufletele noastre ideea națională cu toate consecințele ei logice, trebuie să reînviem particularismul de rasă , ca o concepțiune care să fie crezul nostru călăuzitor în faptele noastre politice.[...]
Trebuie făcută o nouă scară a valorilor "

/ Ne trebuie un nou crez, o radicală primenire a simțirii românești : ideea națională. (Vezi la Naționalism)

"Eu aș dori să căutăm să judecăm oamenii cari cer cuvîntul în viața publică, după numărul loturilor pe cari le au în cimitirile românești;[...]

Aș dori [...] să cerem și certificatul de naștere a celui care vrea să aibă un cuvînt în treburile publice [...]" (p. 384-387)

Goga /'29

▣ **Demisia lui Manoilescu**

/- Emil Fagure :

"Ai făcut partidului dtale proaste servicii ! [...]

acțiunea dtale a fost baza impopularității partidului .[...]

V-ați supărat că oficiosul partidului liberal a spus, în urma alegerilor, că sunteți o ficțiune politică .[...]"

O.Goga

10.) V.Toncescu (raportor la mesaj) ,Discurs final la dezbateri mesaj , 28 ian.'29

(DAD, MO.20, șe. 28ian.'29, p. 582- 590)

▣ **Unanimitatea partidelor**

Coroana, politica externă, armata.(p. 582) (vezi la respectivele)

Toncescu / '29

▣ **Goga - Ardealul - Vechiul Regat**

Nu a arătat nici obiecțiunile la programul guv. PNȚ,nici doctrina partidului său. (vezi la PP-Averescu)

" Goga a rupt partidul național din Ardeal, și a avut pretențiunea ca dînsul să dea afară din partid pe luptătorii vajnici cari au cucerit sufletul Ardealului, pe Iuliu Maniu, pe Vaida -Voevod și Ștefan Cicio Pop [...]" .

Aceștia au rămas în partid, au venit în Vechiul Regat , și aici , sufletele românești s-au unit, iar ei sunt în fruntea celui mai puternic partid din România. Toncescu /'29

▣ **Legislația .**

IGh.Duca a respins Răspunsul la mesaj, pe motiv că este programată o amplă revizuire legislativă "distructivă " , care "dărîmă." (vezi la Legislație)

Legislația liberală , în întregul ei, nu este intangibilă, este plină de greșeli, și dovedește cît de puțin serioasă este pretenția PNIL, care se pretinde singurul partid de "competință". (Vezi la Legislație)

În acest context, grupul parlamentar PNL părăsește Parlamentul.

(Vezi la Etică, moravuri)

Toncescu /'29

▣ **Politica de încurajare excesivă a industriei.**

" PNL a urmărit să facă legi cari să puie în valoare toate bunurile Statului și legi cari să transforme din punct de vedere industrial țara noastră.Aceste legi sunt în număr de patru : legea energiei, legea comercializărilor, legea regimului apelor și legea minelor."(vezi la Legislație)

/ "Acel om care credea că este capital românesc suficient pentru această operă imensă,acel om există, era dl.Vintilă Brătianu, și ,pe baza credinței sale fundamentale greșite , s-a făcut tot eșafodajul de legi pentru industrializarea țării."

Toncescu / '29

▣ **Politica PNL față de capitalul străin.**

/ În Programul PNL din 1921, liberalii afirmau că aceste mari lucrări voiau să le facă cu concursul frățesc al capitalului străin.

Atunci când au ajuns la legiferare ,însă, au introdus în legile lor economice un astfel de regim pentru capitalul străin ,încît "era imposibil ca să vie acest capital " .

/ Liberalii nu au fost de bună credință ,nu au fost nici naivi,ci ...

au urmărit această politică măturisită de însuși conducătorul partidului .

"Tot ceea ce ați promis dvoastre nu s-a realizat , fiindcă era conceput absolut greșit.

În această politică economică a partidului liberal au vrut să facă lucrări ce nu se puteau executa, cu un capital pe care nu-l aveau"

Toncescu /'29

▣ **PNȚ : < Porți deschise!>**

"De aceea , la politica partidului liberal fundamental greșită, noi opunem în Proiectul de Răspuns la Mesaj, o altă politică,

și , de sigur, aceasta va fi mult mai bună."

Noi, în Țara Românească , nu avem capitalul necesar și vom cere concursul frățesc al capitalului străin pe care îl vom primi într-adevăr frățește. (aplauze pe băncile PNȚ)

Toncescu /'29

▣ **PNL și democrația.**

/ Liberalii au guvernat 7 din cei 10 ani postbelici.

Au avut "o guvernare absolut oligarhică" , în sensul științific al cuvîntului, adică

"guvernarea cîtorva" cari s-au sustras în administrația lor de la toate controalele (Curtea de conturi era cu controlul la anul 1916, deci de 12 ani nu făcuse nici un control!) și n-au avut să se teamă de nici un fel de sancțiune guvernînd "după bunul lor plac."

/ Au făcut numai alegeri violente, în cari au impus corpului electoral anumiți candidați, cari n-au fost aleși , ci numiți ;au violat libertatea presei; au instituit starea de asediu etc.

/ Au scăzut prestigiul Parlamentului,nerăspunzînd la interpelări, neducînd la final nici o anchetă parlamentară, mușamalizînd fraudele.

/Au sacrificat interesele Statului în favoarea și beneficiul instituțiilor liberale

/ A pus mîna pe Banca Națională și pe cele două Credite , punînd astfel baza acelei "oculte liberale"

Vint. Brătianu, care este șeful atotputernic al acestei laturi bancare,

este și șeful partidului, "și ceea ce vrea să facă ,

face cu partidul pentru bănci și cu băncile pentru partid."

Toncescu /'29

▣ **PNȚ, adevăratul partid "liberal "**

"Rezervele de nesecat ale neamului nostru au făcut ca principiile pe cari le susținea Ion Brătianu ,la 1866,adică alegeri libere , parlamentarism, sancțiuni, libertate , aceleași principii să fie susținute astăzi de românul ardelean , președinte al Consiliului de Miniștri, Iuliu Maniu."(aplauze la majoritate) (p.590)

" Închidem astăzi prima decadă de la unirea din 1918 .

Bilanțul este dezastruos.Răspunderea o are , întregă, PNL., pentru că acest partid a monopolizat conducerea țării și a împiedicat să se desfășoare , în mod normal, munca poporului românesc întregit ."(p. 590)

Toncescu

11) Legea Organizării și administrării pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor de stat, 19 februarie, 1929

(raportor, M.Ghelmegeanu) .

(concluzii dezbateri) Polemică [Madgearu \(PNȚ\)](#) - [Duca \(PNL\)](#))

(DAD, MO. 36 , șed. 19 febr.1929, p. 1122- 1136)

Madgearu /'29

▣ Capital național / capital străin

Discuția este veche. Înainte de război, între PNL și P.C. ; după război, între PNL și PNȚ .

"Dacă național-liberalii sunt sinceri, în această materie, dovedesc o totală ignorare a legilor economice ; iar dacă nu sunt sinceri, nici acum după război, dovedesc că încă nu s-au adaptat la noua situație, creată prin lărgirea hotarelor noastre. Pentru ca un economist să se urce la tribună și să nu cunoască legile de circulație a capitalului, legile care cîrmuesc importul și exportul de capital, și care să socotească că este posibil ca România să intre în concertul economic mondial, fără să facă să dispară din legislația sa toate acele măsuri discriminatorii împotriva capitalului străin, este ceva extraordinar.

Este extraordinar, mai ales că se presupune de la un economist un minimum de cunoștințe chiar atunci cînd și-a petrecut anii tinereții într-o bancă "(Aplauze PNȚ) / "[...] procesul de naționalizare și desnaționalizare a unei economii naționale, este un proces de ordine quasi-natural.[...] noi nu ne închinăm în fața capitalului străin, noi nu socotim că capitalul străin, cum vreți dvs. să faceți să creadă opinia publică, va aduce la noi mana cerească; noi facem un singur lucru, dle Slăvescu ; noi deschidem porțile României, pentru a reintra în circuitul capitalului internațional și pentru a putea să se facă astfel economia acestei țări. "

(p. 1135)

Madgearu /'29

▣ Delimitări doctrinare .

"Ați cercat să comparați lupta noastră, de astăzi, cu lupta dintre dvs. și partidul conservator". Încercare vană, dle Slăvescu : "repetițiile istoriei nu sunt întotdeauna la situații identice" (cum a spus f. frumos raportorul M.Ghelmegeanu, care ar trebui să-i dea de gîndit lui Slăvescu, care niciodată nu a prezentat un raport de asemenea "talie" !)

(aplauze PNȚ)

[Ghelmegeanu] a spus că noi, de la conservatori, nu am moștenit decît

"simțul criticist", iar ca acte pozitive "aplicarea fierului roșu",

pe care "v-am făcut-o de cîte ori a fost nevoie". (aplauze PNȚ)

"Procesul dintre dvs și conservatori a fost mai mult un proces academic, care nu a dus la rezultate pozitive, nici chiar în domeniul moral.

Procesul dintre noi și dvs. este de altă natură, este un proces politic de realități, pentru că noi rezemăm forța noastră de o realitate socială care este astăzi în plină ascensiune [țărănismul], pe cînd forța dvs. este într-o plină decadență.

(aplauze prelungite PNȚ)

Madgearu /'29

▣ Legea PNȚ : organizarea Statului pe alte baze .

"[...] noi astăzi îndeplinim prin legea noastră un rol istoric. [...] în primul rînd, rolul descătușării forțelor economice ale națiunii, [...] în al doilea rînd, noi îndeplinim marele rol al despresurării Statului, asediat de o coterie după război." (aplauze PNȚ)

"Legea aceasta [...] va contribui într-o largă măsură la organizarea Statului nostru pe alte baze. (vezi pe larg la Economie și Legislație)

12) Proiectul de Buget general al exercițiului 1929 .

Expunerea de motive, C. Hoiescu, 30 dec.'28

(DAD, Mo. 6 /1929, șed. 30 dec.'28, p. 175- 180)

▣ Politică bugetară nouă.

/ "O schimbare hotărîtoare în politica bugetară a României, era de mult inevitabilă."

Bugetul pe 1929, punte de trecere către sistemul ce va traduce și oglindi

programul economic și financiar al PNȚ.

Hoiescu /'29

▣ Retrospectivă istorică.

▣ "Porți deschise "

/ Este momentul unei " adevărate cotituri de drum în politica bugetară "a României, de aceea trebuie să explice deosebiri esențiale între politicile bugetare.
 / România veche , în preajma războiului, se afla printre Statele bine cîrmuite , iar bugetele sale publice , cu toate imperfecțiile vremii, aveau o înfățișare sănătoasă.
 / Războiul ,care ne-a împlinit visul milenar al unității naționale, ne-a lovit greu, creindu-ne o situație financiară anevoioasă,împovărată de dificultățile refacerii.
 O asemenea politică financiară "nu se putea bizui numai pe exploatarea forțelor noastre financiare neîndestulătoare și slăbite, ci și **printr-o conlucrare sinceră cu centrele financiare din Apus ."**
 O asemenea conlucrare ar fi adus un sprijin însemnat economiei private (lipsite de capital circulant) și ar fi împiedicat deprecierea monedei naționale.
 Ea s-ar fi manifestat și în bugetele noastre, la necesitățile teritoriului nostru mărit , apropiindu-ne de normalitate.
 O asemenea politică ar fi permis realizarea unei concepții financiare largi și occidentale , pe baza tehnicii financiare moderne.(p. 175-176)

Hoiescu /'28

"...Statul nostru a încercat să se izoleze voluntar , și nu s-a folosit din timp de buna dispoziție a piețelor străine , pentru a atrage capitalurile ce căutau plasament.[...] s-a ales calea împrumuturilor deghizate."

După 1923, s-a optat [PNL] pentru o politică de "gospodărie de mizerie " , cu "refuzul formal și agresiv al capitalului străin" ... urmărind restaurarea monetei, a creditului, a finanțelor publice și private, prin iluzia revalorizării monetare.

Revalorizarea a fost concepția dominantă a bugetelor noastre între 1923-1927 .

Defectele defavorabile ale acestei politici de revalorizare, s-au repercutat în toate domeniile : statul a amînat plata datoriilor externe ; societățile particulare au contractat obligațiuni în valută forte ; circulația bunurilor și economia s-au anemiata , sufocat ;

Guvern Iuliu Maniu . Legislatura I .Sesiunea II . 1929 /1930

13) Virgil Grossu (PNȚ) , discurs la Mesaj, 26 nov.'29

(DAD, Mo. 3, șed. din 26nov.'29, p. 23- 24)

▣ Parlamentarism- doctrine- partide.

/Discuția la mesaj , prilejuește totdeauna dezbaterile doctrinelor politice, ce dau teme de existență partidelor."De aceea , în țările occidentale, în cari parlamentarismul nu reprezintă o formă politică grimată, ci funcțiunea vie a unui sistem de convingeri reale, nu există dezbateri mai pasionate , mai animate , decît discuțiunile provocate la Mesaj.Cu alte cuvinte , de politica generală a guvernului."

Liberalii și averescanii au preferat strada, tribunei politice , pentru a-și face campania "de uzură " contra partidului și guvernului, contra regimului parlamentar și constituțional al țării .

[L.D. : PNȚ culege ce a semănat . Ca un bumerang, metoda folosită pentru a smulge puterea, în 1928,va fi folosită , acum ,și de partidele răsturnate . Atîta tot. Boicotul parlamentar (uzitat în regimul austro-ungar) este " instrumentul" introdus de ardeleni în viața politică românească.]

Grossu /'29

▣ Regimul constituțional democratic, în pericol!

Cele 2 partide nu urmăresc răsturnarea unui guvern - fie el ticălos - ci zădărnicierea , cu orice preț, a formării unei mari forțe democratice.
Grossu /'29

▣ PNT : regimul democratic.

Ziua de 12 decembrie 1928 [alegerile] , a fost "linia de demarcație" între două politici diametral opuse, "punctul de plecare" a unor profunde transformări în ordinea economică, politică și socială.

"Se ciocnesc desigur două lumi : lumea veche a intereselor de clan, și lumea nouă a intereselor colective, naționale."

/ PNR și PT, la început, apoi PNT, "au fost și constituie singura forță politică încheată a democrației românești".

/ "În mâinile noastre stă în clipa de față ființa regimului democrat în România.

Printr-o operă de reparațiune socială, să consolidăm regimul biruitor din decembrie 1928, și apoi să lăsăm istoriei nepărtinitoare, să scrie cine a binemeritat de la țară :

democrația sau reacțiunea "(aplauze prelungite, îndelung repetate, la PNT)

Virgil Grossu /'29

14) Pompiliu Ionișescu (PNT) , discurs la mesaj, 28- 29 nov.'29

(DAD, MO.5 , șed. din 28 nov.'29, p. 73- 90)

Pompiliu Ionișescu / '29

▣ Legea electorală .

Trebuie să venim cu modificarea vechei legi electorale, lege nedreaptă ; făurită de liberali , cu scopul de a falsifica rezultatele reale ale alegerilor. "(aplauze prelungite la PNT)

[...] cred că avem datoria de a aduce această lege mai degrabă, a o vota, pentru ca să se vadă și în această ordine de idei, adevărata noastră dorință de a face sufragiul universal să corespundă menirii lui, de a da poporului mijlocul să trimită în / Dar să mergem și mai departe în această ordine de idei.

Am dat dreptul de vot femeilor, dar numai la comună ; trebuie însă să lărgim acest drept. Și nu e nevoie să experimentăm prea mult în această direcțiune ca să acordăm drepturile politice femeilor, dreptul de alegătoare în Cameră și la Senat "(aplauze)

"Nu mai este posibil să menținem situația actuală;

au și femeile conștiință și educație publică și trebuie să le luăm astăzi pătașe cu noi la toată viața publică a țării. "(aplauze la PNT) (p. 89)

Pompiliu Ionișescu / '29

▣ Starea de asediu / PNT

/ S-a spus (de către socialiști) că noi am părăsit ceva din ideologia noastră , apărînd pe comuniști. "Da, am apărât și pe **comuniști** și pe **socialiști**.

I-am apărât pentru că astfel găseam prilejul să luptăm contra stării de asediu ; pentru că am crezut ,cu toată convingerea, că starea de asediu în România, era anormală, împotriva Constituției, și că ea trebuie doborâtă.

/Starea de asediu a căzut. "Guvernul a asigurat libertatea pentru toți.

Nu mai există oprirea, oprimarea manifestațiilor publice , ca în trecut

"[...] sperăm ca , în curînd , și această urmă a trecutului , care sugrumă libertățile publice, urmă care greșit mai trăește, va dispărea și ea cu desăvîrșire ;

(aplauze prelungite la PNT) că, în curînd, de la Nistru pîn' la Tisa, în toate părțile , nicăeri nu va mai fi starea de excepțiune și de nelibertate , ci va fi

pretutindeni o stare de libertate publică absolută." (aplauze la PNT) (p. 89)

Pompiliu Ionișescu / '29

▣ Parlamentul / PNT

/ "Continuăm ideologia noastră în scopul de a întări și Parlamentul , prin aplicarea întregului nostru program, căci noi credem în parlamentarism,

greșit și prea supărat l-a criticat d. deputat Pistiner."

/ " Parlamentul nostru este liber și independent. [...] Parlamentul nostru este un adevărat

parlament, eșit din alegeri libere ; membrii lui își fac datoria către mandatar , către țărâניה care l-a trimis aici.(aplauze prelungite la PNȚ)

/Guvernul nostru este "perfect umanitarist " , caută să fie pentru toți egal, bun și blînd, împrăștiind binefacerile unei guvernări sincere , cu adevărat democratice, asupra tuturor fiilor acestei țări.(p. 89-90)

Pompiliu Ioanițescu / '29

[Atenție LD ! citare rarisimă : Constituția SUA ! Ar fi cazul , aici , să invoci pe Alexis de Tocqueville, cu a sa " Despre democrație în America " , pentru a-i sublinia specificul și deosebirea de cea "europeană". În ce măsură, principiile americane, își puteau găsi... în România ... aplicabilitatea .]

▣ Drepturile omului / PNȚ

Ideologia PNȚ este "umanitaristă " . " Noi nu putem admite niciodată ca drepturile omului , de orice fel ar fi ele, să fie nesocotite de cineva, pentru că, cum spunea Constituția veche a Statelor Unite ale Americii :

< Noi socotim ca adevăruri demonstrate , că toți oamenii au fost creați egali și că ei au în stăpînire , născîndu-se , oarecari drepturi pe care nimeni nu le poate răpi , ca acela al vieții , acela de a fi liber și acela de a aspira la fericire ; că guvernele n-au fost instituite decît pentru a le garanta exercițiul acestor drepturi și că ele nu dețin puterea decît prin voința celor guvernați .>

/ "Aceasta este realitatea , și așa voim să fie în această țară."

"De aici pornește și tendința noastră de a acorda drepturi egale minoritarilor, de a nu prigoni pe nimeni ." (vezi mai jos)

Guvernul nostru este "perfect umanitarist " , caută să fie pentru toți egal, bun și blînd, împrăștiind binefacerile unei guvernări sincere , cu adevărat democratice, asupra tuturor fiilor acestei țări.

[L.D.cred că a urmărit și atins efecte psihologice indubitabile. Este un orator " romantic" , cultivat, sau ... "avocat de bară" cum erau pe vremea aceea !?]

Citește din prefața lucrării lui Georges Clémenceau " La méléé sociale" :

< Să plîngem pe cel sărac că suferă. Să plîngem pe cel puternic că face să suferă pe alții.[...] Să combatem sofistii cari pun în doctrina modernă vechea barbarie " fiecare pentru sine " .Să facem societatea profitabilă tuturor, și nu numai cîtorva. [...] ridicată la cel mai înalt sentiment al datoriei.Să predicăm pacea, pentru că nu este decît bătălie ; justiția, pentru că nedreptatea ne împresoară ; bunătatea pentru că ura este pretutindeni . > (p. 89-90)

Pompiliu Ioanițescu '29

15) Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist), discurs la mesaj, 28 nov.'29

(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

[L.D: titlurile, sublinierile, parantezele, îmi aparțin]

Tilea / '29

▣ Ideea Rotativei guvernamentale.

/ Poporul român știe să aprecieze libertatea dobîndită, ca cel mai mare bun , și dă dovadă că este "politicește copt" pentru un "regim democratic " , opus "dictaturii orientale " care a stăpînit România.

De azi încolo, nu se va mai putea face o schimbare de guvern, care să nu fie în asentimentul poporului. Așa se va ajunge la starea normală, ca fiecare Parlament să-și poată încheia ciclul de guvernare de 4 ani, cu guverne bazate pe majorități.

Tilea / '29

▣ Minoritățile .

"Sunt cu mult prea convins că nouă nu ne este permis să călcăm pe urma păcatelor ungușilor din trecut , că nu ne este permis să le aplicăm metodele iraționale și neumane pe cari le-au avut față de noi , sunt prea pătruns de adevărul pronunțat la Geneva , în discursul dlui Mironescu , că < existența unei minorități etnice , cu o cultură și istorie deosebită de a noastră , nu este în detrimentul evoluției poporului românesc , ci , dimpotrivă, servește ca un stimulent > ,

trebuie să ducă la concurența leală între forțele creatoare ale diferitelor rase ."
/ "Aș dori să fie adusă amintita lege cât mai repede , ca să se poată dovedi că
regimul PNT este un regim care exprimă pe deantregul vigoarea națiunii române,
și, în același timp, vrea să aplice o egală dreptate față de toate națiunile conlocuitoare
, tocmai pentru că poporul românesc nu are de ce se teme din partea naționalităților , atît
de neînsemnate ca număr. De aceea , Statul românesc și guvernul actual nu poate
decît să cîștige în ochii străinătății și în ochii țării întregi , dacă pășește cu hotărîre la
codificarea unor drepturi cari sunt garantate prin tratatul minorităților. "(p. 66)
VVTilea '29

16.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe) , răspuns la Interpelare,12 dec.'29

(DAD, MO.12, șed. din 12 dec.'29, p. 243- 248)

Madgearu / '29

▣ Conduite PNL / PNT

[LD: rezultă că PNL era îngrijorat de soarta acestor instituții de credit.]

/ Maniu și Mihalache au primit în audiență delegația Creditului Funciar Rural,
care și-a prezentat doleanțele , hotărîndu-se o comisie mixtă care să le studieze.
Spre mirarea guvernului, ziarul "Viitorul" a publicat un Comunicat de "răzvrătire" împotriva
Legii (iul.'29) , care ar fi fost îndreptată contra Creditului Funciar Rural.
PNL nu a respectat niciodată instituțiile create de adversari.
/ PNT nu împărtășește această "concepție de distrugere" , deoarece a venit la
putere pentru a însănătoși toate instituțiile "bolnave".(p. 243)
Madgearu /'29

▣ Creditul Rural Românesc(PNT) (cu capital străin)

/ "[...] numai aceia care nu văd, care nu văd, pentru că nu au văzut niciodată, sau care
nu văd, pentru că sunt oameni de rea credință,numai aceia ar putea să afirme, fluturîndca
totdeauna, tricolorul național,că trebuie să așteptăm pînă vom putea avea un capital
național, pentru ca să-l aruncăm și să devină mănos pentru agricultura țării." (p. 246)
(aplauze PNT)
/ "Noi suntem deschiși cu ochii asupra realității ; noi nu avem interese lăturalnice,care ne
conduc în acțiunea noastră politică, și, rotindu-ne ochii de jur împrejur, am văzut că, după
război,din cauza aceluiaș fenomen, al devalorizării capitalurilor, în Germania, în Austria,
în Polonia,în Cehoslovacia, înJugoslavia, în Bulgaria și în alte părți, s-a făcut exact
acelaș lucru, s-au creat noi reforme juridice, pentru a se pune la îndemîna noi obligațiuni
funciare, care să poată să fie acceptate pe piețele internaționale, pentru ca să vină
capitalurile din afară și
să fructifice agricultura din această țară."(aplauze la PNT)
/ Prin legea de astă vară [LD:dar eu nu știu precis despre care lege este vorba
a CRR ?], "Voim să dăm acces agriculturii române la piețele străine de capitaluri; voim să
începem o emisiune de obligațiuni, cari să poată fi plasate în America și în Anglia și în
Franța, pentru ca să ne vină capital din ce în ce mai ieftin,
să-l putem da direct agricultorului."
/ Și cum este mai simplu să se acorde credit ipotecar proprietății mari și mijlocii,
cum proprietatea mică țărănească trece prin mari dificultăți (și nu este terminată
cadastrarea) , de aceste credite ar fi profitat ... primele două. [Atenție LD !]
Dar există ,astfel, posibilitatea ca , piața internă de capital să-și sporească posibilitățile
de credit pentru agricultura românească.(Aplauze PNT)
Virg.Madgearu

17) N.Polizu-Micșunești (PNT, deputat Dorohoi) , discurs la mesaj, 13dec.'29

(DAD, MO, 13, șed. din 13 dec.'29, p.286- 301)

[L.D: discursul integral xerox.În calculator , dispersat problematic.
Titlurile, sublinierile, parantezele, coloratul ,imi aparțin]

Polizu -Micșunești /'29

▣ Democratismul PNȚ

/ "În două cuvinte : noi am simțit și am gândit democratic .
 Democrația nu este o doctrină , este mai mult un mod de a gândi și simți."
 De aceea am asistat în această țară timp de 60 de ani la defilarea a nenumărate programe la București și la Iași, în care cuvîntul democrație revenea pe buzele tremurînde de falsă emoțiune a tuturor oamenilor de Stat ; dar în Țara Românească , pînă astăzi, totuș, democrația nu a existat !
 De ce ? Pentru că trebuia să vină oameni și conducători , nu cari să se prevaleze la doctrina democratică, dar care să simtă și să gîndească democratic." (aplauze PNȚ)
 [LD : totul raportat la "dictatura " , "despotismul" , "feudalitatea politică" , jandarmii și demagogia PNL]
 / PNȚ a găsit o țară "polițistă" , și numai după un an a făcut o țară " pur legalistă".
 / A pus bazele unei "democrații glorioase" și "ordine fără despotism."
 / A făcut adevărata reformă democratică agrară , prin ridicarea țaranului din mizerie; omagiu lui Mihalache (aplauze PNȚ)
 / A făcut adevăratul vot universal democratic, prin alegeri cu adevărat libere, fără jandarmi și furturi de urne;
 / A redus pe jandarm la datoria lui, a dat deplină libertate alegătorilor, asigurînd astfel democratizarea drepturilor cetățenești ;
 / A transformat " feudalitatea politică" , într-un regim de "absolută libertate" , de opinie...
 / La o egală distanță de "obscurantismul reacționar" și de "democrația turbulentă", democrația național - țărănistă urmează calea mijlocie a "libertăților absolute, în ordine."(p. 299-300)
 N.Polizu-Micșunești '29

18) M.D.Ralea, (PNȚ, deputat Fălciu) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD, MO. 14, șed. din 16 dec.'29 , p. 313- 317)

[L.D: discurs integral, xerox ; în calculator, dispersat problematic

Ar fi bine să-l compari cu cel din 1928.

Mai mult un pamflet ,decît un discurs parlamentar ;mai degrabă un discurs electoral , decît o argumentare doctrinară; o revărsare de epitete și injurii , cu excese partizanale. Printre ele, mici "bijuterii doctrinare" despre democrație și europenizare]

Ralea /'29

▣ Dușmanii democrației.

[L.D: în 1929, încă identificată a fi exclusiv apanajul PNȚ! Să nu uiți ! să-i faci portretul lui, după propria-i schemă,cînd va părăsi PNȚ, cînd va deveni unul din doctrinarii dictaturii carliste, iar apoi, a dictaturii comuniste.]

Dușmanii PNȚ sunt mai mulți decît în 1928, pentru că victoria PNȚ a însemnat "victoria ideii de partid politic democrat și de democrație."(aplauze la PNȚ)

Cine sunt dușmanii democrației ? prezintă cîteva "portrete succinte" :

I . "Burghezimea îmbuibată " care are "coșmarul, obsesia deposesiunii" ;

II . "Snobii firești, oamenii delicați , snobii ideilor reacționar - fiindcă una din pozele cele mai curente și mai ieftine este aceea de reacționar - sunt oamenii, descendenți din bune familii cîteodată, de cele mai multe ori fii de mici burghezi cari s-au ridicat cu cheltueli grele și cu nevoi multiple pînă la anumite situațiuni și cari, deîndată ce au luat o diplomă de licență sau doctorat s-au constituit imediat în trădători ai propriei lor clase, și în acei cari rîd și surîd de cei ce cred în democrație.[...] de aceea să-mi dați voie să privesc cu multă liniște sufletească pe acești snobi eleganți cum perorează la cafeneaua Capșa sau pe Calea Victoriei, să-i las la rolul lor monden ..."

III."Dezamăgiții, acei care au perindat rînd pe rînd toate partidele politice, caracterele capricioase care nu pot suporta disciplina colectivă,cari și-au epuizat nu atît conținutul lor doctrinelor politice, cît însăși stabilitatea lor de caracter."

"Toți aceștia, dezamăgiții ,snobii și burghezia îmbuibată , sunt cele trei tipuri care ne combat astăzi." (p. 314)

"Să verificăm, în societatea noastră, în mod concret, persoanele care atacă ideea de democrație."[L.D: urmează "demascarea" !]

Ralea / '29

▣ **Partidul Poporului - Averescu : "tirania"**

/ "În primul rînd, găsim partidul poporului care vrea o dictatură, dar o dictatură ca o revoluție de palat, dacă se poate o dictatură cu minoritate suspectă ,care nu ar angaja mari masse, pe care, de altfel, nu are de unde să le ia. Dar nu trebuie uitat că ideea de dictatură , dacă analizăm toată istoria luptelor sociale, cere numaidecît două condițiuni.Cere , în primul rînd , un tînăr animator , un om care să nu mai fi fost niciodată în capul treburilor politice, în tot cazul, să nu le fi compromis. În al doilea rînd, alături de acel tînăr animator, se mai cere o armată disciplinată , care să aibă un puternic crez politic.

/ "Dacă un asemenea regim ar veni la putere, nu am avea de a face cu un regim dictatorial , pentrucă eu fac o deosebire între tiranie și dictatură ; dictatura presupune oarecum o revoluție de idei, o mare mișcare de masse, sub un șef ascultat ,cum este acum, fie de dreapta ,în Italia, fie de stînga, în Rusia. Dar o tiranie nu este o mișcare în asentimentul popular.Este domnia unui șef sumbru și fricos, care se menține la putere cu ajutorul tribunalelor inchizitoriale. Napoleon este un dictator, dar Metternich este un tiran. Mussolini este un dictator, Ion Brătianu era un tiran, și , vedeți dvs, este o mare deosebire între aceste două măsuri. Ceea ce ar putea să realizeze partidul poporului, ar fi tocmai tirania."
Ralea / ' 29

▣ **Criticile și ideile corporatiste**

"Această ingrată mizerabilă democrație este prezentată ca avînd trei defecte [...1] compromise ideea de continuitate: ceea ce face un guvern, dărîmă celălalt, și tot timpul în regimul democrației suntem în situația de a reîncepe cu o muncă de Sisif, ceea ce au căutat să clădească alții. [...] în țară la noi, e o fericire că democrația compromise ideea de continuitate, căci altfel ce am fi făcut noi cu politica economică a partidului liberal? "(**aplauze la PNT**) [...2] " se zice că democrația șchioapătă din cauză că încurajează prea mult individualismul, prea mult liberalismul, fiecare spune ce vrea, prea multă critică, prea multă cîrtire, prea multă discuțiune și verbomanie [...] care ar ruina încetul cu încetul, dispozițiunile creatoare ale unui regim." [... 3] " critica cea mai mare [...] este aceea de incompetență, fiindcă nu selecționează oamenii după ceea ce valorează în profesie, în meseria lor, ci după ceea ce afirmă, după puterea lui de convingere, după puterea de persuaziune. [...] și atunci trebuie înlocuit acest regim [...] cu un alt regim în care oamenii se selecționează după specialitatea, după profesia lor. " Și atunci parlamentele și guvernele s-ar reduce la ce ? S-ar reduce la un fel de consiliu de administrație.[...] care are autoritatea și greutatea de a conduce gestiunea societății lor."

/ "Ideea aceasta este veche.Ea a fost susținută, pe vremuri de Saint Simon, cînd voia înlocuirea politicului prin economie, a avut-o Proudhon, au avut-o sindicaliștii de tot felul, au luat-o astăzi Mussolini , au luat-o rușii în regimul bolșevic. Dar rezultatele pozitive ale acestui regim care s-a baza pe competența profesională care ar crea un Stat corporativ, s-au redus la următorul lucru, și nimeni dintre aceia cari judecă sincer și în mod neprevenit, în mod imparțial, această teză, văd imediat defectele de care s-a lovit acest regim corporativ."

[ex. alegerea celui mai bun ceasornicar din Belgia, s-a redus la alegerea celui mai bun de gură , adică tot ...politica ! (**Ilaritate la PNT**) ; Anatol France care povestește de "ciubotarii " care voiau ca Franța să fie condusă de ciubotari ; congresul tipografilor și fabricanților de hîrtie, de la Paris, în care primii au cerut liberul import de hîrtie, iar ceilalți, regim protecționist, congres care s-a încheiat cu o bătaie generală ! (**Ilaritate la PNT**)]

" Cînd am aduce noi toate profesiunile, aici în Parlament, ar fi un haos, ar fi o adevărată anarhie, cu mult mai profundă decît aceea pe care o oferă astăzi guvernele aceste democratice.[...] regimului corporativ nu-i vedem nicăeri consecințele fructuoase de cari s-a vorbit, nu-i vedem nicăeri prosperînd.

Și să facem noi o asemenea experiență numai ca să satisfacem pe cîțiva literați cari vor să dovedească în fiecare zi că sunt la curent cu literatura sociologică

a străinătății ? "(p. 316)
Ralea / '29

▣ **Democrația.**

/ "Regimului democratic nu i se poate aduce nici o critică serioasă." Relele care i se reproșează, nu sunt ale democrației, ci ale stadiului său de aplicare.

"Democrația trebuie lăsată să funcționeze normal și după aceea să i se facă bilanțul. Dar a condamna un regim care n-a fost sau care este foarte tânăr, înseamnă a avea o idee preconcepută și ideile preconceptuate știți cât valorează din punctul de vedere al adevărului."

/ Există o experiență crucială : "toate țările de mare civilizație din lume sunt democratice și toate țările necivilizate sau de civilizație mai potrivită, sunt dictatoriale."

[Un publicist francez descrie chiar o hartă politică a Europei, ale cărei fruntarii ar avea aproximativ următoarea fizionomie:

O porțiune ar porni din Stokholm -Danzig-Cracovia-Budapesta-Florența-Barcelona-ocolind Fanța - Anglia - Stokholm. Țări de mari civilizații, de capitalism și industrie, în care, din 1919, nu au fost guverne și parlamente răsturnate.

Restul Europei, periferice, ar fi un fel de "aparență" de regim constituțional și democratic, care au fost zguduite de regimuri dictatoriale.]

/ " [...] ideea de civilizație coincide cu ideea democratică , iar ideea de necivilizație exclude complet conceptul de democrație."

Ralea /'29

▣ **Democratizarea României.**

/ " Democratizarea României înseamnă europenizarea României, și europenizarea României nici nu știți ce formidabilă importanță are.Mai întâi este importanța istorică : tot ce este în Statul acesta creat, a fost făcut printr-o europenizare crescândă și treptată. [...] Pînă și naționalismul român l-am învățat din străinătate."

[Kogălniceanu povestea cît de "înstrăinați" de neam erau boierii români, care spuneau că dacă ar simți că mai au o picătură de sînge românesc, și l-ar vărsa ! Ideea naționalistă a fost adusă de "bonjuriștii pașoptiști", după revoluția franceză.]

[...] "am creiat bruma de civilizație și de organizație capitalistă tot cu ajutorul europenizării. "

[A asistat la un congres al Societății Națiunilor la Atena,și a ascultat o diatribă violentă a vice-președintelui Senatului belgian, La Fontaine, contra regimului dictatorial din Serbia, mergînd pînă a propune excluderea Serbiei dintre Statele civilizate ale Europei, și refuzul oricărui credit dictaturii militare de acolo.

Delegatul Serbiei n-a putut să spună un cuvînt de apărare, pentru că tot ce propunea, era inutil și respins.]

[...] " vedeți dvs care ar fi consecințele, dacă ne-am îndepărta de conclucrarea acestei Europe. [...] lăsînd la o parte toate discuțiile acestea metafizice asupra democrației, după care firește, noi,cei din generația actuală,nu mai credem în egalitarismul acela perfect, așa cum l-au prezentat jacobinii de la 1789, ajungem la concluzia că democrația nu înseamnă un punct de ajungere, ci cel mult un punct de plecare.

Democrația înseamnă că fiecăruia din noi să i se permită să-și dezvolte și să potențeze ceea ce face. [...] Plecăm de la o concepție democratică foarte realistă

și vrem să o realizăm astăzi [...] în mod absolut sincer și integral " (apluze prelungite)

(p. 316)

Ralea '29

19) P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic
Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Este de observat și de subliniat că PNȚ , are parlamentari reductabili,
care și-au ales drept țintă cîte un aspect politic în care își probau competența.

Nu contează dacă concepțiile lor erau sau nu demne de urmat.

Este evident că Petre Andrei reprezenta "stînga" democratică. Important era că aveau această "garnitură" de competență, pe care o aveau, în acel moment, nu numai liberalii, dar și alte partide. Acest lucru spune ceva despre clasa politică românească a epocii.]

Andrei/dec.'29

▣ Liberalism (PNL) -Democratism (PNȚ)

[LD: cum să admit că Petre Andrei putea să aibă o asemenea confuzie, de a contrapune democrația liberalismului, decît obligat de servituți de partid ? Dar , plecînd de la aceste premize doctrinare, ce mai rămîne din demonstrația sa ?! Există la doctrinarii PNȚ,după fuziunea cu PNR, dar ,mai ales, după venirea la putere, o mare grijă de a scăpa de eticheta " țărănism " și de "lupta de clasă" . Cu evidente elemente doctrinare socialiste , cu această substituire de termeni, au ajuns la un impas de identitate]

/ PNȚ își desfășoară activitatea într-un anumit cadru care a fost fixat de însuși Conferința de pace, căci una din principalele consecințe ale marelui război a fost încercarea de a se identifica "granițele politice ale statelor cu granițele naționalitare ." [LD! ?]

"În acest cadru se dă lupta între două concepțiuni politice, reprezentate astăzi de două partide importante : se dă lupta între liberalism însușit de partidul liberal, și între democratism, înscris în programul partidului național-țărănesc."

/ "Liberalismul, încă din secolul al 18-lea,a coincis cu ascensiunea la putere a clasei burgheze, și a devenit apoi reprezentantul burgheziei urbane . [L.D. !]

Cu cît a trecut vremea , cu atît conținutul de idei și idealuri a liberalismului a sărăcit, libertatea devenind un drept aproape exclusiv al clasei posesoare capitaliste.

Dacă liberalismul, în începuturile sale, a fost însuflețit de idealuri și de idei frumoase, în esența sa politică a fost însă, întotdeauna aristocrat , căci ideea de avuție, de capital , a stat pe primul plan pentru această concepțiune.Nu trebuie să uităm că acordarea drepturilor politice,după cens,după sarcinile fiscale,estea idee liberalistă. "

/În țara noastră, noi avem de luptat cu o formă alterată de liberalism, căci partidul liberal a neglijat tocmai ceea ce era esențial pentru liberalism, ideea de libertate.

Pînă mai ieri ,afirmarea acestei trebuințe, acestui drept, care este garantat de Constituție ,

Astăzi, libertățile cetățenești , cum spune și colegul nostru deputat socialist Lotar Rădăceanu, au fost reîntronate în țara românească. "

-dr.Lupu : Acum trebuie să-i pară rău că a scris articolul acela.

Dacă știa că vii aici cu el, nu-l mai scria ! "(Ilaritate)(p. 319)

Andrei / '29

▣ Democratism -Liberalism-continuare -

/ Unul din șefii PNL a scris că PNȚ se îndepărtează de programul său.

PNL, de altfel, suferă de o "bicefalie" .

-dr.Lupu : " Ca și dvs.astăzi cu Mihalache"

-Petre Andrei : "este o mare diferență.În partidul liberal există un șef temut [Vint.Brătianu] și un alt șef [I.G.Duca] care prin persoasiune reușește astăzi să atragă ; unul este cu tradiția, altul cu puterea de pătrundere mai justă a realităților."

[LD: atenție ! un prim semnal de reconciliere ?Nu.]

Unul din acești doi șefi , nu este un secret, îl știți foarte bine, d.Duca, scria un articol în "Viitorul" din dec.'28,cu prilejul discuției la Mesaj (în loc să-l dea în parlament!)

Era un răspuns pe care îl dădea caracterizării făcute de Petre Andrei.

(" Partidul liberal , partid burghez, partid bancar ?") s-a străduit să argumenteze că PNL nu este nici partid burghez, nici bancar...

-Iacob Pistiner : " Numai cămătar"(Aplauze, ilaritate la PNȚ)

-Petre Andrei : "Este o caracterizare foarte justă. " În toate articolele care au apărut în presa liberală, cu ocazia discutării diverselor legi economice, se vedește tendința lor de a afirma că PNȚ dovedea " tendințe capitaliste" iar dr. Lupu afirma că PNȚ tinde să creeze o nouă burghezie (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor).(p. 320)

Andrei / dec.'29

▣ Agrarism = Țărănism ?(Vezi pe larg la Țărănism)

/ dr. Lupu afirma că PNȚ tinde să creeze o nouă burghezie (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor).

Andrei / '29-continuă discursul -

▣ **Agrarism=țărănism ?Ascensiunea lentă .(vezi pe larg la Țărănism)**

/ " Noi nu am deviat de la program ; în legile noastre economice nu se văd tendințe capitaliste și atacul care s-a adus legii circulației bunurilor, este neîndreptățit. În primul rînd, ceea ce ne preocupă pe noi, ca partid democrat național-țărănist, este ridicarea păturilor de jos. Procesul acesta de ascensiune a păturilor de jos se poate face pe două căi : poate fi vorba de o ascensiune bruscă și de o ascensiune lentă. Prin ascensiunea bruscă s-au văzut în țara românească valori superioare cari s-au ridicat și au jucat un rol important în toate domeniile vieții publice. Dar , dlor, nu noi vom împiedica ascensiunea bruscă, însă în mod firesc, un individ care se ridică din păturile de jos,are prea mult de luptat, are prea multe asperități de tocit . Și atunci energia pe care o întrebuițează el se epuizează,are nevoie de energie, de asimilare, și nu-i mai rămîne energia de creațiune, atît de necesară pentru transformarea și progresul acestei țări.

Andrei /'29

▣ **Țărănism și agricultură. (vezi pe larg la Țărănism)**

/" Este drept că statele moderne merg spre industrializare,dar nu trebuie să se uite că nu poate exista într-un stat mai multă industrie decît poate fi alimentată cu produse agricole, cu mijloace de traiu, și cu materii prime. De aceea, politica noastră economică trebuie să fie prudentă ; să nu creiem acele industrii artificiale [...] industrii parazitare."

Andrei / 'dec.'29

▣ **Stat cultural-democrat. [Țărănesc](vezi pe larg la Cultură)**

[Printre pușinii oameni politici ai timpului care se ocupa de acest aspect.Desigur, își punea pecetea , profesia.Dar, ca și în cazul altor probleme abordate,Petre Andrei se raportează ,pornește chiar, de la susținerile socialiștilor, pe care le extinde la "democratismul" revendicat ca doctrină a PNȚ.

Poate unde erau și singura "opopziție" în parlament? Sau legătura spirituală era mai profundă ? Nu i-am citit opera științifică.]

/ "Grija noastră trebuie să se îndrepte spre educarea și formarea omului viitorului, al omului cu spirit democratic." Se impune ca guvernul și ministr.Instrucțiunii, să precizeze în detaliu care este politica culturală a guvernului ?" (p. 323)

Petre Andrei / dec.'29

20) N.Iorga (PND,deputat Brăila; supleant la Dolj); discurs la mesaj, 9 dec.'29

(DAD, Mo.9,șed.din 9 dec.'29, p. 181-188)

[L.D.: discurs complet, xerox.În computer, dispersat problematic.

Ca și altădată, greu de sistematizat, de condensat.

De aceea ,voi reproduce pe larg fraza lui.Sublineri, paranteze,supratitluri, îmi aparțin.

Pînă în acea zi, Iorga lipsise din Parlament, dar nu făcea "boicotare"

Anunță o"declarație", în realitate... ține un discurs.

Eu consider discursul programatic - pe termen imediat și în perspectivă -

El îl va experimenta atît în guvernarea de "tehnicieni" , dar , și mai ales,

în regimul personal-dictatorial al lui Carol II.

Importante sunt și polemicile lui cu Maniu (armata)și Mihalache(agricultura)]

Iorga / dec.'29

▣ **Dictatură**

[LD:se degajă un oarecare regret că la noi nu avem...un Mussolini, un Primo deRivera, un rege ca cel din Iugoslavia; dar totul spus așa"sfătos", cu mușcătoare ironie la adresa amatorilor de dictatură de la noi...Vezi dacă febr.'38 corespunde "condițiilor" în care Iorga considera posibilă sau necesară o dictatură]

În timpul din urmă , el a fost prezentat și ca un "amator de dictatură" .

"Și anume : eu mi-aș fi închipuit -vedeți câtă naivitate la un om de vîrsta mea ! - mi-aș fi închipuit că dictatura se face așa:anunți pe cetățeni, cetățenii vin , și le spui :eu doresc dictatură.Și cetățenii se uită la d-ta : da, într-adevăr, ai avea oarecari calități , pe dinafară pentru dictator .Prin urmare te poți duce acasă, că afacerea este aranjată."

/ "Dar pentru Dumnezeu ,o dictatură nu se face așa.

Pentru o dictatură se cere într-adevăr dovada completă a ineficienței tuturor legilor, a stării legale;se cere un mare pericol social ; se cere o amenințare grozavă din partea străinătății , se cere un geniu [...] recunoscut de toată lumea [...]"

/ "Se înțelege foarte bine că la noi nu sunt date aceste condițiuni pentru dictatură.

Că avem amatori de dictatură, de diferite vîrste , care în măsura vîrstei manifestă apetituri pentru dictatură , aceasta este fără îndoială în legătură cu fatalitățile vîrstei.

[**aluzie răutăcioasă la Averescu**] Cu cît îmbătrînești mai mult, cu atît , între alte slăbiciuni, este și aceea de a fi dictator. (**ilaritate**) Este o slăbiciune a funcțiunilor organice , care te duce fatal acolo, între alte nenorociri.

Dar cum puteți să mă vedeți, nu mă găsesc într-o stare fizică putînd să-mi permită a risca atitudinea unui dictator (**ilaritate, aplauze**) Dar dacă aș admite dictatura la noi, dictatura aceasta s-ar putea admite atunci cînd n-ar fi fost văzută."

[La noi se greșește cînd se vorbește de dictatură.

Totdeauna se uită cineva la d.Mussolini (pentru că nu este un al doilea în lume ca d-sa) ; dar mai există Chemal Pașa (unul din generalii care au făcut onoare armatei turcești , care a făcut statul turcesc care nu era ; el este un general învingător , permanent și definitiv) ;

mai există Primo de Rivera (care a făcut dictatura cu aprobarea regelui său, și a făcut cele mai grozave șosele ...) ;

mai este dictatura de necesitate, a Regelui Serbiei (acel prinț atît de legat de viața și suferința nației sale) ...](p. 184)

Iorga /dec.'29

▣ **"Dictatura" de partid.(vezi la Sistem de partid)**

"Dar o dictatură [PNL] am avut noi, dacă nu mă înșel, o așteptați și dvs. [PNȚ] , poate să fie și acum , ici și colea, cîte ceva din manifestațiile exterioare ale unei dictaturi, măcar de partid .Iorga / dec.'29

21) Mihail Ghelmegeanu (PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail)

Discurs -concluzie , 17 dec.'29

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29 , p. 355-366)

[LD : discursul integral, xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva , decît o antiteză PNȚ-PNL Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ : PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de"arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL) ; Regimul PNȚ: regim democratic (țărănism atenuat)]

Ghelmegeanu / dec.'29

[LD: ironia soartei ! etapele s-au scurtat, iar Ghelmegeanu, nu Pistiner, a servit regimul comunist !]

/ Fiind socialist, Pistiner și-a adus aminte de "scurtarea etapelor de evoluție" , și ,socotind că PNȚ a luptat 10 ani în opoziție, a bănuit "cu oarecare certitudine" , că spre 1940 , va veni rîndul PSD să ajungă la guvern !

" [...]din această iluzie a scurtării etapelor de evoluție, d-voastră să nu faceți mijloc de apăsare asupra clasei muncitoare , care nu poate încontinuu să rămînă nici victima iluziilor, nici victima neînțelegerii d-voastre." (p. 358)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ **Iorga .**

/D.prof.Iorga ne-a vorbit "mai puțin în numele unui partid politic, și mai mult în numele vechilor sale convingeri , potrivnice parlamentarismului de club.

Cu d. profesor ne-am înfîlnit deseori în acțiunea noastră politică.

Este drept că aceste întâlniri au fost dese , dar nu îndestul de lungi , și e clar că vorbesc pentru trecut.Și de data asta nu ne despart mari deosebiri de acțiunea politică a d-lui Iorga , căci, în definitiv , critica d-sale se reduce la două lucruri :regimul politic al partidelor trebuie să fie amendat prin modul de recrutare al Parlamentului și prin întregirea regimului parlamentar cu o adunare economică , reprezentnd interese profesionale."

/ În ce privește "sfatul economic", amintește că în proiectul de Constituție al PT , se prevedea ca alături de Cameră (aleasă prin sufragiu universal)

se prevedea un "sfat economic superior" (cu toate breslele profesionale) .

Nu este vina PNȚ și a lui Iorga și poate că " în fața unui istoric sever al vremurilor de mâine va fi vina noastră a tuturor " că Constituția s-a votat în condițiile știute și că va rămîne neschimbată un lung șir de ani.(p. 355)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Pamfil Șeicaru .

/ Șeicaru [...]

"nu este de cealaltă parte a baricadei, deși este un independent ." .

Constată, totuși , că de data asta n-a mai existat acea "notă de critică virulentă împotriva regimului politic al partidelor", cu care ne obișnuise în trecut.[...][...][...]

D-sa este într-o situație "delicată" : "este un om de idei , dar în același timp director de gazetă, și că tare trebuie să țină cont de curentele de opinie publică.[...][...][...]

- Ghelmegeanu : Șeicaru , împreună cu Titeanu (care a trecut la liberali) proiectaseră inaugurarea unui "institut de studii corporative" .

Atunci, d.Șeicaru , ca director de gazetă, a trebuit să țină seama de curentul de opinie publică, "a tras storiile institutului corporatist , pentru a deschide larg fereastra asupra luptei democratice , pe care o dădea partidul nostru" [PT]

" Iată cum un director de gazetă , de multe ori, pentru a ține seama de nevoile întreprinderii lui, în funcție de mișcări de opinie publică, trebuie să treacă peste ideile sale personale" [...][...][...]

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Parlamentul

[Atenție LD: Culmea ! și el eludează faptul că PNȚ a introdus acest obicei în viața politică românească !]

" [...] Parlamentul este singura cale, care poate să asigure societății o evoluție liniștită , singura cale , pe care se poate obține un minim de înțelegere între partide și între ideologiile politice pe cari le reprezintă .[...]

el apaține țării și țara cere partidelor politice ca ele s-o servească aici.

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Sistem de partid .

/ "A susține regimul partidelor politice , nu este numai o chestiune de logică și de dialectică, este , în primul rînd, o chestiune de psihologie a masselor , raportată la momentul în care trăim.Sunt însă astăzi semne că ici și colo se ivesc mișcări dictatoriale , desigur ridicole , dar care pot să-și aibă influența lor , într-o stare de mizerie economică , în care ne aflăm în mod trecător."

[Giraud spunea : <Nu cunosc o cauză mai ingrată de susținut decât a partidelor politice,

dar nu cunosc o alta care trebuie să fie cîștigată cît mai mult și cît mai repede.>]

/ Or, în viața noastră constituțională , partidele și regimul politic al partidelor politice a fost în situațiunea de a fi uneori falsificat.

Deși suntem uniți de 10 ani, totuși dacă România s-a mărit sub aspectul internațional , din punct de vedere național , ea a fost obligată să se ridice pe baza străină a exclusivismului partidului liberal.

Încetul cu încetul, soarta însăși a Statului a fost legată de soarta unui singur partid, și nu cunosc o primejdie mai mare pentru viața unei națiuni , decât acest exclusivism al unui partid politic , care crede că el singur reprezintă națiunea, că el singur înfățișează toate interesele unei societăți în plină mișcare și în plin progres.[...]

Încetul cu încetul viața Statului a fost împinsă pe făgașul de dezvoltare al vieții unui singur partid , al partidului liberal."(p. 357)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNT

/ "Contribuția pe care partidul nostru a adus-o , pentru însănătoșirea regimului politic al partidelor, este de a fi emancipat cauza politică a Statului român, de cauza economică a partidului liberal." [...] [...]

/ " Statul , într-un regim politic al partidelor, trebuie să rămână ferit de acapararea de sus, ca și de jos, și aș invoca în acest sens vechea concepție juridică a Statului -persoană morală - care simbolizează națiunea pe deasupra partidelor.

Partidele să trăiască prin ele însăși, prin puterea lor proprie, prin prestigiul ideilor lor, iar nu ca pînă acum agățate de puterile politice ale Statului și de avuția publică.

Partidele politice să îndrumeze numai viața de Stat , după nevoile fiecărei epoce, și potrivit curentelor de opinie publică și a voinței scrutinelor libere." (p. 357)

Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNL și Burghezia românească.

[LD: interpretare "conservatoare" , convertită sui-generis în ideologie țărănistă.]

Întregul regim al partidelor era în funcție de modul cum PNL a înțeles să-și îndeplinească "funcțiunea socială".

/ Or , partidul liberal a înțeles că bogăția sa nu se va ridica de la coarnele plugului , ci de la ghișeele băncilor. [!!!]

Din momentul acesta ,partidul liberal a făcut din întemeierea unei burghezii , însuși rostul politic al Statului român.

/ "Dacă partidul liberal ne-ar fi dat o asemenea burghezie, ea ar fi înțeles cel puțin trei lucruri.

Ar fi înțeles , în primul rînd, că rostul ei nu era în intrigile dinungherile cluburilor politice , ci, mai presus de toate, în domeniul producției ;

ar fi înțeles că o țară ca a noastră , care de multă vreme a rămas departe de circulația economică a occidentului, nu poate să se ridice decît prin integrarea României, cît mai repede în Europa.

Și această burghezie ar fi înțeles, în al treilea rînd, că ,în România, drumul de dezvoltare al orașelor trece pe la sate."

/ N-am avut această burghezie.Ni s-a dat o burghezie , care mai mult seamănă a gloată politicianistă, crescută sub tutela unui partid, o burghezie lipsită de acțiune economică fecundă, dar o burghezie foarte promptă la toate apetiturile." (p. 357)

/" Atunci ,Statul a devenit o platoșă de fier, care apasă asupra vieții naționale și asupra oricărui elan creator [...]"

Ghelmegeanu (dec.'29

Stat "agrar" -Stat "industrial"

/ Întreaga politică economică a PNT neagă cele 2 "miraje" ale lui Vintilă Brătianu : că postulatul dezvoltării noastre economice este trecerea cît mai rapidă de la stat"agrar" la stat "industrial" ; și că singurul mijloc de normalizare a vieții economice, o oferă mijloacele financiare.

/ Împotriva acestor miraje, PNT s-a ridicat cu hotărîre, pentru a elibera țara de aceste greșeli , afirmînd "primatul orientării agricole"

" Nu o facem aceasta , cum s-a spus, fiindcă partidul nostru ar reprezenta , în domeniul economic , vechile păreri ale fiziocraților, după care agricultura este singura ramură de producție care dă un venit net, mai mare decît orice altă ramură de activitate.

Țărănismul nostru nu a răsărit din cărțile și doctrinele nimănui;

el s-a ridicat din asprele realități ale vieții noastre, de acolo de unde a pornit

și s-a ridicat și minunatul om [Ion Mihalache] , care în Vechiul Regat ,

a întrupat țărănismul cu cinste și cu competență" (aplauze la PNT)

/ Această politică este și în interesul dezvoltării industriale.

" Noi suntem o țară venită tîrziu la viața economică .Singurele debușuri pe care industria ar putea să le găsească la noi, sunt debușurile interne;

toate celelalte debușuri externe sunt ocupate și nu mai putem spera că puterea politică a Statului, ar putea să mai obțină împărțirea zonelor de influență , deja împărțite, și ocuparea debușurilor externe , care deja sunt acaparate de alții.[...]

Dar piața internă este în funcție de puterea de consumație , în special a țărănimii , care formează majoritatea populației noastre și deci numai o politică agrară este o politică care

ducînd la înstărire și ridicarea țărănimii , creiază debușeurile necesare pentru dezvoltarea noastră industrială."(p. 359)
Ghelmegeanu / dec.'29

▣ 2 Europe : "occidentală" - "orientală"

/Colegul Ralea, vorbea de cele 2 zone politice.Nu sunt numai politice, ci și economice. În zona în care se află România, aproape 100 milioane de țărani trăesc în cadrul unor unități economice autonome ; avem criză agrară (lipsa creditelor și a uneltelor).

▣ Dispută Țărănistă

/ -Ghelmegeanu : Tocmai în momentul cînd și PSD este de acord cu orientarea agricolă a economiei , recunoscînd temeinicia politicii PNȚ , tocmai dr Lupu crede că avem greșeli!(Vezi pe larg la Țărănism)
Ghelmegeanu /dec.'29

▣ Legea circulației bunurilor.

/În programul PȚ dinaintea fuziunii, stă scris: <între alte măsuri, se vor stabili normele de circulațiune ale pămîntului țărănesc.>

/ La Congresul din 1925, Ion Mihalache a prezentat o broșură cu programul partidului, "Noul regim agrar" - pe care l-a scris și susținut și Lupu - că se vor lua măsuri ca să se înlesnească "disparițiunea proprietății pitece" , să se ajute concentrarea proprietății "în limitele puterii de muncă a familiei", în care scop"se va lăsa libertatea circulațiunii pămînturilor date țăranilor", pînă la limitele "anunțate și fixate de lege după regiuni și împrejurări" , în scopul "selecționării naturale a plugarilor serioși ." (aplauze la PNȚ)
/Dle dr Lupu, aici este toată deosebirea - să mă iertați că vă spun acest lucru - între dvs și d.loan Mihalache.D.loan Mihalache a judecat întotdeauna după criterii gospodărești și economice ; d-voastră judecați mai mult după criterii politice, uneori sociale, dar de cele mai multe ori judecați după criterii superficiale ....
Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Țărănime "Țărănism" PNȚ

[L.D: atenție.Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei țărăniste]

/ Măsurile guvernului au fost criticate [PSD] și din alt p.d.v.: că s-ar putea crea o clasă burgheză conservatoare și la sate." [...] poate , cîndva, țărănimea va fi o clasă conservatoare , așa cum partidul socialist voia să o zugrăvească.

Dar, în momentul de astăzi, țărănimea nu este o clasă conservatoare , fiindcă este departe de a fi ajuns la satisfacțiunile depline , care sunt dictate de emanciparea ei economică.Și cred că, dacă vom ști să avem intuiția exactă a viitorului, dacă vom ști să ne ridicăm peste nimicnicia cotidiene, atunci victoria politică de astăzi [a PNȚ] poate să fie avertismentul victoriei economice țărănești de mîine.

Atunci cînd clasa țărănească se va fi emancipat economicște,poate va deveni o clasă conservatoare, dar nu în sensul dorit de socialiști, nu va fi o clasă conservatoare de păstrare a bunurilor cîștigate prin egoism și păstrare prin rutină, ci o clasă conservatoare în sensul de depozitară a principiilor de progres social , fiindcă o țărănime bazată pe proprietate de muncă și ridicată prin cooperăție , este o țărănime care va ajuta la ridicarea unei societăți , întemeiată pe aspra morală a muncii și pe rolul capitalului ,[prin creditul rural] redus în anexă și în serviciul drepturilor muncii."

/ "De aceea , pînă atunci, cred că rostul partidului nostru este ca între stînga socialistă și dreapta liberală, să păstreze un rol de arbitru , înțelegînd la stînga sensul problemei muncitorești , iar la dreapta , oprind influențele devastatoare asupra țărănimii , ale unui capitalism , care pînă acum s-a arătat fără frîu și fără scrupule."(aplauze la PNȚ) (p. 362)
Ghelmegeanu /dec.'29

▣ PNȚ: industrie .

[L.D: un p.d.v.mai realist, coerent, dar tocmai de asta, apropiat de doctrina liberală !]

/La noi industria este întrucîva privilegiată, fiind susținută , din motive diferite, și de socialiști (interesul mîinii de lucru)

și de liberali (interesul consiliilor de administrație) .[LD:atft !?]

"Între aceste două egoisme, pornite din motive diferite, partidul nostru va trebui din nou să îndeplinească un rol de arbitru , inaugurând o politică industrială , care să fie în acord cu condițiunile naturale de existență ale mediului în care trăim.

Dacă am justificat orientarea noastră agricolă prin interesele industriei, putem să justificăm însăși politica noastră industrială prin interesele agricole, fiindcă nu este mai puțin adevărat că încetul cu încetul surplusul de populație țărănească , care nu va mai putea încăpea în gospodăriile țărănești, va forma proletariatul care se va îndrepta spre industrie.

Și după cum industria nu-și poate găsi un debușeu decît prin prosperitatea agriculturii, tot așa surplusul de populație țărănească , care nu va mai putea încăpea în gospodăriile țărănești specializate și raționalizate , își va putea găsi în ziua de mîine un rost în cadrul unei industrii prospere." (p. 362)

Ghelmegeanu / dec.'29

/" Pe de altă parte, situația partidului nostru este destul de delicată fiindcă suntem un partid de echilibru social, și partidele de echilibru social își îndeplinesc opera lor salutară pentru viața unui Stat , în mijlocul unor mari poveri și a unor mari răspunderi. Din ce în ce mai mult va trebui să fim arbitru între stînga socialistă și dreapta liberală, va trebui să stabilim și să integrăm toate interesele în cadrul interesului general al Statului." Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNT : Pedagogie politică

" Un mare organism cum este partidul politic, nu poate să îndeplinească scopurile sale sociale , decît dintr-un serviciu reciproc , care are loc între cei care organizează masele populare , pentru a duce țara sus pe culmea realizărilor utile , și între aceia cari ,reprezentînd elita intelectuală a unui partid, luminează căile viitorului și ale evoluțiunii. Ghelmegeanu / dec.'29

19) Voicu Nițescu (Ministru de Stat) , discurs final la Mesaj , 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat;în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▣ Anarhie? Dictatură ? Democrație.

[Omul este foarte departe de a înțelege aceste fenomene ! A avut experiența războiului, confruntarea cu anarhia bolșevică rusească, de unde își extrage opiniile]

/ "Eu, d-le doctor [Lupu] , nu cred că în această țară , în care majoritatea populației o formează țărănimea, peste 85 % , se poate vorbi vreodată de venirea anarhiei.

Poporul nostru este conservativ din fire, e un popor iubitor al gliei lui și respectuos de legalitate.Un astfel de popor nu este un teren potrivit pentru încuibarea anarhiei.

/ "În ce privește dictatura , să-mi îngăduiți dle doctor, să nu împărtășesc nici aici credința și bănuiala dvs.Ce fel de dictatură înțelegeți ? De dreapta sau de stînga ? "

-dr.Lupu : "De mijloc" (Ilaritate)

- Nițescu : "Dictatura de dreapta ați văzut-o [PNL !] Poporul acestei țări , aproape în unanimitatea lui, s-a ridicat împotriva ei și a doborât-o.

Dictatura de stînga ? Țăranul nostru , iubitor de pămîntul lui, ținînd cu fanatism la proprietatea lui. Stăpîn ,astăzi, pe aproape întreg pămîntul cultivabil al țării , și vechi cinstitor de legi, credeți că ar păutea să consimtă vreodată la această dictatură de stînga ? "

[Evocă vremurile războiului, tranșeile, revoluția bolșevică, anarhia ;

Faptul că armata română nu s-a contaminat de anarhismul armatei rusești;

Modul eroic în care și-a apărat țara, disciplina, credința ...(aplauze la PNT)]

"Prin urmare eu nu mă tem că s-ar putea abate asupra țării noastre vreuna din nefericirile pomenite de dvs.Poporul român este un popor care ține sincer la democrație. El respectă drepturile tuturor, dar și le respectă și pe ale sale.

Nu înțelege să se ia , însă, nici după chimere , căci este un popor realist , dar nici să-și încovoie spatele sub ciomagul unei dictaturi ,
vie ea de la oricine "[LD:!!!] (Aplauze prelungite la PNȚ) (p. 373)
/ Ați auzit cuvîntul basarabenilor Iacobescu și Leanca care au respins învinovățirea care li se aduce basarabenilor că ar nutri... "idei comuniste" !
Voicu Nițescu / dec.'29
LD: Vezi la Monarhie și Sistem de partide bulversarea sistemului prin
Restaurație,8 iun.'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ, sesiunea III, 1930/'31

---

20) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 29 nov.'30

(DAD,MO 9, șed. din 29 noiembrie 1930, p. 102- 115)

[LD: discurs integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele , supratitlurile , îmi aparțin.

Discurs dedicat exclusiv problemei agrare.]

(vezi pe larg la Agrarienism și Țărănism)

Mesajul afirmă cu drept cuvînt că criza agricolă , care a dus astăzi la prăbușirea prețurilor, este de origine mondială , în orice caz de origină internațională și că primele măsuri care ar trebui să se ia în această direcție , ar fi măsuri de ordin internațional.[...] guvernul, prin ministrul de resort, [Madgearu] a insistat în mod deosebit asupra unei soluțiuni principiale [...] :soluțiunea convențiilor preferențiale cu țările de import agricol și de export industrial." [...] Aceste convenții preferențiale constituiesc, după părerea mea, o soluție absolut teoretică, a căror șansă de realizare sunt aproape nule. De Ce ? Fiindcă prăbușirea prețurilor produselor țărănești este un fenomen determinat, în primul rînd , de concurența transoceanică ...[...][...][...]
... concurența transoceanică americană. Deoarece această producțiune este astăzi în mîna capitalului american și cum capitalul american nu este numai stăpînul Statelor Uniteale Americii , nu numai ale continentului American , dar devine tot mai mult stăpînul continentului european, stăpînul Europei ,
cred că este cam riscat a se spera că, în favoarea cerealelor României sau Jugo-slaviei, țările apusene ar îndrăzni să ia măsuri care să poată îndispune capitalul american și interesele americane , care primează atît de mult în viața economică a acelor țări."(p.111)

/ "Pe de altă parte, trebuie de ținut cont că în statele industriale apusene, sub influența mișcărilor muncitorești , se face tot mai mult loc unei politici a consumatorilor și că un stat , care face politica consumatorilor, nu poate consimți la o urcare artificială a prețurilor agrare ,chiar dacă prin aceasta s-ar putea asigura unele avantagii materiale.
Rădăceanu /nov.'30

---

21) D.Bogos (PNȚ-Basarabia) , discurs la mesaj, 28 nov.'30

(DAD, MO. 8, ședința din 28 nov.'30, p. 91- 97)

[LD : xerox integral; în calculator, dispersat problematic ;
sublinieri, supratitluri , paranteze, LD]

Bogos / nov.'30

[LD . îl dau ca ilustrare a eclecticismului doctrinar, nu numai al lui Bogos,ci ,în general, a multor politicieni ai timpului, care , înregimentați în partide adverse (cazul PNȚ-PNL este emblematic !) voiau să-și atribuie identități doctrinare dacă nu opuse, în orice caz,deosebitoare .

Bogos se ferește să numească "neoliberalismul",transformînd o componentă a sa -solidarismul - în...doctrină specifică asumată (sau dorită) pentru PNȚ !]

Bogos / nov.'30

▣ Doctrină economică.

Spengler vorbește de "apusul Europei" ; Ferrero găsește analogii cu "decăderea bătrânei Roma" .Pesimismul lor,i se pare exagerat, fiind vorba nu de "o agonie" ci de o "boală trecătoare" a formelor istorice ale organizării vieții economice și vieții de stat. "Viața cere imperios forme noi, ruperea definitivă cu trecutul ."

Liberalism.

/ "Secolul trecut , al 19-lea, a trăit sub semnul individualismului și liberalismului , cu atributele lor ,capitalul individual, votul universal și regimul parlamentar.

Viața economică, cu timpul,a dat naștere la noi forme capitaliste, unde individul își pierde însemnătatea.

Astfel, principiile liberalismului, sunt clătinate și interesul individual este înlocuit prin interesul colectiv, profesional și obștesc.

Proprietatea încetează de a mai fi sacră , și s-a transformat în funcție socială , iar concurența pierde atotputernicia sa și cedează locul trusturilor și sindicatelor.

Și , în definitiv, în decurs de vremuri, se pune de la sine întrebarea: cine trebuie să urmeze, cine este succesorul liberalismului ?

/ "Sunt economiști care prevăd că pe viitor va domni : sau etatismul sau cooperația.

Dacă etatismul este un simplu corectiv al liberalismului , fără idee proprie la bază, cooperația este un curent nou, cu idee nouă de bază."

Cooperatism

/ Cooperarea nu duce lupta cu capitalismul pe viață și pe moarte,ea numai îl îndrumază, putem spune, dându-i o educațiune, democratizându-l.

Cooperarea este o realitate, e o orță de care n-au putut scăpa nici bolșevicii în programul lor . Când comuniștii au desființat sistemul capitalist,au recurs - neavând ce pune în loc - la cooperare după politica Niepului, așa zisă a lui Lenin.

Cum am spus, cooperarea are la bază idee proprie : ideea solidarității .

Bogos / nov.'30

Solidarism

Această idee își găsește trepat locul, în contractele colective , în dreptul industrial, prin democratizarea fabricilor cum a fost de pildă în Franța în 1917 când s-au înființat societăți anonime pe acțiuni, cu participarea muncitorilor.

Acest lucru se întâmplă și în Germania ,mai ales în Statele-Unite , de mai multă vreme .

"Prin urmare ,viața evoluează spre un sistem general nou de organizare economică , căruia în știință i s-a dat numele de solidarism .

Așadar solidarismul este succesorul firesc al liberalismului și secolul nostru va trăi sub semnul solidarismului național,

iar nicidecum al **comunismului** care s-a dovedit inapt, nereal și chiar absurd.

" Solidarismul neagă lupta de clasă,ca singur mijloc pentru refacerea societății , el este contra zdruncinărilor sociale care s-au dovedit că n-au dat nimic omenirii , el ne deschide o perspectivă pentru prosperitatea individului , în ciuda acelor care văd scăparea numai în desființarea proprietății , considerată ca un izvor al tuturor bolilor sociale.

"Solidarismul nu cere suprimarea democratismului , dimpotrivă

el îl inoculează,regenerându-l ,transformându-l în democratism autoritar.

"Secolul nostru este pe cale de a-și găsi ideea călăuzitoare.

Solidarismul ne pregătește triumful dreptului și al dreptății .

Numai el este în stare a ne asigura pe viitor progresul intelectual, tehnic și moral, tuturor indivizilor națiunii."(p. 91)

Bogos / nov.'30

22) Mihail Manoilescu (ministrul Industriei și comerțului) , 3 dec.'30

(DAD, MO. 12, ședința din 3 dec.'30, p. 146- 149)

Răspuns la interpelarea (1 dec.'30) deput. Șt.Mihăescu (PNT)

[LD: Manoilescu , proaspăt intrat în guvern și PNT], trăește clipa lui de glorie românească , datorită Restaurării regelui Carol II .

Vechile lui preocupări de doctrină economică,pe care încercase să le "implementeze " și în guvernarea PP-averescan,își găsesc un nou teren de aplicare.

Atenție ! la conceptul lui de "protecționism agrarian "

Eu recunosc că nu prea pricep teoria lui, de aceea voi cita discursul său...]

Manoilescu / nov.'30

Conferința a II-a de la Geneva , nov.-dec./?/ 1930 .(Vezi pe larg la Economie)

O delegație română, sun conducere lui, a participat la conferință, și este bucuros că Parlamentul manifestă interes pentru problemele economice (cea ce nu prea se întâmpla prea des !), ca un semn al timpului, deoarece s-a intrat într-o nouă fază a cooperării internaționale , necunoscută înainte de război : acțiunea economică concertată, ca o componentă a politicii externe. [vezi în continuare , după paranteză...]

Conferința economică din 1927, în care multe state și-au pus mari speranțe, n-a dat rezultatele necesare. Dar de la '27, s-au înregistrat progrese importante.

Ideologia care s-a creat la Geneva a fost dominată de două idei :

/ " toate statele ,care au interese economice identice , să se apropie între ele, într- un spirit de solidarizare ;

\ statele constituite în mari grupe , cu interese identice,să trateze între ele , într-un spirit de cooperatie."

Această idee nouă, "ideea constituirii organice a Europei și a statelor lumii într-un sistem mai logic, bazat pe apropierea între popoarele cu situațiuni identice și diferențierea și coordonarea între acelea cu situațiuni deosebite. "

Manoilescu / dec.'30

▣ Statele agricole.

Astfel s-a ajuns la conferința de la Geneva , care a pus problema de căpetenie : " a tratamentului preferențial urmărit de către statele agricole ale Europei pentru produsele lor agricole.

La baza acțiunii noastre comune , care pornește mai de mult, stau două principii : / recunoașterea intereselor speciale ale țărilor agrare, interese foarte deosebite de acele ale țărilor industriale

\ necesitatea unei solidarizări a țărilor agricole, pentru ca, în colaborarea cu țările industriale ,să apară ca un bloc și să trateze nu de la putere la putere , ci de la tovarăș la tovarăș , ca membri ai comunității europene. (p. 146)

Manoilescu / '30

▣ Contribuția românească.

Această idee s-a născut în ședința din martie [1930?] la

Conferința internațională pentru acțiune economică concertată , când distinsul coleg Virgil Madgearu (aflat în fruntea delegației românești)

"a afirmat închip oficial ideea solidarizării statelor agricole europene și ideea tratamentului preferențial."

Această afirmare a avut de întâmpinat ,de la început,cea mai teribilă dintre rezistențe a unor interese ce păreau amenințate și a unor vechi prejudecăți .

"Toată mentalitatea europeană și toată mentalitatea occidentală în materie de comerț internațional ,a fost clădită pe ideea unei libertăți totale în schimbul internațional și ceea ce se numește clauza națiunii celei mai favorizate ." [...]

al unei egalități perfecte în tratamentul pe care fiecare națiune îl acordă celeilalte.

/ Pînă acum, diferență de tratament nu se poate concepe decît între țările care sunt legate de relațiuni de aceeași colonie față de metropolă, sau între țările care au ajuns la adevărate uniuni vamale .

Ideea de diferențiere între ele, în relațiunile dintre statele agrare , de a crea preferințe pentru unele în dauna celorlalte este o idee nouă și îndrăzneță și nu este de mirare dacă rezistența a fost atît de puternică.

Cu atît mai important este de remarcat pasul care s-a făcut într-un timp atît de scurt"

"Rezultatul acestui prim contact,aș îndrăzni să spun, dacă cuvîntul n-ar avea oarecare îndrăzneală, această ciocnire, între ideea clară , îndrăzneță, a statelor orientale ale Europei și Europa occidentală și rezultatul acestei prime ciocniri

[LD: frază absolut neinteligibilă !] rezultatul a fos considerabil, întrucît Comitetul economic permanent de pe lîngă Liga Națiunilor a admis " aproape împotriva așteptărilor " să pună în discuție problema la...

Manoilescu /dec.'30

Conferința a II-a de la Geneva , nov.-/?/ 1930 .

Pînă acum, centrul de greutate al discuțiilor economice de la Geneva, este preocuparea statelor occidentale de a deschide larg granițele țărilor agricole , consumatoare de produse industriale, pentru exportul lor industrial.

Pentru prima oară ,pe agenda conferinței a apărut pentru țările agricole:

o revendicare veche , aceea a creerii creditului agricol ;

o revendicare nouă , aceea a tratamentului preferențial.(p. 147)

/ Manoilescu a continuat acțiunea lui Madgearu,la Geneva : Blocul țărilor agricole, format din Polonia, Ungaria, Jugoslavia, Bulgaria, România, cu o aderare "foarte simpatică " din partea Estoniei, Letoniei și Cehoslovaciei (din solidaritate cu noi) .

/ "Am arătat țărilor occidentale , mai întâi , un lucru , și anume că

este o utopie a se urmări însănătoșirea economică a Europei

pe calea desființării barierelor vamale [???] .

Manoilescu / dec.'30

▣ **Tratamentul preferențial .**

[LD:încerc să rezum ce spune dar este incoerent,neinteligibil,indică statistici neconcludente ... Nu am mai întâlnit așa ceva !]

[LD: renunț să citez.Poate este interesant dar eu nu pricep nimic, nimic, înșir doar câteva idei , de ale căror sens sunt sigură...]

/ În cazul micșorării schimbului dintre noi și Occident, pericolul nu este pentru noi,

ci pentru țările occidentale: noi ne vom restrânge la o stare de primitivitate ,

dar nu pierim , pe cînd Europa occidentală va fi înfometată ;

/ Un alt pericol constă în faptul că vom fi împinși, fatalmente, să ne dezvoltăm o industrie forțată (ceea ce nu convine occidentului) ;

/ Lui i s-a făcut cinstea să participe la încheirea " Protocolului Stuchy" (după numele

președintelui elvețian) dintre țările grupului agricol răsăritean și Germania, Austria,

Italia,Elveția și Cehoslovacia ,prin care, pentru prima oară,

se recunoaștea tratamentul preferențial ca o "metodă licită";

/Ideea taratmentului preferențial a fost acceptată, mai bine zis "tolerată" ,cu un număr de

condiții (restrîns numai la cereale și derivate) , ca o derogare de la clauza națiunii celei mai favorizate, dar a fost admisă ca anexă la rezoluțiile comitetului;

/ Din acest moment,speră să se inaugureze o serie de convenții bazate pe tratamentul preferențial; este un merit mare al guvernului. (p. 149) [...]]...]

S.Mihăescu : "România a obținut, mulțumită dlui ministru Manoilescu, un foarte greu dar foarte frumos succes, în greaua bătălie care s-a dat la Geneva, pentru că dvs știți că Geneva își făcea un punct de eroare din clauza națiunii celei mai favorizate."

Manoilescu : Exact.

Mihăescu : "Toate statele , mai ales cele puternice, nu voiau să cedeze din acest drept cîștigat.De aceea România a avut un mare curaj cînd s-a pus în fruntea țărilor agricole, ca să dăruie această prejudecată.Și putem să felicităm guvernul nostru, și în special pe d.Manoilescu, pentru că a reușit așa de bine în această grea misiune.A trebuit pentru aceasta talentul deosebit și competența recunoscută a d. Manoilescu (aplauze prelungite, îndelung repetate)

Manoilescu / dec.'30

23) Grigore Gafencu (PNT, deputat de Fălticeni), discurs la mesaj, 3 dec.'30

(DAD, Mo.12, ședința din 3 dec.'30, pag.152-157)

[LD:discurs integral-xeroxat;supratitluri, sublinieri, paranteze-LD.

Ministru de externe era GGMironescu, devenit și prim-ministru;

Gafencu lucrase un an la Ministerul de externe.

Consider discursul lui ca un semnal de alarmă (este primul lui discurs parlamentar) , față de felul cum parlamentarii români, dominați de pasiuni politice interne , tratau problemele diplomatice.

Discursul lui poate fi integrat în seria de îndrăzneli ale generației tinere,

față de (în acest caz) indiferența ,steriotipia, lipsa de tradiție, miopia cu care erau abordate problemele diplomatice în Parlament.

"Valul nou" în diplomația română , aș numi această manifestare,

deși va mai trece o vreme pînă se va impune la cîrma diplomației românești , dominată

de Titulescu,(pe care eu o consider încă de modă veche,

deosebirea fiind doar că Titulescu luase locul monarhului !)

ceea ce îmi va crea serioase opoziții din partea istoriografiei românești !]

Gafencu /

▣ Necesitatea dezbaterii politicii externe

(Vezi discursul integral la Politică externă)

Vrea să atragă atenția asupra situației și politicii externe a României din mai multe motive:

" Întii, fiindcă socotesc că e bine ca din cînd în cînd să ridicăm privirile noastre de la problemele interne și mai cu seamă de la neînțelegerile noastre interne, spre problemele de care depinde soarta țării.

"În al doilea rînd, fiindcă socotesc că este bine ca din cînd în cînd să facem bilanțul activității noastre externe , să vedem care sunt progresele realizate , care sunt greutățile care se ridică în cale și să căutăm a desprinde din schimbul nostru de vederi, dacă nu o doctrină - în acest domeniu, unde în fiecare zi trebuie să facem față unor realități schimbătoare, doctrinele politice par inutile - dar în orice caz anumite linii mari de conduită , care sunt cu atît mai necesare, cu cît în domeniul politicii externe, nu ne putem sprijini pe o tradiție bine stabilită.

"În al treilea rînd, am ținut să atarag atenția dvs., asupra problemelor de politică externă ,fiindcă socotesc că situația noastră externă este serioasă, că se impune o cercetare conștiincioasă și luarea unor hotărîri chibzuite și grabnice.

" Îmi dau seama că trebuie oarecare îndrăzneală pentru cineva care nu a vorbit niciodată de la această tribună, să turbure astfel liniștea neînțelegerilor noastre interne .E o idee ciudată , care nu-mi putea veni decît în străinătate .

Acolo mi-a și venit."

"Urmărind de aproape curentele de idei la ordinea zilei, care frămîntă presa internațională, lumea politică și diplomatică, am putut constata, acum în urmă, o atmosferă de pesimism, de îngrijorare generală și am crezut de a mea datorie să vorbesc despre această îngrijorare." (p. 152)

Gafencu / dec.'30

▣ Diplomație pasivă.

" Cauzele [de îngrijorare și pesimism] sunt multiple.

E criza economică generală, sunt neînțelegerile franco-italiene, sunt rezultatele alegerilor din Germania, dificultățile de care se izbește politica de dezarmare , dar , în primul rînd, cele două mari cauze de îngrijorare sunt : politica din ce în ce mai precisă de revizuire a tratatelor și politica militară și economică a Rusiei."

"Cine ar putea spune, d-lor deputați, că aceste două motive de îngrijorare nu ne privesc și pe noi ? Și totuș, cu cîtă seninătate nu le facem noi față ! rămâne uimit de curajul cu care noi [România],așezați așa cum suntem așezați, și pregătiți, așa cum suntem pregătiți, facem față primejdiilor europene."

Este drept că la noi, este o credință înrădăcinată că , în chestiunile de politică externă , degeaba ne necăjim ,căci aceste probleme sunt deslegate aiurea și în afară de puțința și voința noastră."(p. 152)

Gafencu / dec.'30

▣ Diplomație activă.

"Această credință nu mai este astăzi justificată.

Nu mai suntem un simplu obiect de politică externă de care să hotărască , ca pe vremea Triplei Alianțe , dnii: Bismarck sau Buelow ;

suntem un popor de 18 milioane de oameni, așezat în punctul cel mai critic al Europei

" Acțiunea noastră directă , grija noastră vie, interesul nostru constant, pot înrîuri lucrurile în bine, după cum nepăsarea, lipsa noastră de interes și informațiuni , pot agrava situația și primejdia care o amenință."(p. 152)

Gafencu / dec.'30

Partea fixă a diplomației : alianțele defensive, conciliațiune, pace.

[LD: nici Gafencu nu se sustrage antipatiei conjuncturale față de PNL, sărind peste fundamentul construcției sistemului de alianțe , datorat lui Brătianu !]

"Aceasta nu înseamnă , d-lor deputați, că nu avem și acum anumite principii de politică externă imuabile , de care nimeni nu se poate atinge: este partea fixă, constantă a politicii noastre externe, partea rezervată alianțelor noastre.

" Pe măsură ce se precizează anumite primejdii, ne dăm cu toții mai bine seama cît de vitale sunt pentru noi legăturile cu aliații și prietenii noștri." (Aplauze)

"Sistemul nostru de alianțe defensive pe care îl datorăm lui Take Ionescu și pe care, de altfel, toate guvernele care au urmat de atunci , l-au respectat și întărit, este

scutul, ființa noastră de stat. De aceea, legăturile politice cu aliații noștri au ajuns să fie, în scurtă vreme, adevărate legături de suflet."
Gafencu / dec.'30

▣ Colaborări și inițiative .

[LD: nu GGMironescu, ministrul de externe, este asociat succeselor, ci Titulescu ! Consider acest fenomen "specific românesc", de a ne îmbăta cu recunoașterile exterioare. Acest cult pentru Titulescu va crește, treptat-treptat, vom vedea cum...]

" De altfel, acest sistem de alianțe defensive este cît se poate de mlădios și de favorabil unei acțiuni pozitive pentru organizarea păcii, unei adevărate ofensive pentru pace.

România, grație acestui sistem de alianțe, a putut, alături de aliații și prietenii săi, să participe la toate acțiunile europene de conciliațiune și de înțelegere între popoare, a putut participa la toate inițiativele generoase de la Geneva, a semnat pactul Kellog și protocolul Litvinov și, în sfîrșit, a luat ea însăși anumite inițiative din cele mai interesante pentru a aduna interese comune și a le apăra în comun, ca de pildă, acum în urmă, prin coalizarea intereselor agricole ale statelor răsăritene." [Manoilescu - nov.'30]

" Această colaborare a noastră la organizarea păcii, a dus la succese incontestabile și a întărit situația noastră pe piața internațională .

" Datorim ceasta în bună parte activității strălucite, talentului și patriotismului d-lui Titulescu. (aplauzela PNT) Datorim aceste succese - trebuie să o recunoaștem- și politicii noastre economice [Madgearu], care, punînd capăt unor neînțelegeri trecute [PNL-PNT], a reasezat România în sfera de interese a comunității europene." (apaluze la PNT)

Gafencu / dec.'30

Partea dinamică.

[LD: atenție la nuanță ! Aici stă noutatea.]

" Dar bine înțeles, d-lor deputați, politica noastră nu se poate opri aici.

Este foarte, foarte frumos să vorbim de pace și iarăși de pace,

la Geneva și la toate banchetele oficiale, unde este reprezentat Ministerul nostru de Externe. E cu ațit mai frumos, cu cît este și foarte sincer.

"Dar cînd la cuvîntul păcii, ecoul răspunde prin amenințări, este de datoria noastră să ne îngrijim nu numai de bunele noastre intenții și de frumoasele noastre cuvinte, dar și de răsunetul lor."

"Care sunt primejdiile care ne amenință, care este seriozitatea lor, care este gravitatea lor ?"

"Este partea dinamică a politicii noastre externe, despre care aș dori să vorbesc, acea parte care ar trebui să prevină primejdiile, sau, cel puțin, să le cunoască, cei ce ar trebui să le cunoască, sau, cel puțin, să le studieze, și care, urmărind zi de zi realitățile schimbătoare ale politicii noastre externe, ar trebui să ne învețe zi de zi, cum să le facem față."

Gr.Gafencu / dec.'30

24) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30

(DAD, MO.nr.14, șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat. În computer, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o încordată așteptare, pentru a se anunța ruptura PNL.

El ține tot discursul, fără a anunța ruptura, ignorînd total prezența în parlament al grupului parlamentar PNL]

G.Brătianu / dec.'30

▣ Partidele politice

"Departate de mine gîndul că, în ceasul de față, partidele și-ar fi încheiat misiunea lor.

Ele s-au abătut vremelnic de la calea lor, numai atunci, cînd o conlucrare vitregă a încercat să le depărteze de la nevoile țării și de la chemarea vremii.

Ele nu mai pot rămâne astăzi în sevicul unor interese mărunte și a unor poftă nemărturisite de avuție și de putere. [aluzie la PNL-matcă]
 Dar rolul lor în dezvoltarea acestei țări , rămâne întreg . Nevoile grele de astăzi trebuie să le închine însă, în sevicul țării, pentru mîntuirea căreia nici o sfortare și nici o jertfă nu mai poate fi de prisos."(p. 188)
 G.Brătianu / dec.'30

▣ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.

" Asupra țării întregi , asupra noastră, a tuturor, apasă greua moștenire a celor trei ani, cari s-au scurs de la moartea Regelui Ferdinand și a lui Ion I.C.Brătianu.
 Nu voi face astăzi inventarul întreg al acestui trecut recent, dar ,
 ca exponent al unei noi directive și al unui ritm nou în viața istorică a partidului național liberal , am datoria să vă spun aici că am găsit ,
 în pragul noii domnii,[Carol II]
 Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Doctrină agrarian-țărănistă

Bogățiile acestei țări au fost lovite de îndrumarea greșită dată economiei private ,dar și de jaful și risipa în averea publică.
 Industria , îndrumată ieri spre o dezvoltare artificială [!!!] , paralizată astăzi de o criză cumplită de credit și de producțiune , nu mai poate folosi bogățiile naturale ale pămîntului românesc și ne deschide o problemă gravă, de care țara noastră fusese pînă acum ferită, aceea a șomajului.
 Gh.Brătianu / dec.'30

Agricultura .

"Dacă privim acum partea Mesajului în care este vorba de economia generală a țării , aci o chestiune domină ,desigur, pe toate celelate , aceea a însămintării [???-cred că a însănoșirii] agriculturii, pe care partidul național liberal , în noua sa orientare economică , o consideră, cu drept cuvînt, ca principală ramură de producțiune a țării.

" D-lor să nu ne ascundem această gravă realitate :
 că temeliile însăși ale reformei agrare sunt astăzi amenințate.
 Această reformă a fost pornită odinioară pe principii firești și legitime de dreptate socială ; ea alunecă însă astăzi , de pe planul social pe planul economic, de pe cel al împrumutării în acel al producțiunii și al desfacerii."

Gh.Brătianu / dec.'30

Capitalul străin.

" Deunăzi, d.ministru de finanțe [Mihai Popovici] anunțînd realizarea împrumutului băncii de acceptațiune, ne spunea că adevăratul leac al acestor nevoi cumplite , stă în colaborarea capitalului străin , care poate introduce și așeza mai temeinic , în viața economică, o dobîndă redusă, mai temeinică chiar decît cea mai riguroasă lege împotriva cametei.

" Să recunoaștem dreptatea acestui principiu, care pornește de la o concepție economică sănătoasă "

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Scoala .

[G.B. are preocupări speciale pentru cadrele didactice, ceea ce indică iar ținta claselor mijlocii și succesul pe care l-a avut în rîndul învățătorilor și profesorilor secundari]

Opera de reorganizare a învățămîntului și a școlii, adaptată nevoilor.

Pînă mai ieri, a dominat preocuparea de "extindere în suprafață " a acestui învățămînt, clădindu-se un număr foarte mare de școli, poate mai mare decît o permiteau mijloacele restrînse ale acestei țări. "dar ...

Gh.Brătianu / dec.'30

25) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;

în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...

Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin
Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului"
dintre cele două partide liberale .

Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ; liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !

Iorga face un autentic act de pedagogie politică ; este, pe rînd, optimist și tragic, ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean, amenințător și aparent dezinteresat... domină adunarea,trimite semnale regelui, partidelor, jucîndu-și perfect rolul de apostol național , pentru ca , în final, să -și lanseze formula : guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]

Iorga / dec.'30

▣ **Parlamentarism.Parlamentari.Atmosferă.** (vezi pe larg la Sistem de partide)

"Dle președinte,onorată Cameră,intenția mea era să vorbesc după ce s-ar fi închis discuția , adică aș fi cerut cuvîntul la procesul verbal și, în dispoziția de spirit, în care fusesem adus prin cele dintîi cuvîntări de aici , nu-mi rămînea decît să fac o scurtă declarație și aș fi avut și avantajul de a auzi și ceea ce pînă acum nu a eșit de pe buzele unei părți a opoziției."Cum opoziția aceasta nu este nici de aceeaș origină, nici de aceeaș natură, nici cu acelaș scop, ca opoziția pe care o fac eu , care este opoziție nu împotriva unor oameni , nu în vederea venirii la putere , ci este opoziția împotriva anumitor ideologii , pe care eu le judec greșite și fatale în aplicarea lor, este o opoziție împotriva unor anumite metode , care s-au dovedit fără folos pentru nație și este opoziția împotriva unei atmosfere morale pe care , pînă acum, niciun guvern nu a izbutit să o înlătore ; cum deci opoziția mea are un caracter cu totul deosebit , ar fi fost bine, așa credeam eu, ca părerile mele să fie exprimate la sfîrșit, și chiar sărînd peste acea formalitate a închiderii discuției." [...][...][...]

"Același lucru îl spun și acum , în momente de pesimism general, pesimismul social, pesimism economic, financiar, moral, politic : vom fi ceea ce am fost în zile bune, pe care le-am apucat eu - și-mi pare rău că tineretul acesta nu le-a apucat că atunci ar gîndialtfel - și vom fi mai mult decît atît ." (aplauze prelungite , îndelung repetate) "

Iorga / dec.'30

" Eu vorbesc ceva mai mult ,cu credința că , din această cuvîntare a mea, o să iasă în Cameră și în țară o suflare proaspătă de încredere , o însănătoșire morală.(aplauze)
Iorga / dec.'30

▣ **Boieri,burghezi, intelectuali.**

" Nu mă tem cînd o mare clasă este așa cum este clasa noastră țărănească de azi, încît are o astfel de inteligență și de răbdare - cu răbdarea lui ne-am ținut noi secole întregi , cu mintea boierului și răbdarea țăranului." (aplauze prelungite, unanime)

"Și de aceea nici mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țăranului, dar nici răbdarea țăranului să-și închipuie că poate să facă ceva ,în virtutea unei teorii de clasă , fără mintea boierului."

"Noi intelectualii , suntem boieri de carte și generoși ca boieri de carte, cum generoși erau boierii de moșie de odinioară, pe care nu trebuie să-i batjocorim , fiindcă astfel riscăm să fim considerați ca ignoranți în ce privește trecutul țării noastre." [...][...]

Iorga / dec.'30

▣ **Pedagogie polică : pesimism / optimism -concluzii -**

"Și atunci, cînd societatea noastră este așa, cînd oamenii aceștia neînțețiți sunt în stare să se și înțeleagă , să se iubească și să lucreze împreună, căci poate nu există alt popor la care să te adresezi la omul cel mai sărac, cel mai puțin trecut prin școli, și să nu poți simți dacă are inimă, dacă este un camarad al tău.[...]

Și o astfel de societate vrednică , solidară , această societate este de natură să inspire optimism.Și chiar dacă s-ar întîmpla odată să piară statul român , eu nu m-aș fi descurajat :

eu , ca istoric, am văzut Polonia căzută , ridicându-se după trecerea unui veac și jumătate , mai mîndră, mai plină de încredere , mai capabilă de activitate spornică și mai vitează ca oricînd." (p. 195) Iorga / dec.'30

▣ **Solidaritate > concordie > consens > guvern de concentrare ?**

[LD: ne spus textual așa, dar pe gîndul urmărit cu consecvență de Iorga... el îmbie la această formulă de guvernare....]

"Popoarele nu mor decît atunci cînd sufletul dintr-însele moare și e păcat de Dumnezeu să omorîm , pentru a ne juca de-a soluțiunile economice și financiare [vizat PNT și PNL], să omorîm încrederea poporului nostru " (apluaze prelungite) [...][...][...]

Aceasta este definiția :

politică rea , făcută de oameni buni , într-o țară bună , și aceasta este mult mai asigurător decît o politică bună, făcută cu oameni răi și într-o țară rea."

"Așa că să ne dăm seama , noi, toți, cîți suntem aici, că nu este răutatea care ne duce la greșeli, ci sunt anumite idei false care ne-au stăpînit, anumite metode greșite , cum spuneam la început, pe care le-am întrebuițat, și lipsa aceluia moment de liniște absolută , în care fiecare să caute în adîncul conștiinței lui, unde îl așteaptă un răspuns precis, care se poate preface în formulă fericită de îndreptare a acestei țări." [...][...][...]

Liberalii.

"Ei bine, acești colegi de ai noștri liberali ,dacă ar fi întrebați de cineva să dea o definiție fie chiar și o definiție greșită, ca pentru dicționarul Academiei Române (**Ilaritate**) dacă l-ar întreba cineva să dea o definiție a liberalismului de acum , zău, ar ieși foarte multe, dar nici una nu s-ar potrivi.

" Liberalism ! Liberalism, aceasta însemna în 1789 , trecut prin domnia napoleoneană, scăldat în apa de trandafiri a Restaurației franceze , prefăcut într-un fel de băutură roză care, în ce privește conținutul , seamănă cu băutura care în colegiile franceze se cheamă "Santé", și pe care copiii o refuzau totdeauna , preferînd apa curată, decît apa aceasta vopsită cu o materie de a cărei origină și de al cărei caracter, nu se putea fixa. Nu a rămas nimic din sentimentul de luptă al vechiului liberalism. Nu a rămas nimic din iluziile vechiului liberalism."

Consevatorii.

"Și a fost odinioară un partid conserator. Dar ce însemna partidul conservator ? Putea să intre în el oricine. Take Ionescu , care era un produs al noii burghezii, care se ridica, nu avea nimic în el din adevăratul conservator , decît numai cîteva amintiri de teorii engleze, o atitudine de tribună. [...]

Ce însemna conservator ? conservator ar fi însemnat oameni înțelegînd că o societate nu se transformă prin reforme și prin legi , cum este credința tuturor partidelor Politice , precum și credința dvs, a majorității." [PNT] N.Iorga / dec.'30

26) M.D.Ralea (PNT) , discurs la mesaj , 8 dec.'30

(DAD, MO 15, ședința din 8 dec.'30, p. 206- 210)

[LD:discurs integral xerox; în calculator, dispersat problematic. Supratitlurile, sublinierile, parantezele,colorarea, îmi aparțin]

Ralea / dec.'30

▣ **Dinamica sistemului departide.(vezi pe larg la Sistemul de paride)**

" De anul trecut, de la ultima dezbateră a Mesajului, au intervenit două mari evenimente fundamentale , care sunt oarecum menite să ducă o transformare în însăși situațiunea partidelor politice .

Aceste două evenimente le cunoașteți cu toții:

este în primul rînd agravarea crizei economice , pînă la proporții catastrofale și în al doilea rînd, restaurația politică în ordinea dinastică "

"Care este situațiunea partidelor politice în raport cu aceste două mari evenimente ale anului , forțele sociale în partidele politice s-au consolidat foarte bine în ultimul timp"
Ralea / dec.'30

▣ Necesitatea partidelor.

"Evident, din toate obiecțiunile care se fac vieții de partid politic, sunt unele , în parte cel puțin, fondate.Sunt fondate și aceasta o recunoaștem și noi.
Dar a face politică , după cum spunea un ilustru om de stat francez, înseamnă <a alege între mari inconveniente > , adică înseamnă a alege ceea ce astăzi este mai acceptabil ceea ce conține măcar o calitate , și a respinge un lucru ce nu are nici atît.
" D-lor, dacă partidele politice prezintă atîtea dificultăți, ele totuși reprezintă și o mulțime de calități." :

/ Toate țările care au mari partide organizate , merg foarte bine atît din punct de vedere politic cît și din p.d.v.economic, anume Anglia, Belgia și America ;
iar țările cari au grupări mai mici ,bazate pe forțe individuale, sunt cu mult mai puțin avantajate din acest p.d.v."

/ Partidul politic reprezintă , oarecum, "un elemnt de ordine și de stabilitate " , un început de organizare în acea confuzie inițială "a războiului tuturor împotriva tuturor" ,care duce la "anarhia socială".

/ Partidul mai este și "un mare organ de răspundere" , care se angajează la "o atitudine curentă cotidiană" (anunțată prin program și aprobată prin vot) , în timp ce în sistemul "personal", este "difuză și anonimă".

/ Partidul politic , pentru guvern, este și "un mare și eminent instrument de informație" pentrucă au rădăcinile adînc înfipite în popor, fiind "un corectiv la opera de guvernare."

/ Partidele politice mai au avantajul de a putea actualiza anumite chestii, în starea de confuzie a opiniei publice, grăbind sau temperînd presiunea opiniei publice, ca să ia o atitudine sau alta.

/ Partidele politice, prin gruparea lor, prin disciplina lor, permit "o coerență mai mare" o "concentrare mai mare" și , prin aceasta , "o operă de fixitate politică și socială".

/ Partidele politice, ca instituții, reprezintă și rezistența în fața setei de noutate , de căutare de "țapi ispășitori" , ce caracterizează opinia publică dela noi.
(vezi mai jos, pe larg) (p. 208)

Ralea / dec.'30

Guvern de personalități. (vezi pe larg la Guverne)

Guvern de mînă forte.

Regimul de dictatură.

Regim democratic.

Ralea / dec.'30

27) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri,paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat mesajul lui "testamentar", total.

Evreii -constituie ținta predilectă;

Antisemitism istoric,rasist, religios,naționalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele,abordate de la , prin sau ajungînd la evrei.

Exponent (?)sau inspirator (?) al clișeeilor care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore, pentrucă este întrerupt,apostrof,contrat, încît poate constitui și o mostră de felul cum el ("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și curentul cuzist ("boală de tinerețe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) erau tratate , în epocă , de politicieni.]

Vezi context, polemici,exemple la LANC -ACCuza -

Aici încerc să sistematizez coerent doar elementele de doctrină

Cuza / dec.'30

II. Problema jidănească.

"Dlor, nu adâncește d.raportor nici a doua problemă , de care mă voi ocupa și care este desigur cea mai covârșitor de însemnată nației românești , și se impune nu numai nației românești , ci și altor nații : problema jidănească " [...] [...] [...]

Cuza : " Proiectul de Răspuns la Mesaj, atinge această problemă fără să o discute fără măcar să-i pronunțe numele , o atinge indirect , cu delicatețe.

Vorbind de legile cu privire la școală și biserică, d.raportor se crede obligat , încă odată, ca să repete asigurarea stereotipă , zicînd : <Firea blîndă, primitoare și dreaptă a românului sunt tot ațftea garanții că aceste legislațiuni nu vor cuprinde nimic agresiv și jignitor , față de toate celelate naționalități conlocuitoare.>

Aici nu este vorba de "toate celelalte naționalități conlocuitoare " ci este vorba de naționalitatea conlocuitoare a jidanilor."

Totuș, d. raportor o ascunde , o învăluie într-o formulă vagă, pentru ca să nu se rostească asupra celei mai însemnate probleme naționale românești.

Iată deci a doua problemă : problema jidănească."(p. 298)

Cuza / dec.'30

III. Problema tratatelor .Liga Națiunilor.

" Este o a treia problemă pe care d.raportor iarăși nu o atnge decît cu o formulă vagă.

A treia problemă , d-lor este problema tratatelor.

În jurul nostru se mișcă lumea.Noi trebuie să luăm atitudine, să avem o îndrumare hotărîită în momentul acesta , aș putea zice, tragic. [...] [...] [...] [...]

" Eu am definit Liga Națiunilor [...]

Nu este Liga Națiunilor , ci este Liga jidanilor pentru înrobirea națiunilor.[...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

IV. Problema economică.

" [...] a patra problemă de care se ocupă d. raportor, extrem de complexă.

[...] îmi iau însărcinarea să vă arăt eu - că nu s-a pus problema în așa fel încît ea să poată fi înțeleasă în substanța ei, pentru ca din înțelegerea ei să rezulte din partea noastră îndrumări obligatorii , care să ne ducă la un rezultat oarecare." (p. 299)

Cuza / dec.'30

▣ L.A.N.C. în sistemul de partide.

"Cine suntem sau ce suntem?

D.lor, Liga nu este partid, nu voiește să fie partid, nu va fi niciodată partid .

Dar atunci ce este ? [...] [...] [...]

Necesitatea de a spune că nu este partid, explica el, consta în faptul că, spre deosebire de partide, Liga nu are "interese de ligă " [...]

Liga nu are partizani , nu se preocupă de interesele particulare. [...] [...]

Cuza / dec.'30

▣ Doctrina LANC

"Am formulat o doctrină.Partidele nu au nici o doctrină.

Căci doctrină înseamnă să ai o concepție care te deosebșete de celelalte grupări.

Dacă nu ai o doctrină proprie, ca să te distingi , nu ai existență, nu ai rațiune de a fi în politica unei țări.

Iar dvs. sunteți cu toții la fel : toți aveți aceeași doctrină sau nici una.

Noi ne diferențiem profund.

Noi, doctrina noastră am formulat-o pe larg și am rezumat-o apoi

într-o lozincă ce exprimă în puține cuvinte ceea ce voim noi :

Christos, Regele, Națiunea,România a Românilor.

Christos ,pentrucă noi credem că societatea omenească trebuie să fie pusă pe baza învătăturilor mîntuitorului nostru Isus Christos,

care este expresiunea spiritualismului superior ,

opus materialismului care ne domină astăzi.

Regele , ca principiu al autorității de sus,

nu al autorității de jos izvorînd ,conform principiului dvs.,

din adîncurile masselor , dar care nefiind cunoscătoare ale marilor probleme cari le stăpînesc, nu sunt capabile să dea soluții corespunzătoare intereselor lor.

Națiunea, cu privire la care afirmăm că omenirea se împarte în națiuni cari trebuiesc să se dezvolte stăpîne pe pămîntul lor, și că pe pămîntul unei națiuni nu au dreptul să ființeze alte națiuni, cari voiesc să-și păstreze existența ,împotriva existenței națiunii stăpîne. Noi pretindem că națiunea este un principiu stăpînit de o lege naturală , care este legea naționalității și că ori de cîte ori această lege naturală este atinsă , se produc conflictele pe cari le vedem înaintea noastră.De aceea noi cerem ca națiunea să fie respectată în ființa ei, pe pămîntul pe care are dreptul să existe.

România a Românilor, nu este decît consecința firească a legii naționalității , afirmarea adevărului nestrămutat , că românii voiesc să fie stăpîni deplini și desăvîrșiți pe pămîntul lor și nu admit alte națiuni alături de ei , decît pe acelea cari sunt capabile să se asimileze economiceste și spiritualicește cu ei. " (p. 301)

[...][...][...][...]
Cuza / dec.'30

▣ **Doctrina cuzistă : a) adevărul**

LANC se sprijină pe "puterile abstracte " [...][...]
Puterile abstracte sunt, în primul rînd : adevărul.
Da, este foarte curios, dar este așa, adevărul doctrinei noastre a pătruns în primul rînd în spiritul tinerimei și tinerimea aceasta , mai multe zeci de mii de tineri, se mișcă în direcția acestui adevăr al doctrinei naționaliste creștine cuziste." [...][...][...]
"Prin urmare , la dvs nu este , d-lor.Vedeți, aici este problema cea mare.
Pentru că evident, adevărul doctrinei propovăduite de mine a pătruns în cugetul, în conștiința studențimii, care sunt copiii noștri și viitorul acestei țări.
Și dvs, în loc să veniți aici , cum a venit dăunăzi d.Vlad Dimitriu , care a început a vorbi de antisemitism și a lua atitudine față de această mișcare pe care o desconsideră, ar fi mult mai simplu ca d-voastre, vreo unul dintre d-voaste așa de înțelepți în toate privințele, cum sunteți, să se pună să dărim doctrina. " [...][...][...]
Cuza / dec.'30

▣ **Doctrina cuzistă : b) logica imanentă .**

"Nu este pierdere de timp, fiindcă ați cîștiga timpul ca să nu vă mai luptați cu aceste mișcări, care au o însemnătate covîrșitoare și despre care vom vorbi.[...]
Mai este încă ceva din aceste puteri abstracte .Știți ce este ?
Este logica imanentă lucrurilor. [...]
Sunt probleme mari la ordinea zilei,probleme de existență pentru națiunea română." " "
Partidele nu le rezolvă .Partidele -zicem noi -sunt incapabile să le rezolve.
Acestea sunt premisele. "Concluzia - logica inerentă - concluzia este :
națiunea nesatisfăcută în aspirațiunile ei legitime , se ridică și, într-un singur glas strigă astăzi pe suprafața țării : să vină cuziștii ! " [...][...][...]
"Noi avem 5 probleme pe care trebuie să le rezolvăm aici, înaintea dvs., înaintea țării, și înaintea Regelui , cari toți așteaptă îndrumare de la noi." [...][...][...]
Cuza / dec.'30

▣ **LANC : c) Partidele politice**

" Teza noastră este următoarea : scurt și precis.Rămîne ca ceea ce voi dezvolta, să și dovedească.Partidele nu sunt capabile să rezolve problemele de existență ale neamului românesc, ale momentului, și , prin urmare , se impune cu necesitate astăzi schimbarea nu numai a unui partid, ci schimbarea regimului de guvernare a partidelor." [...][...][...][...]
Cuza / dec.'30

I. Problema monarhică

"Prima problemă care ne-o punem [...] este de o gravitate excepțională în momentul acesta.Noi suntem convinși că monarhia este forma naturală a guvernării , pentru că autoritatea pornește de sus în jos - iar autoritatea de sus , servește de bază oricărei autorități de jos - monarhia întrupează aspirațiunile ,în mod glorios, ale unei națiuni.Dar indiferent de teorie, rămîne un fapt nestrămutat : poporul românesc este

adînc monarhic căci cine ar voi - au încercat d-lor, și au rămas ridicoli - ca să se atingă de principiul monarhic, ar fi fost respins cu disprețul unanim al națiunii românești."

(proverbul <Schimbarea domnilor, bucuria nebunilor ! >)

"Românul este, adînc monarhic. Și atunci, într-o țară cum este Țara Românească ,cu o națiune înconjurată din toate părțile de dușmani, avînd un instinct așa de admirabil și de sănătos ca instinctul monarhic [...]

să întărim monarhia, să ținem cu orice preț la întărirea monarhiei , a regimului monarhic, în țara noastră, în inima poporului nostru.

"Iată d-lor prima datorie .De aceea am pus în lozinca noastră : Hristos, Regele, Națiunea, punînd pe rege, după Hristos."(p. 303) [...][...][...]

" pot partidele să rezolve problema monarhică ? Răspund categoric : nu !

Partidele politice nu pot rezolvi problema monarhică ." [...][...][...]

Cuza / dec.'30

II. Problema evreească

"Iată o problemă de care nu se ocupă nimeni.Trăim în mijlocul acestei probleme, nația română se frămîntă, se zbate, așteaptă o dezlegare oarecare, întreaga studențime se mișcă în direcția aceasta. Nimic.Nu spune nimeni nimic.

Nu a venit niciun orator la această tribună să spună că există o problemă jidănească.

Ați auzit pe cineva ? [...][...]

" Dacă ați avea și d-voastră ceva de zis ! [...] Este penibil să veniți cu chițibușurile dvs lamentabile. [...] Lăsați-mă să spun lucrurile liniștit, și , dacă aveți ceva de spus, aveți această tribună , aveți toată presa, toate ziarele jidovești, toate întrunirile publice, ca să dărîmați ce spun eu."

În legătură cu mișcările studențești, s-a susținut ieri aici teoria cum că studenții nu se mișcă pentru apărarea drepturilor lor naționale , ci sunt anumite elemente rele care primesc o directivă.[...] [...]Dar pentru ce nu există ? Nu o spune.Toți afirmă că studenții cari se mișcă în direcția în care se mișcă, nu sunt antisemiți cu toții, ci sunt cîțiva - cum să le spunem ? -elemente inferioare care se amestecă printre studenți.

Cuza / dec.'30

▣ 10 decembrie : Ziua "numerus clausus" ,"antisemitism național"

" Dlor deputați , iată un fapt :în toți anii, de la 1922 pînă astăzi, studenții serbează ziua de 10 decembrie.Ce înseamnă aceasă zi ? Înseamnă ziua lui numerus clausus

Ce înseamnă numerus clausus ? Înseamnă cererea întregii studențimi românești ca jidanii să fie eliminați din diferitele ramuri de activități, pînă la limita proporției numărului total al populațiunii [LD: 4,4% , în 1930] [...][...]

Prin urmare se mișcă tinerimea întreagă a unei țări, într-o anume direcțiune.

Dacă tinerimea aceasta este greșită în mișcarea ei, evident că cei care au autoritatea cuvenită , oameni de știință, în loc să vină să apostrofeze de pe aceste bănci mișcările studențești, atunci cînd niciodată nu au făcut nimic și nu au scris un rînd

în această materie a lui <numerus clausus > și antisemitismului,

ar trebui să vină și să arate studențimii , că ideea aceasta este o rătăcire a minții,

și să caute ,prin urmare , să-i scoată din această rătăcire.

Aceasta este procedarea logică." [...][...][...]

Cuza/ dec.'30 !

Hitler : antisemitism, revizionism

" Dar d-lor, mai este ceva .În momentul de față în cadrul celui mai cult dintre popoarele Europei, la Berlin, o formidabilă mișcare antisemită condusă de Adolf Hitler

a urcat în alegerile generale de la 600.000 de voturi , în 1928, cu 13 reprezentanți,

la 1.500.000 de voturi, în 1930, cu 107 reprezentanți în Reichstag.

În momentul acesta , așadar, 107 reprezentanți liber aleși , susțin ideea antisemită ,în marea adunare națională din capitala Germaniei." [...]

"Dlor, problema jidănească este pusă în Germania de Adolf Hitler.

O formidabilă mișcare se ridică împotriva marxismului jidănesc și se dau lupte de fiecare zi pe străzile orașelor din Germania .În momentul de față, este o agitație extraordinară și prevăd, din cauza aceasta , desființarea Reichstagului în alcătuirea lui de astăzi , noui alegeri și constituirea unui alt Reichstag care va însemna triumful definitiv al liniei naționale creștine și arice, antisemite."

Cuza / dec.'30

▣ Problema evrească- continuare -

"Este o problemă istorică și trebuie să fie rezolvată răspunzând la această întrebare: care este cauza conflictului permanent al jidanilor cu celelalte popoare?

Și atunci veți înțelege, d-lor, și conflictul studenților din România cu jidanii de la noi.

Am spus și o repet: problema jidănească este o problemă de rasă;

la bază este o problemă religioasă ;

ca urmărire, este o problemă economică și culturală;

ca soluție, este o problemă politică."

[LD:Atenție ! Iată o explicație , la răfuiala cu românii filosemiți !]

Cuza /

Rasa.

" De ce , la origine , este o problemă de rasă ? Pentru că , într-adevăr , jidanii alcătuiesc o rasă deosebită și rassa aceasta are anumite însușiri ,

care trec și în cei care sunt pe jumătate , fiindcă sunt pe jumătate jidani și aceia au și ei însușirile jidanilor.[...] o rasă care dorește să se păstreze .

Dar cum se păstrează această rasă în mijlocul celorlalte popoare ?

Se păstrează , d-lor , pe baza religiei , ei sunt organizați prin religia lor ,

și rassa se păstrează pe baza acestei religii." [...] [...] [...]

Cuza /dec.'30

Religia.

"D-lor deputați , la baza existenței poporului jidănesc stă religia. Religia aceasta pornește de la concepția unui <Legământ> , pe care Dumnezeu lor , Iahu -Iehova ,

l-a încheiat cu jidanii , ca <Popor ales> de dînsul , ca să-i fie < popor sfînt > ,

pe jidănește <am codeș > (Exod.19/ 5/ 6) Pornind de la această concepțiune religioasă , prima condiție este ca jidanii , <popor ales> , să nu se amestece cu celelalte popoare.

Ei stau și-și formează existența lor deosebită , și devin astfel , prin forța religiei lor , o primejdie pentru toate statele , lucrînd ca nație parazită în mijlocul celorlalte națiuni."

[...][...][...]

" Iată , d-lor , care este întreaga explicație a problemei jidănești :

o rasă deosebită , cu instincte parazitare , alcătuită pe baza unei religii

care confirmă toate aceste instincte parazitare și care o formează apoi în lăuntru națiilor , ca stat în stat , în luptă cu toate națiile.

Din cauza aceasta , în mod organic și nu mecanic , și nu prin inspirații de cine știe unde , ci

în mod organic , repet , orice nație reacționează împotriva acestui parazit ,

și această reacțiune împotriva parazitului însemnează antisemitizmul.

Prin urmare iată cum au reacționat toate popoarele , în decursul vremii ,

toate popoarele , începînd cu vechii egipteni , împotriva jidanilor paraziți.

Vă rog să citiți dvs. Biblia. Cartea leșirii , citiți toate aceste expuneri ale jidanilor ,

ei singuri , și veți vedea d-voastre cum se înțelege din această cunoștință istorică ,

această problemă , și cum se înțeleg și mișcările studenților români." [...] [...] [...]

E vorba de adîncirea ei , și aici este regretabilă catastrofa atitudine a celor cari

reprezintă religia lui Isus Hristos. [Biserica !] [...]

textul Evangheliei lui Ioan capitolul 8/ 38 / 44 și următoarele. [...] [...] [...]

"Domnul și Mîntuitorul Isus Hristos [...] a cerut iubirea și înfrățirea tuturor oamenilor.[...] a

plătit cu însăși viața lui , nu pentru păcatul lui Adam , cum au interpretat teologii de mai

îrziu [...]

Capitolul 8 , 38 , 44 , foarte caracteristic , este un principiu care stă la baza învățăturii

creștine. [...] [...] Domnul tatălui nostru Isus Hristos , nu este tatăl jidanilor . [...]

Cuza : " Nu țilcuiesc , ci constat că Isus Hristos a spus :

< Voi faceți ceea ce ați văzut la părintele vostru ,

eu grăesc ce am văzut la părintele meu .>

Isus Hristos , spune mai departe , 8 , 44 :

< Voi , din tatăl vostru , diavolul sunteți , și poftele tatălui vostru voiți să le faceți. Acela a

fost ucigător de oameni de la început și nu a stat în adevăr , pentru că nu este adevăr într-însul.

Cînd greșește minciună , dintru ale sale grăește , pentru că minciunos este și tatăl minciunii .

[...] Iar mie nu-mi credeți , pentru că grăesc adevărul.

47/ Cel ce este de la Dumnezeu , graiurile lui Dumnezeu ascultă , de aceea voi nu

ascultați , pentru că de la Dumnezeu nu sunteți .> " [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

Antisemitismele moderne .

" Prin urmare, d-lor, aceasta este situațiunea poporului jidănesc .
O rassă deosebită, parazită, menținându-se pe baza unei religii anumite,
religie care consfințește instinctele sale parazitare , și în baza căreia alcătuește
stat în stat ,în lăuntru al celorlalte națiuni și provoacă astfel reacțiunea organică ,
nu mecanică , a națiunilor care se apără împotriva acestor paraziti.
Și atunci , zic eu, dacă d-voastre voiți să înțelegeți și să înlăturați acest conflict , mergeți
la origina lui , care este rassa, și cercetați baza ei, care este religia."
"Acum să mergem mai departe , ca să ajungem la situațiunea lor
în sînul civilizației moderne, care a provocat și determinat
mișcările <antisemite> actuale din toate țările.
"Credeți dvs că este vorba numai de noi ? D-lor, ușor este pentru dvs. să treceți peste
manifestațiile acelea cari se petrec aci din partea studenților ,
pe care dvs.îi categorisiți și voiți să-i descalificați ca <antisemiți .> " [...][...][..]
Antisemitismul există în Franța, unde , acum de curînd,
a reapărut " La libre parole" a lui Drumont.
Antisemitism există în Germania, ca o mișcare socială și științifică puternică.
Există în Elveția cu publicații numeroase, dintre care vă aduc la cunoștină numai ziarul
" Schweizerbadener ", stindardul elvețian .
Antisemitismul există , ca preocupare intensă, în Grecia.
Antisemitismul există , ca mișcare,și în Bulgaria vecină, condusă de cei mai aleși
reprezentanți ai poporului bulgar." [...][..][...]
Cuza / dec.'30

Antisemitism românesc.

"D-lor , la noi a mai fost încă cineva , în afară de dvs., în afară de savanții cari sunteți
dvs., a fost unul Vasile Conta , desigur un prost față de dvs.
Se înțelege, nu se poate compara Vasile Conta cu Virgil Madgearu, cu Ralea sau cu
Andrei. Vasile Conta era dar un prost. Acesta a spus :
<Noi, dacă nu vom lupta împotriva elementului evreesc, vom pieri ca nație.>
Cînd un om de valoarea intelectuală a lui Vasile Conta , recunoscut ca autoritate
filozofică în Europa de pe vremea aceea, ca și astăzi, spune asemenea cuvinte pentru
poporul său, trebuie să fie ceva în dosul cuvintelor acestui om." [...][...][..][..]
Cuza / dec.'30

Evreii și comunismul.

".[...] jidanii s-au organizat și în țară la noi și procedează sistematic la distrugerea însăși a
ființei națiunii noastre și la ocuparea teritoriului național românesc.
"Sistematic, ori de cîte ori veți vedea dvs. că este o mișcare subversivă ,
o să găsiți pe jidanii cari conduc această mișcare subversivă.[...][...][..]
"Acum de curînd, știți dvs. că întreaga Basarabie , ca și restul țării,
e frămîntată de agitațiile comuniste. Poporul român știm că este refractar oricărei
propagande comuniste; așa zișii comuniști sunt toți jidani
cari tind să distrugă autoritatea statului român ,
cari tind să transforme România într-o țară sovietică supusă autorității lor.
" D-lor, pe cine găsim noi ca conducători ai acestei drăcii jidănești ?
Găsim numai jidani." [...][...][...]
Cuza / dec'30

Pericolul economic evreesc

" În domeniul financiar și economic, ori de cîte ori veți avea un crah bancar,
un faliment,să știți dvs., în mod sistematic,în dosul acestor crime sunt jidani.[...][...]
Sistemul este de a acapra pe români în mrejele băncii, și pe urmă a da faliment , pentru
ca banii creștinilor să intre în buzunarele jidanilor.[...][...][..]
"Acestea sunt manopere pe care le știe toată lumea.Prin urmare, avem în mijlocul
nostru o rassă care tinde la distrugerea noastră și care tinde la acapararea teritoriului
nostru românesc, stabilesc adevărate colonii.
"Basarabia e aproape colonizată.Maramureșul, de asemenea , aproape colonizat de

jidani. Acestea nu mai sunt provincii românești, prin urmare se îngustează însăși ființa noastră națională." (p. 310)
Cuza / dec.'30

Antisemitismele moderne - concluzii -

" Prin urmare, această problemă nu este o problemă inventată .
Este și o problemă mondială de care se preocupă lumea civilizată de pretutindeni,
în afară de mișcările violente care se produc pretutindeni, care se prevăd că vor fi și mai
violente de acum înainte.

" Noi suntem interesați cei dintâi în rezolvarea acestei probleme - dvs nu vă dați seama ,
în politica pe care o faceți, că dacă astăzi este un reazim și o speranță [...] speranța este în
luptătorii creștini antisemiți , cum li se zice , în Germania și celelalte țări,- și din Franța,
și din Anglia, și din America, și din Elveția și din Bulgaria , cari , cu toți, sunt frați cu noi."

"Vom rezolva problema jidănească [...] [...] [...]

Și atunci, cred că nu este util ca d-voastră să faceți aici manifestări contra unor frați de-ai
noștri creștini, cari luptă pretutindeni pentru rezolvarea acestei însemnate probleme
mondiale. Este cea mai mare greșală politică.

Dvs. uitați că sunteți vremelnic pe aceste bănci ."

Cuza / dec.'30

Soluția finală.

" Nu ne rămîne decît o singură cale , ca noi să întindem mîinile noastre cu frăție și cu
dragoste, cu toți aceia care luptă pentru ca această problemă să fie rezolvată.

" Și d-lor, va fi rezolvată , cum a fost rezolvată în totdeauna ,
anume prin eliminarea jidanilor din sînul națiunilor.

Pretutindeni, jidanii au avut un laș sfîrșit : au fost eliminați.

Au fost eliminați din Egipt, au fost eliminați din toate țările creștine, au fost eliminați din
Anglia [...] au fost excluși din Franța ; au fost excluși din Spania prin decretul din
Alhambra de la 31 martie 1492, cînd la 1 august 1492 , 300.000 de jidani au trebuit să
plece din Spania , astfel că Spania a rămas fără jidani.

"Iată, d-lor, în ce fel a fost rezolvată , în toate timpurile , problema jidănească.

Ea a fost rezolvată pretutindeni prin eliminarea jidanilor,

și ea va fi rezolvată, și în viitor, prin eliminarea lor, cu concursul tuturor popoarelor, care
toate îi resping din sînul lor." (p. 311) [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

III. Tratatul de pace.

[LD: Atenție , tratează-l fără prejudecăți !

I se pot reproșa simpatiile politice, i se pot respinge credințele,

dar nici într-un caz luciditatea , intuiția , premoniția și coerența argumentelor.

Peste un deceniu, Istoria i-a dat dreptate ; pacea eternă , s-a dovedit o utopie ;

Liga Națiunilor, a înregistrat eșecul cunoscut. revizionismul a triumfat și a dus

la războiul al II-lea mondial , cu consecințele știute.

Dar , pe ciclu istoric larg, revizionismul german, susținut de Cuza, a fost din nou înfrînt.

Rămîne de meditat asupra triumfului revizionismului sovietic!]

Tratatul este consfințiri ale unor stări de fapt. De îndată ce starea de fapt se
schimbă, se perimează și tratatul . Prin urmare nu există tratate eterne.

Prin natura lor , ele sunt menite să se schimbe.

Care este situația noastră față de Tratatul de la Versailles ?

"Tratatul de la Versailles este considerat ca un tratat etern, permanent,
care nu ar trebui să se schimbe ; iar pentru menținerea acestui tratat în stare de
permanență, s-a făcut și o instituție , căreia i se zice "Liga Națiunilor" .

"Societatea Națiunilor , ca organ chemat să mențină un tratat,
a cărui bază de fapt s-a schimbat, și care , prin urmare, este perimat.

"Cînd acest tratat este în stare de perimare, fără să se fi declarat încă cum că
este perimat, firește că marile puteri cari au intrat la întocmirea lui ,
dar care sunt despărțite acum, amenință pacea lumii." [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

Hitler.

"Dlor, în mijlocul păcii , războiul ne înconjoară de pretutindeni.
Ceea ce a determinat această schimbare de raporturi, a fost , în primul rând,
mișcarea din Germania.

" Un puternic popor, încătușat prin dispozițiunile tratatului de la Versailles,
s-a pus în mișcare , și-a dezvoltat toate puterile lui, și tinde acum la schimbarea
raporturilor stabilite prin acest tratat.

"Reușita mișcării lui Hitler, despre care d.ministru de Domenii [Madgearu]
se exprimă așa de deasupra, fără să-și dea seama de însemnătatea internațională a
acestei mișcări, în fruntea căreia se găsește Adolf Hitler,
a determinat o puternică zdruncinare în toate statele .

"Au pornit deodată , din toate părțile, manifestări , cari arată care este starea adevărată
de pace aparentă și războiul real în care ne aflăm." (p. 312)

Cuza / dec.'30

Mussolini.

" Dlor, a intervenit în această discuție , un om , cari nu poate fi bănuțit că nu este
om politic de mare însemnătate, cel puțin de tot atit de mare însemnătate,
cum este și d.Virgil Madgearu . Acesta este Mussolini.

Mussolini vine, cu brutalitatea lui diplomatică voită și spune :

< Am voit să rup masca Europei nesincere ,
care la Geneva vorbește mios despre pace ,
dar se pregătește febril de război.

Italia se înarmează ca și celelalte țări.

Italia nu va lua niciodată inițiativa unui război.

Revizuirea tratatelor nu este în interesul Italiei, ci a lumii întregi.>

"Se pune astfel problema revizuirii tratatelor de către Mussolini ;

se dezbate problema revizuirii tratatelor de Franța ;

intră în discuțiune , în fața acestor manifestațiuni și regele Alexandru al Iugoslaviei .

Vasăzică, o întreagă discuțiune în jurul problemei revizuirii tratatelor.

"Dlor, le revizuiam sau nu le revizuiam ? Care este formula ? " (312)

Cuza / dec.'30

Societatea Națiunilor.

" În timpul acesta , acea organizație pe care dvs. o credeți "tabu"
și nu vă atingeți de dînsa, această organizație zisă a Societății Națiunilor,
costînd multe parale, dă , la fiecare pas,
dovada unei incapacități regretabile de a rezolva problemele păcii .

" S-a pus problema dezarmării.

Dar se poate ,oare, fără de a înlătura cauza care determină armarea națiunilor ,
să ajungi la dezarmare, la dezarmarea națiunilor ?

Căci fiecare națiune are interese naționale de apărat, are de păstrat un teritoriu de al său,
o situație a sa, și dacă această situație , în primul rând teritoriul său,
nu-i este garantat , și dacă este expusă din toate părțile din partea altor națiuni ,
cum voiți dvs.să dezarmeze ?

A le cere aceasta, este absurd, în principiu, este o imensă prostie.

"Eu nu am respectul acela pe care dvs.îl manifestați față de <Societatea Națiunilor > Ea
este o instituție perimată, care nu a existat niciodată ca instituție coresponsătoare
scopului de a garanta pacea.

Cum vine dar să pună problema dezarmării cînd nu este capabilă să garanteze pacea ,
cînd fiecare trebuie să-și apere existența sa ?

"Problema dezarmării a fost pusă , în adevăr, la Societatea Națiunilor ,
dar a dat un faliment desăvîrșit.

S-a încheiat discuția, fără ca nimeni să voiască a dezarma.

S-au făcut declarații că toți sunt gata să dezarmeze, dar nimeni nu a
dezarmat.Nimeni nu dezarmează ,și Italia se înarmează pentru apărarea ei,
și regele Iugoslaviei a venit deunăzi și a declarat că Serbia se înarmează.

Toate națiunile se înarmează pentru că este singurul mijloc de a-și apăra
interesele lor.În timpul acesta, mai cu deosebire, se înarmează Rusia ,
în mod formidabil, și ne amenință în însăși existența noastră națională.

"Aici a venit încă un moment , ca acela din 1914,ca națiunea română să stea, prin reprezentanții săi cei mai aleși și să vadă care este noua politică ce se impune , pentru ca să-și apere existența."

"În timpul acesta ,țin să vă atrag atenția asupra faptului că d.Poincaré însuși, într-o declarație anterioară, a spus că se miră cum de "Societatea Națiunilor" nu a organizat acea putere coercitivă , armată desigur, pentru ca să impună voința ei , ca autoritate superioară, ca Supra-Stat ."

"Această declarație să-mi dați voie să spun că era absurdă , pentru că însemnează constituirea Societății Națiunilor ca organizație coercitivă. [...]"

" Dar, d-lor, după ce enunță această formulă imposibilă, vine tot d.Poincaré și iată ce spune : < În ce privește revizuirea tratatelor de pace, trebuie accentuat , ea nu mai este posibilă decât cu asentimentul tuturor națiunilor. >

"Perfect.Vasăzică este posibilă revizuirea tratatelor , cu consimțământul tuturor națiunilor." [...][.][...]

Cuza / dec.'30

România.

"Și atunci ce este de făcut ?

Rămîne ca noi să ne conformăm acestei directive pentru a evita nenorocirea unui război, și a căuta să îndrumăm națiunile pe calea păcii, trezind într-însele spiritul păcii și arătînd fiecare bunăvoință către dînsele." [...][.][...]

"Prin urmare, ce ni se impune nouă ? Ni se impune să procedăm cu cea mai mare bunăvoință , eu zic să procedăm cu iubire, și să îndrumăm națiunile către pace [:::]

" Dar cu rățoieli de acestea < nu permit să se rostească numele lui Hitler ! > - dumneta mîine vei fi înregistrat la Berlin , că ai spus în Parlamentul României , că nu permiți să se rostească numele lui Hitler " [...][...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ LANC și antisemitismul mondial. Politica externă.

[LD : Subordonarea oricăror interese, obsesiei antisemite care îl domina]

"Și atunci, evident, că ni se impune în momentele de față , o rezervă absolută, ni se impune nouă , o strîngere a raporturilor dintre diferitele națiuni.

Și noi, care apărăm o problemă [Problema evreească] care este și problema altor țări, noi, d-lor, prin acțiunea noastră , suntem o necesitate .

" Liga Apărării Naționale Creștine, cu programul ei, este o necesitate, nu numai de politică internă , ci și de politică externă pentru România, pentru că noi stabilim raporturi cu acele țări ,care urmăresc soluționarea aceleași mari probleme , care este problema jidănească.

"De aceea eu , d-lor, am fost la Budapesta , ca să mă înfrățesc cu ungurii antisemiți, și sunt mîndru că am fost acolo,

și de aceea eu stau în legătură strînsă cu unii din aceia cari conduc mișcarea în Germania ; îi cunosc și îi stimez , și mă cunosc și ei pe mine."

" Sunt foarte fericit , pentru țară, că pot să stabilesc aceste relațiuni și cu cei din Franța, și cu cei din Germania, și cu cei din Ungaria, și cu cei din Bulgaria, cu toți, de pretutindeni, cari se interesează de problema noastră , și cari, prin aceasta, își strîng rîndurile împreună cu noi.

"Și mîine, d-le ministru, cînd vom fi noi pe acele bănci - și vom fi - atunci veți vedea dvs. cum politica externă a României va fi înlesnită prin aceste raporturi pe care le stabilim noi.

Eu fac ,deci, un serviciu țării și nației mele prin atitudinea mea." (p. 313) [...][...][...]

Cuza / dec.'30

▣ Tratatul de pace.- continuare -

"Ceea ce spuneam eu , este că avem datoria să sporim spiritul păcii [...]"

nu de trezire și de vrăjmășie răzbunătoare [...] Ceea ce a fost drept pentru noi, să nu fie drept și pentru ei ? [...] Atunci care este politica d-voastre ?

"Ea nu se datorește unui spirit de dreptate, și nu unei prevederi politice, încăodată, ci spiritului jidănesc care

a prezidat la întocmirea tratatelor de la Versailles." [...][...][...]

" În părțile lui esențiale , spiritului jidănesc. [...] Pentru noi, nu a avut altceva - nu putea să ne tăgăduiască dreptul nostru național pe baza legii naționalității - decît să vîre vrajba între noi, și să ne supună dominației jidănești , obligîndu-ne să dăm drepturi jidanilor" [LD: Asta era !] [...]

Atunci era o stare, acum este alta.

Atunci a fost o necesitate, să se alcătuiască raporturile dintre națiuni, pe baza Tratatului de la Versailles.Dar astăzi suntem în situația că tratatul de la Versailles nu se mai poate menține întocmai. "

Cuza / dec.'30

▣ Echilibrul european și politica " jidănească "

" Ce s-a făcut ? De ce s-a făcut ?Ce ar trebui să facem ?

" Ce s-a făcut ? [...] S-a sdruncinat echilibrul european, s-a restabilit pe alte baze, dar momentan el este sdruncinat în ființa lui. De ce s-a sdruncinat echilibrul european ? S-a sdruncinat prin nimicirea Germaniei ca stat ? Germania ocupă în centrul Europei un teritoriu întins, milioane de locuitori, în plină dezvoltare a puterii și culturii lor [...] [...]

" Rusia profită de aceste neînțelegeri dintre popoarele din Europa.

În timpul acesta, pentru motivele ei de politică națională ,

Italia își reia libertatea și vrea să iasă din combinațiunile cu care s-a realizat tratatul de la Versailles.Întreg echilibrul european este sdruncinat și nimicir.Îată ce s-a făcut."

"De ce s-a făcut? Este mai mult decît necesitatea de a asigura o nouă ordine de lucruri Mai mult decît necesitatea de a da satisfacțiune intereselor naționale superioare ale tuturor națiunilor, de a se crea o Iugoslavie, o Românie Mare,

o Cehoslovacie , și toate celelalte.[ca prin Tratatul de la Versailles]

"Pe lîngă această necesitate a grupării popoarelor și a liberării națiunilor de sub dominări nefirești, este însă tendința vrăjmășească de învrăjbire a națiunilor creștine și arice , pentru a le distruge pe dîsele și monarhiile lor .

Aceasta este scopul pe care-l urmărește marea politică jidănească internațională.

De aceea am ajuns noi în starea de azi, cu învrăjbirea între națiuni și cu nesocotirea drepturilor lor naționale.Îată de ce s-a făcut .

"Iar Societatea Națiunilor reprezintă această politică regretabilă ,

că adică să se mențină un tratat care este bazat pe o jignire a unor interese

cari nu se pot înlătura,și avînd , așadar , ca rezultat, menținerea în continuare a învrăjbirii între națiuni."

"Acesta este punctul nostru de vedere .Dvs.sunteți liberi să-l primiți cum este , sau să nu-l primiți și să considerați lucrurile din alt punct de vedere .Sunteți liberi să faceți ce vreți, dar aceasta este părerea noastră. "

" Ce trebuie să facem ?" [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

Revizuirea tratatelor.

Trebuie să fim pentru revizuirea tratatelor, pe care o admite Poincaré ,

pe care o admite Mussolini, sau trebuie să fim contra revizuirii ,

pînă la ce măsură și cum ?

Eu am să vă expun punctul nostru de vedere. Repet: sunteți liberi să-l adoptați , sunteți liberi să faceți politica pe care o faceți, nimeni nu vă împiedică, o faceți pe răspunderea dvs."

"Îată , dlor, ce este de făcut , în două cuvinte : dvs.știți de cine a fost dictată pacea de la Versailles ? Știți dvs cine a fost în dosul fiecăruia dintre cei cari erau factorii hotărîtori ai presei ? În dosul lui Clemanceau era Mendelstein, în dosul lui Wilson era rabinul Weisse, în dosul lui Lloyd George era Filip Sosoon, și o droaie de jidani ca aceștia , încît s-a putut zice că pacea aceasta este o pace iudaică." [...] [...] [...]

" Păcii iudaice trebuie să i se substituie pacea creștină.

În ce fel ? Prin revizuirea tratatelor .De ce revizuirea tratatelor ?Revizuirea tratatelor mai întîi, nu înseamnă revizuirea teritoriilor. Revizuirea tratatelor însemnează să se dea imediat satisfacție unor interese naționale fără a cînti , deocamdată, starea de lucruri în ce privește teritoriile."

" Întîi și întîi revizuirea tratatelor cu restabilirea națiunilor în demnitatea lor "

D-lor aveți dvs dreptul să călcați principiul pe baza căruia existați ?

Aveți dvs dreptul să călcați principiul naționalității [...] ? Aveți dvs dreptul să călcați principiul monarhic ? Nu, nu aveți dreptul.[...](p. 314)

Cuza / dec.'30

Revizuirea tratatelor :Germania- continuare -

[LD : în sfârșit, spune lucrurilor pe nume.Devine avocatul Germaniei , fără echivocuri]

" D-lor nu aveți dreptul să călcați principiile pe care stați ,principiul naționalității , nu aveți dreptul să călcați principiul monarhic, care este principiul d-voastră.

Și atunci, trebuie să interveniți cum veți ști d-voastră în politică și în diplomație, pentru că aveți un mare rol de îndeplinit, de a fi mijlocitoare.

România poate singură să fie mijlocitoare între Germania și Franța. [...] [...]

" D-voastră nu vă dați seama de acest mare rol.România singură poate să fie mijlocitoare între Franța , de care suntem legați prin sentimentul nostru de rasă, și Germania , pentru că eu susțin și sunt convins că numai împăcarea Franței cu Germania poate să asigure pacea.În ce fel puteți interveni ?

D-voastre puteți interveni cerînd să se restituie Germaniei coloniile.

[...][...] România trebuie să servească de mijlocitoare între Franța și Germania."

(p. 315) [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

Societatea Națiunilor.

"[...] pentruca să ajungem la o stare de fapt, la o pace definitivă și solidă [...]

să refaceți o "Societate a Națiunilor" , alta decît aceea care este astăzi,

și în care vor intra toate națiunile cu drepturi egale,indiferent dacă sunt națiuni mari sau dacă suntnațiuni mici, și pe baza frăției creștine să alcătuiască o societate a Națiunilor cu drepturi deopotrivă egale.

" Și după ce veți organiza aceasă Societate a Națiunilor , pe care eu aș dori să o văd organizată în centrul lumii latine, în leagănul nostru latin și național ,

și în centrul lumii, al celei mai puternice organizații în centrul lumii creștine,

care este Roma [...]să se revizuiască încă odată toate problemele și să se ajungă la o pace definitivă." [...] [...] [...]

" Iată ,d-lor, care e soluțiunea pe care eu o propun, nu soluțiunea ca să ne lepădăm - ferească Dumnezeu ! - de aliații noștri, nu soluțiunea ca să nesocotim drepturile noastre consfințite prin tratate , dar nu de a continua învrăjbirea,

și nu soluțiunea de a crede în eternitatea unor tratate care sunt în stare de perimare.

"Dacă sunt perimate - și noi nu putem să ne acoperim cu tratate îns tare de perimare - trebuie să avem o politică fermă pentru a ne pregăti, pentru a ne prezerva , în contra oricărei eventualități.

"Iată dlor, ce aveam de spus cu privire la a treia problemă , care este problema

tratatelor .Este o problemă destul de importantă , care merită să atragă atențiunea dvs și cred că poate să vă servească de îndrumare în această materie, de la care depinde viitorul însuși al nației române."(p. 315)

Cuza / dec.'30

IV. Problema economică.

" Problema economică [...]dezbătută și răzbătută din toate punctele de vedere ,

încît ar urma să repet concluziile d-voastre mărunte, asupra diferitelor cauze,

cu cifre foarte savante, cu considerațiuni iscusite așa zise economice,

sub privirea severă a marelui economist care este d. Virgil Madgearu ,

(**ilaritate**) care trece de la finanțe la industrie , de la industrie la agricultură,

pe toate le dă gata , și după ce se va duce și de acolo, va rămîne un dezastru complet pentru țară "(**ilaritate**)

"Eu cred că la d-voastre este o lipsă de metodă, care duce la rezultate catastrofale.Care

este metoda d-voastră ? Metoda dvs este metoda analitică cifrică mărunță.Veniți la

tribună și înșirați fiecare, după specialitatea lui, unul o ia cu statistica grînelor, celălalt cu

statistica boilor, alții cu statistica salariilor,

și dă-i înainte, înșiră-te mărgărite, cu cifrele, și după ce au înșirat toate statisticile acelea

savante, vin <teoriile > [...] [...] [...]

Cuza / dec.'30

Capitalul străin.

" Ceea ce preocupă pe deputați, este o singură soluțiune de la care așteaptă tot binele :

capitalurile străine. Nu mai găsesc altă soluțiune decît venirea capitalului străin, pentru

ca să salveze țara aceasta. [...] [...] [...]

"Ei bine, d-lor, eu cred că sunteți într-o profundă eroare , într-o eroare catastrofală, primejdioasă chiar și pentru existența națiunii române.[...][...][...]

Iar toți aceia care sunt partizanii capitalurilor străine , nu-și dau seama că aceste capitaluri , chiar acum, ocupă o mare parte a României și că se tinde să se stabilească în România adevărate colonii jidănești ; că noi am ajuns să nu mai fim stăpîni pe avuțiile noastre naționale , am ajuns în stăpînirea unor așa numiți experți , impuși nouă de aceste capitaluri străine, așa că nația română nu se mai poate mișca și avem pe deasupra sărăciei, și rușinea subordonării nației românești unor străini, așa cum țara și nația română nu au fost nici chiar în timpurile cele mai rele ale vasalității turcești. "

" Dar, d-lor deputați, dacă cel puțin , după această perspectivă a vînzării României - căci este vorba de vînzarea ei - am putea să spunem că s-a făcut fericirea nației românești.Nici atîta nu se face.Am avea atunci o țară stăpînită de bancherii jidani , cu experți și cu conducători străini în toate părțile , iar elementul românesc redus la starea de iloție , de robie către capitalul jidănesc internațional."(p. 316) [...][...][...]

Cuza / dec.'30

Criza economică.

" Dlor deputați ne găsim aici în fața unei hotărîtoare probleme , de mare însemnătate, a nației românești.[...] pentru existența neamului [...] suntem în ultimul ceas Este o criză generală.Aici este o totală confuzie.Analiza mărunță se ocupă de criza națională,dar criza națională este în legătură cu criza mondială și, pînă la un punct, este vinovată criza mondială, și așa mai departe." [...]

"Eu voi rezuma părerea mea , în această privință , în trei teze precise :

Prima teză : criza mondială , ca și criza națională românească, au aceleași cauze generale și aceleași soluții.

A doua teză : criza mondială, ca și criza națională românească, sunt crize organice de dezechilibru al puterilor de producție.

A treia teză : acest dezechilibru economic se datorează capitalului jidănesc parazitărilor .(p. 316)

Cuza / dec.'30

Industria parazitărilor.

"Pentru a înțelege ceea ce se petrece cu noi azi,să-mi permiteți a vă aminti pe scurt cîteva date din dezvoltarea economiei naționale a popoarelor moderne.

[...][...] "Ce se întîmplă în România ?

" În România, țară agricolă, prin intervenția capitalului parazitărilor de speculă jidovesc, țara este împinsă către dezvoltarea unei industrii parazitărilor. [...] și , concomitent cu această industrie [...]

Dar ce ar fi dacă această industrie,făcută anume de jidani pe pămîntul României , nu ar exista ?

" Se naște întrebarea în adevăr : este necesar ca să continuăm noi a menține această stare de lucruri ? [...] [...] Ce trebuie să facem domnilor ?

" Mai întîi : să procedăm la desființarea industriilor parazitărilor , suspendînd protecția vamală de care se bucură.

Trebuie să devenim liberi pe tarifele noastre, ca să putem asigura debușeuri agriculturii. [...]"(p. 317)

Cuza / dec.'30

Problema muncitorească.

" Nu este numai o necesitate economică, ci este o necesitate de ordin național , pentru că prin dezvoltarea industriei la noi în țară, jidanii au ajuns stăpîni pe clasele muncitoare , și va fi destul ca,la un moment dat, jidanii , stăpîni pe fabrici, să se înțeleagă pentru a arunca în stradă pe muncitorii proletari , șomeuri , pentru ca să provoace grave turburări sociale.

Prin urmare, întreaga existență a statului românesc ,să fie primejdioasă.

"Vă dați dvs seama ce înseamnă aceasta ? Astăzi, o massă întreagă de muncitori stau la discreția fabricanților .

Aceștia, cînd vor voi să dea statul român peste cap,

n-au decît să arunce pe stradă, pe motiv de criză, sute de mii de lucrători rămași fără lucru, șomeuri. Și atunci vă întreb : ce va face statul român față de această năvală a unor oameni fără muncă, flămînzi ?

Desființarea industriei parazitărilor nu este doar dar numai o problemă economică de mîna

întîi, ci este o problemă națională de ordin intern, de asigurare a ordinii statului .

" Iată d-lor de unde trebuie să porcedem .

Prin urmare, am desființat industria parazită [!!!] ,ne-am asigurat debușeu pentru produsele noastre agricole.[!!!] și am salvat țara de lovitură care i se pregătește în ascuns de către capitaliștii străini ."(p. 317)

Cuza / dec.'30

▣ **Orientarea economică spre Germania.**

" Singurul debușeu, cel mai lesnicios și cel mai bogat , pentru produsele agricole românești , este Germania.

Stabilirea relațiilor economice cu Germania trebuie să fie o dogmă a politicii economice românești. Cîtă vreme nu vom reveni la relațiuni normale cu Germania, țară industrială producătoare de mărfuri ieftine , cu care , ani de zile am stat în legătură, noi nu vom putea prospera." (p.317)

Țăranul

" Pentru dezvoltarea agriculturii și a producției generale țărănești , mă grăbesc să vă atrag atenția , că nu este vorba de dezvoltarea producției noastre agricole prin tractoare.Evident, tractoarele pot să folosească dacă sunt încredințate gospodăriilor rurale.Dar noi nu putem să venim la acea agricultură a tractoarelor ,cum s-a făcut în America de Nord, unde stau întinderi mari la dispoziția capitalului [...]

Pentru noi, ceea ce este esențial este păstrarea și întărirea gospodăriilor astfel precum sunt, înlăturarea oricăror intermediari, și asigurarea dezvoltării depline a clasei noastre rurale."[...][.....]

" Prin urmare valorizarea integrală a muncii țărănești, este una din condițiile țării noastre. Dlor, baza de existență a muncii țărănești , este pămîntul.

S-au rășluit pămînturile țărănești și continuă a se rășlui.

Mă refer în deosebi la Basarabia , unde s-au împărțit pămînturile țăranilor de către jidani, și prin urmare, fiindcă jidanii aceia nu sunt capabili și nici nu trebuie să le lucreze, este o pagubă enormă pentru economia națională.[...][...][...]

Cum admiteți dvs. ca pămînturile țăranilor să fie vîndute , și acum, mai ales,se vînd din ce înce mai mult, pămînturi pe care încep a se stabili adevărate colonii de către jidani, veniți din toată lumea, pe cînd agricultorii noștri mor de foame.

Nici pentru aceasta nu avem nevoie de capitaluri străine, pentru că , dincontra, cuaceste capitaluri se cumpără pămînturile țărănești."(p. 318)

LD : Ședința s-a terminat la ora 21, 25, iar Cuza ... promite că va continua luni...

Atenție ! Nu știu dacă a continuat, nu am xerox, dar nici nu mai revin la Dezbateri ...

Ar fi urmat partea a V-a , "problema politică", anunțată de el la început.

Este cel mai lung discurs parlamentar găsit de mine.]

A.C.Cuza / 13 dec.'30

28) A.C.Cuza (LANC) , continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30

Memoriul LANC , către Carol, din 20 sept.'30

(DAD, MO.20, ședința din 15 dec.'30, p.326-341)

[LD: Camera era exasperată.Cuza jubilează ,este glumeț,este provocator, se simte sigur pe el, cu aluzii cînd ironice, cînd acide, cînd șantajiste.

Motivele pentru care Camera rabdă : poate nădejdea că va critica mai ales PNL, sau dorința de a avea o "voce opozantă" , sau propriile turburări din PNȚ,sau absența ardelenilor de marcă ,sau gîndul că va exista o "voce antisemită"tranșantă;

Eu cred că mai degrabă este o sugestie regală : citirea Memoriului LANC (20 sept.'30) în parlament , ca un sondaj , pentru a vedea reacția partidelor ,

Carol fiind interesat în anihilarea regimului guvernării prin partide, și creșterea puterilor regale.]

[.....]

Cuza / dec.'30

▣ **Sinteza și teza**

" Este o teză și o sinteză.Sinteza cuprinde situația acestei țări ,

rezumată în cinci probleme, problema monarhică, problema jidănească, problema tratatelor, problema economică, problema politică.

" Teza este că partidele nu sunt capabile să rezolve aceste probleme de existență ale nației românești, și că se impune, în momentul de față, nu schimbarea unui partid și înlocuirea lui prin altul, ci schimbarea regimului însuși de guvernare a partidelor."

[LD : Rezumă cele 4 puncte din sinteză , făcute pe 13 dec.

Reia argumente, vine cu noi exemple, se repetă, este agasant ;

Ironizează adversarii ; preiau doar noutățile.]

Nu pot fi rezolvate de guvernele de partid - problema monarhică , problema jidănească , problema tratatelor, problema economică - pentru că partidele nu există decât în funcție de guvernare și terorizează Coroana, cerând să fie aduse la guvern."

[.....]

Cuza /dec.'30

V .Problema politică și partidele.

[Pînă la asta, a vorbit , iarăși , aproape 1 oră. Este din nou admonestată, ironizată ...]

[.....]

Cuza / 15dec.'30

" Îngrijit de această situație foarte gravă, așa cum suntem noi între noi, în " Liga Apărării Naționale Creștine", ca o frăție, - ferească Dumnezeu, nu ca partid ! - am zis prietenilor noștri : hai să ne întrunim și să ne sfătuim asupra situației -aceasta a fost la 2 august - și ei m-au însărcinat pe mine să fac un "Memoriu" pe care l-am remis MS Regelui la 20 septembrie, tratînd tocmai despre această problemă politică , încă de pe atunci." Cere permisiunea să prezinte acel Memoriu...

▣ Memoriul LANC, 20 sept.'30

[LD : Sublinierile, colorarea, parantezele, îmi aparțin

Indiferent de vulnerabilitatea unor opinii cuziste, este fără îndoială , un document serios, coerent, argumentat , care - cred eu - va fi inspirat tendințele și tentațiile tînărului rege Carol, multe din tezele lui Cuza găsindu-și aplicări în regimul instaurat el în 1938]

[.....]

Cuza / Memoriul LANC ,sept.'30

[Criza constituțională]

Sire,

" Criza generală de care suferă țara este o criză de guvernare.

Fericiții întru pomenire , Premergători ai Maiestății Voastre , regele Întemeietor al Regatului, Carol I , și regele Întregitor al neamului, Ferdinand I , în lungile Lor glorioase Domnii , au domnit și nu au guvernat.

Faptele mari, ale domniei Lor, le-au săvîrșit cu nația întreagă.

Administrația treburilor publice , de toate zilele, au lăsat-o în seama guvernării partidelor. Această guvernare Le-a fost impusă, prin întocmirea anume , și apoi prin interpretarea vicioasă a Constituției.

Constituția de la 1 iulie 1866 , copiată întocmai după Constituția Belgiei ,

zice : < Art.33. Toate puterile statului emană de la națiune , care nu le poate exercita decât numai prin delegațiune .>

În Belgia: acest principiu era expresia unei realități, a nației conștiente de drepturile ei, emanînd puterile statului , emanate de la dînsa.

În România : era numai o ficțiune , din cauza stării de dezvoltare și de cultură a nației românești, ca nație agricolă , împrăștiată pe cîmpii , și rămasă în urma dezvoltării celorlalte popoare.

" În lipsa nației reale, prevăzută de Constituție ca bază necesară a ei, s-a format <nația constituțională > a politicianilor, grupați în partide.

Aceste partide au guvernat țara fără control.

Nici de jos, întrucît nația reală nu-l putea exercita după starea de cultură în care se afla. Nici de sus, întrucît Regele este oprit de la orice act de guvernare , prin interpretarea abuzivă a Constituției .

Constituția zice : < Art. 87. Regele este inviolabil.

Miniștrii lui sunt răspunzători .>

Prin acest articol, partidele au înlăturat controlul Regelui.

Constituția zice : <Art.88.Regele numește și revocă miniștrii săi.>

" Prin interpretarea arbitrară și cu nimic justificată a acestui articol, partidele au introdus ca Regele , în loc să numească miniștrii săi, să încredințeze numirea miniștrilor unui < șef de partid >, care el își numește miniștrii dintre membrii partidului său, și după considerații de partid.Guvernele astfel constituite , de către șeful de partid, exercitează puterea în numele Regelui .

Constituția zice : <Art. 92.Guvernul exercită puterea executivă , în numele Regelui, în modul stabilit pri Constituție. >

<Art. 93.Miniștrii întruniți, alcătuiesc Consiliul de Miniștri, care este prezidat , cu titlul de președinte al Consiliului de Miniștri, de acela care a fost însărcinat de Rege , cu formarea guvernului. >

[Criza sistemului partidist]

Dar nicăeri în Constituție , nu stă scris că acela care a fost însărcinat de " " Rege cu formarea guvernului, trebuie să fie <șef de partid >

Se invocă indicația corpului electoral. Această indicație însă, este întotdeauna posterioară însărcinării ce a dat Regele șefului de partid, ca să formeze guvernul sau în vederea acesteia. În tot cazul, însărcinarea dată de rege șefilor de partid, însemnează nu aplicarea, ci încălcarea regimului constituțional.

"Căci guvernul de partid, astfel format, o dată stăpîn pe administrația țării , vine apoi și siluește corpul electoral , impunîndu-i să aleagă alți membri ai partidului, ca < reprezentanți ai națiunii >, formînd Adunările Legiuitoare , a căror misiune constituțională era să controleze guvernul !

Așa dar : partidul guvernează și tot partidul se controlează pe sine.

"Această falsificare , de către partide, a textului și spiritului Constituției, înlătură dar și controlul Regelui, și controlul Corpurilor legiuitoare , care este esențial regimului parlamentar.

" Din cauza aceasta, guvernul , fără control și fără răspundere, partidele s-au transformat în adevărate societăți anonime de exploatare a statului, în folosul partidelor și sub presiunea acestora.

Singurul scop al partidelor este satisfacerea <intereselor de partid > [...][..]

" Acesta este viciul organic al partidelor noastre , datorat principiului constituțional, că < toate puterile statului emană de la națiune > , care la noi nu este decît o ficțiune. În puterea acestei ficțiuni, partidele guvernează țara cu puteri absolute, dictatoriale.

" < Dictatura partidelor > , aceasta este adevărata denumire a regimului politic , de care nația românească a fost guvernată de la 1866 la 1930, formînd o epocă în istoria ei, epoca partidelor."

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept'30

Sire,

[Formule de guvernare]

[LD: eu cred că Memoriul acesta departe de a fi al LANC, ca sugestie făcută regelui, mai degrabă este "opera" unui nucleu ad-hoc, format din inamicii sistemului, sub directa inspirație a lui Carol, menit să sondeze reacția partidelor, a opiniei publice, a personalităților , ș.a.]

[.....]

" Pentru înlăturarea partidelor,cerută de conștiința unanim revoltată a nației , și , sub presiunea ei tot mai afirmată în ultimul timp, s-au propus diferite măsuri.

Ele se reduc la următoarele formule mai principale : guvern de concentrare , guvern de personalități, guvern corporativ , guvern de dictatură.

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[Guvern constituțional : numit de Rege]

"Toate aceste măsuri propuse pentru înlăturarea guvernării partidelor, se vede dar că sunt și mai rele , dacă se poate, și decît guvernarea lor.[...]

Căci o concluzie se impune cu necesitate logică în fața ruinei obștești:

Nu guvernarea partidelor poate să înlătore criza generală , datorită guvernării lor.

[.....]

Sire,

"Remediul crizei generale stă numai în înlăturarea partidelor ca organe de guvernare directă , restabilind Constituția.

Regele să-Și numească miniștrii Săi, direct și nu prin șefii de partid , cari falsifică voința națională și administrația țării. Prin această singură măsură , nu de încălcare , ci de aplicare exactă a Constituției, totul reintră în ordine.

"Miniștrii , numiți de Rege, guvernul investit cu răspundere, fiecare pentru administrația sa, sub conducerea unui Președinte al Consiliului, numit tot de Rege.

Corpurile legiuitoare , de data asta liber alese, pentru că nimeni nu va avea puțința și interesul să violenteze voința alegătorilor, [...] vor controla cinstit și obiectiv activitatea guvernului. Regele rămânând inviolabil, în rolul Său constituțional. [...]

"Un asemenea guvern, nu ar fi guvern de partid, pentru că niciun partid nu l-ar constitui .Nu ar fi un guvern de concentrare a partidelor, pentru că nu partidele ar fi chemate să-l formeze. Nu ar fi guvern de personalități politice [...]

Nu ar fi un guvern corporativ , pentru că Parlamentul ar rămîne ce este , ca să reprezinte națiunea [...] Nu ar fi guvern de dictatură [...]

Nu ar fi un guvern anticonstituțional, ci singurul cu adevărat constituțional , înlăturînd călcarea Constituției, de pînă acum." [...]

"Iar partidele , ele înșele , nu ar mai fi societăți anonime de exploatare a nației , prin stat, în folosul lor, învrăjmășite pururea în lupta pentru guvern, ci ar fi asociații de idei , necesare îndrumării obștești."(p. 335)

[.....]

Cuza / Memoriul LANC / sept.'30

[Concluzie: înlăturarea partidelor]

" Toate argumentele dar împotriva înlăturării partidelor nu rezistă celei mai elementare critici. Concluzia noastră rămîne nestrămutată :

Criza generală , națională, nu se poate înlătura decît odată cu criza constituțională , prin înlăturarea partidelor ca organe de guvernare directă, aplicînd Constituția.

Argumente contra faptelor, nu sunt. Faptele arată că partidele au ruinat țara.[...]

Rațiunea de stat, impune să se țină seama de această mișcare națională, adîncă și generală, și să i se dea satisfacție imediat : pentru a preveni izbucnirea ei violentă."

[.....]

Cuza / Memoriul LANC

▣ Retro: ACCuza -previziuni și operă.

[LD: ACCuza evocă lupta sa consecventă împotriva guvernării directe prin partide.]

/ În 1889, a arătat erorile guvernărilor de partid, căutînd "să rectifice" direcția partidului junimist ,sub direcția lui Petre Carp și Titu Maiorescu, din care făcea și el parte, prin lucrarea " Generația de la '48 și Era nouă", Iași, 1889.

/ Între 1892- 1895, ca reprezentant al Iașului în Adunarea deputaților, a stăruit în "noua direcție" , apărînd interesele meseriașilor și țăranilor , "victime ale guvernării partidelor", în " Țăranii și clasele dirigente" , București, 1895.

/ În 1907, a scris un studiu special asupra partidelor, sub titlul " Ai noștri "

("Neamul românesc", nr.72-84, ian.-febr./ 1907) , în care a determinat cu precizie cauza constituțională a tuturor relelor de care suferea țara. [**citate masive**]

< "Ai noștri" , sunt infima minoritate a națiunii constituționale , formată în cea mai mare parte din declassații tuturor profesiilor , care nu fac nici o muncă pozitivă [...] profesioniști ai politicii [...] organizați în bresle , în tovărășii de interese personale, pe care le numesc "partide" , și a căror țintă nu e alta decît dobîndirea și păstrarea puterii. [...]

Aceste pretinse partide se nfățîșează ca adevărate societăți anonime de exploatare, fără răspundere, a foloaselor puterii ; în cari asociații aduc un capital de palavre , de trucuri electorale, de pretinse simpatii printre alegători, și realizează foloase înemnate în paguba țării. > (p. 337)

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

LANC

[LD Atenție ! substratul antisemit al tuturor țintelor lui ideologice: fie constituționale, fie de

partid, fie față de tratatele de pace. Nu-i poate fi contestată consecvența De asemenea, există nuanța de legalitate, constituționalism, parlamentarism, care o va deosebi de mișcarea legionară.]

" La 1923, în momentul chiar al dezbaterii Constituției -Noui, impuse României prin tratatele internaționale , cu darea de drepturi tuturor străinilor, fără deosebire, prin desființarea articolului 7ocrotitor, din vechea Constituție de la 1879, am înființat **Liga Apărării Naționale Creștine** , declarînd de la început că < Liga nu este partid, nu voiește să fie partid, nu va fi niciodată partid >, și apelînd astfel , iarăși, de-a dreptul la conștiința nației românești, pe baza unei doctrine științifice lămurite și a unui program amănunțit rezumat în cuvintele : **Hristos, Regele, Națiunea** " ("Călăuza bunilor români", Iași, 1923.) [.....]

Cuza / Memoriu LANC / sept.'30

[Finalul Memoriului]

Sire,

" Nu se poate governa decît prin adevăr.

Partidele, care au la bază minciuna constituțională , și care prin însăși organizarea lor , nesocotesc adevărul în orice moment, nu pot fi organe de guvernare directă, utilă.

Aceasta este marea cauză a tuturor străduințelor noastre , și care ne va duce la peire dacă nu e înlăturată fără zăbavă și fără cruțare, cu toată hotărîrea pe care o cere o așa de mare primejdie.

"Întrebarea se pune astăzi :

Oare nația românească nedreptățită să-și facă dreptate ea singură ?

Dumnezeu să vă ajute, Sire, ca istoria să poată săpa pe tablele ei de granit, această însemnare fericită :

" O dată cu Domnia glorioasă a Regelui Carol al II-lea,

a încetat epoca silnică a dictaturii partidelor, și

a început o epocă nouă de guvernare liberă, a nației românești,

prin ea însăși, cu aplicarea Constituției."

Supunînd Înaltei Hotărîri a Maiestății Voastre , aceste considerații cu privire la criza generală, și la mijlocul de a o înlătura, Rămîn cu profund respect , Sire ,

Al Maiestății Voastre , prea plecat și supus servitor, ACCuza,

Președintele suprem al Ligii Apărării Naționale Creștine, deputat de Roman, Iași, 20 septembrie 1930. " (p. 338)

ACCuza / sept.,dec.'30

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I . Sesiunea iun.'31

29.) **M.Manoilescu** ("migrator" , ex-PNȚ, ex- PP; ministru la Comerț și industrie),

discurs concluziv la Senat, 1 iul.'31 .(DS, MO 11, șed. 1 iul.'31, pp 230- 237)

[LD: opinia mea este că asocierea numelui lui Manoilescu la denumirea guvernului Iorga ar fi mai potrivită.În primul rînd, ca ,pe atunci, principal pion al regelui Carol ; apoi, în ipostaza de unic păstrător de portofoliu în guvernul precedent și prezent ; ca doctrinar al parlamentului corporatist și al unor teorii economice originale. Faptul că Argetoianu a fost apelativul adăugat , ține mai mult de culisele guvernării] Manoilescu / iul.'31

▣ Contribuții românești la Doctrine economice

S-a dus vremea cînd se credea că în străinătate , pentru a fi interesant, trebuie să prezinți elemente de pitoresc : cobzari sau costume naționale.

Astăzi, elementul de pitoresc a trecut pe planul al doilea și popoarele mari ale

occidentului cer de la noi , popoarele mijlocii și mici , contribuțiuni intelectuale de fiecare clipă , pentru rezolvarea marilor probleme mondiale . "

Din acest p.d.v. , avem mîndria de a fi introdus în doctrina Societății Națiunilor , tariful preferențial , așa cum l-am formulat unii din noi , în 1930 , pentru prima oară , cînd , la propunerea de armistițiu vamal al d-lui Brinad , eu am răspuns , în numele comerțului național român , la Camerele de comerț internaționale , cu formula tarifului preferențial .

// În toate conferințele statelor agrare , purtătorii de cuvînt și creatorii de doctrine au fost miniștri români . În 17 nov.'30 , am avut onoarea să fiu președintele permanent al celor 8 state agrare , care au formulat doctrina tarifului preferențial , adoptată astăzi , în mod oficial , la Liga Națiunilor , fără nici o schibare de virgulă . (aplauze)

// Acum , [iun.'31] am prezentat la Geneva , prin eminentul delegat pentru negocierile economice externe , secretarul meu general , Cezar Popescu , convențiunea noastră cu Germania , ca să fie judecată în lumina doctrinei Ligii Națiunilor , în materie de tarif internațional . Și am avut concurenți la acest examen : tariful preferențial austro-ungar , altul cehoslovac , altul iugoslav . Ei bine , conferința internațională pentru tarifele la cereale , s-a pronunțat pentru întrebuițarea (ca model) a tratatului dintre Germania și România . " [.....] Astfel , odată cu un principiu nou , triumfă la Geneva o doctrină pe care o putem socoti , fără exagerare , aproape românească " (p. 235)

Un alt domeniu , în care am avut o contribuție interesantă , a fost la ideea creerii creditului agricol internațional (ca o simetrie la creditul industrial) (p. 235)

M.Manoilescu / iul.'31

30.) Lege pentru încurajarea întreprinderilor producătoare de țitei , 13 iul.'31

(DAD, MO 27, șed. din 13 iul. 31, p. 1052- 1108)

M.Manoilescu CICBrătianu DRloanițescu Eft.Gherman Gr.Trancu -Iași ș.a.

[LD .Evoluții legislative.Dezbateri tehnice, statistice, economice. Ciocniri de interese. Dispute doctrinare. Paranteze și recursuri istorice .

Ceea ce este de remarcat este că Manoilescu vine cu această lege , care este conformă susținerilor sale doctrinar-economice:

"conservatism economic " (neoliberalism , intervenționism) ,

cu accent pus pe producție și productivitate .

Nu știu dacă și în ce măsură , ea este în acord și cu doctrina economică a lui Iorga (care nu o avea !) sau Argetoianu (care nu era teoretizată !) .

Extrag din dezbateri chestiuni de interes pentru doctrine , istoria politică]

M.Manoilescu : Expunere de motive.

▣ Legislație.

/ Legea minelor , din 1895 , concesiunea perimetrelor petrolifere , au determinat un ritm viu al exploatării petrolului . Războiul mondial a găsit-o în plină ascensiune .

Politica de intervenție a statului în această direcție , a devenit tradițională .

/ Legea distribuirii petrolului la distilării (legea "contingentării") , 1908 , cu modificări în 1910 , 1912 , a reglementat dreptul statului de a stabili cotele , pentru a apăra micii rafinori , industria românească , de interesele exclusiviste ale unor acaparatori mondiali .

/ După război , legea contingentării a căzut în desuetudine , iar legea minelor din 1924 , nu mai cuprindea vechile dispozițiuni . (p. 1057-1058) [.....]

- Dezbateri la lege -

C.I.C.Brătianu / 13 iul '31

[Ilustrare la poitica "Prin noi înșine!" și la protecționismul național.]

/Legea contingentării din 1908.Se lansase în România Standard Oil , marele trust american , care intrase în concurență cu celelalte întreprinderi ,

pe care tindea să le distrugă.Celelalte exploatări erau cu capital în majoritar

german .Văzînd pericolul de acaparare , de către un trust mondial , ministrul finanțelor , Emil Costinescu , a făcut legea contingentării .

/ Pînă la război , situația s-a ameliorat , în favoarea societăților românești , altele decît Standard Oil .

/ După război , prin lichidarea capitalului german , o mare parte din societăți au revenit

statului român. S-au creat societăți românești, încurajate de stat, la subscrierea cărora a luat parte aproape toată lumea, nu numai capitaliștii mari, ci, mai ales, micii capitaliști. Producția acestor societăți a crescut neașteptat ...

/ În 1924, guvernul liberal a făcut o nouă Lege a minelor.

Prin ele, societățile petroliere s-au împărțit în două categorii :

a) Cele care se naționalizau ;

b) Cele străine, în interiorul țării ;

Acum existau 2 trusturi : Standard Oil (Româno-americană) și Royal Dutch (Astra Română), care amenințau să cotopească extracțiunea și industria petrolului.

Cum statul era deținătorul celor mai bogate terenuri petroliere , prin legea naționalizării , nu se dădea voie să se concesioneze terenurile, decât societăților naționalizate.

/ 1928, **guvernul PNȚ** a schimbat complect politica petrolului, punînd pe picior de egalitate , în interiorul țării, cele două trusturi mondiale, cu industriile naționalizate sau naționale.

Și atunci, s-a întîmplat următorul lucru : la licitațiile pentru concesionarea terenurilor petrolifere , societățile mari au acaparat totul .

Și cum politica d-lui Madgearu era o politică așa-zisă de <încurajare > a capitalurilor străine, trusturile străine s-au simțit încurajate , impunînd condiții celorlalte societăți.

S-au descoperit în Irak (Mesopotania-Persia) foarte bogate zăcăminte de petrol, încît angroșiștii și petroliștii au considerat petrolul românesc...

secundar (ceea ce , pentru ei, este adevărat !)

Și atunci s-a produs dezechilibrul dintre producție-preț.

[comentează statisticile și prevederile proiectului -Manoilescu]

Brătianu / iul.'31

Soluția PNL : "După mine, soluțiunea este ca d.ministru

//să revină la legea din 1908, fiindcă aceasta era legea care, în adevăr,

punea industria petrolului naționalizată la adăpostul celor două mari trusturi mondiale.

"Altfel, de legea nouă, vor beneficia și ele !

Întrebă : "Este normal ca contribuabilul român să contribuie cu o sumă de peste 90 milioane pentru două societăți care fac rău economiei naționale și

care distrug industria pe care voim să o ajutăm ?"

//să revină la legea din 1924, adică la societățile "naționalizate" , și să se acorde prime doar acestor industrii .

Să nu se ceară sacrificii inutile pentru "Româno-Americana" și "Astra Română" , la care subvenția aceasta este insignifiantă.

Soluția dată de Manoilescu, cu "prima" , este artificială, nu împiedică concurența.

(p. 1073-1076) [.....]

M.Manolescu / iul.'31

▣ **Politica economică a guvernului.**

[LD: de fapt , evident, politica economică , mai exact doctrina economică a lui Manoilescu ,acel "neoliberalism " cu componentă "intervenționistă" vizînd producția, cu teoria "productivității și rentabilității relative" privind forța de muncă, din lucrările sale teoretice.Vezi în xerox detalii și controverse privind productivitatea, șomajul, etc.]

Manoilescu /

▣ **Doctrină economică.**

"Este o mare antiteză între două concepții economice , concepția producției și concepția repartiției.

Eu cred [...] că suntem un guvern de dreapta

Un guvern de dreapta în materie economică pune totdeauna accentul pe producție

(aplauze la majorități) [.....]

"Oricît aș fi eu un admirator al metodelor lui Emil Costinescu , am impresia că , totuși,

după atîta trecere de ani, d.Brătianu a vrut să se aplice o metodă care nu se mai

potrivește împrejurărilor de azi.[...] atunci problema care se pune era numai de a salva

rafinăriile , pe cînd astăzi este problema nu de a salva rafinăriile,

ci de a salva producătorii de țigete. [.....] A preconiza pur și simplu o revenire la legea

Costinescu, este a face cel puțin o confuzie , întrucît legea Costinescu

n-a avut niciodată obiectul pe care ni-l propunem astăzi.[.....]

De aceea, o oprire pe această cale , cu un conservatism economic, care se trădează în grija față de producător[.....]
 statul intervine între producător și consumator,
 hotărînd să oprească ruina producătorului ,
 cerînd consumatorului sacrificii "conșimțite și inteligente" .[...]
 "Este incontestabil ceva revoluționar ca metodă dacă nu ca concepție.
 " vechea formulă , încă dinaintea războiului perimată ,
 <laisser faire> , nu mai poate să aibă aplicațiune în zilele noastre.
 În zilele cînd unii - și nu cei mai puțini avizați - prevăd însuși amurgul capitalismului rigid, este de nepriceput ca noi să ne înțepenim într-un capitalism rigid, după vechile formule, în care statul să nu vină să-și spună cuvîntul .
 Astăzi < laisser faire> poate să nu fie < laisser passer> , dar <laisser mourir> , și acesta este un lucru pe care trebuie să-l evităm ,
 atîta vreme cît sistemul capitalist trebuie menținut în plina sa vigoare , în concurență cu alte metode [...] Această adaptare a sistemului capitalist , această corectare, care se face printr-o politică de prevedere și prin intervențiunea plină de discernămînt a organelor statului, este politica pe care o cere ceasul de față." (p. 1105-1107) [.....]
 / România are 3 ramuri industriale pentru export :
 cerealele, petrolul și cheresteaua.
 Acestea nu sunt protejate , n-au protecție vamală, deci este complet greșit ca industria petrolieră să fie considerată industrie " protejată ."(p. 1105)[.....]
 Manoilescu / iul.'31

▣ Capital străin-capital românesc.

/ Trancu -Iași și Dinu Brătianu au avut accente vii de nemulțumire împotriva faptului că societăți ca AstraRomână, Steaua Română, și Româno-Americană , vor avea de primit o primă.
 În această privință aș dori să fac apel la toată finețea d-voastră, pentruca să nu fiu nevoit să insist asupra unui moment , cu deosebire delicat.
 Vă puteți închipui că nici din punct de vedere juridic , fiindcă Constituția recomandă egalitatea tuturor în fața legilor ;
 nici din p.d.v.politic internațional ; nici din p.d.v. , dacă voiți, al decenței, care trebuie păstrată în toate chestiunile de stat [.....]
 Manoilescu -Brătianu / iul.'31

Guvern Iorga-Argetoianu .Legislatura I.Siunea ordinară 1931/ 1932

31.) C.A.Spulber (Liga Vlad Țepeș , Partidul Conservator) ,

discurs la mesaj, 24 nov.'31
 (DAD, MO 6, ședința din 24 nov.'31, p. 74- 77)
 [LD : marchează transformarea Ligii "Vlad Țepeș" în Partidul Conservator.
 Motivul principal: posibilitatea de a fi chemat la putere ;
 Conversiunea datoriilor agricole - piatra de încercare ;
 Programul și principiile PC - analogie cu PC englez ;
 liberalism clasic + partid de ordine + nonintervenționism]
 [.....]

Spulber : Dar de ce tocmai partid conservator ?

D-lor,răspunsul este simplu : ca o reacțiune imediată la deslănțuirea spre stînga a partidelor democratice. [!?!] D-lor, evident că nu poate fi vorba de o castă medievală , sau o clasă închisă, așa cum le place amicilor noștri malițioși să ne prezinte.
 Din contră - și nu este deloc un paradox - partidul nostru conservator va fi un partid democrat, în sensul clasic al cuvîntului. Partidul acesta are ca formulă egalitatea la punctul de plecare [...] nu însă și egalitatea la punctul de sosire .

Sau formula : fiecăruia după meritul său, nu însă fiecăruia după trebuințele sale, așa cum este teoria partidelor comuniste . (!!!)(p. 74) [.....]
 Partidul Conservator admite clasele sociale , nu însă dinamice , pe care o admit socialiștii , a acestei clase, adică lupta de clasă , această ipocrită formulă , care , în definitiv, tinde a distruge pe toate celelalte , pentru a ajunge la dictatura unei singure clase , a proletariatului.

Al.Lucian (PSD) : " Nu simții greutatea contrazicerii ? "

Pulber : " O afirmi d-ta, dar așa vrea să văd formulată contrazicerea Luptele acestea de clasă sunt înlocuite la noi cu cooperăția de clasă și cu armonia de clasă. Partidul conservator are un program , cel al liberalismului clasic pe care însă l-au uitat de mult liberalii ; el vrea respectul proprietății , respectul convențiilor, care nu este decât un alt aspect al proprietății, și vrea un minimum de intervenționism.

V.Gh.Ispir (PNL ?) : "V-au influențat alegerile din Anglia, acolo însă este alta situația.

Pulber : "Vă înșelați ; așa de puțin am fost impresionați , încât trebuie să știți că doctrina aceasta a partidului conservator , era de la început în intențiile și în aspirațiile Ligii.Liga noastră s-a născut cerînd apărarea autorității , care, în adevăr, este singura condiție pentru a se ajunge la ordine, care ordine la rîndul ei este postulatul partidului conservator .

Noi eram predestinați să evoluăm cu principiile noastre , mai curînd sau mai tîrziu, în partid conservator."(p. 75) [.....]

Pulber / nov.'31

▣ Nonintervenționismul de stat

[LD: la acest capitol doctrinar transpare continuitatea doctrinară conservatoare; poziția față de exproprierea pămîntului ;și, în noul stadiu, pentru conversiune .]

" [...] intervenționismul , după părerea mea, este rădăcina tuturor relelor de care suferă această țară .Dvs știți că intervenționismul acesta este atît de extins și de adînc, încît nici nu se mai vorbește de el. Presupun chiar că vă surprinde faptul că mă ocup de această metodă exclusivă de guvernare.

Dacă intervenționismul este așa de generalizat , este el cel puțin expresia unei convingeri ? Deloc. E pur și simplu o practică de inerție , care se explică istoricește.

Pamfil Șeicaru : " După război , în toate statele s-a manifestat intervenționismul de stat .

Pulber : " Exact.Este însă adevărat că intervenționismul la noi începe mult mai devreme.

Șeicaru : " Dacă se manifestă intervenționismul de stat , înseamnă că este determinată de anumite necesități."

Al.Perișeanu (P.C.) : " De aceea merg lucrurile așa de prost în Europa."

Șeicaru : "Reformați Europa"

Perișeanu : " Europa a pornit înapoi. "

Șeicaru : " Europa suferă consecințele războiului"

Pulber : "Statul român modern a fost creat acum 70 de ani , de sus în jos.

Aceasta înseamnă că a fost creat prin intervenționismul de stat, dar era departe de a avea intensitatea de acum.Ce s-a întîmplat ?

În timpul războiului intervenționismul de stat a ajuns la maximum și cu drept cuvînt , fiindcă războiul , acțiune națională, este o acțiune concentrată și unitară și cade , firește, în mîinile statului. Pacea nu însemnează numaidecît și lichidarea tuturor chestiunilor.Statul avea în mîină lichidarea acestor chestiuni și a continuat să intervină.

Dar în orice caz , odată cu aceste circumstanțe de război, care legitimau intervenția statului , ea avea să dispară într-un moment dat, dacă acest intervenționism nu ar fi fost alimentat de politicianism.

Politicianismul , în definitiv, nu este decât un sindicat cu aparență legală , de exploatare a bunului public.[...] Acest nenorocit politicianism a întreținut, prin urmare, acest intervenționism de stat , în care eu pun rădăcina tuturor relelor noastre. [...] Intervenționismul de stat este acreditat în atîtea alte părți , sub forma de **socialism** de stat. În definitiv , **comunismul** nu este decât intervenționismul la maximum.[...] Acest intervenționism nu este justificat nici din p.d.v al economiei politice, nici din p.d.v .social.[...]

Miniștrii noștri[...]au avut așa de puțină conștiință a menirii lor , a faptului că ei sunt

Însăși statul, încît și-au bătut complectamente joc de stat. La un moment dat au făcut din stat un excroc, un înșelător, pur și simplu, compromițînd cu desăvîrșire această idee, care este desigur înaltă.

-Șeicaru : " dvs negați rolul statului de a interveni în conflictele sociale . "

Spulber: Nu, eu reduc rolul statului la apărarea ordinii sociale , la rolul de controlor și diriguior."

Șeicaru : Și de aceea statul trebuie să intervină în conversiunea datoriilor agricole.

Spulber: A, nu ! Am înțeles prin ordinea socială, ordinea publică! (p. 76)

[.....]C.A.Spulber / nov. '31

32.) Victor Iamandi (PNL) , discurs la mesaj, 25 nov.'31

(DAD, MO 7, ședința din 25 nov.'31, p. 93- 102)

[LD : text integral xerox. Lipsesc citeva fraze de inceput .

Supratitlurile, colorările , parantezele, îmi aparțin.

Discurs dispersat problematic la fișierele respective .

Metodic, fără menajamente , spulberă opera de guvernare cu "tehnicieni " ;

face pentru Iorga și Argetoianu portrete politico-morale zdrobitoare;

pledează , cu argumente imbatabile , pentru guvernarea democratică, partidistă ;

izbutește un discurs opozant antologic.

Este remarcabilă argumentația lui pentru a reșeza PNL în adevărata lumină ,

image îndelung falsificată, maculată ,în continua campanie antiliberală

dusă de adversari, fie ei averescani, cuziști, național- țărăniști, Iorga și alții ...]

[.....]

Iamandi / nov.'31

▣ Influența doctrinei socialiste .

"Nu credem în valoarea doctrinelor integrale și nu ne facem iluzii ca programele alcătuite a priori pot aduce acel maximum de sine pe care-l dorim cu toții.

Suntem însă datori să recunoaștem că democratizarea statelor moderne

s-a făcut și sub impulsul acțiunii socialismului.

"Socialismul , desbrăcat de exagerările doctinare , și mai ales de metodele

de realizare practică pe care le preconizează , a izbutit , indiferent , să determine reforme de însemnătate deosebită , care au dus la modificarea însăși a structurii sociale de

astăzi.

"Nu trebuie să uităm că dacă prevederile extremiste ale socialismului revoluționar nu s-au

putut îndeplini - în schimb, sub auspiciile regimului democratic,

s-a înfăptuit treptat o operă de legiferare , care a ținut socoteală de realități ,

de zecile de milioane de muncitori care revendicau și ei un drept în viața politică

și în cea socială.

" Opt ore de lucru pe zi, participarea la beneficii , contractul colectiv de

muncă, asistența socială , impozitul pe venit și atîtea alte transformări

impuse de evoluție -

constituie , orice s-ar spune, un mare pas înainte , de pe urma căruia nenumărate

anomalii și inechități au fost înlăturate sau atenuate."(p. 100)

Iamandi / nov.'31

▣ Intervenționismul

" Nimeni nu se gîndește că ar putea contesta strălucirea civilizației burgheze , după cum nimeni nu poate nega valoarea permanentă

a principiilor care stau la baza democrației contemporane.

Dar experiența ce se face de la război încoace , în toate părțile și desigur și la noi,

dovedește că fondul vieții sociale este altul

și că ceea ce se impune conducerii actuale a statelor

este o acțiune stăruitoare de adaptare la acest fond. "

" Așezămintelor de bază ale organizațiilor sociale de astăzi ,

trebuie să i se inoculeze ceva din serul înnoirii și al asticității [?] de ajustare

la chemarea vremii. "[.....]

" Intervenția statului în rezolvarea diferitelor anomalii sociale și economice este necesară

și este și legală .O prevede însăși Constituția noastră din 1923."

Formula în care îmi îngădui să sintetizez acest imperativ al zilelor de astăzi , care ne poate cere chiar sacrificii , este : spre stînga.

Spre stînga democratică și burgheză ,căci numai astfel se va putea înfăptui acel echilibru social, fără de care nu e posibil să se meargă înainte."(p. 100) lamandi / nov.'31

▣ PNL: Stînga democratică burgheză.

" Formula în care îmi îngădui să sintetizez acest imperativ al zilelor de astăzi , care ne poate cere chiar sacrificii , este : spre stînga.

Spre stînga democratică și burgheză ,căci numai astfel se va putea înfăptui acel echilibru social, fără de care nu e posibil să se meargă înainte."

" Partidul național-liberal se găsește în această privință pe linia tradițiilor sale.

La 1917, cînd am introdus în Constituție exproprierea ,

am realizat o revoluție pașnică , dar proprietatea a căpătat un caracter social.

Aș putea să amintesc că la 1900 ,au intrat în partidul liberal foștii socialiști , numiți apoi generoși.

ACCuza : "I-a numit Dimitrie Sturdza"

lamandi : " Acei socialiști care au intrat în partidul liberal , la 1900,

au fost elementele pe care s-a sprijinit Ion Brătianu

în pregătirea treptată și sistematică a celor două mari reforme,

a expropriării și a votului uniersal.

Dacă Ion Brătianu , în acțiunea lui, a ținut socoteală de cadrele vechi ale partidului, de acei care reprezentau biruința concepțiilor burgheze în viața de stat a României , el

s-a sprijinit însă și pe ideile înaintate ale generațiunii aceleia de gînditori

și oameni de bună credință ,

cari o constituiau frații Radovici , George Diamandi , Morțun și,dlor,

trebuie să o spunem , recunoscînd și acordînd fiecăruia meritele reale pe care le are,

și d. Stere , fiindcă a avut un rol însemnat în partidul liberal în această direcție.

Aceștia, împreună cu Ion Brătianu, au pregătit reformele ,

care au dat baza democratică a României de astăzi."

" De aceea lozinca : spre stînga ,

nu numai corspunde unei necesități poruncitoare a timpului ,

nu numai corespunde unei situațiuni mondiale îndeobște recunoscută,

dar corespunde și tradițiunii partidului din care am onoarea a face parte.

(aplauze la PNL)

"Societatea de astăzi ,d-lor deputați, ori știe și vrea să se plece în fața realităților

ce-i stau înaintea și are, în această privință , elasticitatea necesară ,

sau, dacă ezită sau întîrzie s-ar putea întîmpla să se adeverească

unele din prevestirile celor cari, din alte motive și din alte considerațiuni,

au vorbit și au aruncat cuvîntul de <revoluție> și <mișcări anarhice> ."

[aluzie la afirmațiile lui Iorga !]

"Noi, ca partid de ordine, și partid democratic ,

care am creiat ceva în această țară,

care am reprezentat ritmul vechi , dar sănătos, al realizărilor din toate direcțiile ,

care nu avem pretențiunea de a înnoi prin dărîmarea

ceea ce constituie , în mod indirect, una din preocupările actualei cîrmuiri -

noi avem în această privință o linie de conduită bine determinată și

cerem ca statul să-și facă datoria cu toată înțelegerea situațiunii și a împrejurărilor ,

pentru a evita convulsivunile firești și inevitabile care ar putea să survină. "

(aplauze la PNL) (p. 100-101)

lamandi / nov.'31

▣ PNL : Proprietatea- funcțiune socială; solidarismul social.

"S-a vorbit aici de drepturi sacrosante , de principii rigide și ianplicabile,

de concepții învechite și fără senz- și s-a spus că

ne găsim într-atîtea direcții pe baze de drept schimbate definitiv.

" Proprietatea funcțiune socială , subsolul naționalizat,

iar Constituția îngăduind intervenția statului între categoriile sociale în conflict - acestea sunt cîștiguri intrate pentru totdeauna

în patrimoniul democrației noastre naționale.

"S-a spus mereu că partidul național-liberal reprezintă interesele burgheziei . Nu vom nega aceasta, dar în acțiunea noastră n-am pierdut din vedere niciodată că statul acesta trăește pe solidaritatea tuturor claselor sociale și de aceea politica noastră plină de înfăptuiri pozitive , s-a inspirat fără întrerupere , din aceste principii salutare.

Vom găsi și astăzi - și programul nostru o arată cu limpeziciune - în forța noastră , în experiența și autoritatea noastră, bazele solide ale dezvoltării viitoare a statului acestuia." (aplauze la PNL) (p. 101)

▣ <Trecut dezastruos > ?!

" Dar,d-lor, dacă am face , obiectiv și fără nici o preocupare interesată, bilanțul acestui trecut, nimeni nu va contesta că, cu toate scăderile regimului nostru inițial, scăderi inevitabile și inerente oricăror începuturi , noi am știut, partidele vechi, care s-au dezvoltat în spiritul Constituției de la 1866 , și în aplicarea corectă a tuturor principiilor care stau în pactul nostru fundamental - să ne facem datoria cu prisosință și cu strălucire față de țară și față de neam. " (apaluze prelungite la PNL)

" Că s-au comis abuzuri, că regimul de pînă ieri a avut unele defecțiuni , dar cine poate spune că ar fi fost posibil altfel ? Acele scăderi au fost excepțiuni explicabile, iar opera cea mare s-a înfăptuit treptat și statul nostru a ieșit puternic și mărit. Moravurile unei țări nu se schimbă deodată , vremea singură în trecerea ei reparatoare le înlătură."

"Noi am avut marele merit , deși se spune că natura nu face salturi, că am făcut un salt imens de la starea quasi -iobagă în care se găseau Principatele Române , la începutul celei de a doua jumătate a secolului trecut - în domeniul ideilor și instituțiilor contemporane , creind statul acesta și integrîndu-l în evoluția civilizației și a democrației " (apaluze prelungite la PNL)

" Ei bine, d-lor deputați, clasei noastre conducătoare , de la '66 și pînă astăzi , cu toate scăderile neînlăturabile ce le-a avut, ei i se datorește și crearea și consolidarea Vechiului Regat , iar la ceasul greu al războiului , ea a prezidat cea grandioasă desfășurare a forței noastre ofensive din ale cărei jertfe s-a realizat unitatea noastră națională." (apaluze la PNL)

" Această clasă conducătoare patriotică , înțeleaptă și capabilă , nu a dat decît ritmul vechi, ai căror reprezentanți au fost : Mihail Kogălniceanu, Ioan Brătianu, Lascăr Catargiu, Spiru Haret, Emil Costinescu, Ion I.C.Brătianu, Take Ionescu, Nicolae Filipescu, Titu Maiorescu, Petre Carp, și toți acei care au pus piatră de piatră la edificiul acestei organizații , care constituie astăzi , spre mîndria noastră, testimoniul de vrednicie al generațiilor trecute , un adevărat îndreptar pentru rolul nostru de astăzi și de mîine." (apaluze la PNL)

"Iată de ce protestăm împotriva afirmațiunei grave a d-lui Iorga , că trecutul politic al acestei țări ar fi dezastruos și nedemn " (apaluze la PNL)
Iamandi / nov.'31

▣ Viabilitatea partidelor.

" S-a încercat , d-lor deputați, o luptă împotriva partidelor , s-a urmărit discreditarea și desființarea lor.

"Guvernul actual a voit să dovedească prin acțiunea sa - astăzi complet compromisă - incapacitatea partidelor.

"N-ați izbutit d-lor prin tentativa d-voastră decît să ne întăriți poziția și rostul " (apaluze la PNL și PNȚ)

Partidele există pentru că ele sunt organisme cârmuitoare ale statului și nu sunt improvizații de la o zi la alta.

Partidele politice sunt rezultatul unei evoluțiuni îndelungate ale țării , ele reprezintă interesele sociale și economice în plină și continuă mișcare ale nației și ele constituiesc , sub această formă, forțele diriguitoare ale destinului obștești " (apaluze PNL și PNȚ)
Iamandi / nov.'31

33.) **Corneliu Zelea -Codreanu** (Gruparea “C.Z.C”) , discurs la Mesaj, 3 dec.'31

(DAD, MO 14, șed. Din 3 dec.'31, p. 304-306)

[LD: cel mai tânăr deputat ; prima oară în Parlament ; ultima zi de dezbateri la Mesaj ; vorbește după deputatul evreu , Samuel Singer.Ridică , punctual , câteva probleme : jidanii // mizeria-sărăcia – conversiunea // partidele politice // democrația // corupția// .Prezintă apoi Programul mișcării .]

CZC / dec.'31

▣ **Mișcare tinerească**

“ Dle președinte, d-lor deputați , eu sunt cel mai tânăr dintre dvs și reprezint o mișcare tinerească.”

Noi nu urmărim decît să ne apărăm Patria săracă, Patria amenințată de viscolul furtunei, Patria părinților noștri și cuibul cald al acelor care vin după noi.

Și ca să fixez punctele cardinale , în scurt, voi spune : nu este nici o generație imorală, nu este nici una fără Dumnezeu, nici una republicană sau antiregalistă.

Fixez acest punct în : Dumnezeu, Patrie, Rege, Familie proprietară și Armată care să garanteze existența statului român.”(p. 304)

CZCodreanu / 3dec. '31

▣ **Antisemitism ? –Nu, naționalism românesc !**

[LD:

-CZCodreanu : “Dlor deputați, generația aceasta a noastră trece ca o generație antisemită. [...]

C.Z.Codreanu / dec.'31

▣ **Chestiunea evreească**

[.....]

“ Pentru mine , această populație , pe pămîntul țării mele - și rog să mă creadă toată lumea - atunci cînd eu am conștiința fermă că atacă existența nației mele, și ei au conștiința fermă că o atacă și

își caută să-și facă loc pe propriul nostru teritoriu, pentru mine, vă rog să credeți, s-a deschis o luptă pe viață și pe moarte și nu-mi arde să fac glume sau să insult pe cineva.

Pentru mine este clar și precis :

Inteligență sau neinteligentă, parazitară sau neparazitară, morală sau imorală, această populație este o populație dușmană aci pe pămîntul țării, și eu înțeleg să lupt împotriva ei prin toate mijloacele pe care mi le va pune la dispoziție.”

[.....]

“Ei bine, d-lor, nu se poate neglija această problemă și nu se poate spune de nimeni că ea nu este problema dominantă a politicii României moderne.

Cu noi se săvîrșește același lucru care s-a săvîrșit cu Pieile Roșii din America de nord : ne găsim în fața unei invazii străine și avem tot dreptul și avem și datoria , să ne apărăm Patria .”

[.....]

“Dvs știți foarte bine că Pieile Roșii din America de nord au dispărut, încetul cu încetul , în fața năvălirii anglo-saxone.

Astăzi toată Europa îi deplînge și îi regretă , pentrucă au fost oameni de treabă , dar se zice : <ce să facem, au fost alții mai tari !>

“D-lor , mă gîndesc cu groază că, la un moment dat, Europa va avea să ne plîngă și pe noi, și pe urmașii noștri.” (p. 304-305)

Codreanu / dec. '31

▣ **Partidele politice.**

[.....]

Partidele, ca și toate lucrurile de pe lumea aceasta, se nasc, se dezvoltă și mor.

Cred că partidele nu sunt forma superioară a perfecției,

care să fi câștigat dreptul la nemurire.

“Mai este încă o chestiune , de ordin extern .Dvoastre vedeți foarte bine că întreaga [?] opinie publică din Europa se îndreaptă către extreme. Ei bine, extremele acestea , ca două pietre de moară, vor măcina încetul cu încetul toate partidele.

“ Aceste partide se vor măcina. D-lor deputați, priviți în Europa.

“Sunt două extreme puternice: extrema dreapta și extrema stîngă , care se întăresc; la un moment dat, una din acestea va învinge [.....]

“ În ceea ce privește orientarea noastră , dacă este chestiunea să alegem între cele două extreme , suntem între cei care credem că Soarele nu răsare la Moscova, ci la Roma.”
[LD : era în 1931.După venirea lui Hitler la putere , va folosi aceeași metaforă cu soarele răsăind la Berlin]

“În fapt , d-lor, asupra partidelor , generația noastră – privind din afară – constată :

- 1.Că un partid politic este o societate anonimă de exploatare a votului universal ;
- 2.Că toate partidele sunt democratice , deoarece utilizează votul universal în acelaș mod;
3. Că neglijează interesele poporului și ale Patriei , satisfăcînd numai interesele particulare ale partizanilor ;
- 4 Că democrația este iresponsabilă , îi lipsește puterea sancțiunii ;
5. Că toate partidele fac fărădelegi , se dau pe față unele pe altele, nimeni nu aplică sancțiuni în contra alor săi , fiindcă îi pierde , nici în contra adversarilor,fiindcă ei dețin la rîndul lor , fărădelegile lor. (p. 305-306) CZCodreanu / dec.'31

▣ **Democrația .**

“Democrația văzută de afară ne dă impresiunea unei vaste complicități în fărădelege.Concluzia : democrația este incapabilă de autoritate.

Și încă ceva – am să vă servesc o chestiune care poate multora n-are să vă placă – vă rog, d-lor să ne tolerați ca să fim severi , intransogenți în tot ce interesează fie Națiunea românească , fie cinstea.

“ Declar aici că democrația e pusă în slujba marelui finanțe naționale sau internaționale jidovești .” (întreruperi, zgomot...)

Codreanu / dec.'31

▣ **PROGRAMUL**

“ D-lor, în consecință , noi venim cu cîteva soluțiuni practice , care poartă nota tinereții : Cerem introducerea pedepsei cu moartea , exclusiv pentru manipulatorii frauduloși ai banului public. “ (aplauze pe mai multe bănci)

V.G.Ispir : “ Dle Codreanu, d-ta te intitulezi creștin și apărător al ideii creștine .

Îți aduc aminte – eu sunt profesor de teologie – că susținerea acestei idei este anti-creștină.” (aplauze)

Codreanu : “ Dle profesor, dați-mi voie să vă spun : cînd este cheeestiune să aleg între moartea , dispariția țării mele și aceea a țîlharului, eu prefer moartea țîlharului și sunt mai bun creștin , dacă nu permit ca țîlharul să nenorocească țara, și să mi-o ducă la peire “ (aplauze pe multe bănci)

Cerem revizuirea și confiscarea averilor celor care și-au furat țara săracă “ (aplauze, strigăte de bravo)

Cerem tragerea la răspundere penală a tuturor oamenilor politici care se vor dovedi că au lucrat în contra țării , sprijinind afaceri necorecte particulare “(aplauze pe multe bănci)

Cerem împiedicarea pe viitor a oamenilor politici de a mai face parte din consilii de administrație ale diferitelor bănci sau întreprinderi “ (aplauze pe multe bănci)

Cerem protecțiunea muncii naționale.Să se declare dreptul de prioritate în toate domeniile de muncă fizică și intelectuală , pentru elementul românesc. “ (aplauze)

Cerem alungarea cetelor de exploatare nemiloși, care au venit pe pămîntul acesta să exploateze bogățiile solului și munca brațelor noastre.

Cerem declararea teritoriului României ca proprietate inalienabilă a neamului românesc.

Cerem trimiterea la muncă a tuturor agenților electorali și stabilirea unui comandament unic[?] ,

căruia să i se supună într-un singur gînd, toată suflarea românească. ”

Dacă conducătorii țării sunt în momentul de față împiedicați ca să ia măsuri întregi din cauza Constituției sau a legilor în vigoare, atunci noi suntem de părere să se dizolve Corpurile legiuitoare să se facă apel și să se concheme Adunarea constituantă, pentru ca poporul să desemneze [!!!] pe acel care va fi chemat să ia toate măsurile necesare pentru salvarea României." (aplauze pe mai multe bănci)C.Z.Codreanu / 3 dec.'31

34.) N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,

"Agrarism " și " Industrialism " , 28 febr.'32

"Politica noastră agrară " 22 mart.'32

(Rev."Parlamentul Românesc " 28 febr.'32, p. 7; 22 mart., p. 13)

[LD:scrie un serial la revistă.Este deputat în Parlamen, din partea Ligii ;

Îl consideră pe Busuioceanu reprezentantul lor. La conversiune, va vorbi (1 mart.'32) sincer, deschis , despre importanța mării proprietăți, după expropriere, susținând unele amendamente în această direcție.

Înainte de aceste 2 articole , publicase " Țărănism și Agrarism " (nu am xerox)]

Cornățeanu / febr.'32

▣ Agrarism

În art. respectiv, ajunsese la concluzia că "Țărănismul, ca doctrină în România, poate fi scos de pe ordinea de zi, pentru că țărănimea a câștigat lupta politică prin votul universal și reforma agrară, că țărănismul, ca doctrină, a dospit în perioada 1907-1918, și că o nouă doctrină se impune: Agrarismul - bazat pe solidaritatea și organizarea profesională a agricultorilor mari și mici." Cornățeanu /

▣ Agrarism-industrialism

"Nu de puține ori am cetit și auzit că cutare partid sau grupare politică tinde spre agrarizare, și de aceea va lupta contra industrializării țării. Agrarismul nu exclude industrialismul.

Și nici acela care vine cu un program de nimicirea industriei, nu poate pretinde că a făcut o înaltă politică agrariană. Să ne înțelegem. Unde e oare agrarismul mai puternic , în țara industriei, Germania, sau în Argentina, stat curat agrar ?

Unde se face o politică practică agrariană , în Elveția (țară cu 33% populație agricolă) ,sau în România , a cărei agricultură a fost zdrobită sub taxele de export.?

Agrarismul , prin urmare, nu e condiționat de caracterul pronunțat agricol al unei țări , nici de nimicirea industriei !

Agrarismul și industrialismul sunt două piese , două roți de angrenaj, care se îmbină de minune, cu condiția ca diametrul fiecăreia să fie proporționat organismului în care funcționează.

Agrarismul nu tinde nici la o specializare a țărilor unele în agricultură, altele în industrii. Cine crede altfel, se înșală.

Agrarii germani nu vor putea fi niciodată de acord cu agrarii români asupra problemelor fundamentale.Vor fi de acord cu unele chestiuni de organizare, dar se vor opune dacă vreo taxă va fi pusă în dauna agriculturii germane.

Agrarismul se cere complectat cu industria. La unele mai mult, la unele mai puțin, la unele egal. Exemplul admirabil îl dă Anglia , care a virat brusc spre agricultură, , la stilul extensiv părăsit...

"Greșelile în politica agrară și industrială, se răzbună greu și se repară greu,.

Dacă în Anglia se greșise politica agrară , În România s-a greșit cea industrială.

Am fi putut fabrica în România postav și zahăr din lîna și sfecla noastră !!!

Cornățeanu / febr.'32

Notă * N.Cornățeanu (Liga Agrară -Argetoianu) ,

"Agrarianism " și " Industrialism ", 28 febr.'32

"Politica noastră agrară " 22 mart.'32

(Rev."Parlamentul Românesc " 28 febr.'32, p. 7; 22 mart., p. 13)

[LD:scrie un serial la revistă.Înainte de aceste 2 articole , publicase " Țărănism și Agrarianism" (nu am xerox)]

Cornățeanu /

▣ Conversiunea.

[LD: În sfârșit, iată un deputat care pune conversiunea la locul meritat : nu este o realizare pozitivă a politicii agrare a statului !

Adaug eu : este de aceea o prostie să fie pusă pe același plan cu împrăștierea , ca importantă , să fie privită ca o reformă !

Ce reformă ?! Este o stare de faliment .Atîta tot.]

Cornățeanu / mart.'32

▣ **Conversiunea .**

Rareori opinia noastră publică a fost angrenată , ca acum, cu ocazia proiectului de conversiune.

"Și totuși, conversiunea datoriilor agricole , cu toată uriașa importanță socială ce o are , și cu toate sacrificiile ce le cere, nu va putea fi înscrisă în rîndul realizărilor pozitive de politică agrară a statului nostru.

" În fața crizei mondiale, aparatul nostru agrar s-a dovedit insuficient și neputincios, de a ține piept concurenței mondiale, și atunci a intervenit , ca și în războiul cu armele, retragerea pe linie defensivă a frontului nostru de producție. Suntem deocamdată singura țară , care, prevăzînd durata luptei și mijloacele insuficiente de luptă, am ordonat retragerea.[!!!]

"Conversiunea rupe lanțul care angrenase în special mica proprietate în sistemul de producție capitalist, și-i dă posibilitatea să se retranșeze în vechile ei poziții de luptă ale producției familiale.[LD: exact !]

" Orice investiție agricolă, orice tendință de intensificare, trebuie azi bine cumpănită.Extensivitatea agriculturii , va avea repercusiuni tot mai adînci asupra industriei și comerțului și numai cînd echilibrul între stat și oraș, între cîmp și uzină, va fi restabilit, numai atunci prima perioadă a crizei va fi trecută.

Panta pe care o coboară prețul produselor agricole e urmată inevitabil de industrie și comerț.Cît va mai dura panta, este greu de spus.

Cînd va fi terminată, va urma o a doua fază a procesului de adaptare a agriculturii noastre , la noile condiții.

Atunci va trebui să avem programul nostru agrar, gata, elaborat și aprobat de toate partidele, de toate grupările și de toți aceia care s-au convins că agricultura noastră, Chiar cu un program mediocru, dar continuu aplicat, va ajunge mai degrabă la țel.

Grija noastră de căpetenie va trebui să fie scoborîrea costului de producție în agricultură.Este cea mai mare și cea mai grea problemă de economie rurală, celelalte sunt simple înflorituri.

Dr.N.Cornățeanu / mart.'32

35.) Rev."Parlamentul românesc" , opinii , //clasă-doctrină-partid // , iun.'32

Porsena , Suchianu, Ralea, Topliceanu

("Parlamentul Românesc " , an III, nr.21-22, iun.'32)

[LD: Notez opiniile lor nu atît pentru contribuția lor doctrinară, propriu-zisă, ci pentru a semnală preocuparea pentru atari probleme , la o revistă-ogîndă a parlamentarismului românesc.]

1. Porsena : "De la conservatism la bolșevism [maximalism] "(p. 11-12)

[LD:eu încerc să pun pe două coloane]

Între doctrina conservatoare și bolșevism (în traducere latină , în accepțiunea de maximalism) , este același antagonism ca între pace și război.

"Conservatismul afirmă un echilibru permanent ,o ponderație și o măsură întemeiată pe

evoluția lentă și fără spasmi.

Bolșevismul este revoluția convulsivă , nerăbdarea și intemperanța de a dărâma totul pentru a clădi totul de la început."

Conservatismul nu intenționează să se anihileze în formule eterne , imuabile, dar nu renunță la o instituție socială decât sub presiunea necesităților inextinguibile , când instituția a devenit caducă, putredă, imposibil de menținut.

Bolșevismul este tinerețea în acțiune , imboldul de schimbare, propulsivitatea socială, fără de care , s-ar conserva la infinit ceea ce nu se mai poate conserva.

Conservatorii reprezintă pe fericiții posesori ("leati possidentis") ce nu au interes de schimbare .Revoluționarii sunt exponenții ideologici ai flămânzilor și însetaților de pâine, dreptate și libertate.

Fără conservatism, impaciența revoluționară n-ar crea nimic statornic.

Fără bolșevism, e de temut că fericiții posesori n-ar renunța niciodată la ceva , în folosul celor ce nu posedă nimic.

Între conservatism și ideea revoluționară deosebirea nu este de program, cât de temperament, de metodă.

Fără bolșevismul tuturor timpurilor (bolșevismul creștin care a desființat sclavia; bolșevismul burgheziei care a înlăturat feudalismul) , conservatorii n-ar fi acceptat ideea înnoirii ; sistemele noi au fost totdeauna opera oamenilor noi.

Din luptele dintre aceste două curente, se naște progresul social , ambele elemente avându-și utilitatea lor."

Porsena /

Libertatea - Egalitatea - Proprietatea

Făcând o evocare a luptei dintre conservatism și revoluționism în evoluția societății omenești , după ce se oprea fugăr la epoca sclavagistă și feudală,

Porsena stăruia asupra epocii moderne ,

care-și datora toată propășirea exclusiv capitalismului.

El explica că ideea de proprietate și libertate - cei doi stâlpi ai capitalismului - a dus spre metamorfozarea ei spre

proprietatea câtorva și libertatea celorlalți de a muri de foame.

Porsena / '32

▣ Socialism - Bolșevism

Ori, omul perfect conștient voiește întreaga lui libertate , imposibilă din cauza inegalității condițiilor de viață.

Egalitatea înaintea condițiilor de viață - este singura în măsură să permită triajul nefalsificat al inegalităților naturale .

Socialismul , cu doctrina maximalist-bolșevică , luptă pentru realizarea acestui deziderat ideal.Bolșevismul rusesc este primul care , în timpurile moderne,

a experimentat și aplicat în stil mare , și nu fără succes [!?]

o nouă formă de societate umană ,

prin care a năzuit egalizarea înaintea condițiilor de viață .

Procedul bolșevicilor ruși , nu va mai fi urmat , dar ....

" fără revoluția lor înneacă în sânge , fără sacrificiul expiator , nici ideea n-ar fi trăit."

Încît, conchidea el, bolșevistă sau nu , "reforma apropiată a omenirii - lentă și evolutivă-va trebui să fie totuși , maximală, integrală."

Porsena / '32

▣ Viitorul

[LD: utopism ? stîngism intelectual ? disperarea ca efect al crizei?

Fac o legătură cu "chibușismul" evreesc actual din Israel]

Trecerea treptată a întregii averi naționale în mâinile statului , capabil astfel să asigure viața fiecărui cetățean și să ridice nivelul de civilizație într-o singură generație.

Selecțiunea naturală a copiilor spre școlile de cultură generală ;

copii de la 7 ani crescuți în școli-internate de stat;

individul , devenit plugar sau meseriaș în averea Statului ;

Individul cu cerebralitatea evoluată , devenit intelectual,

va fi plătit mai bine , va guverna. [!?]

Aceasta va fi victoria ideii de dreptate și libertate .
 Această reformă, la care se va ralia conservatismul [??] ,care,
 totdeauna a comportat o idee de "noblețe intelectuală , de aristocrație a sufletului " , va
 înnobila omenirea. (Porsena)

---

2. ID Suchianu " Funcțiunea modernă a partidului politic" (p.13-14)

[LD: în polemica privind viabilitatea partidelor politice, atât de intensă în regimul iorghist, a intervenit și el, în calitate de redactor sau colaborator permanent la revistă.]

Suchianu / '32

▣ Partidul politic.

În epoca modernă postbelică (contemporană) , partidul este necesar ,
 reprezintă o realitate politică fundamentală ,
 legătura permanentă dintre guvernare și masa electorală.

Se confruntau două concepții extreme - marxistă și oportunistă -
 după care partidul ar fi un simplu instrument de ajuns la putere ,
 conform zicalei < pleacă tu să mă așez eu ! >

Exista , însă, o concepție "de mijloc" : nici instrumentul unei clase, nici o simplă bandă de
 soldați politici rîvnind la cucerirea puterii, ci o rațiune de existență ,
 bazată pe o ideologie și program definit, avînd ca activitate principală
 construcția politică a societății.

Suchianu / '32

▣ Dreptul și Politica

▣Funcția partidului politic.

Sunt două concepte , cu funcții -tendință , în viața unei societăți.

Dreptul - reprezintă societatea în aspectul său static, funcțiunea juridică avînd ca scop
 păstrarea statu-quo-ului de drept (conservarea complexului de reguli juridice date de
 constituție, legislație, regulamente etc.) .

Politica - reprezintă aspectul dinamic al statului, care are ca obiectiv principal schimbarea
 , modificarea , dreptului, a ordinii prezente.

De aici, esența progresistă , inovatoare, a activității politice ,
 care dă și cheia înțelegerii esenței intime a misiunii partidului politic :
 organ permanent , aproape profesional, suplu și capabil să traducă în realități militante și
 imanente , revendicările și nevoile de schimbare care apar în societate , făcînd legătura
 dintre guvern, parlament și masa cetățenilor.

În această viziune , faptul că fiecare partid ,
 cînd vine la putere , introduce o avalanșă de legi ,
 nu era o slăbiciune,
 ci o activitate normală a unui partid , a politicii în acțiune. (Suchianu)

---

3. M.Ralea , " Poporanism și țărănism"(p. 2)

Majoritatea ideologiilor politice s-au format din "aluvioni foarte diferite " .

Tocmai de aceea, pentru istoricul doctrinelor sociale ,
 n-ar trebui să fie o surpriză descoperirea "celor mai eterogene influențe" ,
 venite din "puncte de origină foarte dispersate " , chiar dacă, la un moment dat,
 doctrina respectivă are aparența unui complex încheșat al unui " program de partid."

4.Alexandru Topliceanu , "Partidul Național Liberal" (p. 4)

Topliceanu / '32

▣ Partid-Clasă

În cadrul partidelor politice reale, stratificația de clasă nu era orizontală.

Din același partid politic făceau parte oameni din diverse clase sociale.

Adesea, în aceste partide, erau înregimentăți oameni al căror loc ar fi fost mai potrivit în

tabăra adversă, într-un partid cu o ideologie și o structură apropiată clasei sociale din care făceau parte .

/ Așa se explică faptul că în partidele socialiste - partide de clasă, prin excelență - există oameni care prin naștere, cultură și avere , nu au nici o legătură cu mentalitatea mișcării masei proletare

/ În vechiul partid conservator - exponentă politică a plutocrației agrare și-au găsit loc oameni străini sufletește de ideologia conservatoare , partidul dând impresia unei stratificații verticale .

În realitate, indiferent de compoziția cadrelor, sus, la conducerea partidului, stratificația era orizontală, și ea hotărâta atitudinea partidului în chestiunile mari , "intrușii" neavînd cuvînt hotărîtor, sau ,fiind subordonați apărării propriilor interese boierești. Boierii și-au angajat avocați în stare să le apere cauza mai bine decît ei înșiși (un Take Ionescu, un George Panu) , pe care i-au plătit cu bani și onoruri.

Și totuși... Take Ionescu n-a putut ajunge la conducerea partidului ci s-a mulțumit ca "secund" al lui Gh.Cantacuzino sau Iancu Lahovary... pentru că nu făcea parte din clasa conservatoare...

/ Exponent politic al burgheziei naționale, PNL a înțeles în totdeauna că nu există alt ideal permanent decît "Statul și Națiunea română " .

Este tot așa de adevărat că, în urmărirea acestui ideal, preocuparea sa de căpetenie a fost îndreptată spre burghezie, deoarece :

- inițial, victoria , pe terenul libertăților , cu ea a cîștigat-o;
- treptat , această burghezie i-a fost recunoscătoare , găsind în el sprijin ;
- mai mult, cu timpul, chiar dacă stratificația socială a partidului este verticală, burghezia a reușit să-și asigure - pentru ea și în folosul ei - supremația în stratificația orizontală a conducerii partidului .

" Din toate acestea a izvorît puterea, viabilitatea, consecvența partidului, singur în stare să aibă o linie de conduită unitară, îndreptățit la încredere .

Și aceasta și pentru că n-a avut prejudecăți doctrinare , a fost în continuă prefacere , în pas cu cerințele schimbătoare. "(Topliceanu)

5. Șerban Voinea , "Social democrația și Parlamentul " , iun.'32 , p. 9

(Rev."Parlamentul românesc" , an III, nr.21-22, iun.'32, p. 8-10)

▣ **Parlamentarismul**

Odată cu discutarea crizei parlamentare, se discută și despre criza social-democrației în Parlament.

În această polemică, prin intermediul revistei,

Șerban Voinea arăta că , ceea ce pare o perimare a parlamentarismului , nu este decît un reflex al unor împrejurări extraparlamentare , rezultat al unui echilibru de forțe, din afara Adunărilor legislative.

În ultimă instanță, al echilibrului dintre diferitele clase sociale care, prin anihilare, paralizează acțiunea creatoare a corpurilor legiuitoare.

El nu împărtășea concepția doctrinarilor burghezi - de la extrema dreapta pînă la cea de stînga - care explicau criza parlamentarismului ca rezultat al "mecanismului învechit" al sistemului reprezentativ în vigoare.De aici,neîncrederea lui față de"reforme" preconizate în epocă: corporatism, fascism, sovietism.

Pornind de la aprecierea că vechile clase nu mai pot governa ca în trecut , iar cele noi (muncitorimea și țărănimea) nu sunt deajuns de puternice pentru a-și impune interesele și programele, el conchidea că , în mod obiectiv, Parlamentul este " o oglindă în care se reflectează starea generală a societății" și că , ceea ce pare o "neputință parlamentară" nu este decît imaginea realității sociale: forțele sociale contrare , de o putere aproape egală, se neutralizează între ele.

▣ **PSD și Parlamentul**

/ Reprezentant al intereselor de clasă ale muncitorimii, activitatea PSD în Parlament este o necesitate :

lupta pentru a obține introducerea , la noi, " a legislației din alte țări "

Numeroase straturi populare țărănești și mici burgheze , au tendința de a cere realizarea unor măsuri care sunt în contradicție cu "legile economiei capitaliste " .

Fără a reprezenta un paradox, social-democrația nu are nici un interes să le stăvilească .

Dar ....

Socialismul nu este anticapitalism decât dacă în locul capitalismului urmează să se ridice socialismul.

O înlăturare a capitalismului care ar arunca societatea înapoi , la stări precapitaliste, nu poate fi idealul proletariatului modern. [Aluzie la conservatorism, țărănism]

/ Respingerea prejudecății că "soarta lumii se plămădește în culoarele corpurilor legiuitoare "

și, decurgînd din această convingere, plasarea centrului de greutate al activității social-democrate în afara parlamentelor "

/ Folosirea prilejului (privilegiului !) de a propaga doctrina sa, teoria sa -

privind necesitatea capitalismului modern - ,

teorie care lipsește majorității partidelor burgheze .

Voinea / iun.'32

▣ **Marxismul.**

Socialdemocrația, mișcare esențialmente anti-capitalistă, a studiat legile de dezvoltare ale capitalismului .

Nu conservatorismul , ci doctrina socialistă și-a făcut un crez din "Capitalul" , pentru al cărui studiu

Marx și-a închinat întreaga viață.

Enumeră cîteva din legile capitalismului:

/ existența profitului ;

/ larga dezvoltare a creditului ; de aceea social-democrații

nu sprijină formule de conversiune care desființează creditul, ruinează industria , distruge posibilitățile micii industrii țărănești)

/ Admiterea unei anumite repartiții între beneficiarii plus-valorii ;

/așezarea impozitelor în funcție de interesele acumulării;

/ Împrumuturile bănești nu pentru nevoile consumației , ci pentru scopuri productive ;

De aceea, conchidea el, social-democrația română are un rol hotărîtor în viața politică a României

"aduce cu sine aportul, de o bogăție fără seamăn, al Marxismului ."

Șerban Voinea / iun.'32

36.) Banchetul revistei liberale "Democrația" (dir.D.Barzan.)Toastul lui IG Duca , 14 apr.'32

("Dimineața", 15 apr.'32)

Au luat parte : frunțașii liberali, membrii ai org.de tineret, intelectualitatea partidului, foștii demnitari , actuali parlamentari .

IG Duca : "Democrația" are drept scop să mențină veșnic trează flacăra credințelor național-liberale.

" De la întemeierea ei , acum 20 de ani [deci din 1912] , menirea ei a fost să contribuie la elaborarea ,

precizarea, și răspîndirea doctrinei partidului. Astăzi, mai mult ca oricînd, viața publică a României

este caracterizată printr-o lipsă îngrijorătoare a doctrinelor politice .[...]

" În afară de socialiști, cari reprezintă o doctrină , pe care poți s-o dezaprobi , dar nu poți s-o conțești ;

în afară de conservatori , care reprezintă o ideologie în sine bine definită

și în afară de național-țărăniști , despre a căror doctrină voi vorbi pe dată,

cine, care din formațiunile ce se agită în arena noastră politică ,

poate invoca măcar aparențe doctrinare ?

" Guvernul ? El nu reprezintă o doctrină . El reprezintă o experiență , experiența tehnicității,

nenorocită prin toate urmările ei.

Partidul poporului ? [**Averescu**] El n-are prezentat nici odată o doctrină.El a reprezentat totdeauna o popularitate.

Partidul național -agrar ?[**Goga**] El reprezintă cel mult o pretenție .

"Așa fiind , ce pot fi aceste formațiuni în viața normală a unei societăți ?

Incidente sau experiențe, accidente sau iluzii.

În alte incinte, ne vom război cu ele , în măsura în care avem datoria către țară , către fireasca ei dezvoltare , să purtăm atari lupte.

Duca / apr.'32

▣ **Doctrina național-tărănistă.**

"Oricît de adversari ne-ar fi, ei reprezintă curente sociale reale.

Dar doctrina lor trece în momentul de față printr-o criză.

Lupta de clasă de la care au pornit a fost părăsită ,

iar formula de conciliațiune precisă ,

între tendințele extremiste ale țărănismului regățean și

între conservatorismul clerico-burghez al naționalismului ardelean,

n-a fost găsită.

Doi ani de nereușită guvernare , pe de o parte, un an de neîncetate ciocniri în opoziție, pe de altă parte,

n-au fost de natură a înlesni acest proces de lămurire și de definitivă cristalizare."

Duca / apr.'32

▣ **Doctrina liberală**

" Templul național -liberal se reazămă pe cele 5 coloane fundamentale ale crezului nostru : ideea națională, ideea democratică, ideea de ordine, ideea de progres , ideea de înfrățire socială.

Înăuntru acestui cadru bine fixat , partidul nostru își urmează senin drumul, adaptîndu-i la fiecare pas soluțiile nevoilor societății românești.

" Nu veți găsi la noi -oricare ar fi domeniul la care v-ați opri - nesocotirea cerințelor progresului.

Nici o idee nouă nu ne sperie.Nici o inovație n-o respingem ,

întru cît nu trece de hotarele proprietății individuale . [!!!]

" Naționalismul nostru e viu.El nu admite transacții cînd e vorba

să apărăm caracterul unitar al Statului și să reintegrăm neamul nostru,

oropsit de o prea lungă și prea strigătoare nedreptate istorică,

în drepturile lui firești, politice, economice și culturale ;

dar veți afla pururea în rîndurile noastre, respectul ce se cuvine tuturor naționalităților și confesiunilor de pe teritoriul României întregite,

precum și grija ca , în orice împrejurare ,România să pună aspirațiunile ei ,

în concordanță cu marile curente ce frămîntă omenirea modernă."

"Ideea de ordine o apărăm cu hotărîre .

Dar doctrina noastră politică ne va opri totdeauna

s-o transformăm într-o unealtă de sugrumare

a libertăților și a principiilor democratice care ne stăpînesc.

"Iar idealul nostru democratic , dovedit prin atîtea înfăptuiri istorice,

ne împiedică să alunecăm , ca alții, pe povîrnișul demagogiilor distrugătoare.

"Și mai presus de toate, nu veți vedea partidul național-liberal ațîțînd unele împotriva

altora , diferitele clase , nici apărînd interese sociale în dauna celorlalte.

Credința noastră în nevoia înfrățirii sociale ne va îndemna în toate,

să luptăm pentru armonizarea intereselor în joc, convinși că numai astfel

se pot împiedica ciocnirile funeste și se asigură înfăptuirile rodnice."

Duca / apr.'32

▣ **Misiunea specialiștilor**

" Inspirîndu-vă de la aceste idei fundamentale ale doctrinei național-liberale,

d-voastră de la "Democrația" - economiști, juriști, profesori, tineri dornici de muncă - examinați toate problemele la ordinea zilei,

cercetați nevoile agriculturii

care multă vreme ca fi temelia organizării noastre economice,

priviți totdeauna cerințele industriale pe care nu le putem nesocoti,

analizați sub toate aspectele problema creditului, azi mai acută ca oricînd,

controlați din nou , la lumina posibilităților, revendicările noastre culturale.

Gîndiți-vă permanent la organizarea producției și la mijloacele ei de desfacere ,
din nenorocire lăsate în voia celor mai condamnabile improvizări ;
dați idei cooperative care conciliază atît de fericit interesele celor doi factori ai producției ,
capitalului și muncii.

Propovăduiți nevoia imperioasă a spiritului de continuitate ,
combateți fără cruțare legiferomania patologică care ne roade ;
spuneți tuturor că economia și ordinea fac mai mult decît toate teoriile
pentru restabilirea încrederii și consolidarea finanțelor publice.

Conducerea partidului vă va urmări sforțările
și vă va ajuta oricînd cu sfaturile experienței ei. "
IGDuca / 17 apr.'32

Guvern Vaida Voevod.Legislatura II .Sesiunea extraordinară.10aug.-11 oct.'32

36 a) M.Manoilescu (Camera de Comerț și Industrie) , discurs la mesaj, 17 aug.'32

(DS, MO 6, șed. din 17 aug.'32, p. 121-133)

// Parlament corporatist // Doctrina -statul // Biografie profesional-politică // procarlist //

// PP , Averescu 'retro / PNȚ -guv.'retro // Guv.lorga-retro' //

[LD : lipsă xerox. Reconstituire după fișe .Are 48 de ani.A fost de 3 ori ministru :
guvern Averescu, guv,Maniu, guv.lorga .

În 1932, el afirmă că "s-a ales " la Camera de comerț și Industrie , pe programul "statului
corporativ " .

Voi exploata mai mult lucrările și teoriile lui, deoarece ...ca om politic steaua lui nu va mai
străluci...

MManoilescu este un caz . Trebuie obligatoriu să-i pun în valoare contribuțiile doctinare
Acum, este prima oară în Senat, ca senator, dar a vorbit , deseori, ca ministru , din 1926]

Manoilescu / 17 aug.'32

▣ Misiunea României

" De la război încoace , România a avut o mare misiune națională și internațională.

Ea a avut misiunea de a face o demonstrație de superioritate ,
de a arăta omenirii întregi că românii , în noile granițe, în forma lor integrată,
pot da mai mult pentru civilizația și cultura universală ,
decît au dat în frînturi de națiune sub stăpîniri străine.

" Cu durere trebuie să spunem că

nu am reușit să facem această demonstrație de superioritate.

Rezultatele de pînă acum nu dau dovada geniului nostru național. "

[sintetizează situația grea -economică, socială și politică - anunțînd intenția lui
de a căuta cauze profunde , permanente , nu politicianiste și de persoane]

Manoilescu / 17 aug.'32

▣ Regimul politic.

▣ Funcțiile statului.

Cauza generală a acestor neîmpliniri constă în faptul că "statul românesc , de după
război, este construit greșit ."

La fel de greșit ca alte state noi, Iugoslavia, Polonia .

" Statul actual este bazat pe votul universal egal și pe nestabilitatea politică permanentă .

Statul actual este un produs -și un produs deformat- al secolului al XIX și al Apusului ,
produs pe care îl aplicăm în secolul XX și în Răsărit ."

Înainte de război, Statul nu avea nici un rol economic, îi era chiar interzis să aibă un rol economic.

Astăzi problemele de subzistență obligă statul la organizare economică.

Manoilescu / 17 aug.'32

▣ **Stat țărănesc ?**

▣ **" Stat industrial ?**

▣ **Statul corporativ.**

[LD : Teoria lui economică ...prinde contur... și va fi dezvoltată .... în cărțile sle ...]

Înainte de război, așa-zisul oligarh Spiru Haret a făcut mai mult pentru această țărănie , decît a putut face , după război, partidele politice care și-au propus preocupări țărănești. Se vorbește de "stat țărănesc " .Și eu cred într-o idee , în necesitatea de a da o atenție specială muncii țărănești .

Dar trebuie să fie constructivă , nu ostilă celorlalte clase.

" Înainte de război, statele industriale înfloritoare exploatau omenirea prin schimbul produselor industriale contra produselor agricole din țările "primitive " Munca 1 om din industrie era schimbată cu munca a 10 oameni din agricultură , a 10 robi din țările nedezvoltate "Singura formă viabilă pentru România este statul corporativ .Regatul Român Corporativ."

-Ștefan Graur : " În Evul Mediu , dle Manoilescu ! "

-Manoilescu : În viitor , dle Graur. "Statul corporativ reprezintă asocierea organică a corporațiilor ,

asocierea organică a breslelor."

Eu m-am ales pe acest program și vorbesc în urma unui sondaj ce l-am făcut în cercurile producătoare .

-Madgearu (ministr.Industr.și comerț) : V-ați ales prin d.Duca și Tancred Constantinescu , care n-au nimic cu statul corporativ ci pentru că Mocioniță părea simpatizant al PNT , și de aceea PNL l-a preferat pe Manoilescu

" Industriașii români au mai mult bun-simț și nu l-au ales ca reprezentant al corporatismului ,

știind cît de des își schimbă ideile MManoilescu "

-Manoilescu : Camerele de comerț și industrie sunt din timpul guvernării țărăniste și reprezintă 60 % PNT și abia 25 % PNL.

Ori ... 3/4 din votanții Camerelor de comerț și industrie l-au ales, contra ordinului dat de PNT

-Madgearu : Se știe de toată țara că mari industriași național-țărăniști , la acest Colegiu, nu există .

DI.Manoilescu a inventat industriași național-țărăniști .

Nu avem în toată țara o duzină din aceștia ! Cum afirmă MM că l-au votat naț.-țărăniștii ?!

-Manoilescu : " În statul corporativ , împărțirea activității omenștii se face în bresle , în corporații organizate ."

Din p.d.v.economic : producția și desfacerea prin bresle ;

Din p.d.v. social : conflictele de muncă se discută în corporații ;

Din p.d.v. politic : Parlamentul corporativ, nu ales prin vot universal , egal .

-N.Corodeanu : " Este f.artificială această împărțire pe care o faceți dvs.

pentru viitoarea reformă constituțională. Pentru exemplificare ...

[-----Manoilescu -profesional -----]

-Manoilescu : În statul corporativ , statul este administrat de cei ce îl susțin.

Sistemul corporativ este natural, nu artificial.Este tradiționalist , rolul breslelor în istoria românească ...

-Corodeanu : Cunoașteți sistemul lui Mussolini și ce efecte rele politice are el

în organizarea statului italian ? !Acolo corporațiile au o existență ridicolă .

Acolo este un partid integrat în Constituție. <Consiliul Fascist >este unicul partid admis "

-Madgearu : " DI Manoilescu a nutrit atîta timp visul de a fi un Mussolini al României "

În ordinea istorică , aceasta este o mare decepție a dlui M.Manoilescu

-Manoilescu : DI Corodeanu face o confuzie voită între fascism și corporatism.

Fascismul este o revoluție . Corporatismul este o construcție de stat.

Nu înseamnă că oricine propune corporatism, este fascist !

Nici o țară democratică ... nu este obligată să introducă ghilotina numai pentru că au folosit-o francezii !
Statul corporatist este < era gospodarilor > , opusă < erei demagogilor >(p. 125)
M.Manoilescu / 17 aug.'32

37.b) prof. N.Corodeanu (PNT) , Senat, discurs la mesaj, 23 aug.'32

(D.S. , MO 9, șed. din 23 aug.'32, pag. 181- 188)

▣ **Tradiția dezbaterilor la Mesaj**

Vrea să lege câteva reflecții de Răspunsul care va fi remis Suveranului.
"Dealtfel , d-lor, socotesc că această discuțiune tradițională la Mesajul Tronului trebuie să fie purtată de două gânduri precise , răspunzînd la două nevoi de viață parlamentară , cari nu pot fi satisfăcute , în principiu, în restul activității noastre.
Întîiu, este nevoia ca să se examineze momentul politic și economic al țării , este nevoia de a se discuta metodele politice de guvernare și a se analiza necesitățile economice [Bugetul] în care se zbate țara.
În al doilea rînd, este imperioasa nevoie parlamentară ca partidele să-și spună , cu această ocaziune, cuvîntul lor ideologic, să-și desfășure doctrina lor, care să le motiveze atitudinea programatică."
N.Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Opoziția**

" Să-mi dați voie să constat , că din acest punct de vedere, opoziția pînă acum ne-a lăsat pe noi în această adunare , într-o situație puțin jenantă .
/ Sub raportul politic, am ascultat aici un cuvînt cald și adevărat al d.lui [Lapedatu](#) ,care, cu drept cuvînt, vorbea de necesitatea guvernării țării de către partide , dar d-sa ne-a rămas dator cu o explicațiune foarte importantă , asupra căreia vom reveni numaidecît.
Ceea ce este deprimant, d-lor, și surprinzător, e că u am auzit nimic din ideologia partidelor de opoziție.
Nici un sistem de doctrină nu s-a desfășurat aici ."
Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **PNL- ducist**

[LD : didactic și jubilînd pentru revenirea la guvernare, Corodeanu arborează un stil degajat, uneori persiflant, alte ori sarcastic, dar ... invită , în fond, PNL , la rotativă .]
" Mă gîndesc la Partidul Liberal :
unde sunt doctrinarii d-voastre ? Unde sunt gînditorii d-voastre politici ?
Nu vorbesc numai de d-voastră, care sunteți aici, în această incintă, vorbesc de toată activitatea d.voastră politică,
în presă, în întruniri . Este o criză în gîndirea d-voastră doctrinară.
Dar mă gîndesc și la altceva .Din conflictul de doctrină , de idei, din discuția care se face în fața Adunării,
va reeși pretențiunea d-voastre de guvernare pentru ziua de mîine, și mă întreb în baza cărei doctrine , cărei atitudini programatice , contrare acelei noastre, veți avea d-voastre pretențiunea să guvernați țara ?
i unde desfășurați d-voastră, rogu-vă, această atitudine programatică a d-voastre, dacă nu aici ?
Și dați-mi voie să mai fac încă o observațiune : dacă consider Camera mai mult ca arena pasionată a politicii,
consider Senatul arena ideațiunii politice , a vîrstei care încheagă definitiv o

doctrină

și care trebuie deci expusă aici și judecată.

Poate că Partidul Liberal se gîndește - cu drept cuvînt , nu-i impută nimeni să-și ia UN rol mult mai modest politic,

acela care să ne țină în viitor locul nostru , cînd ne vom odihni pentru o altă guvernare .

.Nu avem nimic de zis la această pretențiune a d-voastre " (p. 181)

Corodeanu / 23 aug.'32

▣ Doctrina Corporatistă

"Di Manoiescu crede că construcția unei societăți , a unei constituțiuni viitoare, se face cu ușurința cu care se construiește o uzină electrică. Nu, d-le Manoiescu, Sistemul acesta corporativ , expus de d-voastră, pleacă de la o premisă greșită și ajunge la concluziuni odioase.

Notați , d-le Manoiescu, < odioase>. Vă rog să credeți, d-le Manoiescu că ceea ce se pretinde în această doctrină ,

că structura societății se înfățișează clar, împărțind oamenii pe bresle și meșteșugurile lor,

este o idee falsă, este o idee imprecisă. Și ea pleacă de la ceva , ce nu trebuia să o aud eu cu cuvîntul învolburat

al d-voastră, de la pretențiunea de a exprima o societate numai sub aspectul ei materialist, lipsit de idealul moral,

de sentimentul înalt de justiție , care trebuie să fie postulatul oricărei speculațiuni asupra organizațiunii societăților.

"Dle Manoiescu, o astfel de Constituție a făcut-o Rusia Sovietică.Și în vechea constituție rusească ,

sovietele spuneau <cine nu muncește , nu mănîncă. > Este constituția pusă pe bază exclusivă de producțiune,

neținînd seama de idealurile omenești, de sentimentul înalt de libertate , fără de care nu poate trăi o societate.

Așa vreți d-voastră să construiți?

"Dar d-l Manoiescu știe foarte bine că există o organizație corporatistă .Mussolini a avut două scopuri :

să reducă numărul parlamentarilor și să le efaseze [LD.Cuvînt absent în dicționar, probabil a micșora, a distruge]

cu desăvîrșire rolul politic.Socoteala lui i-a redus de la 600 la 400 .

A fost întrebat de Henry Bordeaux , la un moment dat ,

iertați-mi această indescrețiune, de fapt nu indescrețiune pentru că academicianul francez Henry Bordeaux a publicat

lucrul acesta , iertați-mi că-i reproduc un cuvînt .A întrebat de ce a redus de la 600 la 400 numărul parlamentarilor ,

ce înseamnă proporția aceasta, de ce nu a lăsat mai mulți sau mai puțini ?

Mussolini a răspuns :<După statistica mea , aceasta este proporția de cretini ce o conține actualul parlament .>

Cuvîntul nu este al meu, este al lui Henry Bordeaux, sau e, mai bine, relatat de dînsul.[...]

Știți cum se face Parlamentul în această organizație ?

Cu acele corporațiuni artificiale, care au, de altfel, și un minister al lor, împărțite cum a dat bunul Dumnezeu,

privind oamenii după breasla lor, nu după sufletul lor Și ceea ce designează omul , nu este numai decît nevoia sau meșteșugul lui, ci sufletul lui, partea spirituală, care poate să nu sălășluiască acolo unde bate cu ciocannul , unde muncește pentru pîine.

Aceste corporațiuni propun 800 de parlamentari.Lui Mussolini îi trebuiesc 400.

Consiliul fascist superior taie 400 , reface lista cum vrea el, și, pe urmă, îi pune în total la votul universal.

Pe un buletin scrie < da> , pe altul scrie < nu > .Și pe cel ce scrie <da> , se vede pe partea cealaltă.

-Corodeanu : Control parlamentar ? Doamne ferește ! Puterea executivă e aceea care controlează

această parodie parlamentară .Acolo nu e viață parlamentară, d-le Manoiescu ! "

[.....]

"... la altceva interesant mă așteptam de la un pesonaj politic , cu mult rol în unele împrejurări din viața noastră politică ,

d-l Manoilescu e încă profesor de economie politică și mă așteptam de la d-sa ca să desfășure aici tocmai o doctrină economică. Pe vremurile acestea de groaznică depresiune economică , pe vremea cînd lumea se zbate să găsească o soluțiune, în pas cu timpul , dl Manoilescu urcă tribuna ca să vorbească pentru consolarea sa retrospectivă , de cîteva întâmplări din viața d-sale politică, pe care ar fi putut să le povestească , braț la braț, pe culoar .
Era mai discret și mai elegant.Așa că dl Manoilescu m-a lăsat cu o decepțiune . "
[.....] (p. 182)
Corodeanu / 23 aug.'32

▣ **Guvernul de "tehnicieni " - Iorga**

" Nu este decît un an și jumătate de cînd împrejurările politice grele , acel cărturar distins , al nostru
- o minte pe care generațiunea nu le naște în mai multe exemplare -
este chemat să facă o misiune , care nu era deloc a lui : guvernul de tehnicieni.
[.....]

Dar s-a uitat , d-lor că tehnicianul cel mai interesant, omul de stat , omul cu preocupări constante și urmărite pentru interesele colectivității , omul cu pregătirea socială specială , omul care să facă coordonarea acestei tehnici , el neavînd poate chiar o tehnică a lui specială.

Căci dacă politica nu este o știință, este cel puțin o artă.

Și puținul bine nu a ieșit.A ieșit haosul economic și juridic, pe urma căruia noi trebuie să muncim

ca să aducem îndreptările necesare ." (**apluze la PNȚ**) (p. 183)

Corodeanu / 23aug.'32

▣ **Democrație - Dictatură**

[**LD : atenție ,nu excelează .Argumentarea este cu dus-întors ! Și în '38 , poporul a dorit dictatura lui Carol !**]

" Formule de guvernare !... D-lor, cel mai ademenitor peisaj politic posibil , desigur, este dictatura.

Să ai un om care să știe toate mai bine decît toți , care să facă toate mai bine ca toți, care să-ți dea siguranța el singur mai bine ca toți la un loc, aceasta desigur că este un ideal.

Numai că providența nu a născut încă în speța omenească un astfel de exemplar,și **dacă** l-ar fi născut,

el ar fi divinizat și atunci ne-ar lăsa libertatea ca să ne apese păcatul.

" Guvernarea însă, d-lor, este o operă colectivă.

Să nu confundăm guvernarea dictatorială din Italia , care este singura dictatură a cărei operă viază,

pentru că guvernarea de acolo este de ordine cezariană : **poporul a proclamat pe Mussolini .**

Cînd trenurile nu mergeau, cînd fabricile nu lucrau, poporul l-a aclamat și nu pe Mussolini singur,

căci el era numai șeful unor organizațiuni , ci fasciile cămășilor negre.

Încît să nu confundăm o dictatură pe care poporul o dorea , pe care el o ridică și o vrea ,

într-un moment dat , cu o dictatură , silnică de sus."

"Democrația a fost rău stilizată de doctrinarii săi,

cînd revoluția franceză a luat din mîna monarhului , din mîna unei persoane, dreptul de comandă absolută ,

dreptul de suveranitate și l-a pus în mîna poporului , a vrut să-i dea același caracter de comandă ,

același aspect de unitate și atunci **acea doctrină s-a folosit de metafore și ficțiuni** , cari nu corespundeau realităților , cuvinte luate din terenul psihologic , din domeniul juridic , și a făcut această sforțare doctrinară care a constituit

suveranitatea poporului, voința națională, reprezentanța națională.

Expresii juridice sau de psihologii , ele nu pot să rămână decît ca metafore.

Fenomenul democratic era foarte simplu , era dreptul majoritar al numărului, forța socială a numărului.

Ideile ? - Doamne ! Dar poporul este un laborator de idei . Ideile vin totdeauna de la o elită care formează partidele .

S-a spus că prestigiul ideilor adună numărul.De aceea numărul are prestigiu. "(p. 183)
Corodeanu / 23 august '32

▣ Partidele

[LD: și la el , definiiri care abundă în metafore, ușor de acceptat dar și de contestat.
Parantezele și semnele marchează această impreciziuni]

" Din necesitatea de a se grupa oamenii pe idei, de a se organiza, de a se ierarhiza într-un scop de guvernare,

se formează partidele.Firește , suntem cu d-l prof.Lapedatu , pe același drum.Partidele sunt o necesitate psihologică de mare virtute ; ele reprezintă tradiția la un popor [!?!] , pe ele se bazează întreaga structură socială și politică [!?!] , pe ele se bazează însăși monarhia constituțională. "

Partidele pot fi comparate cu pădurile , pe care furtunile nu le pot desrădăcina ;
Corodeanu / 23 aug.'32

▣ Parlament- parlamentarism

... Manoilescu sugerase ca durata parlamentului să fie, obligatoriu, de 4 ani (ca în Franța) .S-a pornit în Franța , " o modă " că... parlamentarismul este " în criză " . Atunci și la noi se vorbește de o "criză" parlamentară...

Dar în Franța , președintele nu poate dizolva Parlamentul ;

La noi , Suveranul poate dizolva Parlamentul ;

În Franța , un singur vot al unui parlamentar , poate răsturna guvernul...

"De atîția ani de viață constituțională, la noi nu se vede însă respectul Parlamentului. [!!!]

Cred că i se cuvine acestui moment politic al nostru ca să îplinească acest gol.

"Opinia publică face cîteodată o confuziune :

fiindcă în Parlament se întîlnesc discuțiunile cele mai pasionate ,

pentru că în Parlament se țipă nevoile țării,

fiindcă în Parlament se aud întotdeauna strigăte divergente ,

se crede că suprimînd Parlamentul , suprimi și nevoiele țării și faci și liniște în țară ,[!!!]

după cum ai strica termometrul ca să nu mai ai temperatură."(184)

Corodeanu / aug.'32

37.c) Demostene Botez * (PNȚ) , discurs la mesaj, 19 aug.'32

(DAD, MO 13, șed. din 19 aug.'32, p. 284-289)

[LD : încercare de a defini doctrina PNȚ , în opoziție cu PNL și PTȚ-Lupu , pe cîteva teme la ordinea zilei :

parlamentarism - dictatură ;scăderile vieții politice; cauzele neîncrederii în politică .

În majoritatea exemplelor , nu recurge la programele de partid ci.... la afișe și manifeste electorale .

Pentru trecut , exacerbează meritele "generoșilor" , dar .... ignoră și este de reacredință , pînă la prostul-gust,

față de liberali, de Brătieni, ș.a. Și asta nu pentru a crea oarece autoritate socialiștilor,

ci pentru a diminua meritele liberalilor ptr. cele două mari reforme democratice :

împroprietărirea și votul universal ,

imediat după unire.Atîta perseverență au investit PNȚ în această minimalizare ,

încît au reușit s-o implanteze în mentalitatea epocii, și s-o transmită pînă în zilele noastre.

În ce privește PNȚ , îi atribuie ca merit lupta pentru CONSTITUȚIONALISM ,

fără a-i explica esența, fără a aminti respingerea Constituției din 1923 de către cele două partide ulterior fuzionate .]

Vezi la fișier PNȚ

Demostene Botez / 19 aug.'32

38.) I.Hudiță (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 24 , 26 aug.'32

(DAD, MO 16 , 18, șed. din 24, 26 aug.'32, p.)

[LD : este și el unul din istoricii de profesie care s-a implicat în politică militantă.

Ar fi interesant dacă... ai emite vreo opinie despre capacitățile politice ale istoricilor !

Ca impresie generală, de sigur da ! (motivează, legitimează , decupează, compară, exemplifică, citează, încearcă

un "sistem") Iată : [Iorga](#), [George Brătianu](#) ,[Al. Lapedatu](#), [Iamandi](#), [CCGiurescu](#) , [Hudiță](#) ,

sunt istorici - parlamentari .I-a ajutat Istoria , sau sunt "dependenți " ?

De la caz la caz . Istoria este aservită susținerii doctrinei în care sunt înregimentați.

În cazul lui Hudiță : "Țărănismul"

Încercare de abordare istorico-sociologică a evoluției societății românești : socialism, liberalism, neoliberalism, țărănism.

Mai mult " contribuție profesională " decît originalitate.] [Vezi pe larg la fișier PT-Lupu](#)

Hudiță / 24 aug-'32

▣ Dificultățile analizei politice

Fenomenele sociale sunt formate dintr-un infinit număr de componente sociale, politice, financiare, economice, etc.

O altă categorie de dificultăți , decurg din rolul efortului individual (depinzînd de numărul indivizilor care luptă, de sensul în care ei militează, - în acord sau dezacord, caz în care se neutralizează) .

A treia categorie de dificultăți decurg din instabilitatea permanentă a societăților omenești

Toate aceste dificultăți se prezintă în fața omului politic cînd încearcă să explice semnificația vremurilor în care trăește.

Instabilitatea societăților omenești are la bază 3 cauze fundamentale :

înmulțirea populației, ridicarea standardului de viață și progresul tehnic.

Numai cine are obișnuința acestor speculații teoretice, poate să-și dea seama cît este de primejdioasă încercarea de a recurge la formule simpliste , dogmatice. Cu toate aceste dificultăți, noi nu putem renunța la încercarea de a le explica. "Recunosc de la început, pentru tot ce va urma, șubrezenia teoretică a terenului pe care mă plasez , șubrezenie pe care , din nenorocire , o găsim la baza tuturor disciplinelor sociologice, că doar de aceasta

sunt tratate cu epitetul ironic de < discipline conjecturale > " dar ....

"Dintre oamenii politici cari au posibilitatea să se miște în acest domeniu cu mai multă siguranță , sunt cei înarmați

și cu o cultură specială istorică, care le permite să judece evenimentele , pentru simplul motiv că istoricul poate să-și explice fenomenele sociale cu ajutorul unor serii istorice , fenomene pe care ceilalți oameni politici nu le pot aprecia , decît cu ajutorul unei perspective istorice , și aceasta nu se poate avea, în general, decît după ce au trecut evenimentele , după 10-20 de ani, cel puțin. "

-Voce "Cum, de exemplu, face d.Iorga !"

-**ACCuza** : "Cei mai răi oameni politici sunt istoricii ! "

-**I.Hudiță** : Nu vă dau dreptate , decît pentru dl Iorga , față de care fac toate rezervele "[...] cîte erori se găsesc în teoriile d.lui Iorga "

-**ACCuza** : "Eu nu m-am gîndit la d.Iorga ci la istorie, ca disciplină a politicii ...

-**G-Ștefănescu -Goiceanu** : "Atunci v-ați gîndit la d.Gheorghe Brătianu ...

-**ACCuza** : ... pentru că istoria te învață să judeci împrejurările după ceea ce a fost ; pe cîtă vreme , ce se întîmplă azi , nu se potrivește cu ceea ce a fost "

-**Hudiță** : Veți vedea , totuși, că ceea ce se întîmplă azi nu este o improvizație , ci este o consecință logică a unor evenimente politice din trecut ... "

-**ACCuza** : Aceasta este altceva.Evoluția istorică este una, iar concepția istorică este alta."

-**Hudiță** : "Multe din lucrurile care le voi spune aici , le-am învățat și la cursul d-voastră de istoria doctrinelor

economice, cînd pregăteam licența la Facultatea de drept din Iași.

-**ACCuza** : " În cazul acesta sunt impecabile , și aveți dreptate să le susțineți " (**ilaritate**)

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Seriile istorice

[Trece în revistă epocile istorice - sclavajul, servajul- vechile regimuri - rev.engleză , franceză , rusă .]

Din ele trage două concluzii : Că societățile omenești au indicatul sensul net spre care evoluează :

eliberarea și asigurarea unei vieți tot mai bune pentru individ , pentru toți oamenii ;
că etapele de eliberare ale omului sunt din ce în ce mai scurte ;

Veacul al XIX / XX a lichidat vechiul regim din Europa și a instaurat regimul democratic -parlamentar,

avînd doi adversari : / la dreapta , reprezentanții vechiului regim , cu doctrina corporatistă :

\ la stînga ,socialiștii , cu doctrina socialistă a lui Marx și Engels ;

Marx, punînd la baza cunoașterii fenomenelor concepția materialistă a istoriei, consideră că

revoluțiile anglo-franceze nu au eliberat individul din p.d.v economic, ci numai din p.d.v politic și social ,și că această operă de eliberare nu poate fi realizată de societatea burgheză, ci de clasa proletară, condusă de partidele socialiste.

Au mai fost și alte " formule " : guvernul de tehnicieni [Iorga] , < ritmul nou > [georgiștii] (căruia un ghiduş de la Iași i-a spus < Ritm nou din vin vechi >)

lata deci regimul parlamentar actual (cu sistemul consultării masselor , pe bază de sufragiu universal, cu alegeri libere)

încadrat de cei doi adversari mai importanți :

doctrina "statului corporativ " (care are un reprezentant recent, în Senat, prin M.Moilescu)

și formula "socialistă " .

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Constituția 1923

▣ Proprietatea - " funcțiune socială "

Pe măsură ce procesul economic s-a dezvoltat , "libertatea economică "clamată de liberalismul clasic,

necesita o îngrădire. De la sfîrșitul sec.XIX , și -a făcut drum printre juriștii statului actual burghez ,

teoria <funcțiunii sociale >, mai ales în materie de proprietate . Ea este admisă astăzi aproape în întregime

și "trebuie să recunoaștem că Partidul Liberal , căruia i se reproșează a fi cel mai reacționar din partidele românești -

ceea ce nu este exact - și-a însușit această teorie la 1923 ,

și a pus-o la baza Constituției de astăzi.

"Într-adevăr ,Constituția de la 1923 este alcătuită în spiritul acestei teorii ,a < funcțiunii sociale > ,

o teorie superioară <concepțiunii individualiste > , care a dominat evoluția societății europene a secolului al XIX-lea ;

căci Constituția de la 1866 (copiată după modelul constituțiilor din Occident ,

belgiană, italiană și franceză,

redactate la rîndul lor în spiritul <concepției individualiste>, proclama libertatea individuală și proprietatea

< sacră și inviolabilă >) pe cîtă vreme Constituția de la 1923 declară că libertatea individuală și proprietatea

sunt numai < garantate > , adică numai în măsură în care interesul general o permite. "

-Mihai Jakota : Trebuie să recunoașteți , dar , că Partidul Liberal a trecut la socialismul de stat .

-I.Hudiță : Da, trebuie să recunosc , ca să fiu obiectiv , că Partidul Liberal a acceptat și el teoria "funcțiunii sociale "

De aplicarea acestei teorii ,depinde , în fond, tot sfîrșitul luptei, care este angajată între statul burghez și cel socialist.

Hudiță / 24 aug.'32

▣ Doctrina țărănist-lupistă

[LD aş putea să admit deplasarea PȚ de la "stînga radicală " spre "centru " ... și, astfel,

o reconciliere cu PNȚ ?

Greu de spus ! Există o prea mare îmbulzeală spre acest "centru" ...

Aș putea să-l apropiu de doctrina socialistă ... dar îi separă....

Aș putea ,după autodenunțarea lui Hudiță , să plasez PTJ în categoria partidelor "radicale "

dar... iar, este greu de demonstrat ...în România aceste granițe sunt greu de trasat !]

Partidul țărănist își face din teoria " funcției sociale " , fundamentul doctrinei sale , înțelegînd că principiul libertății individuale , atît în domeniul material , cît și în cel moral, nu poate fi admis decît în măsura în care el nu jenează interesul colectivității .

În nov. 1931, PTJ , sub președinția dr.Lupu, în Congresul ținut la București, și-a schimbat radical programul

și l-a pus în conformitate cu spiritul acestei teorii .

[LD : ohoho ! ce frază mai are și Hudiță ! Te rătăcești prin hudițele sale ! Atenție cîte a îngrămădit î !]

" Între statul corporativ , deoparte . și între formula socialistă , pe de altă parte ,

partidul nostru , atașat profund regimului parlamentar ,

socotesc că , radicalizînd statul în întregime , în toate direcțiile,

noi suntem în stare să traversăm , cu regimul actual ,

această ultimă perioadă din liberarea omului , liberarea economică,

fără să recurgem la formula socialistă ,

pentru motivul că noi punem la baza metodelor noastre tranziția lentă , cu respectarea

libertăților individuale , care trebuie să recunoaștem că este cea mai importantă cucerire

în lupta grea de liberare a individului ,

din Antichitate și pînă azi, și nu ne putem juca cu dînsa,

oricît ne-ar prezenta nouă socialiștii , de agreabilă, perspectiva unei dictaturi a

proletariatului , care ,

în fond, oricît de scurtă ar fi ea, nu e mai puțin adevărat că presupune suprimarea

libertății individuale ,

pentru un timp cel puțin." [.....]Vezi la fișier Sistem de partide .

Hudiță / 23. 26 aug.'32

39) prof. I.Botez (PNL-1) discurs la mesaj, Senat, 24 aug.'32

(D. S., M. O. 9, șed. din 24 aug.'32, p. 199- 204)

Botez /

▣ Atmosferă parlamentar - senatorială

[LD : din păcate nu am discursul lui Lapedatu .Vezi și procură-I !

I.Botez se autocaracterizează reprezentant al burgheziei, în dublă calitate : industriaș și comerciant ;

se declară și ... ultimul "generos " (a fost printre fonadatorii "Veții Românești ")

; a fost prof. lui M.Manoiescu ;]

[LD: elogiul pentru un istoric parlamentar ? ! Meditează !]

" [...] d.Alexandru Lapedatu , a expus aici , ca răspuns la campania care s-a dus împotriva acestui partid ,

cu temperament de istoric obiectiv , făcînd bilanțul realizărilor istorice ale acestui partid

și a fost aplaudat chiar și de dvs.Tonul blînd și obiectiv , a făcut să fie recunoscute

aceste fapte ,

căci acest partid are trei părți din viața lui trecute în istoria țării și este, poate ,

o mîndrie pentru toți , nu numai pentru Partidul Liberal.

Eu am rămas profund mulțumit de această obiectivitate a Senatului, pe care nu o găsim în Cameră,

unde temperamentele sunt mai aprinse, și unde sufletele încă nu s-au descărcat de lupta electorală,

care totdeauna înveninează neuman sufletele omenești. [.....]

-I.Botez : Vă rog să nu mă întrerupeți ! Dlor senatori , dar ieri a bătut un vînt de la

Cameră, și aici,

și atunci, cînd oameni , care își recunoșteau meritele și chiar greșelile - și d.Lapedatu le-a admis

chiar în inventarul istoric bogat al acestui PNL , căci nu se poate - și atunci aici,

de la această tribună , un coleg universitar a aruncat mănua [Corodeanu] , și a spus :
 < Dar ce partid este acesta, care nu vine cu această ocaziune solemnă cu o ideologie ? >
 Și ceea ce este curios, a găsit lipsă de ideologie și la d.Manoilescu , care, slavă
 Domnului, poate n-a avut realizări ptactice , dar ideologii, cite voiți "(p. 199)
 I.Botez / 24 aug.'32

▣ Ideologia PNL

"Partidul Liberal, un partid vechi, pe care fatalitatea istorică l-a făcut să-și îndeplinească
 viața cu marile evenimente naționale ale acestui stat , avea nevoie să vie cu dezvoltarea
 unei ideologii ?

Dar cine nu știe ideologia acestui partid vechi, care a putut să absoarbă toate ideile noi
 ale epocilor

prin care a trecut și să facă faptele pe care le-a făcut ?

Doi lei la ghișeu și îndată vei găsi ideologia Partidului Liberal . D-leCorodeanu,
 nu e nevoie să fie expusă aici. Sunt congrese, sunt nenumărate broșuri.

"A ! Se vine cu ideologia unui partid , atunci când el este de generație spontanee, și când
 vrea să-și spună

ce va face în viitor, dar nu cu un trecut de 70 de ani , mărturisește ce a făcut (**aplaude la
 PNL**)

D-lor , s-au adus acuzații. "

I. Botez / 24 aug.'32

▣ Burghezia - PNL

În dubla mea calitate - și de reprezentant al burgheziei - negustori și inustriași -
 care are ceva de mulțumit acestui partid, vreau să lămuiesc câteva noțiuni asupra
 burgheziei ,

asupra statului țărănesc , și, mai târziu, voi vorbi și despre statul cooperativ,
 pentru că aici s-au enunțat teorii sociologice - și cu drept cuvînt."

Eu cred că o discuție academică își are locul și aici ,deși , într-o discuție , dl Fagure a
 protestat

- cu ocazia unei întreruperi făcută dlui Manoilescu - spunînd că nu-și are locul în Senat.

"D-lor, nu se creează nimic din nimic.

Sunt de acord că nici un partid nu creează o clasă .

Nu un partid poate crea o burghezie , după cum nu un partid poate crea o
 țărănie .

În societatea omenească se dezvoltă spontan funcțiuni, și acele funcțiuni creează
 organe.[...]

În societatea românească primară , latifundiară, veche, boerească,

a încolțit această funcție de fiziologie socială , ca să se nască o burghezie.

Pentru că burghezia nu este o clasă antinomică împotriva ruralilor ,

ci este o funcțiune fără de care nu poate să trăiască nici o societate omenească.

Evoluțiunea de la sat la oraș este firească și orișicine ar fi împotriva ei , și
 orișicine ar fi pentru dîsa,

ea nu se poate realiza decît după legile naturii.

Și Partidul Liberal care are o istorie,

lui i-a fost destinul să primească acest proces evolutiv al societății românești.

Și , rămasă în urmă Țara Românească față de Occident,

și fiind siliți să facem noi evoluțiunea , a rebours , de la formă la fond,

Partidul Liberal și-a dat seama de importanța acestei clase

și atunci se admite cuvîntul , că a creat burghezia , de care a vorbit dl Lapedatu.

În acest sens el și-a îndeplinit o misiune socială și istorică."

Că dvs veți găsi , natural, surcele în pădure, este evident, dar cînd te sui pe munții înalți ,
 te uiți la cer , nu te uiți laprafal de pe ghete.

I. Botez / 24 aug.'32

▣ Specificul liberalismului românesc

" Dlor, Partidul Liberal, cînd îi spuneți numai firma, nu este același în toate țările.

Cînd Partidul Liberal, aici, la noi, era naționalist, și aplica tarife vamale protecționiste,

Partidul Liberal din Anglia era pentru așa numitul free trade.

Partidul Liberal din fiecare țară se va adapta realităților, și acest partid, cum am spus, ieșit din împrejurările istorice și din munca acestui popor, nu dintr-o generațiune spontanee, a trebuit să țină în seamă realitățile.

Că această burghezie a fost făcută, la început, din cine s-a întâmplat, de negustori străini, veniți de prin alte țări, cărțile de istoria comerțului ale d-lui Iorga ne-o arată.

Strigătul d-lui Prie, care spunea: <Nu ajutați industria și comerțul, pentru că ele sunt străine,

pentru că orașele noastre sunt străine >, e o eroare care trebuie spusă aici în Senat, trebuie citată, ca să vedeți, d-lor senatori, ce rău se concepe, sub unghiul patriotic, rolul funcțiunilor sociale în țara noastră.

"Acesta este rolul PNL în crearea burgheziei. Această creațiune nu poate să dispară, ci dimpotrivă,

trebuie dezvoltată, și vă asigur că chiar și dvs., de data aceasta, veți fi un guvern foarte burghez,

spre fericirea acestui neam."

I. Botez / ' 24 aug. '32

▣ PNL și Țărănimea.

Partidul liberal a avut porozitatea partidelor organice, ca în Anglia.

Pe cînd în Germania erau 1 milion jumătate de socialiști, în Anglia nu era nici unul.

Este adevărat că erau trades-unions, dar acelea erau bresle.

De aceea se spunea că Germania a devansat Anglia (țară eminentă industrială)

De ce? Pentru că partidele vechi erau capabile să sufere infiltrațiunea ideilor noi, să apere ideea de stat,

și să se ocupe și de clasa muncitoare.

În Anglia, pînă la înființarea Labour-party, Partidul Conservator și Partidul Liberal

au corespuns nevoilor și au apărat interesele lucrătorilor.

"Acesta a fost și dezvoltarea Partidului Liberal, de la noi în țară, care s-a dezvoltat față de o puternică clasă politică

- clasa latifundiarilor - față de care greu puteai să faci ceva pentru țărani, pentru că nu se înțelegeau augurii.

Și, d-lor, în acest partid, despre care dvs spuneți că a fost creatorul unei burghezii artificiale -

a încolțit ideea că trebuie emancipată clasa țărănească

și trebuie ca în locul latifundului, să vină mica proprietate.

Cine-l contestă pe Haret?

-N. Cristescu: Să ferească Dumnezeu de ideea aceasta a burghezii. (**întreruperi**)

-N. Corodeanu: Eu am vorbit de transformarea unei burghezii artificiale într-o oligarhie de guvernare hrănită din bugetul țării ...

-I. Botez: I-a auzit; îi va răspunde și lui și tînărului coleg de la Cameră, Demostene Botez, care a avut un frumos debut parlamentar ...

I. Botez / 24 aug. '32, retro ' ...

▣ "Generoșii "

" Eu am o datorie, ca ultimul dintre generoșii rămași aici, să fac o mărturisire istorică.

A spus tînărul Demostene Botez că generoșii de altă dată au adus ideile umanitare și ideile țărănești în Partidul Liberal.

-Corodeanu: " Pentru Partidul Liberal și pentru ei ! " [**LD : otrăvit mai era omul acesta !**]

I. Botez: "Este adevărat că era o pleiadă de tineri care învățaseră la Paris, ajunsese la maturitate politică,

și voia să facă ceva în această țară. Erau frații Radovici, frații Diamandi, Procopiu, Morțun, Stere,

și un grup de la "Viața Românească" -care însă activau mai mult pe tărîmul cultural, o revistă la care și eu am cîntea să fiu între întemeietorii ei.

Știu cum s-a petrecut. Veniseră acei tineri de la Paris, cu generozitate multă în suflet.

Și fără generozitate, nimic nu se poate face în politică. Nu cunoșteau bine țara.

Veniseră să reverse generozitatea lor asupra clasei muncitoare de la fabrici, care aproape nu existau.

Aveau nevoie să fie utili țării.

"Și atunci ce au găsit aici ? Au găsit aici o țărănime numeroasă, 80 % , care era vizitată de ei,

iar satele noastre , pentru un om occidentalizat, păreau aproape muzee arheologice. Un popor care, mai ales în Moldova, nu ajunsese încă la întrebuițarea săpunului și a zahărului,

care întrebuița, ca haine, pielea animalului , fără să o treacă prin industrie, care în casă nu folosea ca podea lemnul, ci lutul, iar ca acoperiș, stuful.

O mizerie și o nedreptate față de umanitate !

" Și atunci , acești tineri au înțeles că rolul lor este să lupte pentru ridicarea și emanciparea acestei clase.

Au înțeles acest lucru și au vrut să se pună la dispoziția țării, să formeze un instrument politic în stare să desăvârșească gândul lor. Și atunci s-au apropiat de Partidul Liberal, care avea în programul lui acest punct :

ridicarea clasei țărănești, pentru că nici punctul burghez , dezvoltarea industriei, nu se putea realiza fără a avea un debușeu intern,

adică fără a face din țaranul român un consumator al industriei.

" Și partidul acela al generoșilor, foștii socialiști, au găsit un suflet cald în Partidul Liberal.

A fost îmbrățișat cu toată sinceritatea și s-au amestecat , bătrînii cu tinerii , sufletul lor s-a contopit

care astăzi au murit cu toții , din care am rămas încă eu, cel mai tînăr...

[I.Botez](#) / 23 aug.'32

▣ **Constantin Stere**

... și a rămas și Stere , care este senator, coleg cu noi...

-[M.Manoilescu](#) : De care este bine să nu vorbim !

-[I.Botez](#) : ... și care , din motive deosebite de cele economice, a părăsit Partidul Liberal , dar a putut să trăiască în Partidul Liberal , pentru că a putut să se împace cu ideologia acestui partid Liberal,

iar cînd a părăsit Partidul Liberal, din motive de alt ordin, pe cari istoria le va judeca,

a intrat la d-voastre și a contribuit și la formarea ideologiei d-voastre , uitînd totul."

[I.Botez](#) / 24 aug.'32

▣ **Armonia socială**

'▣ **Ura de clasă.**

" Și de ce nu s-a mai împăcat cu ideologia d-voastre acum ? Nu era chestiunea de a ne împărți după preoteția

sau persecuția claselor sociale.Nu era aceeaș ideologie ?

Este datoria de a face din acest popor român , un popor tare, un popor cult,

și aceasta nu se poate face decît

prin solidarizare de clase, și nu prin ura și sfidarea dintre clase ."

-[prof.N.Corodeanu](#) : "N-a zis nimeni ură de clasă!"

- [prof.I.Botez](#) : "Aceasta este ideologia programului , aceasta este ideologia țărănistă .

(p. 199-200)

[I.Botez](#) / 24 aug.'32

40) prof.C.Rădulescu -Motru (PNT, Raportor) , discurs -concluzie, Senat, 24 aug.'32

(D.S. , MO 9, șed. din 24 aug.'32, pag. 204- 210)

[LD : deși apele par mai "liniștite " la Senat - cu o atentă urmărire și a discuțiilor din Cameră -

liniștea este aparentă , deoarece PNT se comportă provocator, agresiv, (după părerea mea) ,

și, în continuare , cu atac centrat pe PNL !]

[C.Rădulescu-Motru](#) / 24 aug.'32

▣ P N L

"Eu mă ocup în special de Partidul Liberal, pentru că este cinstit ca noi, majoritarii, să ne ocupăm de acest partid.

El este cel mai bine reprezentat în Senat, pe cînd ceilalți nu sunt reprezentați aproape deloc.

El are reprezentanți de elită, și , natural, mai ales pentru trecutul său, i se cade cu desăvîrșire această stimă. [...]

În Senat , la noi, ei sunt purtătorii de cuvînt ai opoziției.

Noi, majoritarii, avem să ne ocupăm de ceea ce -aș zice - opoziția oficială din Senat ne spune , ne critică.

" Rotativa "

"Sub cuvîntul pe care l-a întrebuițat onorabilul nostru coleg , dl Al.Lapedatu, că trăim astăzi

o restaurare fericită , în ceea ce privește reintrarea partidelor în drepturile lor, pîn la un punct,

s-ar părea că se înțelege că noi am conveni și am primi cu plăcere

ca Partidul Liberal să îndeplinească și de aici înainte , în viața Statului Român, rolul pe care l-a avut înainte.

[.....]

Ideologia PNL

[LD :este adevărul conservatorului C.Rădulescu -Motru ? este răzbunarea , dorința ca PNL să aibă parte de aceeași soartă ? sau... are dreptate ?]

S-a vorbit de ideologiile de partid ; trebuie analizat în ce măsură PNȚ trebuie "să se învoiască " cu egalitatea cu PNL ;

Nu este de contestat că PNL este un mecanism perfecționat : posedă un mecanism de guvernare .

Dar partidul " este și un suflet , partidul este și o ideologie care anticipă asupra organizațiunii viitoare " ,

trebuie să aibă încrederea țării...

-NNBotez : Cele 400-000 de voturi nu sunt dovada inițierii alegătorilor asupra idealului nostru ?

-Motru : "Ați avut un suflet înainte , începînd -poate nu exagerez dacă zic - la prima jumătate a secolului al XIX-lea

și a doua jumătate a secolului al XIX-lea [LD :sic !]

-NNBotez : Și a murit !

-Motru : "Ideologia dvs de atunci era ideologia care avea curs în Europa apuseană

.Dvs erați, mai mult sau mai puțin, pionii acestei ideologii apusene.

Să nu confundăm.Dl Lapedatu a făcut confuzia, care este ușor de înlăturat.Dl Lapedatu a vorbit de rolul național

al Partidului Liberal, de rolul democratic al partidului Liberal.

Aceste două roluri nu le-a avut exclusiv Partidul Liberal.

Toate partidele dinainte de război, la noi în țară, au fost și naționale , au fost și democratice.

Partidul Conservator

" Partidul conservator ,chiar nu a fost un partid de tradiții învechite. Partidul Conservator a fost, în mare parte ,

cu tendințe democratice.Partidul Conservator, tînăr,junimist, era democrat.Nu putea Titu Maiorescu ,

un Titu Maiorescu, ieșit din popor, să fie într-un partid de tradiție.

În această privință , Partidul Liberal , ca și celelalte partide, avea în ideologia sa naționalism și democrație.

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

Burghazia, comerțul, industria .

[LD :atenție la nuanță ! Îl onorează. Văd în afirmațiile lui intelectualul rassat ; dar mai văd și o solidaritate "regățenească " - cam rarismă și cam tîrzie - față de aroganța ardelenescă.

Văd și o dorință tainică - patriotică dorință - la "calmarea " patimilor și atacurilor dintre cele două partide.]

" Ceea ce făcea sufletul Partidului Liberal, era altceva, era ideologia aceea a burghezimii, avântul spre industrie, avântul spre sporirea producției economice.

Da, cu aceasta au venit primii liberali în Țara Românească Aceasta au propagat ei. Aceasta au deșteptat speranțele poporului românesc. Aceasta a dat popularitate Partidului Liberal.

Partidul Liberal era acela care încuraja comerțul și industria, care voia ca întreprinderile noastre particulare, individualismul economic, să prospere [...]

"Natural, că vine și o parte neagră, de care a vorbit profesorul Corodeanu, că intențiunile liberalilor sinceri,

nu au fost totdeauna atinse , că această industrie, această burghezie, a luat și caracterul burgheziei parazitare.

Aceasta este un fapt. Însă eu nu atribui această ideologie Partidului Liberal."

Oamenii care au stat în fruntea partidului, desigur că nu s-au gândit la aceasta.

A fost un păcat al vremii , că industria a devenit parazitară , sub regimul liberal, dar nu a fost intențiunea nici a lui Ion Brătianu, nici a lui Spiru Haret, pentru ca să nu citez decât pe acești doi bărbați ,

care erau conducătorii intelectuali ai Partidului Liberal. A fost un păcat al vremii. (p. 206)

C. Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

" Dirijism, etatism "

[LD : argumentație șubredă , reziduri de junism, melanj de intervenționism -etatis, suport pentru doctrina lui Madgearu]

" Ideologia aceasta [liberală] a primit un plumb în aripi , cu războiul mondial.[...] s-a constatat că este ceva imperfect, în anticipațiunea viitorului. Spiritul de industrializare ținea seama numai de producțiune , și nu ținea seama de distribuțiunea produselor.[...] A produce, fără să te gîndești unde merge producțiunea ta, cum se valorifică producțiunea ta, înseamnă să ajungi foarte ușor la anarhia producțiunii. Și după război, imediat, iată că constați peste tot în Europa ,

un spirit antiliberal. Liberalismul acesta care ducea la individualism, este peste tot criticat.

În loc de spiritul burghez, de economia în spirit liberal, se vorbește de economia dirijată, de contingentare, de raționalizarea producțiunii, și, înșfîrșit, cuvîntul care s-a răspîndit , de etatism,

în contra concepției de stat simplu polițai. Acest spirit nou, nu l-ați putut apropia de dvs "

-prof. Lapedatu : "Aici vă înșelați. Marele merit al PNL, dacă a trăit 70 de ani, este că a știut totdeauna

să se adapteze necesităților de evoluție ale societății românești ale Statului Român."

-prof. Corodeanu : " Nu ați dat curs acestei adaptări "

" Generoșii"

[LD: Meschinării, negări !]

-prof. Rădulescu -Motru : "Ne-a vorbit adineaori d-l Iancu Botez de încercările care s-au făcut de PL

de a se regenera prin altoiul generoșilor.

-Șt. Graur : Dlui a făcut parte din tineretul generos .

-Motru : Și unde au ajuns aceștia ? I-a înghițit pe toți acești altoi , vechea rădăcină a liberalismului....

și de la acea pleiadă nu avem nici o contribuție. S-a dus , s-a pierdut tot acel avînt generos.

-Madgearu : "O dată cu ei , s-a volatilizat și toată doctrina PNL . Trebuie să recunoașteți , dle Botez,

că în PNL este o repulsie fizică împotriva doctrinei și a doctrinarilor ." [.....]

-I. Botez : " Noi, generoșii , cînd am intrat în PNL , am găsit acolo și exproprierea și votul universal,

și ne-am contopit , și toți au murit ca cei mai leali liberali "

-Madgearu : "Nu sunteți sincer, acum "

-I. Botez : Erau cu Stere, cu Vasilică Morțun, cu Radovici ... [.....](p. 205)

"Neoliberalism "

[LD : patimă , ranchiună, zeflema, suficientă !]

Madgearu : " Ați avut o dată o ofertă de doctrină.V-a dat-o dl Manoilescu ,

care a făcut doctrina neoliberalismului, în 1925. Ați respins-o !

Ați avut apoi unul mai talentat și mai priceput în chestiuni de doctrină , pe Ștefan Zeletin ,

care a scris adevărata doctrină a PNL, în "Burghezia română ".

Nici pe el nu l-ați primit în PNL , și l-a luat generalul Averescu ,ca să-i facă doctrina și să-l ajute în campania electorală.

Acesta este adevărul. (aplauze la PNȚ)

-prof.I.Botez : "O doctrină nu trebuie să fie confecționată , nu trebuie să fie lucrată de cineva.

Ea trebuie să iasă din fiziologia vieții partidelor" (p. 206) [.....]

-Rădulescu Motru : " Să sperăm că veți găsi mijlocul să reînviați vechiul liberalism.

Poate îl vor descoperi celelalte partide, din celelalte țări. Adresați-vă simpaticului coleg, d.Manoilescu, care a și făcut teoria neo-liberalismului și a arătat necesitatea intervenției statului în activitatea economică " (p. 208)

"Corporatism "

-Madgearu : "Acum dl Manoilescu vă oferă o nouă doctrină ,doctrina corporatistă "

[De ce lor ?!]

-Manoilescu : "Acum o s-o primească !" [.....]

Imitație a " liberalismului englezesc "

[LD : negare cu orice preț ! Anchilozare în automatisme junimiste]

-Rădulescu-Motru : " Nu mă îndoiesc că, de multe ori, erau în articolele de program ale partidului și realități, realități însă în fapt n-au fost niciodată [!?!]

Dar dl Botez are în această privință o scuză, vede viața PNL prin ochelari englezești.

Dînsul s-a ocupat foarte mult de civilizația engleză și

confundă puterea de asimilare pe care o au partidele englezești , cu puterea de asimilare a PNL,

își închipuie că ,dacă partidele englezești trec așa de ușor în evoluțiunea lor naturală , de la un program la altul, tot așa și PNL.

-Rădulescu -Motru : Din contra, PNL a refuzat orice asimilare de idei noi. Unde vă sunt asăzi doctrinariii , spune d.Madgearu , unde vă este tineretul, unde vă este aripa de stînga ? Nu văd.

Rădulescu -Motru

▣ "Economie dirijată "

[LD : Junimism travestit în țărănism ! "]

" Sunteți anchilozati în programe.

și văd pe prima pagină a ziarului "Viitorul" ,tratat etatismul drept o criză morală societății de stat .

Sunteți pentru statele care se interesează de nimic altceva, decît de producțiune, și articolul este scris de un fruntaș al dvs, Cezar Popescu , mi se pare...

- Madgearu : Nu Cezar, Ghiță Popescu, este singurul doctrinar care îl are PNL !

-Rădulescu -Motru : "Ei bine, nu aveți nici o încredere în viață , nici o încredere.

Și toate aceste direcțiuni noi vă fac oroare ; de cîte ori auziți de economia dirijată , de etatism, de contingentare.

Cînd auziți că se plănuiește uniunea popoarelor din Europa Centrală , toate acestea vă fac oroare.

D-voastră sunteți vechea școala liberală , care a trăit cu acest ideal, producțiune să fie !

-prof.Lapedatu : " Atunci noi suntem niște retrorazi, nu mai pricepem nimic !"

-prof.Rădulescu -Motru : " Îmi pare rău să vă spun, dar ați găsit cuvîntul : Sunteți niște retrograzi :

aveți rolul pe care vechiul Partid Conservator - nu junimiștii - îl aveau față de d-voastră " [.....]

Rădulescu-Motru / aug.'32

Al Lapedatu

▣ " Haretismul "

[LD : junimistul -"țărănist" Motru se încurcă în argumente , perseverează doar în antiliberalism]

... interesele d-voastre nu se acordă cu ideologia nouă, și , dacă mai este nevoie, iau pe reprezentantul dvs. cel mai de elită din trecut , pe care eu îl figurez prin Spiru Haret . Spiru Haret s-a ocupat de chestiunea țărănească și, în intențiunea lui Spiru Haret , neîndoișor , era ridicarea populațiunii de la sate.

Cînd însă a fost vorba să formuleze ca ideologie această ridicare a populațiunii de la sate , u s-a ridicat mai presus de idealul burghez, idealul liberal, pe care-l reprezentați dvs.

Idealul lui Spiru Haret a fost :bănci cît mai multe cu capital ieftin,

și, prin capital ieftin, să poată cumpăra țăranul pămînt "

-Lapedatu : " D-le coleg , acestea sunt reminiscențe critice în contra lui Haret , de pe vremea cînd dvs erați la junimiști."

-Motru : " Ba nu ! "

-Lapedatu : " Ba da ! "

-Motru : "Faceți o mare greșeală ; eu întotdeauna am urmărit cu multă simpatie tot ceea ce a făcut Spiru Haret ."

-I.Botez : "Junimiștii îl acuzau că este revoluționar "

-Motru : "Nu zic că pe atunci , cînd făcea el acest lucru, înțelegeam și eu acest defect al lui Spiru Haret .

Nu zic aceasta.; căci l-aș fi spus-o , dar și eu , înainte de război, nu înțelegeam în ce constă neajunsul școlii liberale

Numai după război, s-a văzut că școala liberală nu poate să fie conducătoare în politica unei țări "

Ei bine, din această cauză, Spiru Haret a îndemnat la activitatea extrașcolară ,

a făcut din învățător, bancher. Dacă Spiru Haret și-ar fi dat seama, nu-i fac prin aceasta o vină...

-Lapedatu : " Spiru Haret nu a făcut din învățător un bancher , căci dacă nu era politica lui Spiru Haret ,

d-l Ion Mihalache , vicepreședinte al PNȚ, nu făcea ascensiunea aceasta în viața noastră politică.

Prin politica școlară și culturală a lui Spiru Haret , s-au ridicat atîția învățători ,

în fruntea cărora stă Ion Mihalache.Vă rog dar nu afirmați că era un fel de băcan,

care în activitatea sa nu avea altceva în vedere decît cămătăria ... (**întrepereri**) Citiți cuvîntarea d-lui Ion Mihalache ,

la moartea lui Haret, și atunci o să-l pricepeți pe Haret și o să-l apreciați

Încă o dată, .nu vorbiți așa de Haret , că idealul lui era cămătăria."

-Motru : "Nu era cămătar, din contra "

-Lapedatu : "Ba așa ați spus : să facă din învățător , un bancher "

-Motru : " Din contra, învățătorul să conducă banca, și idealul era să producă țăranul "

-NNBotez : "Scopul era să-l scoată din sărăcia sa economică , ca un stimulent la munca intelectuală "

-Lapedatu : "Învățătorul era un apostol " (p. 207)[.....]

-Lapedatu : "Am buna cuviință de a asculta și nu cred că se poate plînge cineva în acest Senat, unde sunt pentru a patra

sau a cincea oară, că m-am abătut de a această linie.Nu am obiceiul de a întrerupe.Am ascultat cu toată paciența.

Dar cînd aud de la această tribună pe dl raportor al majorității , la discuția de la Adresa de Răspuns

la Mesajul Tronului, că face din politica lui Spiru Haret o politică de cămătărie,

că acesta a fost idealul lui Spiru Haret, pot tăcea ? Pot asculta fără să protestez ?

-Motru : "Nu ați înțeles. Sunt dator din nou să revin , fiindcă am crezut că fac numai o aluziune...

-Lapedatu : "De memoria lui Haret nu se poate vorbi așa !"

-Motru : " Haret are destule merite, însă idealul lui n-a întrecut idealul burghez.Aceasta am vrut să spun.

S-a subsistuit cu desăvîrșire idealului d-voastră , de liberal, în economia politică, idealul școlii liberalismului

Dacă d-voastră ziceți că această ideologie este de cămătar, și Haret rămîne un cămătar, dar, atunci, sunteți cu toții , tot partidul, de cămătari "[.....]

Rădulescu -Motru / 24 aug.' 32

▣ **Rotativa PNL>> <<PNȚ ... ?!**

[LD : nu-mi pot explica de unde izvora această încăpățînată și mioapă atitudine .E adevărat, multă vreme reciprocă.

Dar , după experimentarea guvernului de " tehnicieni " , după presiunile pe Carol le făcea întru distrugerea pluripartidismului, această miopie nu mai este scuzabilă]

-Motru : " Ceea ce voiam să constat era numai că ideologia d-voastră , cum foarte bine s-a zis,

și-a avut rostul în trecut.Sunteți un partid al trecutului...

-NNBotez : "Din moment ce am dat exproprierea și am dat votul universal, nu mai suntem un partid al trecutului "

-Motru :"Ideologia d-voastră vă oprește ca să înțelegeți și să colaborați cu sinceritate la progresul

pe care-l așteaptă societatea de astăzi , în ziua de mîine " .

-NNBotez : " Dar cu ce sunteți dvs partid de evoluție ? Dovediți aceasta. Sunteți de 10 ani partid politic ,

dar nu ați făcut nimic în țara aceasta.Care vă este dreptul de a spune că sunteți partid de evoluție și de progres ?

Dovediți aceasta în fapt, nu cu vorbe și cu contestațiunea meritelor altora. "

-Motru : " Din moment ce vă găsim astăzi cu vechea ideologie , cu vechiul program , fără ca să contestăm de loc meritele d-voastră.În trecut, fără să vă contestăm aceasta, vă spuneam pur și simplu că nu sunteți partidul care să puteți , de aici înainte, să luați direcțiunea în viața politică a acestui stat. [LD : **aha! Dar care era un alt asemenea partid ? !**]

De aceea, dezideratul pe care pe ascuns , îl gîndea reprezentantul Partidului Liberal, de a vedea alternanța partidelor , a celor două partide , și , în orice caz, din această alternanță ,

să nu lipsească PNL, pentru noi , ni se pare , ar fi o greșeală , în politica țării ; cel mult, Partidul Liberal , poate fi de un mare folos , într-un guvern de uniune națională "

Rădulescu -Motru / 24 aug.'32

▣ **"Stînga" "Dreapta "**

[LD :reproduc tot ce a spus. Pentru Motru , aceste doctrine, curente, partide nu erau decît "soluții simpliste " sau, în orice caz, lipsite de interes.

Lupta principală a PNȚ trebuia dusă contra PNL,de aceea tot tirul era îndreptat contra sa. De aceea,pe celelate le expediază sumar , și , în anumite conjuncturi, se folosește de ele în combinații electorale (ba cu PSD , ba cu G de F)

LD; 29 oct.2006 .Acum că toate sistemele s-au consumat , putem constata deplasarea acestor curente pe axa formală STÂNGA-CENTRU -DREAPTA .

Vezi cum am rezolvat eu această schemă , cum am argumentat-o ,la Doctrine politice și Sistemul de partide, și cum i-am explicat astă noapte lui Mircea , scandalul istoriografic ce-l voi provoca cu schema mea aplicată partidelor românești din epocă:

Extrema stg. Stg Centru-stg ....Centru -drpt ....Drpt .... Extrema drpt

PCR, G de F* PSD PNL PNȚ PNA, PND LANC

Faptul că PCR și G de F sunt la extrema stînga,anticapitalistă,deosebindu-se doar prin naționalism (legionarii) internaționalism(bolșevicii) ;

Faptul că în partidele de centru coexistau curente de stînga și dreapta :neoliberalism -solidarism-intervenționism -protecționism (la PNL) și conservatorism,țărănism,liberalism (la PNȚ)

LD : reproduc tot ce a spus. Pentru Motru , aceste doctrine, curente, partide...

nu sunt decît "soluții simpliste " sau, în orice caz... lipsite de interes. De aceea, le expediază sumar]

" Acum, d-lor, în cursul nou al timpului, ca să zicem, în ideologia nouă, în sufletul politic nou, s-au produs diferite partide, în diferite țări.

Noi, n-avem pretenția, noi, PNȚ , să fim prima formație care s-a alcătuit pe baza ideologiei noi.

Sunt în această direcție , o extremă dreaptă, retrograzii , și o extremă stîngă, foarte avansați.

"Naționalism antisemit "

" Au căutat unii [?!?] ca să complinească această unilateralitate a școalei liberale , căutînd o dirijare a economiei într-un fel de naționalism , pe cît se poate de exagerat , și s-au gîndit la naționalismul integral , în înțelesul mai mult de naționalismului antisemit." Și această școală urmărește ca să scape de toate defectele , pe care le avea vechea școală liberală,

însă într-un mod simplist, caută soluția. În ce constă această soluție ?

"Dacă astăzi populația din țară trăește rău, cu toată supraproducția - eu contest supraproducția , zic că sunt produse fără valoare - dacă se constată acest fapt, ei bine, conflictul, după antisemiți, îl putem elimina dînd la o parte o seamă de cetățeni , pe care îi considerăm acaparatori.

Este o soluție simplistă de tot.

" Ca să trăiască bine românul în Țara Românească, profesorul Cuza zice să dăm afară pe< jidani>."

Este aceasta o soluție ? Dar , cu toate acestea, este soluția multor state din Europa ; este o soluție simplistă , dar este o soluție. "

" Corporatismul "

"O altă soluție este aceea pe care ne-a făcut s-o întrevădem colegul nostru simpatic dl Manoiilescu :

reîntoarcerea la corporațiuni .

-Ștefan Graur : "Evul Mediu ! "

-Motru : " Oriși cît s-ar putea aranja acest corporatism , el nu poate scăpa deloc de critica că, totuși ,

nu poate să răspundă timpului de astăzi. Este prea complicată activitatea economică a timpului nostru, ca ea să se poată dirija și raționaliza numai prin simpla stabilire din nou a corporațiunilor. Dar și aceasta este o soluțiune.

"Socialismul " , "Bolșevismul "

" Însfîrșit, la extrema stîngă, avem toate școlile socialiste , avem școlile socialiste internaționale , pînă la bolșevism,

care este, nu-i așa ? , extrema stîngă pentru noi."(p. 208)

Rădulescu-Motru / 24 aug.'32

▣ Statul Țărănesc.

[Pornește de la aceeași premisă falsă : că PNȚ este primul partid care se preocupă de țărani !

În rest, mai mult ce nu este "statul țărănesc" , decît ce este !]

"Noi, în Țara Românească, nu urmărim și nu ne plasăm nici la extrema dreaptă și nici la extrema stîngă.

Noi căutăm , în formula care s-a întrebuițat aici, de < Stat Țărănesc > , nimic altceva decît

o dirijare a economiei statului nostru , în așa fel ca să ridicăm clasa țărănească.

" Noi n-avem pretențiunea ca să facem așa , ca să ne dăm un ideal în stat, din care să decurgă pe urmă ,

în mod logic, toate funcțiunile statului ;

noi, pur și simplu, numai constatăm că cei ce au guvernat pînă astăzi, n-au îndeplinit toate funcțiunile.

pe care statul avea datoria să le îndeplinească ; nu s-a ocupat decît de producțiunea industrială și comercială.

" Noi voim să facem ca și acele funcțiuni ale statului

, funcțiunea culturală , funcțiunea de educațiune, funcțiunea de gospodărire țărănească , să vie în ajutor, pentru ca clasa cea mai numeroasă să poată să-și aibă rolul ei în stat

- și principalul rol -

(pe care îl expune și reprezentantul industriașilor din Țara Românească [**senatorul Mircea**]

este ca să facă din ei , pentru interesele lor, să facă din țărani clienți și consumatori , pentru producțiunea industrială. Dacă vom putea face din țărani un client bogat, din momentul acesta

avem o soluțiune la criza industrială , care bîntuie peste tot.)

"Prin urmare, d-lor, prin stat țărănesc , noi nu punem o utopie înaintea ochilor.

Pur și simplu formulăm numai că între funcțiunile statului , acelea care caută să protejeze clasa țărănească,

trebuie să aibă un primat în viața noastră publică.

Cu atât ne mulțumim noi astăzi . Acesta este rolul nostru în momentul de față.

"Ce va fi în viitor : noi nu suntem utopiști să clădim pentru ceea ce va fi de aici încolo, câteva secole.

D-voastră, liberalii , nu ați reușit să guvernați decît 50 de ani în Țara Românească.

Noi nu putem să facem decît tot așa , să credem că formula noastră va fi valabilă 100 de ani.

D-voastră sunteți morți acum.Vom fi și noi morți , după o sută de ani , și vor veni alții " (p. 208)

C.Rădulescu -Motru / aug.'32

41.) ACCuza (LANC) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19., șed. din 30 aug.'32 , p.497-507)

[LD xerox rătăcit .Folositi fișele , păstrat intact spiritul și citatele . De aceea , ordine nu este cea din discurs.

În aceeași zi , a vorbit și CZCodreanu ACCuza se apropie cel mai mult de dorințele lui Carol , privind guvernarea.

Expune doctrina privind partidele politice - despre fiecare - în nota cunoscută discursurilor lui ;

Explică, iar, doctrina LANC. Interesant este ...reacția majorității parlamentare :rîde, rîde !]

ACCuza / 30 aug.'32

▣ Partidele politice

▣ Doctrine politice

Toată viața, el a luptat pentru unitatea românilor, indiferent de partidele politice .

- Ce sunt partidele politice ?

- Unde sunt marile partide politice care odinioară stăpîneau țara ?

- Unde este partidul conservator ? Unde este partidul conservator.-junimist ?

Partid mare , care a dispărut pentru că nu a avut doctrină ;

Lascăr Catargiu, Maiorescu, Carp, Th.Rosetti, Alex.Lahovary, Take Ionescu, Nic.Filipescu , mari personalități, n-au fost în stare să-și închege o doctrină a P.Conservator, să rămînă măcar ca " document literar !

-Unde este partidul radical ?

- Ce mai este - nu spun unde este - Partidul Național Liberal ? (**ilaritate**)

PNL , amîndouă, vor păți la fel, pentru că nu au doctrină .

Nici nu știu unde să caute doctrina lor, pentru că s-au împărțit în două !

- Ce va fi mîine Partidul Național Țărănesc ? (**ilaritate**)

-**D.Ionescu - Botoșani** : Dar dvs cît credeți c-o să trăiți ?

-**ACCuza** : Pînă ce îmi voi termina opera pentru care , se pare , sunt născut.

Acesta este un aviz pentru jidanii din fund [**partidul evreesc**] ce ar vrea să mă vadă îngropat cît mai curînd "

Din cauză că nu au doctrine , partidele vor dispărea cu toate , iar LANC , pentru că are doctrină....

[.....]

Discursurile rostite în parlament au fost "forme fără fond " , chiar dacă unele au fost "minunat oratorice " ,

chiar dacă unele au avut și un "fond specific , deoarece le-a lipsit doctrina .

O doctrină este"o învățătură bazată pe cercetări științifice și corespunzătoare nevoilor generale ale unei nații. "

Dar ... în Parlament ... nici un partid - nici PNT , nici PNL - nu au doctrine !

În Parlament doar 2 grupări au doctrină:

1) Gruparea jidanilor

2) Gruparea socialistă , bazată pe doctrina jidănească a lui Karl Marx.

[-----doctr.LANC-----]

Greșala fundamentală a doctrinelor celorlalte partide este că

nu înțeleg că România a intrat într-o nouă perioadă de dezvoltare .

Umblă cu "mici chițibușuri" , sau unii, ca Argetoianu, cu sugestii negative :

<Eu , în situația de astăzi, nu văd nici o soluție ! >

Dvs luptați cu metodele perioadei vechi . Între 1859-1918 , s-a constituit statul național unitar .

[-----regimul vechi -----]

[-----reforma constituțională -----]

[----- problema jidovească -----]

Doctrina LANC are câteva puncte esențiale : Cristos, Regele, Națiunea, România a Românilor .

-**ACCuza** : Sunteți împotriva României Românilor ?

-**Voci** : Nu ! (**ilaritate**)

-**Cuza** : Sunteți împotriva Națiunii ?

-**Voci** : Nu ! (**ilaritate**)

-**Cuza** : Sunteți împotriva Regelui ?

-**Voci** : Nu ! (**ilaritate**)

-**Cuza** : Sunteți contra lui Hristos ?

-**Voci** : Nu ! (**ilaritate**)

[-- învățătura lui Hristos --] [...problema financiară -]

[-problema economică --] [--problema externă -]

ACCuza / 30 aug.'32

41 a) C.Z.Codreanu (G de F) , discurs la Mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19, șed din 30 aug.'32 , p. 515-516)

[**LD : atenție ! lipsă xerox.Reconstituire din fișe.**]

/ **Critica ideologiei rev.burgheze franceze , din care a izvorât democratismul;**

/ **Critica parlamentarismul, în general, inclusiv cel reeșit sub guv.de alegeri Vaida ;**

/ **Prezintă starea gravă economică , cu accent pus pe disperarea masselorperate ;**

/ **Accente virulente la adresa ideologiilor, politicienilor, din sistemul democratic ;**

/ **Nu spune dacă votează sau nu , Mesajul și Răspunsul la mesaj ;**

/ **Nimic despre politica externă ;**

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ Programul G de F

▣ Stat etnic național

[**Consider acest discurs ca pe adevăratul program al G de F**]

"De aceea, noi așteptăm un alt regim, un alt sistem, care va veni, după ce pe acesta îl va prăbuși greutatea și mulțimea păcatelor lui "

Parlamentul trebuie să corespundă următoarelor cerințe , în ordinea urgenței :

"1.Să se desființeze aceste discuții sterile și scump plătite ale parlamentarismului democratic ,

din care n-a ieșit nici o dată lumină, și din care, mai ales, nu poate ieși hotărârea eroică de a face față primejdiei , în ceasurile grele de acum."

2. Să se înlocuiască prin comandă , care să adune într-un singur mănunchi toate energiile disperate

ale neamului, înclăștate astăzi în lupta fratricidă , să le disciplineze , să le refacă moralul pierdut,

să le insuflă credința în destinul neamului nostru Românesc, și să le conducă pe căile acestui destin."

3. Să declare război mizeriei și sărăciei generale , îndemnând la muncă și cumpătare pe cei buni,

trimitând cu forța la muncă toate elementele parazitare , care joacă în stat rolul trîntorului în stup,

pe toți leneșii, care păzesc mesele cafeneliilor, de dimineața pînă seara, pe toți plictisiții care se plimbă pe străzi ,

pe toți agenții electorali de meserie, cunoscuți sub numele de diurniști , pe la primării , prefecturi, ministere,

în fine , pe toți ideologii democrați , doritori de a ține discursuri ieftine "

4. Să desființeze tot ce este parazitism , pe trupul istovit al țării , să răscolească , să

organizeze și

să stimuleze toate energiile creatoare ale neamului , căci România este în pericol. "

5. Să stîrpească necinstea și, confiscînd averile celor vinovați , să aducă înapoi , pînă la ultima centimă,

în visteria statului, banii furați. "

6. Să treacă în fruntea mării gloate sărace , și la bine și la rău, să mănînce aceeaș masă săracă ,

pe care o mănîncă muncitorul sărac ; căci, în aceste timpuri grele, mizeria morală , inegalitatea de tratament,

rănește mai mult decît mizeria materială .Unii trăesc în lux, cu șampanie și icre negre, și alții n-au nici măcar mămăligă sub regimul democrației celei iubitoare de popor "

7. Să facă dreptate Romînului în propria sa țară. Să-i vindece rănile adînci.

Să repare nedreptățile seculare, pe care el le-a suferit în timpul lungilor stăpîniri străine .

8 .Să apere România în contra pericolului pe care îl prezintă invazia mereu crescîndă a jidanilor "

9.Să puie punct existenței falimentare a statului democratic,

întemeiat pe ideologia perimată a revoluției franceze .

Să producă acel act epocal , de curaj reformator, care să arunce complet și definitiv peste bord,

sistemul de falsă abstracțiune al filozofiei politice a acestei revoluții "

O mare epocă istorică apune și , în locul ei, este ceasul să punem temelile unei epoci noi .

O epocă de întoarcere la realitățile naționale, dînd națiunii înțelesul real ,

de societate naturală , a unor indivizi de aceeaș rasă ,

iar nu sensul naționalității juridice a cetățeanului ,

care permite transformarea automată în Romîni

a maselor de străini năvăliți la noi , spre a ne cucerii și oprima.

10.Să se înalțe din temelii statul nou etnic național , întemeiat pe primatul culturii naționale ,

pe primatul familiei și pe primatul corporațiilor muncitoare . "(p. 515-516)

CZCodreanu / 30 aug.'32

▣ **Economie generală** ▣ **Împrumutul extern** ▣ **Agrarism** ▣ **Legislație**

[controlul averilor, pedeapsa cu moartea] [Vezi la fișierele respective](#)

CZCodreanu / 30 aug.'32

41.b) Adonis Popov (PT-Lupu) , discurs la mesaj, 30 aug.'32

(DAD, MO 19, șed. din 30 aug.'32 , p.496)

[**LD : discurs nexeroxat, fișe " ; țărănism "autentic " , opus mentalității orășenești**

Sugestive portrete psiho-morale pentru : țăran, orășan, politician (de toate nuanțele) ;

Starea de frondă a țărănimii : țărănismul cuzist și legionar .]

Neîncredere în promisiunile PNȚ din 1928, 1932 ("Nu cred nimic din ceea ce spuneți ")

Consideră România în stare "prerevoluționară" , evaziv avertizează asupra pericolului boșevic]

" Statul nostru de astăzi, ros de cele două crize : de criza de încredere și de criza economică ,

a intrat în faza prerevoluționară și nu mai rămîne decît un singur lucru : ca această fază să fie împinsă de noi,

atît de departe, încît orice putere de coercițiune și de stăpînire asupra masselor să fie fărîmițată ,

prin lipsa totală de încredere a poporului și prin lipsa de autoritate a clasei conducătoare .

" Păcatul cel mare va fi însă că, în loc ca această țărănime a < statului țărănesc > , să fie aceea care va conduce mîine destinele țării , această țărănime nu va face decît să-și schimbe stăpînul, pentru că nu țărănimea , neorganizată și nepregătită , ca să reziste evenimentelor extraordinare , va fi aceea care va stăpîni ; ci vor stăpîni orășenii , pleava orașelor, cari au însă meritul de a fi organizați , de a fi devotați cauzei lor , și de a-și sacrifica chiar și viața pentru tovarășii care luptă la un loc. "

"Prin urmare d-lor : nu <stat țărănesc > , nici <stat capitalist > , ci < stat cinstit > ,

stat cu inimă și cu grijă de popor - aceasta o cere țărănimea din județul meu.
În fața profunde neîncrederi pe care alegătorii mei o au față de acest guvern,
eu nu pot decât să fiu adevărata expresie a lor și să declar : nu cred nimic din tot ce
promiteți "(aplauze la PȚ)
Adonis Popov / 30 aug.'32

41.c) Lotar Rădăceanu (PSD) , discurs la mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed .din 31 aug.'32, pag. 536 - 538)

[LD : ședința este condusă de Dinu Simian , vicepreșed. Camerei . Rădăceanu face o
expunere sintetică

a doctrinei socialiste, lansînd formula "stat muncitoresc-țărănesc ",
pe care o contrapune " statului țărănesc " , formulă lansată de PNTȚ .

Este lăsat să-și expună argumentele , fără întreruperi, fără polemici , fără
contraargumente,

deși atacă formula țărănistă, afirmîndu-și crezul în revoluție, distrugerea capitalismului,
viitorul socialist.

Tratamentul diferă de cel aplicat liberalilor , de către PNTȚ .

Să fie asta expresia siguranței cu care era clamat "nepericolul " socialist în România ?

Sau expresia începuturilor "marxiste " ale țărăniștilor ?

Exceptînd respingerea colhozurilor, nu se deosebește prin nimic , ca doctrină, de
comuniști .]

Vezi pe larg la fișier PSD

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **Guvernul Vaida**

▣ **Statul "țărănesc"**

" Dacă mai iau cuvîntul la discuția Mesajului, în numele Partidului Social -Democrat ,o
fac fiindcă

în discuția care a urmat aici , ca și în discuția care a avut loc la Senat, asupra declarației
ministeriale ,

s-a pus o problemă pe care noi o considerăm foarte importantă și față de care noi vrem
să ne prezentăm atitudinea.

" Declarația ministerială , citită de d.prim-ministru Vaida -Voevod, pune și ea această
problemă ,

însă numai enunțînd cuprinsul ei, fără a o formula în mod precis. [.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **Țările agrare .**

" ...dacă această criză este izvorîită din sistemul capitalist , aceasta nu înseamnă că ea
este restrînsă numai asupra Apusului capitalist , unde capitalismul , sub forma sa

industrială , a reușit să domine întreaga viața economică ,

unde el a reușit să transforme majoritatea populație , în salariați."

" Faptul că țările înapoiate din p.d.v.capitalist și industrial , sunt țări preponderent agrare,
încă nu face din ele țări capitaliste sau semicapitaliste.

Capitalismul și agricultura nu sunt noțiuni care se exclud.

Dimpotrivă, capitalismul a pus stăpînire și pe agricultură și silește agricultura ,

întocmai cum silește și producția industrială, ca să lucreze în beneficiul lui.

[.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **Pace, dezarmare !**

[...] Este deci o criză care trebuie combătută cu mijloace anticapitaliste - și aceasta nu
este suficient -

cu mijloace care să arate un drum și dincolo de acest sistem capitalist,

care a adus lumea în suferința groaznică , pe care o oglindesc ziarele zilnic, care a creat
o sută de milioane suflete de populație șomeră , care a paralizat viața economică a
globului întreg, care a semănat mizeria în toate părțile populației , care a dus pînă la

extrema anarhie de producție, pînă la extrema luptă de concurență între țări, care a creat primejdia războaielor, care se anunță amenințător pe firmament și față de care

nici o înarmare făcută pe spinarea unei țări înflămînzite și nici o tiradă patriotică de la această tribună ,
nu poate ajuta , decît numai hotărîrea fermă de pace , hotărîrea fermă de înțelegere cu toate popoarele ,
hotărîrea fermă de a lucra pentru dezarmarea internațională , simultană, a tuturor popoarelor ,
pentru ca conflictele dintre țări să poată fi rezolvate pe calea arbitrajului obligatoriu." (p. 537) (**aplauze la PSD**)
Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **Stat țărănesc ?!**

[**LD : marxist în toată regula, Rădăceanu se ferește, totuși, să-și eticheteze doctrina ca marxistă.]**

" Totuși, d-voastră ați venit cu o soluțiune ce vă pare salvatoare , cu o soluțiune care trebuie să aducă societății prefacerea esențială, pe care toată lumea o așteaptă și a cărei necesitate o simt toți, ați venit cu formula statului țărănesc.

Stat țărănesc ? Formula este frumoasă , sună frumos într-o țară de țărani ,
însă mi se pare că este cam lipsită de conținut istoric și sociologic. Cum poate să existe un stat țărănesc ?

Un stat țărănesc , prin predominarea clasei țărănești în politica țării , nu ar putea să existe atîta vreme cît există dominația clasei burgheze.[.....]

Rădăceanu / 31 aug.'32

▣ **PSD : Stat muncitoresc- țărănesc.**

▣ **Societatea socialistă.**

[**LD : este regimul pe care Rădăceanu l-a dorit și slujit după 1944 , și este f. greu de făcut vreo deosebire doctrinară față de PCR . Se leagă complet]**

" În acest caz, însă, nu putem să ajungem la un stat țărănesc, ci numai la un stat muncitoresc-țărănesc

fiindcă dominațiunea de de exploatare a capitalismului nu poate fi combătută decît, în primul rînd,

de clasa muncitorească orășenească, ale cărei trupe de avangardă sunt organizate în **Partidul Social Democrat** .

El este principalul , cel mai vajnic luptător contra capitalismului ; el este factorul chemat de însăși dezvoltarea istorică

să ducă această luptă de prefacere a capitalismului în societate socialistă.

Și dacă este vorba ca și clasa țărănească să fie emencipată de exploatarea capitalismului,

atunci lupta ei de emancipare nu poate să fie dusă alături de burghezia care o exploatează, ,

nu poate fi dusă sub forma armoniei de clasă, pe care d.voastră o preconizați,

ci poate fi dusă numai în forma luptei de clasă revoluționare ,

alături de muncitorimea organizată , împotriva capitalismului " (**aplauze la PSD**)

"Iată cum vedem noi această problemă și o vedem nu numai în ce privește latura aceasta agrară a politicii de stat, dar și în ce privește întreaga politică socială ; toate manifestările de viață ale societății și ale statului

trebuie să tindă spre acest țel pe care îl indică însăși istoria , dar pe care îl indică , mai mult decît orice,

suferințele și mizeria omenirii de astăzi.

" Va trebui să se facă o politică de socializare în industrie , o politică de socializare în comerțul produselor agricole,

o politică de cooperăție în producția agrară,

fiindcă colectivizarea forțată după modelul bolșevic , ar trebui să se lovească nu numai de împotrivirea populației țărănești, dar și de imposibilitatea lor de a aduce la un rezultat practic.

"Trebuie dusă o altă politică , mîntuitoare, revoluționară , nu politică de cîrpeală a sistemului burghez, ci o politică deschizînd drum liber evoluției și asigurînd posibilitatea unei treceri cît mai pașnice , cît mai democratice, și cît mai sigure, în același timp, spre formele de viață ale societății socialiste , singura care poate să asigure omenirii astăzi , acea pîine de toate zilele , pe care capitalismul de mult nu o poate asigura unei imense părți din omenire. "

(p. 537)

Lotar Rădăceanu / 31 aug.'32

42.) C.Toma (PNL- georgist) , discurs la Mesaj, 31 aug.'32

(DAD, MO 20, șed. din 31 aug.'32, pag. 538 ; 549- 554)

[LD : este în PNL de 30 de ani, deci din... 1902 .Este ieșan.

[LD : absolut nici o notă contrară , discordantă, adversă, față de PNL-ducist, în ce privește trecutul.

Dimpotrivă .Prin discursul foarte documentat - inspirat fără nici o îndoială și de George Brătianu -

o mai bună punere la punct a PNȚ , fără menajamente .

Dar nici nu apare vreo tentativă de împăcare cu PNL.Duca .]

C.Toma- georgist/ 31 aug.'32

▣ Stat Țărănesc

[LD : Toma pune punctul pe i : și această formulă a fost lansată de PNȚ tot din tendința de a nega meritele PNL,

de a-și adjudeca pentru PNȚ "exclusivitatea " preocupărilor pentru țărănime.

Interesant este faptul că , la acest capitol, georgiștii au apărut trecutul PNL cu aceeași cerbicie ca și duciștii ...

ceea ce demonstra trunchiul de care nu voiau nici unii nici alții, să se rupă.]

" Prăbușirea catastrofală a popularității Partidului Național-Țărănesc , decepția masselor țărănești ,

provocată de guvernarea PNȚ , a condus în mod automat la găsirea unei formule de salvare :

formula stat țăărănesc . "

La Cameră, adusă în discuție de Demostene Botez ....

- Voce PNȚ : foarte simpatic ! ...

- Toma : Eu nu vreau să fac o intrigă între dvs. Dar dacă v-aș citi cîteva articole de acum un an scrise

de d. Demostene Botez , nu știu dacă i-ați mai spune că este simpatic.

Îmi va rămîne numai mie simpatic, nu și dvs.

- Demostene Botez : Constat că mă revendicați amîndoi (Ilaritate)

- Toma : Constat că am și eu dreptul să te revendic ...

La Senat , d.ministru al Industriei și comerțului , Virgil Madgearu ...

Botez a contrapus-o ideologiei "capitalisto-burgheze " a PNL ;

Madgearu a contrapus-o ideologiei statului corporativ , Manoilescu ;

"Am înțeles atunci.PNȚ se află la răs_pîntie și-și taie un drum nou.

Și-atunci , am continuat cercetările pentru a vedea ce urmărește această ideologie.

N-am putut obține nici o precizie . Am constatat însă că este o formulă ,

că ideologia lipsește și că s-a născut întîi formula și acum se caută ideologia.

Întorcîndu-mă la prezentatorii formulei, am aflat : d.Dem.Botez zice :

stat țăărănesc, înseamnă mai multă solitudine față de țărănime ,

iar d.Madgearu a adăugat specificului țăărănesc , care trebuie să fie la baza oricărei

reformă.

Am cercetat și mai departe și am mai aflat niște articole scrise de d. dr.Ernest Ene, care ne spune că :

< Statul țăărănesc este organizația care trebuie dată unui stat de țărani >

O singură notă divergentă : d. DRIoanițescu, ministru al Sănătății,

care regreta dispariția boierilor și a averilor lor, pentru că nu are cine lăsa danii ...

-DRIoanițescu : Atîta ai înțeleg d-ta , din apelul meu la spiritul de jertfă ?

" Cum va fi organizat acest stat ? Pe bază de luptă de clasă , de stăpînire de clasă ?

Nu ne spuneți nimic. Plutim în necunoscut.

Am mers și mai departe cu cercetările, și am găsit, în urmă, în două declarațiuni
-una a dlui Iuliu Maniu, alta al d-lui Madgearu- un început de explicație.

[Iuliu Maniu](#) acuza PNL de lipsă de solicitudine față de țărănime, adăugînd că această solicitudine n- a început decît în 1928;

[Madgearu](#), că acel "specific țărănesc", a fost realizat doar în anumite reforme, în legislația de după 1928 .(p. 552)

[.....]

[C.Toma-georgist](#) / 31 aug.'32

▣ Țărănismul PNL

▣ Legislația agrară

S-a dezinteresat PNL de treburile țărănimii ?!

▣ 1864.

Sub raportul proprietății și al relațiilor dintre proprietari și săteni, în reforma agrară din 1864,

un rol aparte a revenit liberalului Mihalache Kogălniceanu....

-[VGBeldie](#) : Nu a fost liberal ! Nu a fost înscris în PNL ...

-[N.Constantinescu Bordeni](#) : Aveți dreptate :era țărănist ! ([ilaritate](#))

-[C.Toma](#) : te dezmințe istoria politică.

-[Dem.Botez](#) : Kogălniceanu ar fi fost georgist sau ducist ? ([ilaritate](#))

-[CCGiurescu](#) : Kogălniceanu era adeptul lui Ion Brătianu ([aplauze la PNL-g](#))

[Toma-georgist](#) /

▣ 1879 .

Politica de colonizare ,menită să întregască reforma, împrăștierea în surățele ...

▣ 1881-1886.

Împrăștierea prin împărțirea domeniului statului ...

▣ 1908.

Legea tocmelilor agricole([protestări la PNT !](#)) ...O cunoașteți ?

- [preotul Man](#) : Dar anul [1907](#) ? de ce ai trecut așa de ușor peste el ?

- [Toma](#) : ... legea tocmelilor agricole a fost considerată "socialistă " de către P.Conservator.

/ În cartea sa " Take Ionescu " (p. 203) , d.C.Xeni spune : < Take Ionescu ar fi dorit o conlucrare

a celor două partide politice , spre a da un cît mai larg prestigiu noilor reforme . [...]

Intransigența lui PPCarp și a marilor proprietari din jurul său, zădărnicește această dorință.

Guvernul liberal își realizează programul de legi agrare , în contra opoziției conservatoare

[...]

Parlamentul liberal vota legea tocmelilor agricole ,

cuprinzînd principiul socialist al minimumului de salariu și al maximumului de arendă. >

/ În cartea sa "Politica agrară " (p. 101) d.G.Ionescu-Sisești scrie : < Această lege este prima încercare serioasă

de a se lua cu hotărîre partea celui mai slab [[țăranul](#)] în competiția dintre cei doi factori.

Statul aruncă în platanul celui mai ușor [[țăranul](#)] , greutatea autorității lui,

fără a pierde din vedere că cea mai sănătoasă politică agrară este tot cea care ar mări

greutatea săteanului ,

care l-ar duce la independența reală. În cadrul acestei preocupări de crearea unei

țărănimii independente ,

intră și dispoziția din legea privitoare la crearea de izlazuri comunale. >

" Reformele agrare din 1908 , s-au realizat de PNL, în contra P.Conservator.

Legea tocmelilor agricole cuprindea patru mari principii , considerate socialiste:

prețul minimal al muncii , maximum cuantumului de muncă într-o zi, maximum prețului de amendă și prețul pentru pășuni .

Era o reformă făcută în spirit democratic...

-[preot Breban](#) : Ați uitat anul [1907](#) !

- **Toma** : PNL , tot în 1908, a făcut Legea creerii izlazurilor comunale , Legea Casei Rurale...
  - **D.Ionescu** : a fost făcută pentru proprietari, nu pentru țărani...
  - **Toma** : A fost făcută pentru cumpărarea moșilor și vânzarea la săteni, în loturi de 5 ha .
- C.Toma - georgist /**

▣ **1919 :**

Exproprierea

"Cunosc referenul adversarilor : spiritul vremii și conștiința cetățenească , acestor împrejurări se datorește exproprierea. Aceași explicație a dat-o și d. Iuliu Maniu [...]

Fără îndoială, au avut importanța lor. Întrebarea este, însă, cine a înțeles spiritul vremii și cine a îndrumat conștiința cetățenească , pentru ca această reformă să se realizeze . (**aplauze la PNL**)

La această întrebare nu- i decît un singur răspuns : Partidul Național Liberal.

În Vechiul Regat, reforma agrară nu s-a făcut prin revoluție, pentru a ne pune în fața faptului împlinit,

și nici ca o necesitate a naționalizării pămîntului , ca în provinciile unite.

Reforma agrară, ca și cea electorală, s-a făcut prin înțelegerea spiritului vremii , de către PNL,

și prin îndrumarea conștiinței publice, tot de către PNL " (**aplauze la PNL**)

Dovada : Scrisoarea lui Ion Brătianu din 9 sept. 1913, în care erau înscrise cele 2 reforme ;

Dovada : Revenirea la guvernare (ian.'14) , condiționată de realizarea celor 2 reforme ;

Dovada : Alegerile din ian'14 , făcute sub deviza modificării Constituției , ;

Dovada : Dizolvarea Adunărilor și , în mai ' 14, alegerea Constituantei , pentru revizuirea Constituției...

Pentru a face posibile cele 2 reforme ;

" Prin urmare, reforma agrară și reforma electorală din 1919 , sunt realizare de PNL , și nu pot fi scoase din patrimoniul politic al acestui partid "(**aplauze prelungite la PNL**)

"De aceea , dați-mi voie să închei acest capitol , spunîndu-vă că este nedrept a afirma , cum a făcut d.Maniu, că PNL a avut onoarea **numai** să prezideze aceste reforme. " (p. 553)

C.Toma- georgist / 31 aug'32

▣ **Politici agrarieni- țărănești la PNL**

Eficientizarea producției

PNL a avut o constantă preocupare : îmbunătățirea producției agrare , ameliorări

funciare, învățămînt agricol,

codul silvic (exploatarea lui rațională, proprietatea colectivă a moșnenilor, dreptul de trecere etc) ,

Creditul rural (1873) ...

-**Demostene Botez** : Pentru marii proprietari

Finanțarea producției

-**Toma** : A creat asociațiile agricole, băncile populare, cooperativele sătești, obștiile de arendare

(pentru a distruge trustul arendașesc și a da țăranilor posibilitatea arendării) ;

Obștiile de cumpărare de pămînt , întreaga mișcare cooperatistă , inițiate , sprijinite și îndrumate ,

de la 1901 și pînă acum (**aplauze la PNL**)

Culturalizarea rurală

Dar opera de răspîndire a culturii la sat ? PNL reprezenta idealul ca în fiecare sat să fie o școală.

El înființa școli , mai ales normale, iar P.Conservator ... le desființa(p. 553)

S-au uitat toate acestea ? !

C Toma - georgist / 31 aug.'32

▣ **Politica de național-țărănire a PNȚ**

[LD semnificativ ! : Nu se mai aude nici o voce autorizată a PNȚ .Singurele replici , deseori menite să stîrnească rîsul, sunt a celor doi preoți activi, Man și Breban, sau a unor iluștri necunoscuți.. Poate este o

simplă întâmplare .]

" Că PNL n-a făcut totul pentru democratizarea vieții sociale și economice, sunt de acord.
Mai este mult de făcut. Dar mă întreb un lucru, d-lor :

dacă vă luați dreptul de a reproșa PNL că n-a făcut totul pentru aceasta,
ce ați făcut d-voastră , care v-ați întemeiat partidul pe clasa țărănească și guvernarea d-voastră

s-a întemeiat pe votul universal , nu pe colegiile censitare cu care am luptat noi ? (întreruperi la PNȚ)

-preot Man : Am făcut Arcul de triumf "(ilaritate la PNȚ)

-Toma : Vă spun eu ce ați făcut. Vorbea d.Madgearu de acel " specific țărănesc" al legii administrative.

" Care dispoziție din această lege reprezintă specificul țărănesc, domnii mei ?

Descentralizarea n-ați realizat-o; [...] Ați făcut un singur lucru : ați înmulțit numărul unităților administrative ,

pentru ca să puteți plasa comitetele electorale sătești în consiliile și funcțiunile sătești respective...

-DRIoanițescu : N-ar fi mai bine să arătați ce ați făcut dvs. de când v-ați despărțit de liberali ?

-Toma : Să mă întrebi după ce voi fi la guvern, nu acum.

Mai spunea d.Madgearu de "specific țărănesc" , în modernizarea spiritului fiscal .

De unde rezultă specificul țărănesc în spiritul fiscal ?

Din chipul în care execută agentul pe țăran ? [...] agenți fiscali care dezbracă femeile de haine pentru a încasa dările ?

țărani arestați pentru împotrivire ?

Ați făcut reforma cooperăției, pentru ce ? Ați considerat cooperăția ca o citadelă liberală , și atunci ați modificat legea , pentru a național-țărăniza această instituție...

Gîlceavă parlamentară

-Șt.Cicio -Pop : îl roagă să rezume, deoarece a depășit timpul acordat ...

-Gh.Brătianu : Dle președinte, ați ocupat trei sferturi de oră cu votarea unor proiecte de legei...

.Toma : Dimineața am vorbit doar 5 minute...

-Victor Papcostea : Sunt deputați care vor să răzbune în ședința de azi toată absența lor....

-Toma : promite că va rezuma...

Care este "specificul țărănesc" la pensionarea forțată a funcționarilor , decît interesul ca birocrația țării să intre pe mîna PNȚ ?

Crearea Caselor Autonome , ce scop a urmărit decît desființarea unor citadele liberale , pentru reînființarea și înmulțirea citadelor PNȚ ?

" Politica PNȚ a fost o politică de distrugere a citadelor național-liberale și de înlocuire a lor cu citadele ale național-țărăniștilor .[...]

specificul țărănesc , statul țărănesc pe care d-voastră îl creați ca o ideologie ,

nu este un stat țărănesc ci un stat țărănist , împotriva căruia noi ne ridicăm (aplauze la PNL)

Și adaug : oricare guvern va veni după d-voastră va avea o datorie capitală

să deparaziteze funcțiunile și instituțiile de politicianizarea d-voastră " (aplauze PNL) (p. 553-554)

[.....]

C.Toma - georgist / 31 .aug.'32

▣ **PNL-georgist**

[.....]

" Partidul Liberal a știut tot timpul , printr-un proces organic de evoluție și adaptare , să-și înnoiască programul, metodele și conducerea. (aplauze la PNL -g.)

Această manifestare organică o reprezentăm noi, astăzi. Ducem o luptă înverșunată și implacabilă

pentru trumful desăvîrșit al acestor lozinci și pentru strîngerea masselor liberale în jurul lor.

" Prin această izbîndă, PNL va fi din nou în stare să-și urmeze , în cadrul României întregite și înoite,

opera rodnică de cîrmuire și de înălțare națională. [...]

Văd cheazășia acestei izbînzii , nu numai prin credința noastră, dar și prin prezența în

fruntea acestui partid

a d-lui Gheorghe Brătianu, conducătorul firesc al generației tinere,
sortit de destin și de marile lui însușiri,

să ducă mai departe steagul partidului și tradițiile glorioase ale înaintașilor " (aplauze
 prelungite la PNL-g)

" Închei consecvent credințelor ce urmărim și vă spun : Ne deosebim principial de d-
 voastră [PNT]

Suntem adversarii hotărâți ai concepțiilor , care împart națiunea în clase,
 pentru a avantaja pe una, în dauna celorlalte.

Noi luptăm pentru armonizarea claselor sociale și pentru solidaritatea lor .

De aceea, ne vom opune cu hotărâre la orice legiferare , care va călca aceste principii."(p.
 554)

C.Toma / aug.'32

43.) V.Rădulescu (PNT , Raportor la Adresă) , discurs conclusiv, Cameră , 1 sept.'32

(DAD, MO.21,șed. din 1 sept.'32, p. 582-596)

Intervenții în discurs : Inculeț, Mihalache , IGDuca, Gh.Bătrăneanu,ș.a.

[LD : este un doctrinar "țărănist" . În locul argumentelor și analizei aplicate celorlalte
 partide

(doctrine, programe, politici ,) el recurge la întrebări retorice, persiflări, etichetări.

Denotă fie aroganță, fie incopetență, fie simplitate.

Este în schimb , un fervent susținător al regimului parlamentar, al rolului ce revenea
 majorității parlamentare

în mecanismul politic de guvernare, ceea ce confirmă ponderea acesteia în doctrina
 PNT

Discursul este un rechizitoriu vehement la adresa PNL-ducist .Cît despre "statul
 țărănesc"... dă și el definiția lui !

Mihalache , afară de negarea vehementă a PNL, are f.puține elemente care ar putea fi
 considerate ..."doctrină " .]

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Limbajul parlamentar

" Dle președinte , dlor deputați, nu iau cuvîntul fără un sentiment de jenă ,pe care-l simt ,
 pentru că sunt nevoit și eu

să prelungesc o discuție, care deja s-a prelungit peste marginile îngăduite de nevoile
 vremurilor de astăzi.

S-a vorbit prea mult. Am avut însă ieri o consolare .În timpul cînd vorbea d.Toma, mă
 gîndeam că, în adevăr

este o mare legătură între dinamica dinăuntru parlamentului și între dinamica vieții din
 afară.

Este adevărat, d-lor deputați, că în Tara Românească se vorbește mult.

Vorbesc și oamenii de jos și sătenii pe șosea,cînd mîna boii , și critică și sătencile cînd se
 adună la lucru .

Oamenii noștri , Români adevărați, vorbesc și critică prin toate locurile publice ;

vorbesc și critică și oamenii cu situații mai înalte, ziaristii și oamenii politici ,

critică toți activitatea noastră , pentru că în țara aceasta se vorbește și se critică."

-Voci din opoziție : Se fură ,d-lor deputați, se fură !

-V.Rădulescu : " D-lor deputați, și noi vorbim aici și criticăm , pentru că suntem fii buni ai
 acestei țări ,

crescuți după chipul și asemănarea ei și, dacă ținem seama de această împrejurare , că
suntem Latini așezați aici,

în Peninsula Balcanică, lîngă vecini iuți, pe care cîteodată îi copiem, ne dăm seama, d-lor
 deputați,

de ce ajungem cu atîta repeziciune de la vorbe mai ușoare , la vorbe mai grele , și de la
 vorbele grele , la fapte."

Dar dacă este adevărat că simțim înlăuntru ființei noastre acest imbold de a vorbi, de a
 prelungi a infinit unele discuțiuni, nu este mai puțin adevărat că, în fiecare moment, în

fiecare clipă a existenței noastre,
suntem datori să ne examinăm și să ne cîntărim cuvintele , să fim concisi și să ne
 abținem de la orice expresie ,
 care nu ar fi compatibilă cu demnitatea Parlamentului ." [.....]
 V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Constituționalism

Regretă că Argetoianu nu este în incintă, ca să-i dea răspuns la observații .
 "Am introdus înadins anumite pasagii în această Adresă , care se referă și la problema
constituțională
 și la problemele economice , pentru că aceste probleme corespund nevoilor sufletești și
 nevoilor materiale ale poporului român.Am introdus într-adevăr o anumită frază
 referitoare la dispozițiile noastre constituționale,
 afirmînd că poporul român a ajuns astăzi la o maturitate necesară
 ca să se poată pronunța în chestiunile mari ale politicii românești , în deplină libertate.
 [.....]
 Este netăgăduit că pînă în momentul de față , noi am trăit într-un regim parlamentar fals.
 "Am voit să afirmăm că această stare de lucruri este trecută și că nu va mai putea reînvia
 pe pămînt românesc "
 (**apluaze la PNT**) (p. 583)
 V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Partidele în regim parlamentar.

[LD :Speculații , găselnițe, de rea credință .Merge pînă acolo cu antili- liberalismul încît
 .... găsește circumstanțe atenuante lui Iorga...pentru "defecțiune" ... considerînd PNL
 principalul vinovat pentru devierea de la parlamentarismul constituțional .]
 "După 1928, cînd credeam că am terminat cu un trecut rușinos, am asistat din nou la o
 deviere ,
 formală de astă dată, la o deviere fățișă de la normele regimului parlamentar ,
 prin felul cum s-a constituit cabinetul Iorga. A fost, într-adevăr, o deviere de la regimul
 parlamentar ,
 pentru că nu se poate închipui într-o țară un regim parlamentar , fără partide politice."
 " Partidele politice sunt de esența regimului parlamentar . De ce ?
 Pentru că în fiecare moment , un guvern trebuie să se sprijine și pe încrederea Coroanei
 și pe încrederea Parlamentului .
 Nu se poate presupune că un guvern există în spațiu, fără această dublă susținere .
 Întrebăm atunci pe d.Duca și întreg Partidul Liberal ,
 cu ce au contribuit la întărirea parlamentarismului în România,
 cînd, în 1931, au ajutat guvernul Iorga să ia puterea și imediat l-a părăsit ?
 Iată marea greșeală a PNL , care este adevăratul autor
al devierii de la normele regimului constituțional " (**apluaze la PNT**) (p. 583) [.....]
 V.Rădulescu / 1sept.'32

▣ Partide - Regim parlamentar

[LD : clasificare arbitrară, aș spune mioapă, dacă .... poate susține că PSD reprezenta o
 "realitate politică " ,
 iar ... LANC și Garada , nu ! Nu este singura eroare.
 Grav este că o spunea la tribuna parlamentului și că vorbea în numele PNT !]
 Regimul parlamentar se găsește într-o situație falsă și trebuie transformat dintr-o ficțiune
în realitate.
 Care este atitudinea partidelor politice ?
 /" Sunt aici două grupări : gruparea d-lui Cuza și gruparea Garda de Fier, cari în mod
 formal au spus
 că sunt contra partidelor politice, și , prin urmare , în contra regimului parlamentar .
 / "[...] două partide , cari din p.d.v. al forțelor lor , constituie într-adevăr realități politice :
 PNL și PSD .
 Ambele partide "se găsesc astăzi pe temeiul regimului parlamentar , fiindcă nu pot altfel "
 [?!?]
 " Ce a însemnat acea declarație a d.lui Mirescu , pe care socialiștii o fac pretutindeni , *ubi*
et orbi,

că se mulțumesc de nevoie cu un program minimal, dar își pun speranțe în realizarea unui program maximal, pe care opinia publică nu.l primește ?" [.....]

Iată ce scrie " Universul" < Și totuși la noi , aceia care pretind adaptarea ideologiei democratice au rămas cu vechea " superstiție " , considerînd și astăzi sufragiul universal drept sursa de fericire a poporului român și mecanismul politic ideal , care trebuie păstrat cu sfințenie .>

- **Xeni** : "Adică tomă în contradicție cu PNL , care crede altfel " (**Ilaritate la pNL**)

- **Rădulescu** : "După Universul, inspirat de conducătorii PNL (!?!) regimul parlamentar și votul universal sunt niște superstiții " [.....]

Va să zică , PL e încă departe de ceea ce credeam noi asupra cuceririlor democratice și se gîdește la libertățile dinainte de război [...] prin urmare, democrația românească este atăcată și pe față și pe ascuns [.....]

Acest lucru îl aducem la cunoștința Majestății Sale Regelui, pentru ca să înțelegeți și dvs. și să trageți consecințele necesare "

-**Xeni** : Dar cine a dat votul universal ? [.....]

V,Rădulescu / 1 sept.'32

I.Inculeț / **I.Zelea Codreanu** / **Mihalache** / **IG Duca** / **Mihalache** / **Gh.Brătianu** / **Mihalache** /

▣ **Marile reforme democratice - polemică (p. 588 -592)**

[LD : această polemică s-a desfășurat pe parcursul întregului interbelic.

Ea nu s-a stins decît ... o dată cu lichidarea acestei clase politice de către comuniști, după 1944,

iar istoriografia comunistă s-a "hrănit " copios din aceste reciproce acuze, negări, injurii, calomnii...pentru a le nega vreun merit față de țărănime.Este foarte greu - și nu știu cui ar mai ajuta -să încerc să restabilesc eu adevărul .Răul a fost făcut și trebuie explicat nuanțat.

[LD : Chiar așa ! Oare au renunțat vreodată țărăniștii la aceste negațiuni ?

vezi dacă găsești ceva în memorialistica gulagului comunist. Dar în epocă.... aceste negări reciproce

au provocat o mare derută în ochii tineretului , privind partidele politice]]

[LD : Negarea rolului PNL ,pentru reforme, pentru război, pentru Unire... a fost leit -motivul atacurilor PNT].

Psihologic, trebuie să am în vedere , accentul subiectiv fatal, pus de șefii PNT , pe atunci simpli ofițeri

în armatele adverse - Maniu , în armata austro-ungară ; Mihalache, în armata Vechiului Regat - .

Pe acest substrat , s-a adăugat nevoia articulării ideologiei țărăniste (la Mihalache) și a specificului regionalist -ardelenești (la Maniu)] Vezi integral la fișier Parlament

- **V.Rădulescu** : A spus **d.Duca** o axiomă :

sufragiul universal și exproprierea sunt opere exclusive ale PNL.

"Îi răspundem că nu este adevărat , că axioma este aceasta : exproprierea n-a pornit din inițiativa P.L.

a fost impusă prin presiunea evenimentelor (aplauze la PNT, LANC ; întreruperi ,zgomot, la PNL)

"Tot trecutul Partidului Liberal dovedește că votul universal a fost o ficțiune .

Acest adevăr trebuie rostit și nu erați dvs datori să stăruiti așa de mult asupra acestui trecut " [.....]

-**I.Inculeț** : " Și votul universal și exproprierea erau curente populare -a spus-o și d.Maniu.

Este incontestabil [...] erau curente populare care trebuiau înfăptuite[...]

" Vă mărturisesc că, ieșit din revoluția rusească , am fost profund impresionat cînd am constatat

că în România Veche, într-o țară mică, aceleași chestiuni [...] au fost rezolvate de un partid,

care pe atunci era reprezentantul burgheziei mari de la sate și orașe.

Tocmai acest fapt m-a impresionat mult și am admirat poporul acesta românesc din România Veche ,

care , prin conducătorii lui, la momentul oportun, nu au așteptat ca aceste drepturi ale

poporului

să fie luate prin revoluție , ci le-au dat din proprie inițiativă , renunțând din propria inițiativă la privilegiile lor "

(**aplauze la PNL**) Dacă dvs ați fost organizați într-un partid, atunci, firește, [...] poate dvs ați fi avut cumințenia și ați fi dat aceste drepturi.Însă, în orice caz, P.L a fost acela care era la cîrma țării înainte de război și,

pricepînd curentele acestea populare , a luat-o înainte și a dat ceea ce trebuia să fie dat. [.....]

-I.Zelea Codreanu- tatăl (G de F) : "Dle Inculeț, știu și eu ceva înainte de ce știai d-ta. Uite ce știu eu cu precizie , că marele suflet , care a fost Regele Ferdinand I , iubitor de țărănime și de libertatea popului românesc, fără să întrebe guvernul, a venit la noi pe front și a spus cuvîntul său pentru pămînt și pentru vot universal " (**aplauze la PNL**)

-IIMirescu : " O legendă !" [.....]

-IZCodreanu : " Dacă este vorba de reformele enunțate la 1914, eu vă spun : aceste reforme le-am enunțat noi la 23 aprilie 1910." [???]

-C.Radovici : "Să dăm Cezarului ce e acezarului !"

-IZCodreanu : "Apoi Cezarul este Regele Ferdinand "

-Inculeț : " Cu toții știm că tot ce se face , se face în numele Majestății Sale Regelui . Incontestabil că și reforma agrară și votul auniversal s-au făcut nu numai cu consimțămîntul , dar și cu inspirația marelui Rege Ferdinand.Însă d-le Codreanu , vezi d-ta, și Regele trebuie să-și găsească un perfect instrument pentru a le introduce în viață, și acest instrument a fost tocmai Ionel Brătianu cu Partidul Liberal , gîndul căruia coincidea cu gîndul Regelui Ferdinand " (**aplauze la PNL**) [.....]

-I Mihalache (ministr.de Interne) : " Partidul Liberal bate mereu monedă că a dat votul universal și exproprierea .Să-mi dați voie să-l întreb : astăzi, de la război încoace, mai este vreo țară în Europa în care să nu existe votul universal ?De ce se laudă atunci , liberalii, cu această reformă care a fost o cucerire generală, pentru toate țările înapoiate , operă realizată în timpul războiului, sub presiunea evenimentelor ?

Adevărul este că liberalii au ținut înscris în programul lor , timp de 20-30 de ani votul universal,

și a trebui să vină expediția din 1913 în Bulgaria, pentru ca ostașul român să ia contact cu o țară

în care votul univesal era o realitate de 30 de ani,

și Ionel Brătianu, a cărui inteligență și al cărui patriotism îl recunoaștem cu toții,

a trebuit să înțeleagă că ceea ce nu s-a putut refuza cetățenilor bulgari , cu 30 de ani în urmă,

nu se va mai putea refuza nici românilor. Și astfel a recunoscut că trebuie să se introducă

în România- nu votul universal , pe care îl avea în program de 30 de ani -ci colegiul unic ,

adică vechile colegii cenzitare , strînse într-un singur colegiu, plus cel mult știutorii de carte ,

căci aceștia se discuta dacă să intre sau nu."

"Iar în ce privește exproprierea , a fost într-adevăr vorba de expropriere ,

dar numai pentru 1 milion de ha, nu de exproprierea care a venit în timpul războiului .

În 1914, a fost convocată Constituanta , anume ca să se facă aceste reforme cu totul reduse .[.....]

Adevărul este că a trebuit să vină acea puternică presiune , în fața căreia nimeni n-ar fi putut să se sustrgă ,

și să dea votul universal și exproprierea , mult mai largă decît trecuse prin mintea oricăruia din oamenii politici ,

inclusiv șeful PNL " (**aplauze la PNL**) .[.....]

Dar însuși Marghiloman [...] sub presiunea revoluției rusești , [...] ar fi dat votul universal "[.....]

"Partidul liberal avea două garnituri înlăuntrul lui : la sfînga, tineretul democrat ;

la dreapta, marea proprietate, tot așa de conservatoare ca și P.Conservator.

"Tactica lui era : reformele înaintate pe hîrtie, în "program" ca să le agite pentru elementul

democrat din stînga,
și practici reacționare , la fel cu ale P.Conservator, ca să liniștească elementul reacționar din dreapta "

(**aplauze la PNT**) Aceasta este trista realitate .

Să încetați o dată , d-lor liberali, cu exploatarea unor reforme în care nu ați crezut nici chiar după ce le-ați subscris , pentru că ați căutat să le falsificați în toate dispozițiunile lor. "

(**aplauze , strigăte " Așa e ! " , la PNT**) [.....]

-**IGDuca** : " D-lor deputați, discuția de astăzi nu are nici măcar meritul originalității , fiindcă sunt 13 ani - de la 1919, din Parlamentul de la Atheneu - de cînd d.Mihalache și prietenii d-sale

susțin mereu că noi nu am avut nici un merit în înfăptuirea reformelor democratice , în înfăptuirea votului obștesc și a exproprierii .[.....]Știu că aceasta este chestiunea care pe d-ta, pătimaș cum ești, te doare mai rău. Cu ce nu te poți împăca este că nu sunteți d-voastră decît beneficiarii ,

iar nu autorii reformelor democratice." (**aplauze la PNL**) [.....]

De aceea, dă-mi voie să sper că va veni o zi în care și d-ta îți vei da seama că greșești cînd prezinți chestiunea sub o formă atît de pătimașă. Care este adevărul ? Adevărul istoric este următorul.

Întîiu , eu nu contest evidența.Reformele nu sunt numai produsul oamenilor cari le realizează în mod practic :

ele sunt și rezultatul ambiantei unei epoci.

-**IMirescu** : "Cascada tronurilor și revoluția din Rusia."

-**IGDuca** : "Este evident acest lucru.Dar care este meritul istoric al PNL , pe care orice ați spune d-vs nu îl veți putea distruge ? Este că PNL a pus ca o problemă imediată , de realizare a României Mari ,

problema reformei agrare și electorale."De aceea, dă-mi voie să sper că va veni o zi în care și d-ta îți vei da seama că greșești cînd prezinți chestiunea sub o formă atît de pătimașă. " [.....]

Cînd ? Aici dați-mi voie să vă spun că , după mine,

meritul nepieritor al lui Ionel Brătianu(**aplauze prelungite la PNL**)Atunci cînd , în Țara Românească ,

Partidul Conservator , care era potrivit acestei idei, avea o putere și o autoritate mare, și , în al doilea rînd,

atunci cînd în Europa - și mai ales în Europa ce ne înconjoară - era cu totul altă atmosferă

decît aceea prielnică unor atari reforme.

Să vii astăzi să aperi chestiunea exproprierii , nu este un merit pentru nimeni, cînd toată lumea a realizat-o,

dar să vii să formulezi ideea exproprierii atunci cînd nici o țară din Europa , nici chiar în cele mai

democratice , nici un partid de guvernămînt nu îndrăznea să o propue ca o soluție practică și de imediată

înăfăptuire , aici este marele merit al lui Ionel Brătianu .(aplauze prelungite la PNL)

Și încă o dată, cînd într-o Românie Mică , care în momentul acela era înconjurată , pe de o parte ,

de monarhia reacționară a Habsburgilor , pe de altă parte, de puternica împărăție țaristă.

Aceasta va rămîne un merit al lui Ionel Brătianu nu numai pentru politica românească, dar pentru politica europeană,căci a dovedit atunci că el are o viziune clară a destinelor , care într-un viitor apropiat așteptau Europa întregă." (**aplauze la PNL**)

" Credeți dvs că acest merit istoric al PNL îl puteți dărîma prin patimele d-voastre trecătoare și vremelnice ?

Nu, d-le Mihalache , d-ta cel dintîi vei ajunge , cînd vei avea peri albi, să regreti cuvintele pe care le rostești astăzi."

[.....]

-**I.Mihalache** : " D-lor deputați, din amănuntele pe care ni le-a dat d.Duca , am constatat mai întîi, că d-lui n-a vorbit de ce nu a fost dat votul universal și exproprieria largă [...]

ci a arătat de ce nu a putut fi realizat colegiul unic și exproprieria îngustă , care fusese promisă prin scrisoarea lui Ioan Brătianu , din 1913, iar că acestea nu au putut fi date,

din pricină că PNL nu a avut libertatea de acțiune : s-a temut de Partidul Conservator. "

-IGDuca : " Aceasta era o concepțiune mare, de om de stat ,
d-le Mihalache, ridică-te mai sus, pentru Dumnezeu ! "(aplauze la PNL)

-Mihalache : " Dle Duca, eu sunt convins că, **dacă** PL exista o profundă și sinceră
convingere ,

dacă era omogenitate de vederi, **dacă** era unanimitate de vederi, pe aceste mari
chestiuni,

PL, care nu s-a împiedicat de Partidul Conservator în alte împrejurări, nu era să se
împiedice tocmai pe aceste mari probleme, și cînd avea atîtea sute de mii de țărani în
spatele său. (aplauze la PNȚ) ,

pe care-i putea porni , cu și mai mare entuziasm la război.

Dvs trebuia să ne fi arătat de ce PL nu a realizat , nu colegiul unic, ci sufragiul universal,
pe care-l avea înscris de aproape 30 de ani, în program și exproprierea largă , cu care se
laudă acum, decît după război.

Aceasta să o facă istoricii dvs. Pîna atunci , noi știm un lucru : unul dintre istoricii noștri
de astăzi, d.lorga,

a făcut altfel povestea acestor evenimente(aplauze prelungite la PNȚ) (p. 591)

[.....]

: " Dle Duca, voi fi fericit ca istoricii d-voastră să mă convingă că am fost înșelat .

Deocamdată, pîna acum , tare nu știu de ce ați pus în program votul universal și l-ați ținut
30 de ani nerealizat.

Ca reprezentant al clasei țărănești , știu că în realitatea zilei și în realitățile noastre
sociale ,

această clasă țărănească nu a avut nici o deosebire de tratament

în raporturile cu clasa conducătoare din trecut și cu viața politică ,

între Partidul Liberal și Partidul Conservator "(aplauze la PNȚ)

Și, ca să punem punct : știm că , **1907 și 1916**, adică așa cum ne-ați dus pregătiți de
război,

o fi aparținînd și Partidului Conservator, dar în proporția în care a guvernat țara;

restul vă aparține d-voastră " (aplauze prelungite și îndelung repetate la PNȚ) (p. 591)

[.....]

- IGDuca : El se simte obligat ca, din acest p.d.v., să aducă un omagiu PNL , pentru
momentul 1913.

"Ionel Brătianu a convocat partidul , după ce a scris istorica sa scrisoare , și a spus
membrilor lui de toate categoriile , și celor bătrîni, și proprietarilor de zeci de mii de
pogoane, și tineretului generos :

< acesta este programul meu , cu acest program guvernez, dacă mă ajutați ,

dacă nu, să mi-o spuneți categoric și eu mă retrag din viața publică.> (aplauze la PNL)

-Mihalache : I-am adus omagiul pentru aceasta .

-Duca : "De unde vine mîndria mea ? Eu nu m-am mirat atunci ,

că tinerimea generoasă și-a dat aprobarea ei acestui program înaintat de reforme ;

mîndria mea provine din faptul că am văzut , cu o spontanietate admirabilă, pe toți bătrîni
partidului,

de la bătrînul Costescu-Comăneanu , care avea aproape 80 de ani, pîna la Alexandru
Filipescu de la Vlașca ,

care avea 45.000 de pogoane de pămînt, pîna la Ionel Dinu Mihail, care avea 80.000 de
pogoane de pămînt,

i-am văzut pe toți , în unanimitate , fără să fie nevoie de nici o presiune asupra lor

- vă afirm în mod solemn : de nici o presiune - pe toți aceștia i-am văzut dînd adeziunea
lor întregă lui Brătianu

și fiind susținătorii reformelor , tot atît de hotărît ca și tinerimea generoasă. " (**aplauze
prelungite la PNL**)

**Și , ca să conchidem .D.Mihalache crede că este foarte abil cînd mereu repetă :
ați vrut colegiul unic, nu vot universal .**

" De sigur, era vorba de o problemă în plină evoluțiune [...] Omul de stat nu poate să
realizeze dintr-o dată toate concepțiile lui. Numai naivii , numai nepregătiții în politică , își

închipuie asemenea lucruri și își facasemenea iluzii ." (aplauze la PNL) [...] "O

asemenea concepție nu era permisă unui om cu înțelepciunea și experiența politică a lui
Ionel Brătianu și nici regele Carol nu ar fi permis ca această chestiune să se rezolve în
vremuri normale, fără o fatală evoluție. [...] PNL a reprezentat întotdeauna progresul,
nici o dată măsurile restrictive.

Dle Mihalache, de aceea ai să te trudești încă atîția ani , cît vei mai trăi, să ne iei acest merit "

-Mihalache : Am ceva mai bun de făcut

-Duca : Dar îți declar dinainte că nu vei reuși, fiindcă sunt adevăruri istorice mai puternice decît voința și de cît patimile d-tale " (aplauze la PNL) (p. 592)

[.....]

-Gh.Brătianu : " Scopul meu este însă să protestez cu toată vehemența și cu toată indignarea

împotriva falsificărilor istorice cari se încearcă atunci cînd se contestă meritele Partidului Liberal,

și ale marilor săi conducători de altă dată ,

în chestiunea ridicării morale și materiale a păturii țărănești din această țară. (aplauze la PNL)

Dle ministru Mihalache , ați citat adineauri părerea d-lui Iorga.

" Însă , în această chestiune , ca și în altele mai recente, ca și în "Doi ani de restaurație" , d.Iorga este stăpînit de aceeași patimă , de aceeași vâltoare de luptă pătimașă , care întunecă vederile acestei Adunări "

"Asupra acestei chestiuni, nu din patimile care vă frămîntă , aici, va ieși adevărul.

Istoria se va pronunța asupra ei , cu toată obiectivitatea și cu toată seninătatea care o caracterizează."

Dați-mi voie să conchid printr-o întrebare : această discuție istorică , asupra unor fapte care stau deasupra îndoielii

și nici nu ar mai trebui să formeze obiectul preocupărilor Adunării , este oare singurul obiect al dezbatărilor noastre ?

D-lor, reformele de cari s-a vorbit și de care se vorbește mereu, reformele acestea care ne sunt scumpe,

ca și amintirea acelor din inițiativa cărora s-au înfăptuit ,sunt amenințate în cauzele , în efectele și esența lor, de criza grozavă care ne apasă . (aplauze prelungite la PNL) Ei bine, preocuparea noastră trebuie să se îndrepte în primul rînd asupra prezentului și

asupra viitorului. Opera noastră nu trebuie să fie o discuție zădarnică asupra trecutului, ci trebuie să fie o operă de restaurare , pentru a salva prezentul și a pregăti viitorul acestei țări. Acestea am avut de spus."

-I.Mihalache : " Fac un apel la d.Brătianu , care este istoric, ca în preocupările d-sale de istoric

- și fac un apel și la ceilalți istorici - atunci cînd vor judeca trecutul țării noastre și activitatea pe care au desfășurat-o guvernării noastre , pînă la Unire,

să rezerve un capitol prin care să explice viitorului ,

cum se poate ca în România să existe pe un pămînt atît de bogat ,

cea mai săracă clasă țărănească ?(aplauze, bravo , la PNȚ)

Cum se poate ca, după atîția ani , după atîtea decenii de fericită guvernare liberală,

să avem în România cea mai mare mortalitate și cel mai mare analfabetism din Europa ?

Atîta și nimic mai mult." (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 592)

V.Rădulescu / 1 sept.'32

▣ Marile reforme

(după replicile lui Duca și Gh.Brătianu , contrate de Mihalache)

[LD : reține ! atît de rar ai găsit preocupări pentru adevărul istoric ! Nu știu ce profesie avea acest Rădulescu]

-V.Rădulescu : " Dle președinte, d-lor deputați,lunga incursiune în domeniul istoric, pe care a făcut-o d.Duca, nu m-a convins în ceea ce privește adevărurile istorice , pentru că chiar d-sa a recunoscut că cele două reforme au fost impuse de vreme.

Mi-a mai dovedit această lungă incursiune un lucru,

că istoria nu trebuie scrisă de acei cari participă la evenimente,

istoria este scrisă mai tîrziu , cînd faptele vor putea fi privite sub o anumită perspectivă ,

de acei oameni cari vor putea să aibă note de la toți cei ce au luptat între dînșii .

" În orice caz, d-lor, dacă istoria va contesta paternitatea Partidului Liberal,

în ce privește cele două mari reforme, un singur lucru este hotărît și lămurit ,

și acest lucru nu este nevoie să ni-l lămurească nici d.Duca, nici d.Brătianu[.....]

că votul universal a fost escamotat de Partidul Liberal (aplauze la PNȚ)

că timp de 10 ani țara întreagă a fost batjocorită , că nu au fost alegeri libere și că votul universal a fost un simulacru.

" Nu avem nevoie , pentru această chestiune , de cunoștințele istorice ale d-lui Duca [.....]

pentru că aceste lucruri le cunoaștem noi , cari am fost martori ai acestor scene.

(apalauze la PNȚ)

" Eu mai știu un amănunt istoric. Mi-au căzut în mână documente care contrazic spusele d-lui Duca

- Memoriile lui Maiorescu - dar regret că nu știam că acest lucru va fi adus în discuție publică.

Din duelul care a fost zilele trecute între d.Maniu și Duca, d Duca a crezut că, provocându-l ,

d.Maniu va veni să dea explicații , și a venit cu tot acest material documentar.

Spuneam că mi-a trecut prin mână o dată acest document și trebuie să existe acest document :

am văzut o notiță a lui Maiorescu , după pacea de la București, prin care Maiorescu afirma următorul lucru :

Majestatea Sa Regele Carol I , imediat după încheierea păcii de la București , a avut impresia

că Ionel Brătianu a aruncat acele două reforme ca o digresiune [LD sic ! poate a vrut să spună "divesiune" ? !]

pentru ca să întunece gloria lui Maiorescu, care făcuse războiul și pacea de la 1913."

"Această constatare pe care o face Maiorescu, este în continuă concordanță cu toată atitudinea de ani de zile,

de decenii, a Partidului Liberal, care a vrut ca orice reformă să fie considerată de opinia publică ca aparținând lui.

Este cunoscut în deobște acest sectarism, care a caracterizat întreaga operă a Partidului Liberal.

Dar nu s-au mărginit - de aici am plecat eu - cuvântătorii PL să preamărească aceste reforme ale PL:[.....]

"Aceasta ne face dovada că multe reforme cari se prezintă ca ale PNL, erau făcute sub presiunea evenimentelor și

sub presiunea acestui tînăr partid [PNȚ] , care amenința existența Partidului Liberal." (aplauze la PNȚ) (p. 593)

V.Rădulescu / IG Duca / I.Mihalache / Gh.Brătianu / 1 sept.'32

44.) Ion Hîncu , Într-o chestie de principii, 15 sept.'32

("Parlamentul Românesc " , an III, nr 29-30, 15 sept.'32, p. 1-2)

[LD : argumentare lucidă, sinceră, afectivă, chiar dacă îndurerată , privind moartea țărănișmului, ca doctrină, ca program de guvernare. Un diagnostic crud dat formulei "statului țărănesc „,]

" De cîtăva vreme se discută cu oarecare interes ideea statului țărănesc.

Lansată de un grup de tineri din partidul național-țărănesc, ea se află azi , încă, faza cristalizării,

deși ne vine cam greu , date fiind forțele intrate pentru ea în bătălie, să-i acordăm încrederea,

dacă nu în înfăptuire , cel puțin în serioasă afirmare și înregimentată justificare."

Hîncu/ 15 sept.'32

▀ Vechiul și noul țărănișm

" Desigur pentru mulți din cei ce nu au cunoscut, așa cum merita, vechiul țărănișm, activitatea pornită acum ar putea părea ca ceva forțat, sau chiar o încercare de mistificare.

Vechiul țărănișm n-a murit și nici nu putea să dispară.

A fost o mișcare reală, îndreptățită, atît din punct de vedere ideologic , cît și practic.

Cu toată diluarea doctrinară rezultată de pe urma fuziunii cu ardelenii ,

și cu tot golul lăsat de pesonalitatea d-lui Constantin Stere,

urmele vechiului țărănișm n-au putut fi șterse.

Atîția dintre cei care puseseră, pe vremuri, umărul la stabilirea ideologiei țărănismului, n-au putut uita epoca de glorie a acestei mișcări.

Le-a rămas ceva în suflet și nu e greu de înțeles cum, la fiecare nouă amputare a doctrinei ,

inima li se strîngea de durere. Sunt lucruri care nu se uită ușor,

ori cît este de comod azi să nu mai fii tentat la sacrificii , atunci cînd lupti în partidul național-țărănesc.

Acum opt-nouă ani era însă altfel. Toată pleiada de tineret intelectual care s-a înregimentat în mișcare ,

a crezut în ea, s-a identificat ei sufletește , a luptat și a primit lovituri grele pentru ea.

Pe atunci însă erau alții acei ce luptau , decît cei ce profită astăzi , după reușita politică

"Ceva din credințele trecutului a rămas, și azi ideea statului țărănesc ,

idee care , în realitate , este numai fațada unei întregi mișcări spre vechea ideologie țărănistă , aici își are origina.

Foarte frumos și lăudabil. Luptele de idei sunt totdeauna interesante pentru că , pe baza lor stă ,

destul de des, credința. Oricît ar fi de exagerate sau naive , ideile pentru care s-a pornit o bătălie ,

ele merită discuție cinstită , indiferent dacă există sau nu posibilități reale de înfăptuire.

Cu o singură condiție-aceea ca să nu fie vorba de un foc de paie

sau de ultimă licărire a unui trecut."

Hâncu / 15 sept.'32

▣ PNT -stat țărănesc ? !

▣ Ardeleni - regățeni

" Și tocmai pentru aceste din urmă motive cred că mișcarea tineretului național-țărănesc de azi

este de la început condamnată. "

" În primul rînd, apa turnată de ardeleni în vinul curat al țărănismului de acum zece ani , a fost în așa cantitate , încît , cercetînd astăzi amestecul, doară firmă partidului fuzionat îți mai aduce aminte de ceea ce a fost odată.

Ardelenii

Nu este azi un secret pentru nimeni că în guvernarea partidului

- opera de înfăptuire pe baza ideologiei și a programului - atît în prima [guvernare] cît și acum ,

conducerea, cuvîntului hotărîtor , mai ales în chestiunile importante, l-au avut ardelenii .

Și concepția lor este cunoscută.

Nimeni nu ar putea susține că ea s-ar putea apropia măcar cît de puțin de vechiul țărănism.

În afară de lupta comună pentru libertatea alegerilor - adică, în fapt, pentru cucerirea puterii -

și adversitatea față de conducătorii Partidului liberal ,

Nimic nu lega sufletește cele două grupări .

Nimic ideologic nu le leagă nici astăzi

Țărăniștii

" În guvernarea trecută , în afară de Regiile autonome ale d-lui Madgearu și scrisorile d-lui Mihalache ,

activul țărănist - pe baza vechii ideologii - a fost inexistent.

Azi , cred că situația e și mai în defavorul țărănismului ."

PNT- guvernare

" În tot timpul guvernării trecute , frunțașii ambelor ramuri n-au avut parcă alt obiectiv decît cucerirea citadelor economice și și financiare liberale.

Numai acelea au fost crunt lovite, și distruse ,

care n-au acceptat să-și împodobească consiliile de administrație cu noii veniți.

[.....]

Țărăniștii

Pentru vechiul țărănism , industria din țară era un imens parazit pe spatele pieții consumatoare

și nu era chip să ridici vreun argument în favoarea ei ,
fără să nu ți se aducă aminte că perechea de opinci costă 30 sau 50 de lei.
Dar petrolul ? dar băncile speculante ?

"Tot, tot, întreaga armătură a organizației noastre burgheze trebuia dată la pământ,

ca pernicioasă maselor țărănești .

PNT-guvernare

"S-a schimbat oare de atunci ceva ? În felul de a fi al întreprinderilor - absolut nimic.
/ S-au schimbat consiliile de administrație și asta a fost deajuns pentru ca să se uite multe.

Pentru ele s-a dus lupta și în această luptă - o recunosc deschis -conducătorii partidului au reușit ,

dacă nu să-și impună concepțiile , apoi , cel puțin, să se impună ei personal în consiliile de administrație."

În locul listelor de altă dată , cu liberalii din Consilii , acum nu se mai publică nimic !

Stat țărănist ?

"Și totuși , azi, aud de statul țărănist de revenirea la vechea ideologie țărănistă și de alte asemenea.[!!!]

E natural. Și jucătorul cel mai pasionat de cărți , când noaptea se ruinează la masa verde , are momente de trezire.

Aceste momente sunt însă spulberate repede , aceste treziri trec fără urmări.

El merge mai departe spre dezastru , pentru că altfel nu mai poate .

" Ori cât ne-ar fi de simpatică o asemenea trezire din partea vechiului țărănism , este trecătoare și nu va lăsa urmări .

Nu e posibilă o revenire acum după burghezarea partidului, după omorîrea idealului de altădată în tantiemele întreprinderilor.

"Cred , mai degrabă , - și pentru asta iertare celor puși în cauză - că totul nu este decît o firmă ,

o formulă iscusit găsită , pentru a aduce și pe cei duc steagul verde în mînă , acolo unde au ajuns aproape toți înaintașii lor.

Burghezirea PNT

Stat țărănesc ? Cu cine ? Cu dnii : Mihai Popovici , Vaida , Aurel Vlad , Coltor , Răducanu și chiar Iunian ?

Stat țărănesc patronat de d. Maniu de la Bădăcin , prin d. Lugojanu de la București ?

Cu vechii învățători țărăniști plasați comod , cu sute de mii de lei pe lună la Centrala Cooperativelor ?

I. Hîncu / 15 sept. '32

▣ **Moartea țărănismului**

"Să fim serioși ! Oricît s-or zbugima cîțiva tineri dornici de reclamă , oricît de mare ar fi zbugiumul sufletesc adevărat la d-nii Andrei, Ralea și Ene, e greu, e imposibil să întrevădem vreun rezultat pozitiv.

Țărănismul a fost ucis. A murit asfixiat. "

" Păcat . Era o mișcare sinceră și frumoasă . Epoca lui de glorie a fost parcă un vis frumos.

Cînd ne-am trezit din el , am găsit la capul patului , deoparte pe d. Maniu la braț cu Boilă , de cealaltă parte , pe Aristide Blank , privind duios și dezinteresat pe d. senator , reprezentant al țărănimii sibișorene - Richard von Sch"opke .
Deșteptarea a fost oribilă ... Acum se încearcă o nouă adormire."

Ion Hîncu

45.a) Lotar Rădăceanu , discurs la Legea controlului averii și apărării onoarei , 23 sept. '32

(DAD, MO 33, șed. din 23 sept. '32 , p. 1182- 1183)

[.....]

Rădăceanu / 23 sept. '32

▣ **Specificul regimului capitalist român :**

▣ " Forme fără fond " ; acumulare primitivă

-**Rădăceanu** : Asta a spus și el , fiindcă " există în Țara Românească o serie de probleme politice specifice ,

care au răsărit din evoluția specială a României -deosebită de evoluția altor țări - în deosebi sub regimul capitalist , în epoca modernă.

Aceste probleme politice ,[...] nu sunt puse numai de noi, de partide, de oamenii politici.

Ele sunt cercetate de știință, de istoria socială. S-a ajuns , în această privință [...] la afirmări cari au găsit aprobarea unanimă.

Cînd, la începutul veacului trecut , România a trecut de la formele de viață feudală, la formele moderne de organizare burgheză capitalistă a societății , este un fapt în deobște cunoscut că

introducerea aparatului de stat burghez a premers dezvoltării structurii economice capitaliste de bază.

Așa încît, acest aparat de stat , expresiunea formală a unei vieți moderne burghezo-capitaliste ,

a fost plantat la noi pe o bază feudală înapoiată."

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Politicianism

▣ Fanariotism

[**LD** : din amalgamarea teoriilor conservator-junimiste (a formelor fără fond) cu teoriile gheriste (neoioabăgia)

Rădăceanu ajunge la enunțuri radical -generalizatoare , privind caracterul ilicit și jefuitor al clasei politice românești, care a determinat " specificul " României moderne. Este interesant că , din acest p.d.v., se întilnește cu Madgearu , dar își ia argumente și de la Șt.Zeletin .

O face selectiv, prezumțios , numai pentru a-și argumenta teoria.]

"Statul capitalist și formele exterioare de viață burghezo-capitalistă nu puteau avea, prin urmare,

o funcțiune corespunzătoare lor. Cu atît mai puțin a putut să aibă o funcțiune politică burghezo-capitalistă ,

clasa stăpînitoare care mînuia acest aparat : partidele și guvernele.

"De aceea, din această lipsă de funcțiune , pe de o parte , s-a dezvoltat fenomenul social pe care

d.**Rădulescu** -Motru [**LD** : **ex- conservator, devenit PNT**] l-a calificat , spre deosebire de politică, < politicianism >.

În timp ce politica este o reprezentare legitimă a unor interese de clasă , despre care oricine poate să aibă orice părere, dar care sunt legitime prin însăși caracterul lor de interese de clasă ,

politicianismul care și el -evident - poate să aibă la bază interese de clasă ,

înseamnă aservirea unor scopuri de îmbogățire personală și de clică .

Politicianismul - în acest înțeles - a venit să se substituiască funcțiunii economice burghezo-capitaliste,

pe care nu putea să o aibă clasa conducătoare în România și nici statul burghezo-capitalist ,

în această epocă a dezvoltării noastre moderne.

Desigur, că și o tradiție mai veche a contribuit la acest rezultat.În special tradiția fanariotă ,

cînd domnii își cumpărau demnitățile la Poartă , cînd slujbele interne erau de vînzare , cînd, prin urmare,

fiecare demnitar, de la domn pînă la cel mai mic slujbaș, avea interes să recupereze suma de cumpărare ,

prin fel de fel de mijloace, de cele mai multe ori ilegale și ilicite.

Dar , din p.d.v. istoric , fără îndoială, că evoluția prematură a aparatului de stat burghezo-capitalist ,

a statornicit pentru evoluția modernă a României,

ca un principiu dominant al clasei conducătoare și al partidelor de guvernămînt,

exploatarea puterii de stat în interes personal, în folosul de clică,

cea ce , în termeni populari , înseamnă jaf în averea statului , furturi și fraudă ! "
 / D.Madgearu , în discursul la Mesaj , arată și el acest fapt , care acum nu constituie numai o afirmație a noastră , socialistă , ci este un fapt unanim recunoscut de sociologie .
 Dumnealui spune clar că , pînă la crearea băncii de emisiune , pînă la crearea politicii protecționiste , pînă la crearea rețelei de bănci și a unui început de industrie , < singurul mijloc de acumulare primitivă de capital în România , era exploatarea directă a statului , în toate formele cunoscute > fiindcă , din industria care lipsea și din industria care era în fașă , nu se putea acumula capitalul trebuitor unei vieți economice moderne . "
 / Ștefan Zeletin , în studiul apărut în "Independența Economică " (1922) , a făcut unele reflexiuni asupra acumulării primitive a capitalului în România . El evalua la pe puțin 10 miliarde de lei , suma de care fusese păgubit statul român , după încheierea păcii , pînă la acea dată
 În concluzie el spunea : < Rămîne deci , mai presus de orice îndoială , că imensa parte a capitalului român a fost însușită din veniturile statului , pe căi ce vin în conflict cu principiile de drept și de morală . >
 [LD : atenție LD !]
 " Dar , dacă sunt păreri că acest fenomen se constată în toate țările , noi , socialiștii , suntem de părere că avem de a face cu un fenomen specific românesc
 aceasta fiind o chestiune de doctrină , care nu ne poate preocupa aici ." (p. 1183)
Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Sistem oligarhic.

▣ Regim autocrat politicianist

[LD : consecvent politiciii socialiste a epocii [vezi Șerban Voinea !] ,el duce argumentația pînă la ultime consecințe , depărtîndu-se de subiectul legii aduse în discuție , folosind-o ca pe un pretext pentru a-și prezenta doctrina]
 " În orice caz , dacă pentru România , controlul averilor constituie o problemă politică , a cărei importanță nu poate fi tăgăduită , explicațiunea trebuie căutată în toată evoluția României moderne și în sistemul oligarhic politicianist pe care l-a creat această evoluție , nu din voința oamenilor , ci sub înrîurirea evenimentelor istorice , care ele au determinat aspectul actual al României .
"Exploatarea statului , abuzul de putere pentru îmbogățirea clasei conducătoare - acesta era și este aspectul economic al sistemului politicianist din România . Lui îi corespunde în mod perfect un aspect politic .
 " Regimul nostru constituțional , cu toate formele sale democratice , cu toate formele sale parlamentare , este un regim autocrat . Puterea nu pornește de jos în sus , ea pornește de sus în jos , și poporul , ca purtător formal al suveranității naționale , nu este chemat să indice el guvernul și directivele lui , ci este chemat numai să le confirme , [.....]

Rădăceanu / 23 sept .'32

▣ Schimbarea regimului oligarhic !

[LD : aici are perfectă dreptate . Sper , însă , să găsesc argumente solide pentru a-i spulbera suportul doctrinar-marxist , pentru a înfățișa problema în adevărata-i lumină : substratul moral , de decadentă a moravurilor , și cauzele lui .]
 "Cîtă vreme împotriva sistemului adînc înrădăcinat prin tradiție , prin istorie , nu se ridică o voință [LD : PSD !] care nu cunoaște compromisuri sau slăbiciuni ,

nu putem avea nici o speranță în eficacitatea unei asemenea legi,
dacă în dosul ei nu este o forță socială [LD : Clasa muncitoare !], care să o aplice
împotriva tuturor acelor care sunt reprezentanții regimului oligarhic politicianist
în această țară.

" [...] nici o chestiune nu a format obiectul unei demagogii atât de deșănțate și
nici o chestiune n-a fost pînă acum atît de departe de o realizare practică ,
cum este chestiunea furturilor din averea statului , chestiunea îmbogățirii ilicite și
controlul averilor.

Acuzațiunile de necinste, de jaf, de fraudă, zboară de la partid la partid ,
așa cum zboară între oameni cuvintele de bună ziua sau bună seara .(ilaritate , aplauze
la PSD)

[.....]

Rădăceanu / 23 sept.'32

▣ Schimbarea radicală de sistem !

▣ Societate și morală socialistă !

" Dacă vrem să dispară din Țara Românească sistemul de pînă acum ,
care confundă averea publică cu interesul particular al claselor conducătoare ;
dacă vrem ca în adevăr să înceteze cu jefuirea avutului public ;
dacă vrem ca o nouă morală politică să se introducă realmente în această țară ,
nu numai în discursurile de la tribunele politice ,
atunci nu ne poate ajuta nimic altceva decît o schimbare radicală de sistem:
în primul rînd prin democratizarea reală și desăvîrșită a țării
și în al doilea rînd, printr-o luptă , pe această bază, pentru o societate nouă,
pentru o societate în care va domina munca , pentru societatea socialistă ." (aplauze la
PSD) (p. 1184)
L.Rădăceanu / 23 sept.'32

45.b) I.Zelea Codreanu (G de F) , discurs la legea control avere și apărarea onoarei , 24 sept.'32

(DAD, MO.34, șed. din 24 sept.'32 , p. 1226-1227)

[LD : era sîmbătă seara; în incinta Adunării, cca 30 deputați. (GGMironescu voia să
treacă repede niște legi financiare)

IZCodreanu , de cîteva ori, spusese că se grăbește, că pierde trenul spre casă, ceea ce
stîrnea rîsul adunării.

Cine avea urechi de auzit spusele bătrînului Codreanu ? ! Dacă ar fi vorbit un adversar
"reduțabil" , Camera ar fi fost plină.

Și totuși ! În discursul lui Codreanu există multe elemnte de doctrină legionară.

Explică celorlalte partide de ce nu vor, nu pot și nu vor rezolva problemele țării.

Prevestește revoluția legionară . În Parlament se rîde, se rîde, se rîde.....]

Vezi pe larg la fișier Etică , Moravuri.

▣ Criza sistemului

▣ Criza partidelor.

-IZCodreanu : " De ce nu veniți cu o lege care să vină cu bisturiul să taie punga cu puroi
și să stoarcă puroiul

din organismul bolnav al statului ? Nu puteți ! Și știți de ce ? Am să vă spun eu ceva ,
care va fi cu totul nou pentru această incintă ...

-VGBeldie (PNT) : Cu atît mai bine ! (ilaritate)

-I.Z.C : Și noutatea aceasta este o prevestire pe care v-o fac...

-M.Negură (PNL -1) : Funestă (ilaritate)

-I.Z.C. : "Nu e nevoie de adausul acesta , acum , căci dacă ar fi cazul , l-aș spune eu
singur.

Dar nu-l spun , ca să nu vă speriați , deși într-o măsură este și o prevestire funestă ,
pentru partidele noastre de guvernămînt !" (ilaritate)

IZCodreanu / 24 sept.'32

▣ Criza sistemului

" Dlor deputați, popoarele se conduc cu sisteme .

Sistemul actual de conducere al popoarelor s-a născut la 1879 ...

-Voce : Ziua ?... (**ilaritate**)

-I.Z.C : " Dacă mă întrebi de zi, înseamnă că nu ai prins ideea , așa că nu am ce-ți face .

Ce se întâmplă ? Acesta nu a fost primul sistem politic ; înainte de acest sistem politic , au fost mai multe alte sisteme politice , pe care le cunoaște istoria.

"Orice sistem politic , ca ceva care este legat de viață, trebuie să urmeze legile vieții , și legile vieții sunt următoarele : te naști , crești , ajungi la apogeu , decazi și mori .

Sistemul de guvernare politică a popoarelor , care s-a născut la 1789, este pe punctul de a muri.

A murit în Italia , sistemul acesta din care faceți parte, și s-a născut unul nou.

A murit în Rusia , a venit un alt sistem.

Dar sistemul nou s-a născut acolo la 6 luni , nu la 9 , și de aceea va pieri.

Este pe punctul de a muri și sistemul cel vechi în Germania, și va muri .

" Vă asigur , treptat , mai curînd poate de 50 de ani, va muri și sistemul născut la 1789,

în toate țările lumii .Dvs. faceți parte din sistemul care trebuie să moară."(p. 1226)

IZCodreanu / 24 sept.'32

▣ Criza partidelor.

" Acum se arată fenomenul care prevestește și pregătește moartea partidelor.

Acest fenomen a cuprins toate partidele politice de la noi.

De aceea, cu toată perfectă d-voastră bună-credință [PNT] , dvs nu că nu voiți,

dar nu puteți nici concepe și nu puteți nici voi,

pentru că în contra legilor eterne nu poate să intervină nici o putere , nici o forță.

Vă anunț - și cu aceasta închei - că nu târziu , sistemul cel nou se va naște și în țara noastră ,

și ceea ce nu puteți face dvs. va face acel sistem nou .

El va salva nația românească !"(**apaluze la G de F**)

[LD : probabil, în incintă , erau doi ! Nu știu dacă fiul venise să-și asculte tatăl !]

I.Z.Codreanu / 24 sept.'32

46.) D.Moldovan (PNT) , discurs la Conversiune , Cameră, ? oct.'32

(DAD, MO 42, șed.din ? oct.'32 , p. 1648-1653)

[LD : atenție ! Deputat bucovinean (Vatra Dornei - Câmpulung) Agricultor. Este un " țărănist " autentic, radical .

Este sincer și onest ; probabil a lucrat la Uniunea Camerelor de Agricultură ;

Critică Legea GGMironescu ; pledează pentru păstrarea conversiunii de drept din legea Argetoianu ;]

[.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ Stat țărănesc ? stat agrarian? Stat capitalist ?

" Dar , d-lor, îmi place să cred că **dacă** am pierdut o bună parte din iluziile pe care ni le făceam

în privința unui **stat țărănesc** în viitor,

dacă, după o anumită chibzuială în timpul opoziției , am ajuns la convingerea că au fost iluzii ,

punctele fixate în programul nostru , al Partidului Țărănesc,

care program a fost adoptat , cu ocazia fuziunii , și de celălalt partid , cel Național, devenind programul PNT,

dacă ne-am convins că , în împrejurările de astăzi, nu mai putem să ne gândim

decît în existența unui stat pur burghez, bazat pe capital,

totuși, ca un act dedreptate , trebuie să ne gândim [...]

la cele 100 miliarde lei , pe care le-a plătit sub forma taxelor de export, agricultorii mari,

mijlocii și mici

ai acestei țări.[...] ani în șir, și funcționarii, și muncitorii și negustorii, toți orașenii, au mîncat pîine ieftină,

au mîncat carne ieftină, sub forma prețurilor maximele [...]

Atunci, să chibzuim, măcar cu un pic de dreptate, dacă este bine, ca gloaba să o plătească,

și de data aceasta tot țăranul din această țară ?[.....]

Apoi bine, dlor, suntem noi un stat capitalist ? Dacă mi-aș permite să vă dau un răspuns, deocamdată negativ,

dați-mi voie să vă întreb, mai departe, suntem un stat agrarian ? Nu aș putea găsi justificarea .

Suntem un stat țărănesc ? Eu, înafară de d.Badea, colegul nostru de aici, nu știu cine mai crede în el ! [.....]

Atunci unde vom ajunge noi, cînd suntem puși în situația să revizuim o lege, care, este adevărat,

că are mai multă tragere de inimă și mai multă durere, pentru marea proprietate din această țară

- căci aceasta este concepția, să-i spunem agrariană, a dlui Argetoianu -

să mă iertați, dacă în sinceritatea mea, va trebui să merg pînă la sfîrșit : bună sau rea, această concepție, despre agrarienism, a fost o concepție .

Dar, cu privire la statul țărănesc, în afară de d.Badea, nu știu cine mai crede în viitorul unui astfel de stat țărănesc,

și nu știu cine mai susține o astfel de concepție.... (p. 1651-1652) [.....]

D.Moldovan / oct.'32

▣ Stat agrarian (dacă nu țărănesc)

" [...] ași înțelege, în cele din urmă - nu cu plăcere - ca Partidul Național Țărănesc să se transforme într-un partid agrarian; dar nu pot înțelege ca acest partid să-și renege programul, pentru a lua locul partidului liberal,

transformîndu-se în apărătorul băncilor putrede, cari au adus numai rău în țară și care pervertesc numai rău pentru viitor "

(**aplauze la opoziție și unele bănci ale majorității**) (p. 1653)

D.Muntean / oct.'32

47.) M.Stelescu (G de F), discurs la Legea dobîndirii naționalității române, 8 oct.'32

(DAD, MO 47, șed. din 8 oct.'32, p. 1897-98)

[**LD fără xerox.Reconstituire din fișe. Prilej de dezvoltare a doctrinei și programului G-de F :**

naționalism, xenofobie, antisemitism .

Invocare și citate din autori naționaliști, cu accent pe contemporani : Hitler, fasciștii .]

M.Stelescu / 8 oct.'32

▣ Ideologia rev.franceze

▣ Ideologia hitleristă

... De la 1789 [revoluțiafranceză !] se tot strigă drepturi, drepturi, drepturi ! <Liga drepturilor omului >

strigă și ea [...] Dar în fața acestor < drepturi >, trebuie să se ridice <datoria >, trebuie să aveți și datorii !

-Voce : Nu sunteți la lege !

-Stelescu : " Sunt la lege, așa cum o văd eu, lege de apărare a nației române "

-I.Hudiță (PT) : "Teorii valabile pentru prima jumătate a sec. XIX !"

-Stelescu : "Priviți și în alte țări, care se ridică șă-și apre ființa neamului ...

-Hudiță : Italia !

-Stelescu : " Nu Italia, Germania ! Hitler a spus : < dau o pîine străinului, dar numai atunci

cînd va rămîne ceva peste pîinea germanului .>

-Pavel Pavel : "Este o teorie nouă !"

-Stelescu : Nu este nouă. Dacă dta ai avea puțină idee de ideologia fascistă , ai vedea că ideea aceasta de datorie , există acolo "

-Voce PNȚ : Aveți vise fasciste ?

-Stelescu : "Visul meu este ca această Românie , pe care au apărut-o strămoșii noștri , cu prețul sîngelui lor , să fie numai a românilor. "

-Michel Landau : "Dta n-ai apărut-o , eu am apărut-o , am fost și mi-am frînt mîna "

-Pavel Pavel : (vrea să întrerupă) ....

-Stelescu : Dle Pavel , dta care ai fost la mitingul comunist , mai vorbești ?

-Pavel Pavel : Da , am fost !

-Stelescu : " Îmi pare bine că recunoști și declari în Cameră. Rog presa și stenografii să noteze. "

-Preot Man : Dle orator , te rog să rămîi în chestie , nu vă mai întrerupeți.

-Stelescu : "Atitudinea hotărîtă a altor popoare le-a făcut să intre în rîndul țarilor civilizate De ce acuzați dvs pe cei ce au idei noi în această țară ?

Cînd se clamează sus și tare revizuirea tratatelor de către alte țări , nu năvălește nimeni asupra lor ;

cînd se clamează sus și tare atitudinea hotărîtă și războinică a Italiei , nu se supără nimeni " (întreruperi la PNȚ)

aceste țări însă au tăria , au curajul de a privi viitorul , și , după cum spune Oriani : < viitorul va fi al acelor care nu se tem de el > "

Dvs vă temeți de viitor ; dvs vă temeți și de efectul electoral de mîine ; așa de redus este la dvs principiul acesta

de înaltă privire a viitorului peste hotare [LD : cu ochii pe ce zice Hitler]

Trebuie să ne încadrăm în idei largi , în idei mari , să intrăm în concertul european , în concertul omenirii ,

dar ... " de dragul unor principii umanitariste - nu umane , vă rog să faceți deosebirea - de dragul unei Europe sau a unei lumi ,

nu o să pierdem noi neamul , admițînd ca în mijlocul nostru să intre alții , care să ne subjuge. !"

"Urmărirea acestor concepții și abolirea acestui servilism de temere orientală , trebuie de astăzi înainte să anime politica noastră națională și politica noastră externă."
M.Stelescu / 8 oct.'32

48.)